

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*« Η Δημιουργική Λογιστική & Με Την
Εφαρμογή Των Διεθνών Λογιστικών
Προτύπων »*

Εισηγητής:

Γιακουμάτος Αριστείδης

Σπουδάστριες:

Καραγιάννη Σοφία

Κούρκουλου Ελένη-Άννα

ΠΑΤΡΑ 2008

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: *«Η Δημιουργική Λογιστική & Με Την Εφαρμογή
Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων»***

«Περιεχόμενα Πτυχιακής»

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ».....	8
«ΠΡΟΛΟΓΟΣ».....	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ & ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

1.1 «ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	12
1.1.1 «ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	12
1.2 «ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ».....	17
1.2.1 «Η ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ»	18
1.2.2 «Το ΣΩΜΑ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΩΝ (Σ.Ο.Ε.Λ.)»	18
1.2.3 «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΕΛΕΓΧΩΝ (Ε.Λ.Τ.Ε.)»	23
1.2.4 «Ο ΕΛΕΓΚΤΗΣ»	27
1.2.5 «ΚΩΔΙΚΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ ΟΡΚΩΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΩΝ»	29
1.2.6 «Ο ΈΛΕΓΧΟΣ».....	31
1.2.6.1 «Εσωτερικός Έλεγχος»	34
1.2.6.2 «Εξωτερικός Έλεγχος»	36

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ»

2.1 «ΕΝΝΟΙΑ & ΟΡΙΣΜΟΣ»	40
2.1.1 «Η ΦΥΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	44
2.1.2 «FRAUD – ERROR»	46
2.1.3 «ΟΙ ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ (RED FLAGS)»	48
2.2 «ΟΙ ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	50
2.3 «ΠΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΠΙΟ ΣΥΧΝΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ».....	55
2.3.1 «ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΣΚΑΝΔΑΛΑ»	56
2.4 «Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ»	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο **«ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ»**

3.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ & ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ»	61
3.1.1 «ΟΡΙΣΜΟΣ»	62
3.1.2 «ΣΚΟΠΟΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥΣ»	62
3.1.3 «ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. & Δ.Π.Χ.Π.»	64
3.2 «ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ»	65
3.2.1 «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (I.A.S.C.)»	65
3.2.2 «ΣΩΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (I.A.S.B.)»	66
3.2.3 «ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΤΥΠΩΝ (S.A.C.)»	66
3.2.4 «ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ (I.F.R.I.C.)»	67
3.3 «ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»	68
3.3.1 «ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	71
3.3.2 «ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ Δ.Λ.Π. & Δ.Π.Χ.Π.»	73
3.3.3 «ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ»	74
3.4 «ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ & ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΙΣΧΥ»	75
3.4.1 «ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ».....	75
3.4.2 «ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ»	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

«Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ & ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.»

4.1 «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»	94
4.1.1 «ΠΩΛΗΣΕΙΣ – ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟΙ»	94
4.1.1.1 «Συνήθεις Παραποιήσεις Στο Κύκλωμα Πωλήσεων – Λογαριασμοί Εισπρακτέοι»	97
4.1.2 «ΑΓΟΡΕΣ & ΈΞΟΔΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ »	104
4.1.2.1 «Αγορές»	105
4.1.2.2 «Οργανικά Έξοδα Κατ' Είδος»	106
4.1.2.3 «Συνήθεις Παραποιήσεις Στο Κύκλωμα Αγορών..... & Έξοδα Εκμετάλλευσης»	108
4.1.3 «ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ»	114
4.1.3.1 «Σημαντικές Διαφοροποιήσεις Που Μπορούν Να Μεταβάλλουν Την Αποτίμηση Των Αποθεμάτων»	116
4.1.3.2 «Συνήθεις Παραποιήσεις Μέσω Του Αποθέματος»	118
4.1.4 «ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ»	122
4.1.4.1 «Αποτίμηση Των Περιουσιακών Στοιχείων»	125
4.1.4.2 «Αποσβέσεις Παγίων Στοιχείων»	126
4.1.4.3 «Χειραγώγηση Των Αποτελεσμάτων Μέσω Του Πάγιου Ενεργητικού»	127
4.1.4.4 «Αλλαγές Που Επέφεραν Τα Δ.Λ.Π.»	131
4.1.5 «ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ»	142
4.1.5.1 «Συνήθεις Παραποιήσεις Μέσω Των Προβλέψεων»	142
4.1.5.2 «Οι Αλλαγές Που Επέφεραν Τα Δ.Λ.Π. Στο Σχηματισμό Προβλέψεων»	143
4.1.6 «SALE AND LEASE BACK»	147
4.1.6.1 «Λόγοι Χρήσης Της Μεθόδου Sale And Lease Back»	148
4.1.6.2 «Λογιστικός Χειρισμός Της Πώλησης & Επαναμίσθωσης Σύμφωνα Με Τα Δ.Λ.Π.»	150
4.2 «ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΛΟΥΤΡΟ»	155
4.3 «ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ»	156
4.3.1 «Η ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ» .	157
4.3.2 «ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ»	159
4.3.3 «ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΩΝ»	162
4.3.4 «ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΜΕΤΑΞΥ Δ.Π.Χ.Π. & Ε.Γ.Λ.Σ.»	172

4.4 «ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»	175
4.4.1 «ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ».....	176
4.4.2 «Η ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΣΤΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ».....	178
4.4.3 «ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ».....	180
4.4.4 «ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΕΠΕΦΕΡΑΝ ΤΑ Δ.Λ.Π.».....	182
4.5 «ACCRUALS & ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ACCRUALS»	187
4.5.1 «Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ACCRUALS».....	188
4.5.2 «Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ACCRUALS».....	189
4.5.3 «ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΚΕΡΔΩΝ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ACCRUALS».....	189
4.6 «ΕΙΚΟΝΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ/ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ»	192
4.6.1 «ΕΝΝΟΙΑ ΠΛΑΣΤΟΥ & ΕΙΚΟΝΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ».....	193
4.6.2 «ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΧΡΗΣΗΣ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ Ή ΠΛΑΣΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ».....	195
4.6.3 «ΕΚΔΟΤΕΣ ΕΙΚΟΝΙΚΩΝ & ΠΛΑΣΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ».....	198
4.6.4 «ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΕΙΚΟΝΙΚΟΤΗΤΑΣ Ή ΠΛΑΣΤΟΤΗΤΑΣ & ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ».....	200
4.7 «ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»	204
4.7.1 «ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ».....	206
4.7.2 «Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΕ Η.Π.Α., ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ, Ε.Ε. & ΕΛΛΑΔΑ».....	208
4.7.3 «Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΗ ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ».....	212
4.7.4 «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ».....	214
4.8 «ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ»	216
4.8.1 «Η ΧΕΙΡΑΓΩΓΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ».....	218
4.8.2 «Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ».....	224

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

«ΕΡΕΥΝΑ»

5.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ»	230
5.1.1 «ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ & ΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ».....	230
5.1.2 «ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ».....	231
5.1.2.1 «Αποτελέσματα Έρευνας».....	240
5.1.2.2 «Συμπεράσματα Έρευνας».....	243
«ΕΠΙΛΟΓΟΣ»	245
«ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»	247

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ»

Στα πλαίσια της πτυχιακής αυτής εργασίας με θέμα τη «Δημιουργική Λογιστική Και Με Την Εφαρμογή Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων» θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε την έννοια και την εφαρμογή της Δημιουργικής Λογιστικής καθώς επίσης και να μελετήσουμε τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα για το πως αυτά έχουν βοηθήσει στην σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων και τη συμβολή τους στο περιορισμό, εάν υπάρχει, φαινομένων «διαχείρισης» των αποτελεσμάτων.

Αποφασίσαμε να επιλέξουμε την εκπόνηση του παραπάνω θέματος με βάση την επιθυμία μας να γνωρίσουμε το πολυσυζητημένο, αλλά ελάχιστα διευκρινισμένο, θέμα της Δημιουργικής Λογιστικής και παράλληλα να λάβουμε γνώση σχετικά με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ως προς τη σύσταση και το πεδίο εφαρμογής τους.

«ΠΡΟΛΟΓΟΣ»

Η παρούσα πτυχιακή εργασία στηρίχθηκε σε διεθνή και εγχώρια αρθρογραφία και βιβλιογραφία. Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας, γίνεται αναφορά στην έννοια, το σκοπό, το περιεχόμενο και τις βασικές αρχές της Λογιστικής καθώς και της Ελεγκτικής. Επιπρόσθετα, επισημαίνονται τα όργανα ελέγχου, οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις αυτών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, δίδεται μία συνολική εικόνα της έννοιας, της φύσης και των γενεσιουργών αιτιών της Δημιουργικής Λογιστικής και παρατίθενται βασικά σημεία τα οποία αποτελούν «Κόκκινες Σημαίες» κατά τη διάρκεια του ελέγχου για τον εντοπισμό τυχόν εφαρμογής της. Στη συνέχεια του κεφαλαίου γίνεται αναφορά στους κλάδους στους οποίους συναντάται συχνότερα το φαινόμενο παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων καθώς και συνοπτική παρουσίαση των Μεγαλύτερων Λογιστικών Σκανδάλων τα οποία προέκυψαν λόγω εφαρμογής των διαφόρων τεχνασμάτων Δημιουργικής Λογιστικής.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται μια εισαγωγή και συνοπτική παρουσίαση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης ως προς τα πεδία εφαρμογής τους καθώς επίσης και στα κύρια όργανα κατάρτισης αυτών. Κλείνοντας το κεφάλαιο, αναφέρονται οι γενικές αρχές και τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που πρέπει να διέπουν τις οικονομικές καταστάσεις.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, δίδεται έμφαση στα λογιστικά τεχνάσματα που χρησιμοποιούνται ώστε να χειραγωγηθούν τα λογιστικά αποτελέσματα μέσω του κυκλώματος των πωλήσεων-λογαριασμών εισπρακτέων, των αγορών και εξόδων εκμετάλλευσης, των αποθεμάτων, του πάγιου ενεργητικού καθώς και μέσω των προβλέψεων και της μεθόδου Sale and Lease Back καθώς και του «Μεγάλου Λουτρού». Επιπρόσθετα, αναφέρονται τρόποι άσκησης Δημιουργικής Λογιστικής μέσω της λογιστικής των accruals, των εικονικών οικονομικών

γεγονότων και της εταιρικής διακυβέρνησης. Παρατίθενται επίσης, οι τρόποι με τους οποίους μπορούν να επηρεαστούν οι αριθμοδείκτες από τις πιθανές αλλοιώσεις των οικονομικών καταστάσεων, καθώς επίσης επισημαίνονται οι τρόποι παραπλάνησης και το τι ο νόμος ορίζει για τη προστασία του επενδυτικού κοινού και για την αποφυγή γεγονότων όπως το Χρηματιστηριακό Κραχ του 1999, στην Αθήνα, στο Χρηματιστήριο Αξιών.

Τέλος, το τελευταίο κεφάλαιο είναι το πρακτικό μέρος στο οποίο παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα μιας ερευνητικής μελέτης η οποία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας με απώτερο σκοπό τη λήψη εμπειρικών απαντήσεων όσον αφορά στο πώς και γιατί ασκείται η Δημιουργική Λογιστική, κατά πόσο η άσκησή της αποτελεί πρόβλημα καθώς επίσης κατά πόσο και εάν, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα έχουν βοηθήσει στο περιορισμό άσκησής της.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ & ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ»

“An Audit is a professional, independent examination of a company’s financial statements and accounting documents according to generally accepted accounting principles.”

1.1 «ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

Λογιστική είναι η επιστήμη, που ασχολείται με την συστηματική συλλογή και παροχή κοινωνικοοικονομικών πληροφοριών, οι οποίες προέρχονται από τους οικονομικούς οργανισμούς και είναι απαραίτητες για τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων.

Η Λογιστική αποτελεί σύστημα γνώσεων, μέσα στα πλαίσια των οικονομικών, νομικών και κοινωνικών κανόνων, με γενικά παραδεκτές βασικές αρχές και μεθόδους επισημάνσεως, αναλύσεως, καταγραφής ή υπολογισμού, παρακολουθήσεως και παρουσιάσεως λογιστικών πληροφοριών.¹

Απώτερος σκοπός της λογιστικής είναι να δώσει μέσω των δημοσιευόμενων λογιστικών καταστάσεων (ισολογισμού και αποτελεσμάτων χρήσεως) χρήσιμες για την λήψη αποφάσεων πληροφορίες σε όλους εκείνους που ενδιαφέρονται για την περιουσιακή κατάσταση και πορεία εργασιών των επιχειρήσεων και γενικότερα των οικονομικών μονάδων. Για να είναι χρήσιμες οι πληροφορίες αυτές πρέπει να είναι σχετικές (με την λήψη αποφάσεων), αξιόπιστες και συγκρίσιμες.

1.1.1 «Βασικές Αρχές Της Λογιστικής»

Οι βασικές λογιστικές αρχές (ή γενικά παραδεκτές λογιστικές αρχές όπως αλλιώς λέγονται) είναι οι ακόλουθες:

Ø Η αρχή της αυτοτελούς λογιστικής οντότητας, θεωρεί τη λογιστική μονάδα ως ανεξάρτητη σε σχέση με τους φορείς της. Λογιστική Μονάδα είναι αυτή που έχει αυτοτελές σύστημα λογιστικών βιβλίων.

---

¹ Α.Κοντάκος, «Εννοια Και Σκοποί Της Λογιστικής», Σελ. 22-23, «Γενική Λογιστική Σε Ευρώ», Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ».

- Ø **Η αρχή της χρηματικής μέτρησης**, προβλέπει την καταχώριση εκείνων μόνο των λογιστικών γεγονότων, τα οποία αποδίδονται σε χρηματικές μονάδες, καθώς επίσης ως μέσα δράσης (Ενεργητικό) μίας λογιστικής μονάδας και υποχρεώσεις αυτής, αυτά που δύνανται να αποδοθούν σε χρήμα.

- Ø **Η αρχή της αντικειμενικότητας**, υποχρεώνει στην αντικειμενική απόδειξη του ύψους της αξίας των μέσων δράσης και των υποχρεώσεων μίας λογιστικής μονάδας. Αντικειμενικά αποδεικνυόμενο ύψος αξίας θεωρείται αυτό που αποδεικνύεται με παραστατικά έγγραφα (τιμολόγια, αποδείξεις, συμβόλαια).

- Ø **Η αρχή της σταθερότητας της νομισματικής μονάδας**, θεωρεί ότι η νομισματική μονάδα δεν δέχεται πληθωριστικές ή αντιπληθωριστικές πιέσεις αλλά η αξία της παραμένει σταθερή στη διάρκεια μίας λογιστικής χρήσης.

- Ø **Η αρχή της πλήρους αποκάλυψης**, υποχρεώνει να εμφανίζονται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία διαμορφώνουν πλήρη και σαφή εικόνα της λογιστικής μονάδας.

- Ø **Η αρχή του ιστορικού κόστους**, υποχρεώνει να εμφανίζονται τα μέσα δράσης και υποχρεώσεις της επιχείρησης στην αξία απόκτησης τους. Εξαιρέση της βασικής λογιστικής αρχής αποτελεί η περίπτωση των Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης για τις οποίες η ελληνική λογιστική νομοθεσία απαιτεί την εφαρμογή της βασικής λογιστικής αρχής του ελάχιστου κόστους δηλαδή την αποτίμηση στη χαμηλότερη αξία μεταξύ του ιστορικού και του τρέχοντος κόστους.

- Ø **Η αρχή της συνέχειας της επιχειρηματικής δραστηριότητας.** Με βάση αυτή την αρχή η ζωή της επιχείρησης θα πρέπει να θεωρείται ότι ξεκινά από τη σύσταση αυτής και ότι τελειώνει με τη λύση και εκκαθάρισή της. Οποιοσδήποτε άλλος διαχωρισμός της διάρκειας ζωής της επιχείρησης είναι τεχνητός και αποσκοπεί στην λύση συγκεκριμένων λογιστικών προβλημάτων (βασική λογιστική αρχή της περιοδικότητας).
- Ø **Η αρχή της περιοδικότητας.** Με βάση αυτή τη βασική λογιστική αρχή η ζωή της επιχείρησης χωρίζεται σε ίσα χρονικά διαστήματα (λογιστική χρήση) με σκοπό τον ετήσιο υπολογισμό των αποτελεσμάτων της λογιστικής μονάδας και την κατάρτιση της χρηματοοικονομικής της κατάστασης.
- Ø **Η αρχή της πραγματοποιήσεως των εσόδων.** Βάσει αυτής της βασικής λογιστικής αρχής το έσοδο πραγματοποιείται όταν ικανοποιούνται οι εξής δύο προϋποθέσεις:
- Ο κύκλος των διαδικασιών δημιουργίας εσόδων έχει τελειώσει ή σχεδόν τελειώσει.
  - Έχει λάβει χώρα συναλλαγή – ανταλλαγή.
- Ø **Η αρχή της αναγνώρισης των εξόδων,** για να αναγνωριστεί ένα έξοδο θα πρέπει να συνδέεται έμμεσα ή άμεσα με τη δημιουργία εσόδων.
- Ø **Η αρχή της συσχέτισης των εσόδων και των εξόδων για την εξαγωγή αποτελέσματος.** Η αρχή υποχρεώνει να συσχετίζονται τα έσοδα με τα έξοδα ώστε να προσδιοριστεί το αποτέλεσμα το οποίο πέτυχε η λογιστική μονάδα στη διάρκεια μιας λογιστικής χρήσης.

- Ø **Η αρχή της συντηρητικότητας.** Πάρα πολλές φορές οι διευθυντές λογιστηρίου ή οι οικονομικοί διευθυντές βρίσκονται στο δίλημμα επιλογής μίας μεθόδου μεταξύ περισσότερων επιστημονικών και αποδεκτών από τη νομοθεσία μεθόδων. Στις περιπτώσεις αυτές η βασική λογιστική αρχή της συντηρητικότητας υποχρεώνει στην επιλογή εκείνης της μεθόδου που θα μας δώσει τα συντηρητικότερα αποτελέσματα. Δηλαδή, το Ενεργητικό στην χαμηλότερη δυνατή αξία του, το Παθητικό στην υψηλότερη δυνατή αξία του, τα έσοδα στην χαμηλότερη δυνατή αξία τους και τα έξοδα στην υψηλότερη δυνατή αξία τους.
- Ø **Η αρχή της συγκρισιμότητας.** Η εφαρμογή αυτής της βασικής λογιστικής αρχής υποχρεώνει στην δημοσίευση των λογιστικών δεδομένων, στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης, τουλάχιστον δύο συνεχόμενων ετών, ώστε ο τρίτος ενδιαφερόμενος να δύναται να εξάγει συμπεράσματα για την διαχρονική πορεία της επιχείρησης.
- Ø **Η αρχή της συνέπειας των λογιστικών μεθόδων,** υποχρεώνει, κατά την κατάρτιση των λογιστικών καταστάσεων, την εφαρμογή των ίδιων μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν την προηγούμενη λογιστική χρήση, ώστε να μην αλλοιώνεται η διαχρονική χρηματοοικονομική εικόνα της λογιστικής μονάδας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει πως, εάν κριθεί απαραίτητο, δεν μπορεί η λογιστική μονάδα να αλλάξει τις χρησιμοποιούμενες στο παρελθόν μεθόδους. Θα πρέπει όμως η μεταβολή αυτή και οι συνέπειές της να φαίνονται μέσα στις οικονομικές καταστάσεις.

Ø Η αρχή της ουσιαστικότητας των λογιστικών πληροφοριών. Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις είναι συνοπτικές για να μπορεί ο τρίτος ενδιαφερόμενος εύκολα να καταλαβαίνει την χρηματοοικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Συνεπώς οι πληροφορίες οι οποίες θα περιλαμβάνονται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να είναι οι σημαντικότερες.

1.2 «ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ»

Με τον όρο *Ελεγκτική* εννοούμε το σύνολο των αρχών που αποσκοπούν στο συστηματικό προσδιορισμό του είδους, της έκτασης και του τρόπου διενέργειας του ελέγχου των ενεργειών, των αρμοδίων οργάνων των οικονομικών μονάδων για την πρόληψη λαθών ή καταχρήσεων ή για την εξακρίβωση της ορθότητας και σκοπιμότητας αυτών.

Η Ελεγκτική είναι κλάδος της Οικονομικής των Επιχειρήσεων που πραγματεύεται τους γενικούς κανόνες, όρους και προϋποθέσεις, για τη διενέργεια ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας.

Η Ελεγκτική εξετάζει, βασικά, τα εξής τρία πράγματα:

- *Το αντικείμενο του ελέγχου*, δηλαδή τι ελέγχεται, γιατί είναι αναγκαίος ο έλεγχος και ποιοι σκοποί επιδιώκονται με τον έλεγχο.
- *Το υποκείμενο του ελέγχου*, (τον ελεγκτή) δηλαδή ποια πρόσωπα διενεργούν τον έλεγχο και ποια πρέπει να είναι τα προσόντα τους.
- *Τις ελεγκτικές διαδικασίες*, δηλαδή την τεχνική του ελέγχου.

Έλεγχος καλείται η συστηματική εξέταση των βιβλίων και δικαιολογητικών εγγράφων μιας επιχείρησης για την εξακρίβωση της αλήθειας των γεγονότων που αναφέρονται στην οικονομική κατάσταση αυτής.

Το πρόσωπο που είναι αρμόδιο για την άσκηση του ελέγχου λέγεται *Ελεγκτής*.

1.2.1 «Η Ελεγκτική Σήμερα»

Η Ελεγκτική σήμερα έχει αξιόλογη θέση στην οικονομική ζωή του τόπου, με θεσμοθετημένες νομικές διατάξεις (Ν.3329/55) και με συγκροτημένο σώμα ελεγκτών (Σ.Ο.Λ.) για την άσκησή της.

Η γνώμη των ελεγκτών είναι σεβαστή από τις ελεγχόμενες οικονομικές μονάδες και το πιστοποιητικό τους που συνοδεύει τους ισολογισμούς των ελεγχόμενων εταιρειών, αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μελέτης από τους αξιολογητές των στοιχείων των ισολογισμών.

Η ύπαρξη του Σώματος των Ορκωτών Λογιστών και η με συνέπεια και ακρίβεια άσκηση των καθηκόντων τους, διασφαλίζει στους μετόχους των εταιρειών, ότι τα παρερχόμενα από τους ελεγκτές στοιχεία είναι αξιόπιστα και οι οικονομικές καταστάσεις ειλικρινείς.

Συγχρόνως βοηθούνται από τα στοιχεία των ελεγκτών και οι δανείστριες Τράπεζες, στην αξιολόγηση αξιόπιστων πλέον στοιχείων και όχι παραπλανητικών, που μπορεί να οδηγήσουν σε εσφαλμένες αποφάσεις.

1.2.2 «Το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.)»

Με το Ν.Δ.3329/1955, συστάθηκε το Σώμα Ελλήνων Ορκωτών Λογιστών, που η λειτουργία του άρχισε στις 19 Νοεμβρίου 1956, με την ορκωμοσία των εννέα πρώτων Ορκωτών Λογιστών και η συμπλήρωση των πρώτων μελών του για την κανονική έναρξη της λειτουργίας του έγινε στις 14 Ιανουαρίου 1957, οπότε ορκίσθηκαν οι πρώτοι εννέα βοηθοί Ορκωτοί Λογιστές και οι πρώτοι εννέα Δόκιμοι Ορκωτοί Λογιστές.

Μέχρι τη σύσταση και λειτουργία του Σώματος Ορκωτών Λογιστών, δηλαδή μέχρι το έτος 1957, ο έλεγχος που προβλέπουν οι διατάξεις του Ν.2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών» να διενεργείται στις ετήσιες

οικονομικές καταστάσεις των ανωνύμων Εταιρειών (Ισολογισμό, Αποτελέσματα Χρήσεως, Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων) είχε καταλήξει να είναι τελείως τυπικός και όλοι οι Έλληνες συγγραφείς του Εμπορικού Δικαίου είχαν αποφανθεί ότι:

«ο έλεγχος της ανώνυμης εταιρείας στη χώρα μας είναι πράξη καθαρώς τυπική, αποτελούσα ειρωνεία έναντι της Πολιτείας όσο και έναντι των μετόχων και λοιπών ενδιαφερόμενων, διότι, όπως είναι γνωστό σε όλους, στην πράξη οι διοριζόμενοι από τη Γενική Συνέλευση ελεγκτές περιορίζουν τη δράση τους στην υπογραφή της υπό του Διοικητικού Συμβουλίου ετοιμασθείσης δι' αυτούς εκθέσεως».

Οι αποκαλούμενοι «Τακτικοί Ελεγκτές» του Ν.2190/1920 δεν διενεργούσαν κανέναν απολύτως έλεγχο, το έργο τους ήταν αποκλειστικά και μόνο η υπογραφή της έκθεσης που ετοιμάστηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας γι' αυτούς. Αυτό οφειλόταν στο ότι οι ελεγκτές αυτοί δεν ήταν επαγγελματίες ελεγκτές και ο νόμος δεν απαιτούσε κανένα προσόν, με αποτέλεσμα να διορίζονται ελεγκτές πρόσωπα οποιουδήποτε επαγγέλματος και ανεξαρτήτως μορφώσεως. Επιπροσθέτως, οι ελεγκτές διοριζόταν και αμοίβωνταν από την Διοίκηση της εταιρείας (αφού η Γενική Συνέλευση πάντοτε απλώς ενέκρινε την εισήγηση του Διοικητικού Συμβουλίου), τις πράξεις της οποίας καλούνταν να ελέγξουν και συνεπώς υπήρχε σοβαρή εξάρτηση του ελεγκτή από τον ελεγχόμενο.

Με το Ν.Δ.3329/1955 «Σύσταση Σώματος Ορκωτών Λογιστών», η Πολιτεία διόρθωσε την κατάσταση και οργάνωσε ουσιαστικό διαχειριστικό έλεγχο στις ανώνυμες εταιρείες. Ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των μεγάλων (αρχικά) και των μικρομεσαίων (αργότερα) ανωνύμων εταιρειών, ανατέθηκε στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών. Οι μικρού μεγέθους εταιρείες παρέμειναν στο προαναφερθέν καθεστώς Τυπικού Ελέγχου.

Το Π.Δ.226/1992 *«Περί Συστάσεως, Οργανώσεως Και Λειτουργίας Του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών, Καθώς Και Περί Των Όρων Εγγραφής Σε Ειδικό Μητρώο Και Ασκήσεως Του Επαγγέλματος Του Ορκωτού Ελεγκτή»*, δημοσιεύθηκε στο Φ.Ε.Κ. 14 Ιουλίου 1992, του οποίου οι διατάξεις καθορίζονταν ότι αρχίζουν να εφαρμόζονται από 14 Ιουλίου 1993, καταργήθηκαν οι προηγούμενες διατάξεις περί Σώματος Ορκωτών Λογιστών και ορίστηκε ότι συνίσταται Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών-Σ.Ο.Ε. (με το άρθρο 38 §3 Ν.2733/1999 μετονομάστηκε σε Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών-Σ.Ο.Ε.Λ.).

Το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, αποτελείται από ανεξάρτητους επαγγελματίες Ελεγκτές που εγγράφονται σε ειδικό μητρώο και ασκούν το επάγγελμα του Ορκωτού Ελεγκτή σύμφωνα με τις διατάξεις της νομοθεσίας.

Η σύσταση και η λειτουργία του Σ.Ο.Ε.Λ. αποβλέπει στην άσκηση του ελέγχου της οικονομικής διαχείρισεως των πάσης φύσεως δημοσίων και ιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ιδρύματος, εταιρείας ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου), από πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα που ασκούν το έργο τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων των διενεργούμενων ελέγχων, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα Ελεγκτικά Πρότυπα και τους όρους που τίθενται από την εσωτερική και κοινοτική νομοθεσία. Για την πραγματοποίηση του παραπάνω σκοπού οι Ορκωτοί Ελεγκτές απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας υποκείμενοι πάντως στις υποχρεώσεις και τις ευθύνες που προσδιορίζονται από τις διατάξεις. Στους σκοπούς του Σ.Ο.Ε.Λ. περιλαμβάνεται και η προαγωγή της Λογιστικής και Ελεγκτικής επιστήμης (Π.Δ. 226/92 άρθρο 2).

Το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Αποτελείται Από Τα Εξής Φυσικά Πρόσωπα:

- i.* Ορκωτούς Ελεγκτές
- ii.* Επίκουρους Ορκωτούς Ελεγκτές
- iii.* Δόκιμους Ορκωτούς Ελεγκτές
- iv.* Ασκούμενους Ορκωτούς Ελεγκτές

Για κάθε βαθμίδα ελεγκτών τηρείται Μητρώο με όλα τα προσωπικά και επαγγελματικά στοιχεία κάθε ελεγκτή. Σε ιδιαίτερη μερίδα του Μητρώου καταχωρούνται τα στοιχεία των ελεγκτικών εταιρειών ή των κοινοπραξιών ελεγκτών, αν και αυτές δε θεωρούνται μέλη του Σ.Ο.Ε..

Τα Όργανα Του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Είναι:

- i.* Η Γενική Συνέλευση
- ii.* Το Εποπτικό Συμβούλιο
- iii.* Η Εκτελεστική Γραμματεία
- iv.* Το Πειθαρχικό Συμβούλιο
- v.* Το Επιστημονικό Συμβούλιο

Η γενική συνέλευση είναι το ανώτατο όργανο του Σώματος. Εκλέγει ανά τριετία τους προέδρους και τα μέλη του Εποπτικού Συμβουλίου και του Επιστημονικού Συμβουλίου. Επίσης, εκλέγει τον αντιπρόσωπό της στο Πειθαρχικό Συμβούλιο. Στη γενική συνέλευση συμμετέχουν μόνο οι ορκωτοί ελεγκτές που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Ορκωτών Ελεγκτών. Οι επίκουροι, δόκιμοι και ασκούμενοι ορκωτοί ελεγκτές καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες ή οι κοινοπραξίες ελεγκτών δεν έχουν δικαίωμα συμμετοχής.

Επειδή το Σ.Ο.Ε. μόνο εποπτεύει, την ευθύνη της άσκησης του ελέγχου έχουν, σύμφωνα με το Π.Δ.226, οι ορκωτοί ελεγκτές. Αυτοί είναι οι αποκλειστικά αρμόδιοι για την άσκηση του τακτικού ελέγχου της οικονομικής διαχείρισης και των λογιστικών καταστάσεων των:

- Ø Ανωνύμων εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, των ετερόρρυθμων κατά μετοχές εταιρειών οι οποίες συγκέντρωσαν στις προηγούμενες δύο λογιστικές χρήσεις δύο από τα τρία παρακάτω κριτήρια:
  - i.* Σύνολο ενεργητικού €1.500.000
  - ii.* Καθαρό κύκλο εργασιών €5.000.000
  - iii.* Απασχολούμενο προσωπικό 50 άτομα κατά μέσο όρο

- Ø Κοινοπραξιών των προηγούμενων εταιρειών.

- Ø Ανωνύμων εταιρειών που έχουν τις μετοχές τους εισηγμένες στο Χρηματιστήριο καθώς και των ανωνύμων εταιρειών των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο έχει αναληφθεί με δημόσια εγγραφή.

- Ø Τραπεζών, των ασφαλιστικών εταιρειών, των εταιρειών επενδύσεων-χαρτοφυλακίου, των εταιρειών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, των εταιρειών χρηματοδοτικών μισθώσεων και των ενώσεων συνεταιριστικών οργανώσεων.

- Ø Νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, πλην των δήμων και κοινοτήτων και των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου που εξυπηρετούν δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό και επιχορηγούνται από το κράτος ή απολαύουν ιδιαιτέρων προνομίων.

- Ø Εταιρειών, οργανισμών ή δραστηριοτήτων που με βάση διατάξεις νόμου υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο από ορκωτούς ελεγκτές.

Οι Ορκωτοί Ελεγκτές ελέγχουν υποχρεωτικά και τις ενοποιημένες λογιστικές καταστάσεις που καταρτίζουν οι συνδεδεμένες εταιρείες. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι οι λογιστικές καταστάσεις των ανωνύμων εταιρειών που δεν ικανοποιούν τα πιο πάνω κριτήρια μεγέθους μπορεί να ελεγχθούν και από τους ελεγκτές του νόμου 2190.²

1.2.3 «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης & Ελέγχων (Ε.Λ.Τ.Ε.)»

Με την δημοσίευση του Ν.3148, στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στις 5 Ιουνίου 2003, συνεστήθη νέα Επιτροπή με την επωνυμία «Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης Και Ελέγχων» (Ε.Λ.Τ.Ε.) με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας λειτουργίας των επιχειρήσεων με την εφαρμογή λογιστικής τυποποίησης και τη διασφάλιση της ποιότητας των λογιστικών ελέγχων.

Η Ε.Λ.Τ.Ε. εποπτεύεται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), το οποίο αποτελείται από τον Πρόεδρο, δύο Αντιπροέδρους και τέσσερα μέλη και συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών· με όμοια απόφαση ορίζεται ως γραμματέας του Δ.Σ. υπάλληλος της Ε.Λ.Τ.Ε..

---

² Φ.Ε.Κ. (14 Ιουλίου 1992), Π.Δ.226.

Οι Αρμοδιότητες Της Ε.Λ.Τ.Ε. Είναι Οι Εξής:

- i.* Εισηγείται στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών θέματα Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων, Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων και Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, καθώς και την εναρμόνισή τους με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα διεθνή πρότυπα.
- ii.* Μεριμνά για τον έλεγχο της ποιότητας των υποχρεωτικών λογιστικών ελέγχων.
- iii.* Γνωμοδοτεί προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών επί θεμάτων λογιστικής τυποποίησης, στα οποία συμπεριλαμβάνονται και οι λογαριασμοί του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού και των φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται από το Ν. 1256/1982. (Φ.Ε.Κ. 65Α΄).
- iv.* Ασκήει εποπτεία στο Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (Σ.Ο.Ε.Λ.), σχετικά με την τήρηση των κανόνων που διέπουν την άσκηση του λειτουργήματος των μελών του. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, καθορίζεται η έκταση, το περιεχόμενο και ο τρόπος της εποπτείας.
- v.* Αξιολογεί τα πορίσματα του ελέγχου της διαχείρισης του Σ.Ο.Ε.Λ..
- vi.* Θεσπίζει ύστερα από εισήγηση του Σ.Ο.Ε.Λ. κανόνες δεοντολογίας για την άσκηση του έργου των ορκωτών ελεγκτών και των ελεγκτικών εταιρειών και ελέγχει την τήρηση των κανόνων αυτών.

- vii.* Συνεργάζεται με την επιτροπή που προβλέπεται στο άρθρο 7 του Ν.2331/1995 (Φ.Ε.Κ.173Α΄) για την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές ενέργειες από τις ελεγκτικές εταιρείες και τους ορκωτούς ελεγκτές - λογιστές.

Οργάνωση Της Ε.Λ.Τ.Ε.

Στην Ε.Λ.Τ.Ε. συνιστώνται τα εξής όργανα:

§ Το **Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης** (Σ.Λ.Ο.Τ.), το οποίο είναι πενταμελές και αποτελείται από έναν Αντιπρόεδρο της Ε.Λ.Τ.Ε. ως Πρόεδρο και τέσσερις ειδικούς επιστήμονες οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος στο γνωστικό αντικείμενο της Λογιστικής και έχουν υψηλό επίπεδο θεωρητικής κατάρτισης στη λογιστική ή μακροχρόνια πείρα πρακτικής εφαρμογής της.

Τα μέλη του Σ.Λ.Ο.Τ. ορίζονται με απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Λ.Τ.Ε. για τριετή θητεία. Το Σ.Λ.Ο.Τ. γνωμοδοτεί σε θέματα λογιστικής τυποποίησης, τα οποία παραπέμπονται σε αυτό με απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Λ.Τ.Ε. και σε προθεσμία που ορίζεται από αυτήν.

Τα θέματα αυτά είναι ιδίως:

- ∅ Η κατάρτιση, η αναθεώρηση ή η τροποποίηση του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου και των Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων, με σκοπό την προσαρμογή τους στις εξελίξεις της επιστήμης και της πρακτικής.
- ∅ Ο τρόπος, ο χρόνος και η διαδικασία της γενικής ή κατά στάδια υποχρεωτικής εφαρμογής των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τις οικονομικές μονάδες ή από κατηγορίες αυτών.
- ∅ Η έκδοση οδηγιών σχετικά με την εφαρμογή του Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, των Κλαδικών Λογιστικών Σχεδίων και των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

§ Το **Συμβούλιο Ποιοτικού Ελέγχου** (Σ.Π.Ε.), το οποίο είναι επταμελές και η θητεία του είναι τριετής. Αποτελείται από στελέχη της Ε.Λ.Τ.Ε., της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, της Τράπεζας της Ελλάδος, του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

Το Σ.Π.Ε. είναι αρμόδιο για τον ποιοτικό έλεγχο των ελέγχων που διενεργούν σύμφωνα με το νόμο ορκωτοί ελεγκτές λογιστές, φυσικά πρόσωπα και ελεγκτικές εταιρείες, στις οικονομικές καταστάσεις των ανωνύμων εταιρειών και λοιπών νομικών προσώπων και αφορά τη συμμόρφωση προς τα ισχύοντα ελεγκτικά πρότυπα, τους κανόνες δεοντολογίας και τους κανόνες περί ασυμβίβαστου που ορίζονται στο άρθρο 12.

§ Το **Πειθαρχικό Συμβούλιο**, το οποίο είναι τριμελές, τριετούς θητείας, συγκροτείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Δικαιοσύνης. Αποτελείται από έναν Σύμβουλο Επικρατείας, ένα μέλος του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Δ.Ε.Π.Α.Ε.Ι.) και έναν ορκωτό ελεγκτή λογιστή.

Το Πειθαρχικό Συμβούλιο, στις υποθέσεις που παραπέμπονται σε αυτό, κρίνει κάθε παράβαση της ελεγκτικής νομοθεσίας και τήρησης των κανόνων δεοντολογίας από τα μέλη του Σ.Ο.Ε.Λ. και επιβάλλει τις κυρώσεις που προβλέπονται από το Νόμο.

§ Η **Εκτελεστική Επιτροπή**, η οποία αποτελείται από το Πρόεδρο και τους αντιπροέδρους της Ε.Λ.Τ.Ε., είναι αρμόδια για τη λήψη των μέτρων που απαιτούνται για την εκτέλεση των αποφάσεων του Δ.Σ. της Ε.Λ.Τ.Ε..³

---

³ Φ.Ε.Κ. (5 Ιουνίου 2003), Ν.3148.

1.2.4 «Ο Ελεγκτής»

Οι ελεγκτές είναι τα αρμόδια όργανα για τη διεξαγωγή του ελέγχου, διακρίνονται σε εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές, ανάλογα τη σχέση εξάρτησης που έχουν με την ελεγχόμενη οικονομική μονάδα.

Εσωτερικός Ελεγκτής

Ο εσωτερικός ελεγκτής βρίσκεται σε σχέση μίσθωσης εργασίας με την οικονομική μονάδα όπου προσφέρει την υπηρεσία του, δηλαδή είναι υπάλληλός της. Το έργο του έχει προληπτικό χαρακτήρα και συνίσταται στο να παρακολουθεί και να ελέγχει τις διαχειριστικές πράξεις και τις λογιστικές καταχωρίσεις, με σκοπό την άμεση επισήμανση θελημένων ή αθέλητων σφαλμάτων ή αντικανονικών και παράνομων ενεργειών. Ο εσωτερικός ελεγκτής με βασική αποστολή την πρόληψη ακούσιων ή εκούσιων λαθών και γενικά επιζήμιων ενεργειών ασκεί τα καθήκοντά του πριν ή στη διάρκεια της οικονομικής διαχείρισης καθώς και της λογιστικής καταχώρισης, χωρίς όμως να αποκλείεται και ο έλεγχος ειδικών θεμάτων μεταγενέστερα (π.χ. επιθεώρηση επαρχιακών υποκαταστημάτων κ.τ.λ.).

Στη θέση του εσωτερικού ελεγκτή πρέπει να τοποθετούνται πρόσωπα κατάλληλα που να διακρίνονται για τη μόρφωση, την πείρα και το ήθος τους, γιατί αλλιώς όπως είναι φυσικό, δεν είναι δυνατό να ασκήσουν τα καθήκοντα του ελεγκτή με το τρόπο που επιβάλλεται.

Το επάγγελμα του εσωτερικού ελεγκτή είναι πολύ σημαντικό για την ομαλή και ορθή λειτουργία μίας οικονομικής μονάδας. Παράλληλα όμως, έχει κάποια σοβαρά μειονεκτήματα που οφείλονται στο γεγονός ότι αυτός είναι υπάλληλος στην οικονομική μονάδα όπου ασκεί τα καθήκοντά του και από αυτό το γεγονός, είναι φυσικό, ο έλεγχός του:

- i.* Ασκείται, γενικά, σύμφωνα με τους κανόνες και τους όρους που έχει θεσπίσει η διοίκηση της οικονομικής μονάδας και όχι σύμφωνα με τους κανόνες της ελεγκτικής.
- ii.* Δεν ενημερώνεται για τις πράξεις των διοικούντων, συνήθως δε και των ανωτέρων του στην ιεραρχία ή ο έλεγχός του σε αυτούς είναι περιορισμένος ή τελείως τυπικός.
- iii.* Πολλές φορές από συναδελφική αλληλεγγύη, ο έλεγχός του δεν είναι αμερόληπτος και αντικειμενικός.
- iv.* Επειδή ασχολείται διαρκώς με τα ίδια θέματα και με τον ίδιο τρόπο, η δουλειά του γίνεται ρουτίνα με φυσικό επακόλουθο την εξασθένηση σιγά - σιγά της διερευνητικότητάς του.

Εξωτερικός Ελεγκτής

Αντίθετα με τον εσωτερικό, ο εξωτερικός ελεγκτής δεν έχει καμία υπαλληλική ή άλλη εξάρτηση προς την επιχείρηση που καλείται να ελέγξει. Είναι λοιπόν εντελώς ανεξάρτητος και αδέσμευτος προς την οικονομική μονάδα που ελέγχει και κατά συνέπεια καθόλου δεν επηρεάζεται από τη διοίκησή της με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κανένα από τα μειονεκτήματα που βαρύνουν τον εσωτερικό ελεγκτή. Αυτό το γεγονός είναι εγγύηση για τη διενέργεια αντικειμενικού και ανεπηρέαστου ελέγχου, με αποτέλεσμα να αποκτάει ιδιαίτερο κύρος το έργο του εξωτερικού ελεγκτή και τα πορίσματά του να είναι ευρύτατα χρήσιμα.

Αντίθετα από τον εσωτερικό ελεγκτή που η δράση του περιορίζεται μέσα στην επιχείρηση όπου είναι υπάλληλος, ο εξωτερικός ελεγκτής έχει πολλά και ποικίλα πεδία δράσης (πιστοποίηση για την αλήθεια και την ακρίβεια των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, για την πιστοληπτική ικανότητά τους κ.τ.λ.) και από το γεγονός αυτό ξεκινάει η ανάγκη οργάνωσης του εξωτερικού ελέγχου σε ανεξάρτητο λειτούργημα που έχει αποκτήσει θεσμικό χαρακτήρα σε όλες τις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες.

1.2.5 «Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας Του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών»

Στις 7 Μαΐου 1997 στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως δημοσιεύθηκε ο Κώδικας Επαγγελματικής Δεοντολογίας του Σώματος Ορκωτών Λογιστών. Σκοπός αυτού του Κώδικα είναι η διασφάλιση της ποιότητας και διαφάνειας των παρεχόμενων, από τους Ορκωτούς Ελεγκτές, υπηρεσιών για την προστασία τόσο του ηθικού και επαγγελματικού κύρους του Σ.Ο.Ε. και των μελών του όσο και των νόμιμων δικαιωμάτων του κάθε ελεγχόμενου ή τρίτου που χρησιμοποιεί υποχρεωτικά ή προαιρετικά τις υπηρεσίες αυτές.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, επιβάλλεται για κάθε Ορκωτό Ελεγκτή και κάθε άλλο μέλος του Σ.Ο.Ε. η τήρηση των παρακάτω γενικών αρχών και κανόνων, παράλληλα με τις ειδικότερες υποχρεώσεις του που απορρέουν από άλλες διατάξεις νόμων και οδηγιών του Σ.Ο.Ε. καθώς και από τις ειδικές διατάξεις του παρόντα Κανονισμού.

Σε κάθε περίπτωση, ο Ορκωτός Ελεγκτής και κάθε άλλο μέλος του Σ.Ο.Ε.Λ. οφείλει:

- Ø Να συμπεριφέρεται με αξιοπρέπεια έναντι των ελεγχόμενων, των συναδέλφων μελών του Σ.Ο.Ε. και των μελών των θεσμοθετημένων Οργάνων του Σ.Ο.Ε. και να διαβιώνει ως τίμιος και συνετός οικογενειάρχης.
- Ø Να μην αναλαμβάνει την οποιαδήποτε ανατιθέμενη σε αυτόν εργασία, αν δεν είναι βέβαιος ότι έχουν τηρηθεί όλες οι προϋποθέσεις και οι διαδικασίες που προβλέπονται από το νόμο, τον παρόντα Κανονισμό, τις αποφάσεις και οδηγίες του Εποπτικού Συμβουλίου, καθώς και τους εσωτερικούς κανόνες του ελεγκτικού φορέα του οποίου είναι μέλος.

- Ø Να παρέχει τις επαγγελματικές υπηρεσίες του και να προβαίνει στις επιβαλλόμενες γνωστοποιήσεις, με τρόπο αντικειμενικό, ακολουθώντας πάντοτε τα εγκεκριμένα από το Εποπτικό Συμβούλιο πρότυπα και οδηγίες.
- Ø Να τηρεί επιμελώς όλους τους κανόνες που διασφαλίζουν την ανεξαρτησία του έναντι των ελεγχομένων.
- Ø Να μη χρησιμοποιεί την ιδιότητα του Ορκωτού Ελεγκτή για την εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων του ιδίου.
- Ø Να μην αρνείται, να μην αναβάλλει ή εγκαταλείπει χωρίς δικαιολογημένο λόγο οποιαδήποτε ανατεθείσα σε αυτόν εργασία.
- Ø Να μην παρέχει ανακριβή ή παραπλανητικά στοιχεία και πληροφορίες σε ελεγχομένους και τρίτους, καθώς και στα θεσμικά ή εντεταλμένα όργανα του Σ.Ο.Ε.
- Ø Να μη δυσφημεί, απειλεί, προσβάλλει ή εκβιάζει ελεγχομένους, συναδέλφους, ελεγκτικούς φορείς ή όργανα του Σ.Ο.Ε.
- Ø Να μην ανταγωνίζεται με τρόπο αθέμιτο άλλα μέλη του Σ.Ο.Ε. ή ελεγκτικούς φορείς και να μην επιδιώκει την προσέλκυση ή διατήρηση εργασιών με μη διαφανή μέσα.
- Ø Να προστατεύει το κύρος του θεσμού του Σ.Ο.Ε. και των οργάνων του, καθώς και των αποφάσεων και οδηγιών του Εποπτικού Συμβουλίου και να μη συγκαλύπτει οποιαδήποτε παράβαση του παρόντος κανονισμού που περιήλθε σε γνώση του. (Φ.Ε.Κ. 623/1997).⁴

---

⁴ Φ.Ε.Κ. (07/05/1997), Αρ.623.

1.2.6 «Ο Έλεγχος»

Ο έλεγχος, κατά τον Fayol, συνιστάται στην επιβεβαίωση ότι όλα έγιναν σύμφωνα με τα προγράμματα που καθορίστηκαν, με τις οδηγίες που δόθηκαν και με τις αρχές που θεσπίστηκαν. Αποβλέπει στο να εντοπίσει τις αδυναμίες και τα σφάλματα που παρατηρήθηκαν κατά τη διαδικασία της εκτέλεσης των εργασιών, με σκοπό αυτά να διορθωθούν και να μην επαναληφθούν.

Από τον πιο πάνω εννοιολογικό ορισμό του ελέγχου προκύπτει ότι για να υπάρξει αυτός πρέπει προηγουμένως να έχουν τεθεί οι στόχοι της επιχείρησης, οι οποίοι πρέπει να είναι πραγματοποιήσιμοι, να υπάρχουν σαφή, πλήρη και συντονισμένα προγράμματα δράσης και να έχουν καθοριστεί οι διαδικασίες για την επίτευξη των στόχων.

Ο έλεγχος γίνεται με μέτρηση των όσων πραγματοποιήθηκαν, με σύγκριση αυτών προς εκείνα που προγραμματίστηκαν, με εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και διόρθωση των αρνητικών ή θετικών αποκλίσεων, ώστε να εξασφαλισθεί η υλοποίηση των επιχειρηματικών σχεδίων σύμφωνα με τα προγράμματα δράσης της μονάδας.

Ο έλεγχος, σωστότερα, πρέπει να ενεργείται προληπτικά, ώστε έγκαιρα να διαπιστώνονται τυχόν αποκλίσεις και να διορθώνονται αυτές προτού προκαλέσουν ζημίες στην επιχείρηση.

Οι έλεγχοι διακρίνονται, με βάση διάφορα κριτήρια, σε κατηγορίες και είδη:

i. Ανάλογα Με Την Έκτασή Τους, σε γενικούς και ειδικούς.

§ Γενικός Έλεγχος περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης, χωρίς περιορισμούς χρόνου ελέγχου και ελεγχόμενων αντικειμένων.

§ Ειδικός έλεγχος είναι εκείνος που έχει σαν αντικείμενο ορισμένες μόνο δραστηριότητες ή όλες αλλά σε περιορισμένο χρονικό διάστημα ή τις πράξεις και ενέργειες συγκεκριμένων στελεχών. (π.χ. έλεγχος πελατών, έλεγχος αποθεμάτων, έλεγχος ταμειακής διαχείρισης). Ο έλεγχος αυτός

διενεργείται συνήθως αιφνιδιαστικά και αποβλέπει στη διαπίστωση υπαιξερέςσεων, καταχρήσεων, παραβάσεων, σοβαρών αντικανονικών ενεργειών, ουσιωδών ζημιογόνων παραλείψεων καθώς και παρεκκλίσεων από σαφείς εντολές και οδηγίες της Διοίκησης.

ii. Ανάλογα Με Το Σκοπό Τους, σε προληπτικούς και κατασταλτικούς.

§ Προληπτικός έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται στη διάρκεια της εκτέλεσης της πράξης (στην έκδοση του εντάλματος πληρωμής, του γραμματίου είσπραξης κ.τ.λ.) και αποβλέπει στην *πρόληψη* εκούσιων και ακούσιων σφαλμάτων.

§ Κατασταλτικός έλεγχος, αντίθετα με το προληπτικό, διενεργείται μετά την εκτέλεση των πράξεων, αφορά τη διαχείριση μιας συγκεκριμένης περιόδου και αποβλέπει στη *καταστολή* εκούσιων ή ακούσιων σφαλμάτων.

iii. Ανάλογα Με Τη Διάρκεια Τους, σε μόνιμους ή διαρκείς, τακτικούς ή περιόδους και έκτακτους ή περιστασιακούς.

§ Μόνιμος ή διαρκής έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται συνέχεια και τέτοιος είναι κυρίως ο εσωτερικός προληπτικός έλεγχος.

§ Τακτικός ή περιοδικός είναι ο έλεγχος που διενεργείται κατά τακτά, ημερολογιακά προσδιορισμένα, χρονικά διαστήματα και αφορά την εξέταση στοιχείων και αποτελεσμάτων μιας εταιρικής χρήσης ή μιας οικονομικής μονάδας. Ο τακτικός έλεγχος έχει το προτέρημα της συγκρισιμότητας με αντίστοιχες χρονικά, μία ή περισσότερες περιόδους, για την εξαγωγή συμπερασμάτων και για την κατάστρωση μελλοντικών σχεδίων δράσης.

§ Έκτακτος ή περιστασιακός έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται σε έκτακτες περιπτώσεις. Έχει περιορισμένη σημασία και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση συγκεκριμένης ανάγκης (όταν προβλέπεται μεταβίβαση της επιχείρησης ή διαπιστώθηκε διαχειριστική ανωμαλία ή επιβλήθηκε από δικαστική αρχή κ.τ.λ.).

iv. Ανάλογα Με Το Πρόσωπο Που Διενεργεί Τον Έλεγχο, σε εσωτερικούς ελέγχους που διενεργούνται από τους εσωτερικούς ελεγκτές και εξωτερικούς που διενεργούνται από τους εξωτερικούς ελεγκτές.

Ο εσωτερικός ελεγκτής συμβάλλει με το έργο του στο σωστό προγραμματισμό και την εκτέλεση της εργασίας του εξωτερικού ελεγκτή. Ο τελευταίος υποβοηθεί το έργο του πρώτου με τις παρατηρήσεις και τις υποδείξεις του. Υπάρχει δηλαδή συσχέτιση του εσωτερικού και του εξωτερικού ελέγχου.

Η ύπαρξη ενός ισχυρού εσωτερικού ελέγχου αποτελεί θετική απόδειξη της αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών και αυτό επιδρά καθοριστικά στον προσδιορισμό της έκτασης του εξωτερικού ελέγχου. Όσο πιο αποτελεσματικά είναι τα μέτρα του εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης επιχείρησης, τόσο πιο περιορισμένη θα είναι η έκταση του ελέγχου του εξωτερικού ελεγκτή.

Εξίσου σημαντική είναι και η βοήθεια που προσφέρει ο εξωτερικός ελεγκτής στο σχεδιασμό ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικών ελέγχων. Η συμβολή αυτή μπορεί να είναι άμεση ή έμμεση. Στην πρώτη περίπτωση, ο ορκωτός ελεγκτής ενημερώνει τον εσωτερικό ελεγκτή για τις ελλείψεις και τις αδυναμίες που εντοπίζει καθώς αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των μέτρων εσωτερικού ελέγχου της ελεγχόμενης επιχείρησης. Στη δεύτερη περίπτωση, ο εσωτερικός ελεγκτής, ο οποίος γνωρίζει ότι το έργο του πρόκειται να αξιολογηθεί από ανεξάρτητο και έμπειρο επαγγελματία, καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του αξιολογητή.

Η συσχέτιση των ελέγχων δε σημαίνει ότι υπάρχουν σοβαρές ομοιότητες μεταξύ τους. Ο εξωτερικός έλεγχος διαφέρει ριζικά ως προς το σκοπό το προσανατολισμό και τη μεθοδολογία σε σύγκριση με τον εσωτερικό έλεγχο.⁵

1.2.6.1 «Εσωτερικός Έλεγχος»

Εσωτερικός Έλεγχος είναι μια ανεξάρτητη, αντικειμενική, διαβεβαιωτική και συμβουλευτική δραστηριότητα, σχεδιασμένη να προσθέτει αξία και να βελτιώνει τις λειτουργίες του οργανισμού. Βοηθά έναν οργανισμό να επιτύχει τους στόχους του προσφέροντας μια συστηματική επιστημονική προσέγγιση για την αποτίμηση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας της διαχείρισης των κινδύνων των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και των εταιρειών εταιρικής διακυβέρνησης.

Ο εσωτερικός έλεγχος είναι ο έλεγχος που έχει οργανωθεί μέσα στην επιχείρηση και ασκείται από υπαλλήλους της. Με τον όρο «εσωτερικός έλεγχος» δεν εννοούμε μόνο την ιδιαίτερη υπηρεσία ελέγχου στην επιχείρηση ή τους υπαλλήλους που έχουν αναλάβει αυτή την εργασία παράλληλα με τα άλλα καθήκοντά τους, αλλά εννοούμε :

- τις διαδικασίες εκτέλεσεως των επιμέρους διαχειριστικών πράξεων και κυρίως τα πρόσωπα που εκτελούν κάθε διαδικασία και τις αρμοδιότητες του καθενός.
- τα εισερχόμενα και εκδιδόμενα δικαιολογητικά, τη διαδρομή και τον έλεγχο τους και κυρίως ποιοι υπάλληλοι διεκπεραιώνουν τις εργασίες αυτές.
- τους τηρούμενους λογαριασμούς, τον τρόπο και τη μέθοδο ενημερώσεώς τους, καθώς και τους υπαλλήλους που τους ενημερώνουν.

---

⁵ «Ελεγκτική», Walter B. Meigs, E.John Larsen, Robert F. Meigs, Εκδόσεις «ΠΑΠΑΖΗΣΗ».

Όλα αυτά και κυρίως οι αρμοδιότητες του προσωπικού, πρέπει να είναι σχεδιασμένα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εφαρμόζεται **η βασική αρχή του εσωτερικού ελέγχου, που είναι η εξής:**

«Καμία διαχειριστική πράξη και λογιστική καταχώριση δεν επιτρέπεται να ολοκληρώνεται από ένα και μόνο υπάλληλο, αλλά η εργασία καθενός πρέπει, απαραίτητα, να είναι συμπληρωματική της εργασίας ενός τουλάχιστον, άλλου υπαλλήλου και να ελέγχεται από τον αρμόδιο εσωτερικό ελεγκτή.»⁶

Σκοποί Του Εσωτερικού Ελέγχου

Ο εσωτερικός ελεγκτής σχεδιάζει, υιοθετεί και εφαρμόζει μέτρα ελέγχου, τα οποία αποσκοπούν:

- Στη συστηματική διαφύλαξη των περιουσιακών στοιχείων και στην προστασία του ανθρώπινου δυναμικού και του κοινού της επιχείρησης,
- Στη πλήρη λειτουργία του λογιστικού συστήματος σύμφωνα με τις γενικά παραδεκτές αρχές της λογιστικής και τις διατάξεις των σχετικών νόμων,
- Στη συνεχή ενθάρρυνση και παρακολούθηση της άμεσης εφαρμογής, από το προσωπικό, των εντολών της διοίκησης,
- Στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εργασιών της επιχείρησης,
- Στη συνεχή και πλήρη συμμόρφωση της διοίκησης προς τους νόμους που διέπουν τη λειτουργία της επιχείρησης (π.χ. κατώτατα ημερομίσθια, απόδοση Φ.Π.Α., ασφάλιση προσωπικού).

---

⁶ Θ. Γρηγοράκος, «Η Θέση Της Σύγχρονης Επιχειρήσεως Στη Σημερινή Οικονομική Και Κοινωνική Ζωή Και Η Ανακύπτουσα Ανάγκη Ασκήσεως Εποπτείας Στη Δραστηριότητα Της Αλλά Και Λήψεως Μέτρων Προστασίας Της Βιωσιμότητάς Της», «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», 8/2007.

Η εκπλήρωση των δύο πρώτων σκοπών είναι το κύριο μέλημα του Λογιστικού Εσωτερικού Ελέγχου, ενώ των τριών τελευταίων αποτελεί την πρωταρχική επιδίωξη των κλάδων του Διαχειριστικού και Διοικητικού Εσωτερικού Ελέγχου. Ο διαχωρισμός των σκοπών του εσωτερικού ελέγχου στη πράξη δεν είναι τόσο ευχερής όπου οργανωτικά μέτρα που αφορούν το διοικητικό έλεγχο εξυπηρετούν, συγχρόνως, και τους σκοπούς του λογιστικού ελέγχου.

1.2.6.2 «Εξωτερικός Έλεγχος»

Ο εξωτερικός έλεγχος είναι λογιστικοδιαχειριστικός έλεγχος που διενεργείται από ειδικούς επαγγελματίες, οι οποίοι πρέπει να είναι ανεπίληπτου ήθους και ακέραιου χαρακτήρα, άρτιας επιστημονικής κατάρτισεως και εξειδικευμένης πείρας, οι οποίοι πρέπει να μην έχουν υπαλληλική σχέση με την ελεγχόμενη επιχείρηση ή άλλη εξάρτηση από αυτή ή από τη Δημόσια Διοίκηση και να είναι κατοχυρωμένη η ανεξαρτησία της επαγγελματικής τους γνώμης, όπως προβλέπουν οι κανόνες των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων και οι κείμενες διατάξεις, η εφαρμογή των οποίων όμως στην πράξη συναντά σοβαρότατες δυσχέρειες από το γεγονός ότι, η ελεγχόμενη εταιρεία διορίζει η ίδια τον ελεγκτή της και του καταβάλλει την αμοιβή του.

Αποστολή του εξωτερικού ελεγκτή είναι, μετά από διενέργεια ουσιαστικού και αντικειμενικού ελέγχου με βάση τις κείμενες διατάξεις και τους κανόνες Ελεγκτικής, να πληροφορήσει τους ενδιαφερόμενους (μετόχους, πιστωτές, Κράτος κ.τ.λ.):

- Εάν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας και γενικά οποιασδήποτε οικονομικής μονάδας, εμφανίζουν την αληθινή και πραγματική εικόνα της χρηματοοικονομικής καταστάσεως της συγκεκριμένης εταιρείας και των αποτελεσμάτων της.

- Εάν η οικονομική διαχείριση της παρούσας χρήσεως διεξήχθη ομαλά και σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου και του καταστατικού και, γενικά, σύμφωνα με τους κανόνες διαχείρισεως.
- Εάν υφίσταται ικανοποιητικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου.
- Εάν για τη λογιστική απεικόνιση και παρακολούθηση της οικονομικής διαχείρισεως εφαρμόζεται Λογιστικό Σχέδιο πλήρες και επιστημονικά θεμελιωμένο που να περιλαμβάνει τις γενικά παραδεκτές βασικές λογιστικές αρχές.

Σκοποί Του Εξωτερικού Ελέγχου

Σκοπός του εξωτερικού ελεγκτή είναι να μπορεί, σύμφωνα με τα αποδεικτικά στοιχεία που θα συγκεντρώσει, να τεκμηριώσει:

- *Την ύπαρξη των στοιχείων του Ισολογισμού.* Υπάρχουν πράγματι τα περιουσιακά στοιχεία που αναγραφεί ο ισολογισμός; Έχουν δημιουργηθεί οι σχετικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις;
- *Την πληρότητα των καταχωρήσεων.* Έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία όλα τα λογιστικά γεγονότα τα οποία αφορούν την επιχείρηση και έπρεπε να είχαν λογιστικοποιηθεί;
- *Την αριθμητική ακρίβεια των καταχωρήσεων, των μετρήσεων και των αποτιμήσεων.* Έχουν γίνει σημαντικά αριθμητικά λάθη στα βιβλία; Έχουν παραληφθεί ουσιαστικά στοιχεία κατά την απογραφή;
- *Την ταξινόμηση των στοιχείων.* Έχουν ταξινομηθεί σωστά τα λογιστικά γεγονότα της χρήσης;
- *Την αυτοτέλεια των χρήσεων.* Έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία μόνο τα γεγονότα της παρούσας χρήσης;
- *Την προσαρμογή των λογαριασμών.* Έχουν προσαρμοστεί σωστά τα υπόλοιπα όλων των λογαριασμών του ισολογισμού στα αποτελέσματα της απογράφης;

- Την ύπαρξη ενδεχόμενων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Υπάρχουν πράγματι δεσμεύσεις και απαιτήσεις; Αφορούν την επιχείρηση και απεικονίζονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς του ισολογισμού;
- Τη νομιμότητα των πράξεων. Έγιναν όλες οι σημαντικές συναλλαγές και όλες οι βασικές λογιστικές εργασίες σύμφωνα με όσα ορίζουν οι διατάξεις των σχετικών νόμων;

Τα παραπάνω κριτήρια, για το είδος των ελέγχων, πολλές φορές συμβαδίζουν κι έτσι ο εσωτερικός έλεγχος είναι μόνιμος έλεγχος, αλλά κατά κανόνα είναι και γενικός έλεγχος· ακόμη ο εσωτερικός έλεγχος είναι και προληπτικός. Ο εξωτερικός έλεγχος είναι κατά κανόνα κατασταλτικός έλεγχος, αλλά μπορεί να είναι και προληπτικός όταν ο εξωτερικός ελεγκτής ελέγχει τις διαχειριστικές πράξεις πριν από την εκτέλεσή τους (αυτό συμβαίνει κυρίως στη Δημόσια Διαχείριση, όπου το Ελεγκτικό Συνέδριο «θεωρεί» τα εντάλματα πληρωμής πριν από την εκτέλεσή τους). Ο εξωτερικός έλεγχος, επίσης, μπορεί να είναι γενικός ή ειδικός, τακτικός ή έκτακτος κ.τ.λ..

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ»

“Creative Accounting is the use of accounting to mislead rather than help the intended user. Creative accounting deliberately takes advantage of areas where there is no standard treatment or where there are ambiguities or arbitrary cut-off points.” (R. H. Parker)

2.1 «ΕΝΝΟΙΑ & ΟΡΙΣΜΟΣ»

Ο όρος δημιουργική λογιστική (creative accounting) είναι ένας όρος ο οποίος χρησιμοποιείται ευρύτατα στο Ηνωμένο Βασίλειο κυρίως.

Ο όρος αυτός φαίνεται να αποδίδει πληρέστερα το πρόβλημα της σκόπιμης παρέμβασης στις λογιστικές καταστάσεις σε σύγκριση με άλλους χρησιμοποιούμενους όρους, όπως :

- **Income Smoothing:** Αναφέρεται στους σκόπιμους εκείνους λογιστικούς χειρισμούς που αποβλέπουν στον περιορισμό των έντονων διακυμάνσεων των κερδών, δηλαδή τη σταθεροποίησή τους. Γενικά, μπορούμε να πούμε ότι βασικός στόχος των επιχειρήσεων που ασκούν αυτή τη μορφή δημιουργικής λογιστικής, αποβλέπουν στην ομαλοποίηση των κερδών τους.
- **Window Dressing:** Είναι ο έντεχνος ευπρεπισμός των χρηματοοικονομικών καταστάσεων με την καταχώριση λογιστικών εγγραφών μέσα στα λογιστικά βιβλία της οντότητας λίγο πριν από το τέλος της περιόδου και την αντιστροφή τους (των εγγραφών) στο άνοιγμα της επόμενης περιόδου, με σκοπό την ευνοϊκή παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Ένα παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου window dressing είναι η «αποπληρωμή δανείων» από συνδεδεμένες/φιλικές εταιρείες πριν το τέλος του χρόνου και η αντίστροφη της εγγραφή, στο άνοιγμα της χρήσης. Με τον τρόπο αυτό «μειώνονται» τα δάνεια που εμφανίζονται στον Ισολογισμό τα οποία και συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του δείκτη δανείων προς τα Ίδια Κεφάλαια και αυξάνονται οι «άλλοι πιστωτές» που δε συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό του δείκτη.

- **Off – Balance Sheet Finance:** Είναι η εκμετάλλευση ελλείψεων στα Δ.Λ.Π. ή στη νομοθεσία μιας χώρας για τη μη καταχώριση και παρουσίαση στον Ισολογισμό ορισμένων χρηματοδοτικών κονδυλίων/δανείων. Ορισμένα παραδείγματα είναι:
  - i.* ο χειρισμός των χρηματοδοτικών μισθώσεων ως λειτουργικών εξόδων / μισθώσεων, και
  - ii.* η συμφωνία πώλησης και εγγυημένης επαναγοράς.

- **Cosmetic Accounting:** Τα στελέχη παραποιούν τα δεδουλευμένα δίχως συνέπειες στην ταμειακή ροή. Η κοσμητική (cosmetic) διαχείριση κερδών είναι ένα δυνητικό αποτέλεσμα του εύρους εφαρμογών της λογιστικής των δεδουλευμένων. Υπάρχουν τρεις στρατηγικές οι οποίες εφαρμόζονται από τα στελέχη και είναι τυπικές κοσμητικής διαχείρισης κερδών:
  - i.* Αυξάνουν το κέρδος της τρέχουσας περιόδου.
  - ii.* Παίρνουν ένα «μεγάλο λουτρό» με το να μειώσουν αξιολημείωτα το κέρδος της τρέχουσας περιόδου.
  - iii.* Μειώνουν την αστάθεια των κερδών εξομαλύνοντας το κέρδος.Τα στελέχη, μερικές φορές, εφαρμόζουν τις στρατηγικές αυτές συνδυαστικά ή μία μόνο εξ αυτών σε διάφορα χρονικά σημεία προκειμένου να επιτύχουν μακροπρόθεσμους σκοπούς διαχείρισης κερδών.

Οι προαναφερθέντες όροι δεν αποδίδουν παρά διάφορες μορφές του ίδιου προβλήματος. Η «Δημιουργική Λογιστική» έχει γίνει πολλές φορές αντικείμενο μελέτης, ωστόσο παρατηρείται πως δεν έχει επιτευχθεί η προσπάθεια προσδιορισμού ενός μοναδικού ορισμού του όρου. Ενδεικτικά αναφέρουμε τέσσερις μελέτες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί στη Μεγάλη Βρετανία και έχουν επιλεγεί προκειμένου να δειχθεί αυτό. Βέβαια η κάθε μία από αυτές διερευνά το ζήτημα από μία συγκεκριμένη δική της οπτική γωνία.

Στην μελέτη του ο Naser (1993, σελ. 2) ορίζει τη δημιουργική λογιστική ως ένα μετασχηματισμό των λογιστικών ποσών από το τί αυτά πραγματικά είναι, στο τί οι καταρτίζοντες τις λογιστικές καταστάσεις επιθυμούν να είναι εκμεταλλευόμενοι τους υπάρχοντες κανόνες και/ή αγνοώντας μερικούς ή όλους από αυτούς.

Ο Jameson (1988,σελ.7) γράφει ότι οι λογιστικές διεργασίες αποτελούνται από σχέσεις και αντιμετώπιση πολλών ζητημάτων κρίσεως καθώς επίσης από αποφάσεις επί αντιθέσεων μεταξύ ανταγωνιζόμενων προσεγγίσεων στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων εκ χρηματοοικονομικών γεγονότων και συναλλαγών. Αυτός υποστηρίζει ότι αυτές δημιουργούν την **υποκειμενικότητα** καθώς επίσης και την **ανάγκη για κρίση**, χαρακτηριστικά τα οποία συνιστούν τη μεγάλη δύναμη της λογιστικής και ταυτοχρόνως, την μεγάλη αδυναμία της. Ενώ, από την μία μεριά, αυτή χρειάζεται να παραμείνει ευέλικτη αρκετά ούτως ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει μία μεγάλη ποικιλία καταστάσεων και να τις αντιπροσωπεύει με ακρίβεια στους λογαριασμούς, από την άλλη μεριά αυτή η ευελιξία παρέχει ευκαιρίες για παραποιήσεις, απάτες και λανθασμένες απεικονίσεις. Αυτές οι δραστηριότητες, οι οποίες ασκούνται από λιγότερο ευσυνείδητα στοιχεία του λογιστικού επαγγέλματος, έχουν γίνει γνωστές ως «δημιουργική λογιστική».

Ο Ian Griffiths (1986, σελ.1) έχει μία δριμύτερη άποψη σχετικά με το θέμα αφού ισχυρίζεται ότι κάθε εταιρεία στην χώρα του (Μεγάλη Βρετανία) παίζει κατά κάποιο τρόπο με τα κέρδη της. Κάθε σύνολο δημοσιευμένων λογαριασμών βασίζεται σε βιβλία που έχουν «μαγειρευθεί» με προσοχή ή πλήρως ωραιοποιηθεί. Τα στοιχεία που δίδονται δύο φορές τον χρόνο στο επενδυτικό κοινό, έχουν όλα αλλαχθεί προκειμένου να διαφυλαχθεί ο ένοχος. Αυτή η εξαπάτηση γίνεται με τέλειο τρόπο ούτως ώστε να είναι πλήρως νόμιμη και καλείται «Δημιουργική Λογιστική».

Ο Terry Smith (1996), έλαβε μια παρομοίως απαισιόδοξη άποψη, όταν ισχυρίστηκε, ότι όλοι αισθανθήκαμε πως μεγάλο μέρος από την ανάπτυξη των κερδών, η οποία συνέβη την δεκαετία του 1980 ήταν αποτέλεσμα συνένωσης λογιστικών τεχνασμάτων παρά αληθούς οικονομικής ανάπτυξης. Στο βιβλίο του, *Accounting For Growth*, επεξηγεί με παραδείγματα από τη πραγματικότητα τις τεχνικές που μεταχειρίστηκαν στην πράξη μερικές από τις ένοχες εταιρείες.⁷

Σύμφωνα με τα όσα προαναφέρθηκαν, θα μπορούσαμε να ορίσουμε τη Δημιουργική Λογιστική ως τη σκόπιμη αποφυγή υφιστάμενων κανονισμών ή τη σκόπιμη εκμετάλλευση της έλλειψης κανονισμών για την επίτευξη συγκεκριμένου αποτελέσματος ή την παρουσίαση συγκεκριμένης εικόνας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι η εφαρμογή της δημιουργικής λογιστικής δεν αποτελεί κατ' ανάγκη και «παρανομία», επικεντρώνεται στην εκμετάλλευση της απουσίας κάποιου κανονισμού ή την επιλογή επιτρεπτών λογιστικών μεθόδων, που ίσως να μην είναι οι κατάλληλες στη συγκεκριμένη περίπτωση, για να δείξουν μία συγκεκριμένη επιθυμητή εικόνα των χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής θέσης μίας οντότητας.

---

⁷ Β. Φίλιος, «Ορισμός Της Δημιουργικής Λογιστικής: Εννοιολογικό Πλαίσιο» Σελ.9, «Δημιουργική Λογιστική», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003.

2.1.1 «*Η Φύση Της Δημιουργικής Λογιστικής*»

Η φύση της Δημιουργικής Λογιστικής είναι ένα θέμα από το οποίο πηγάζει πολύ μεγάλη αμφισβήτηση λόγω της μη δυνατότητας προσδιορισμού ενός ορισμού ο οποίος θα διευκολύνει την σε βάθος έρευνα του ζητήματος.

Ο Naser (1993) ισχυρίστηκε ότι η δημιουργική λογιστική δεν αντιβαίνει ευθέως τον νόμο, απλώς λειτουργεί μέσα στο γράμμα του νόμου και των λογιστικών προτύπων. Στην ουσία πρόκειται για μια διαδικασία χρησιμοποίησης των κανόνων, όχι κατ' ανάγκη παρακάμπτοντάς τους, και της «ευκαμψίας» που συνδέεται με αυτούς τους κανόνες προκειμένου να καταρτισθούν οι λογιστικές καταστάσεις έτσι, ώστε να φαίνονται διαφορετικές από αυτό που προτίθενται οι κανόνες.

Την ίδια άποψη φαίνεται να έχουν και οι Whelan και McBarnet (1999) οι οποίοι θεωρούν την δημιουργική λογιστική «τελείως νόμιμη» (perfectly legal) και αυτό δίνουν ως τον κύριο λόγο για τον οποίο η δημιουργική λογιστική αποδείχθηκε τόσο δύσκολο να ελεγχθεί στο παρελθόν. Ο Griffiths (1986) επίσης τη θεωρεί ως πλήρως θεμιτή (totally legitimate) και ο Smith μέσω του Accounting For Growth (1996) υποστηρίζει ότι καμία από τις εταιρείες, τις οποίες ο ίδιος έχει εξετάσει, δεν παραβαίνει τις Γενικά Αποδεκτές Αρχές.

Αν και πολλοί συγγραφείς θέτουν επιχειρήματα υπέρ της δημιουργικής λογιστικής, η γνώμη του κοινού διχάζεται για την νομιμότητα της. Σύμφωνα με διερεύνηση ενός δείγματος ελεγχόμενων εταιριών από τον Naser (1993), το **45,5%** του δείγματος απάντησε ότι συμφωνεί ή συμφωνεί πολύ πως η δημιουργική λογιστική συνιστά ένα θεμιτό μέσο, ενώ ταυτοχρόνως, το **45,4%** του δείγματος δεν συμφώνησε στο θεμιτό της δημιουργικής λογιστικής.

Ανεξαρτήτως της συζητήσεως επί της νομιμότητάς της, οι Whelan και McBarnet (1999) ισχυρίζονται ότι η δημιουργική λογιστική παραμένει ελκυστική στις εταιρείες για εμφανείς λόγους. Δεξιότητες της λογιστικής πράξης μπορούν να χειρίζονται προς όφελος των εταιρειών τους, τους αριθμοδείκτες οι οποίοι χρησιμοποιούνται κατά την ανάλυση της αγοράς και ως εκ τούτου, να διογκώνουν τα αναφερόμενα/δημοσιευόμενα κέρδη ή να ελαχιστοποιούν τις αναφερόμενες ζημιές, να επιτυγχάνουν πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης οι οποίες διαφορετικά δεν μπορούσαν να ανακλύψουν, να βελτιώσουν την απόδοση της διοίκησης (και τις καταβολές αμοιβών σε αυτήν οι οποίες σχετίζονται με την απόδοση), να παρακάμπτουν περιορισμούς για δανεισμό, να συγκαλύπτουν χρηματοπιστωτικούς κινδύνους και να διαφεύγουν του ελέγχου των μετόχων, κ.ο.κ..

Πρέπει βέβαια να τονιστεί ότι αναπόφευκτα, σοβαρές αρνητικές όψεις παρατηρούνται συχνά οι οποίες σχετίζονται με την πράξη. Ο Jameson (1988) περιγράφει την δημιουργική λογιστική ως μη συμβάλλουσα στην δημιουργία πλούτου με οποιονδήποτε τρόπο. Στην καλύτερη των περιπτώσεων η πρακτική της συνεπάγεται μεταφορά πλούτου από αυτούς οι οποίοι δεν είναι γνώστες της, σε αυτούς οι οποίοι έχουν την γνώση της. Επιπροσθέτως, συχνά έχει σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στους επενδυτές, πιστωτές, εργαζόμενους και άλλους. Αυτό επαρκώς έχει τεκμηριωθεί στην Μεγάλη Βρετανία για την δεκαετία του 1980 με την κατάρρευση εταιρειών όπως -για παράδειγμα- η Maxwell Communications Corporation η οποία εφάρμοσε διάφορες μορφές δημιουργικής λογιστικής (Whelan & McBarnet, 1999).

Ένα άλλο τέτοιο παράδειγμα, συνδέεται με την Tiphook, μία εταιρεία εκμίσθωσης εμπορευματοκιβωτίων (container leasing company), η οποία πτώχευσε εν μέρει εξ' αιτίας της πρακτικής δημιουργικής λογιστικής. Οι αρνητικές επιπτώσεις της δημιουργικής λογιστικής ήταν τεράστιες σε ολόκληρη την οικονομία και τις επιχειρήσεις της Μεγάλης Βρετανίας την τελευταία εικοσαετία, ιδιαίτερα κατά τη δεκαετία του 1980.

2.1.2 «Fraud – Error»

«Διαχείριση των κερδών είναι η ενεργή χειραγώγηση των Λογιστικών αποτελεσμάτων με σκοπό τη δημιουργία διαφορετικής, από την πραγματική, εντύπωσης για την επίδοση της επιχείρησης.»⁸

«Εφόσον η διοίκηση μπορεί να επιλέξει Λογιστικές Μεθόδους από ένα σύνολο, είναι φυσικό να περιμένουμε ότι θα επιλέγονται οι Μέθοδοι που θα μεγιστοποιούν την αξία της επιχείρησης. Αυτό καλείται χειραγώγηση των κερδών.»⁹

«Η χειραγώγηση των κερδών έχει να κάνει με τη χρησιμοποίηση διαφόρων τρόπων που στρεβλώνουν την πραγματική οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, ώστε να επιτύχουν το επιθυμητό αποτέλεσμα.»¹⁰

Κοινό σημείο των παραπάνω ορισμών είναι η διαστρέβλωση της πραγματικής εικόνας της επιχείρησης, ώστε να παρουσιάζει μια εικόνα που να εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντά της. Στην ουσία η χειραγώγηση στηρίζεται στην ευελιξία των διάφορων λογιστικών κανόνων (π.χ. των Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών) και Νόμων ή ακόμα και στην εκμετάλλευση των αδυναμιών τους και την παραβίαση αυτών.

Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων αναφέρεται στο σκόπιμο «χειρισμό» (manipulation) στοιχείων τους, όπως υπερτίμηση στοιχείων ενεργητικού, πωλήσεων και κερδών ή υποτίμηση των υποχρεώσεων, εξόδων ή ζημιών με σκοπό να επιτευχθεί το επιθυμητό ύψος τους. Οι χειρισμοί αυτοί έχουν ως αποτέλεσμα τη σημαντική αλλοίωση της ορθής εικόνας των οικονομικών καταστάσεων.

---

⁸ Mulford C. & Comisky E., “Financial Warning”, New York : John Wiley & Sons, 1996.

⁹ Scott W. “Financial Accounting Theory”, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1997.

¹⁰ SEC, Annual Report, Washington, DC SEC, 1999.

Το Αμερικάνικο Ινστιτούτο Ορκωτών Λογιστών (American Institute of Certified Public Accountants - A.I.C.P.A.) στο πρότυπο Statement on Auditing Standards (S.A.S.) 99, διαχωρίζει το λάθος που προέρχεται από αμέλεια (Error), από το λάθος που έχει ως στόχο την απάτη (Fraud), αναφέροντας ότι απάτη είναι «η σκόπιμη παράβλεψη ποσών ή παραποίηση στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις εταιριών».

Το αναμορφωμένο Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο Νο 240 που αναφέρεται στις παραποιήσεις και στα λάθη στις οικονομικές καταστάσεις, ο όρος «*παραποίηση*» αναφέρεται σε εκούσια, εσκεμμένη ενέργεια από ένα ή περισσότερα άτομα της διοίκησης, των εργαζομένων ή τρίτου μέρους που έχουν ως αποτέλεσμα την ψεύτικη παρουσίαση (misrepresentation) των οικονομικών καταστάσεων.

Επίσης, το Διεθνές Ελεγκτικό Πρότυπο Νο 240 ο όρος *απάτη* (fraud) αποδίδεται με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

- i.* Στον χειρισμό, τη νόθευση ή την αλλοίωση των καταχωρήσεων ή των αποδεικτικών στοιχείων.
- ii.* Στη μη σωστή παρουσίαση των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης.
- iii.* Στην απόκρυψη ή παράλειψη αναφοράς των επιπτώσεων των παραπάνω καταχωρήσεων ή των αποδεικτικών στοιχείων.¹¹
- iv.* Στην καταχώριση συναλλαγών χωρίς ουσία (εικονικές συναλλαγές).
- v.* Στην κακή εφαρμογή των αρχών και προτύπων της λογιστικής.

---

¹¹ Eurobank EFG, «Μετά τον Δούρειο Ίππο ...η Δημιουργική Λογιστική».

Ο όρος *λάθος ή σφάλμα* (error) αναφέρεται σε ακούσια, μη σκόπιμα λάθη στις οικονομικές καταστάσεις όπως:

- i.* Αριθμητικά ή λάθη από αβλεψία του προσωπικού του λογιστηρίου που αφορούν καταχωρήσεις και αποδεικτικά στοιχεία.
- ii.* Εκ παραδρομής ή παρερμηνεία της πραγματικής κατάστασης που αφορούν συναλλαγές.
- iii.* Μη σωστή εφαρμογή των αρχών και προτύπων της λογιστικής.

Τα όρια μεταξύ των δύο παραπάνω κατηγοριών στην πράξη δεν είναι ξεκάθαρα και για το λόγο αυτό δεν μπορεί κάποιος, να πει με σιγουριά αν μια περίπτωση παραποίησης είναι «λογιστική απάτη» ή «λάθος».¹²

2.1.3 «Οι Κόκκινες Σημαιές (Red Flags)»

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου ο ελεγκτής θα πρέπει να είναι σε θέση να εκτιμήσει τους παράγοντες εκείνους που ενέχουν αυξημένο κίνδυνο και να εντοπίσει την ύπαρξη «κόκκινων σημαιών» (red flags) στα οποία θα δώσει αυξημένη βαρύτητα.

Μερικά παραδείγματα «κόκκινων σημαιών» είναι τα ακόλουθα:

- i.* Κακή χρηματοοικονομική απόδοση. Οι εταιρείες οι οποίες βρίσκονται σε δυσμενή θέση είναι επιρρεπείς στο να καταφύγουν σε «μέσα απελπισίας».
- ii.* Κέρδη τα οποία κατ' εξακολούθηση είναι υψηλότερα από τις ταμειακές ροές της εκμετάλλευσης.

---

¹² Σπ. Χαράλαμπος, «Εμπειρική Διερεύνηση Της Παραποίησης Οικονομικών Καταστάσεων», «ΛΟΓΙΣΤΗΣ», Τεύχος 570, Σεπτέμβριος 2002.

- iii.* Κέρδη τα οποία κατ' εξακολούθηση είναι υψηλότερα από τα φορολογητέα κέρδη.
- iv.* Έκθεση ελέγχου με δυσμενείς παρατηρήσεις.
- v.* Χρησιμοποίηση όχι γνωστής ελεγκτικής εταιρείας, ιδίως για μεγάλες εταιρείες.
- vi.* Παραίτηση ελεγκτή.
- vii.* Ανεξήγητες ή συχνές αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές.
- viii.* Αιφνίδια αύξηση στα αποθέματα σε σχέση με τις πωλήσεις.
- ix.* Χρησιμοποίηση τεχνασμάτων, προκειμένου να παρακαμφθούν λογιστικοί κανόνες.
- x.* Συχνές κατ' εξαίρεση υψηλές δαπάνες (one-time charges) και «μεγάλα λουτρά».

2.2 «ΟΙ ΓΕΝΕΣΙΟΥΡΓΕΣ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

Η άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής προκύπτει από την σύγκρουση συμφερόντων που υπάρχει μεταξύ της διοίκησης της επιχείρησης και των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων ως προς την παρουσίαση των καταστάσεων αυτών.

Ειδικότερα, ως προς τις γενεσιουργές αιτίες της δημιουργικής λογιστικής, μπορούν να συνοψισθούν στις παρακάτω:¹³

Δανεισμός Από Την Κεφαλαιαγορά.

Ο δανεισμός της επιχείρησης από την κεφαλαιαγορά (τράπεζες, χρηματιστήριο, άλλα πιστωτικά ιδρύματα) συνιστά, ίσως, το σημαντικότερο κίνητρο για την άσκηση της δημιουργικής λογιστικής αφού ορισμένα λογιστικά μεγέθη λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά το δανεισμό αυτό. Για παράδειγμα, η κερδοφορία της επιχείρησης και η σχέση ίδιων προς ξένα κεφάλαια αποτελούν αποφασιστικούς παράγοντες για τη σύναψη δανείων από τις τράπεζες. Στις περισσότερες δε των περιπτώσεων συντάσσονται και συμβόλαια μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών (τράπεζας και επιχείρησης) βάσει των οποίων στην περίπτωση που ο δείκτης αποδοτικότητας της επιχείρησης και ο δείκτης δανειακής επιβάρυνσης ξεπεράσουν ορισμένα όρια σταματά η δανειοδότηση της επιχείρησης και γίνεται ανάκληση του δανείου.

---

¹³ Μπαραλέξη Σπ. Ph.D, «Η Επινοητική Λογιστική Στην Ελλάδα», Μονογραφία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Οι Υποχρεώσεις Που Έχει Η Εταιρεία Βάση Συμβάσεων.

Οι υποχρεώσεις που έχει η εταιρεία βάση συμβάσεων είναι ένα σημαντικό θέμα στην έρευνα της χρηματοοικονομικής λογιστικής, δεδομένου ότι οι δανειστές χρησιμοποιούν συχνά λογιστικά μεγέθη για να ρυθμίσουν τις δραστηριότητες των εταιρειών. Για παράδειγμα, απαιτώντας ορισμένους στόχους απόδοσης ή θέτοντας όρια στις επενδύσεις και τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

Τα συμβόλαια χρέους παρέχουν τα κίνητρα στη διοίκηση να αυξήσει τα κέρδη της, είτε για να μειώσει τα όρια των λογιστικών περιορισμών σε συμφωνίες χρέους, είτε για να αποφύγει τις δαπάνες λόγω παραβίασης των συμβολαίων.

Εισαγωγή Στο Χρηματιστήριο.

Προκειμένου να εισαχθεί μία επιχείρηση στο χρηματιστήριο πρέπει να παρουσιάζει ικανοποιητικά αποτελέσματα. Λογικό είναι, λοιπόν, οι επιχειρήσεις να καταφεύγουν στην άσκηση δημιουργικής λογιστικής ώστε να παρουσιάσουν μια αρεστή στην κεφαλαιαγορά εικόνα και έτσι να επιτύχουν τους επιδιωκόμενους στόχους τους.

Επιπτώσεις Στη Τιμή Της Μετοχής.

Ένα άλλο κίνητρο για διαχείριση κερδών είναι η πιθανή επίπτωση της στην τιμή της μετοχής. Τα ανώτερα στελέχη είναι δυνατόν να αυξήσουν τα κέρδη προκειμένου να ανυψώσουν τη τιμή της μετοχής της εταιρείας έναντι γεγονότων, όπως μία επιδιωκόμενη συγχώνευση ή διάθεση χρεογράφων στο κοινό ή σχέδια πώλησης μετοχών ή άσκηση δικαιωμάτων.

Αποζημίωση Της Διοίκησης.

Όσον αφορά τις συμφωνίες για τις αποζημιώσεις, οι έρευνες που εξετάζουν αυτή τη παράμετρο (Healy (1985), Gaver et Al (1995), Holthausen, Larker και Sloan (1995)) απέδειξαν ότι η Διοίκηση αλλοιώνει τα κέρδη για να αυξήσει την αμοιβή της. Όταν για παράδειγμα τα κέρδη χρήσεως είναι χαμηλότερα του κατώτερου σημείου του στόχου τα υπερτονίζει, ώστε να μην επηρεασθεί αρνητικά η αποζημίωση της, όταν δε, είναι υψηλότερα του ανώτερου σημείου τα μειώνει, ώστε να δημιουργήσει «αποθεματικά» για τις μελλοντικές της αποζημιώσεις.

Βελτίωση Της Δημόσιας Εικόνας Της Εταιρείας.

Οι εταιρείες προκειμένου να έχουν μια ευνοϊκή εικόνα, χρησιμοποιούν μια στρατηγική διαχείρισης κερδών, κατά την οποία πραγματοποιούν αύξηση του αναφερόμενου/δημοσιευμένου κέρδους μιας περιόδου.

Πώληση Ή Συγχώνευση Επιχείρησης.

Όταν οι υπεύθυνοι μιας επιχείρησης θέλουν να προβούν σε πώληση ή συγχώνευση της επιχείρησης, τότε «ωραιοποιούν» τα αποτελέσματά τους, ώστε, έχοντας μια ευνοϊκή θέση, να επιτύχουν τη σύναψη μιας καλής και κερδοφόρας για την επιχείρηση συμφωνίας.

Καταβολή Λιγότερου Φόρου Εισοδήματος.

Η πληρωμή λιγότερου φόρου εισοδήματος είναι δυνατόν να οδηγήσει τις επιχειρήσεις (περισσότερο ίσως τις προσωπικές εταιρείες) στην άσκηση δημιουργικής λογιστικής και μάλιστα αθέμιτης (εικονική μείωση των κερδών χρήσεως).

Αποφυγή Των Όσων Οι Συνδικαλιστικές Ενώσεις Ζητούν.

Οι εταιρείες συχνά μειώνουν τα κέρδη τους προκειμένου να «πολεμήσουν» τα εργατικά συνδικάτα. Στις διαπραγματεύσεις μεταξύ διοίκησης και εργατικών σωματείων για την αύξηση μισθών/ημερομισθίων λαμβάνεται σοβαρά υπόψη, μεταξύ των άλλων, το επίπεδο των κερδών. Η (εμπειρική) δε ένδειξη (στο εξωτερικό) είναι ότι το ύψος των αμοιβών προσωπικού και το ύψος των κερδών χρήσεως των επιχειρήσεων συνδέονται διαχρονικά (Moses,1987).

Εταιρική Διακυβέρνηση.

Η ανύπαρκτη εταιρική διακυβέρνηση ή η εταιρική διακυβέρνηση η οποία προσπερνά την ουσία και προσκολλάται στον τύπο, αποτελεί ακόμα ένα κίνητρο για τη χειραγώγηση των λογιστικών αποτελεσμάτων από τα στελέχη τα οποία πολλές φορές δρουν ανεξέλεγκτα.

Τα Τυπικά Συμβόλαια Δώρων.

Σύμφωνα με τα τυπικά συμβόλαια δώρων (bonus contracts) έχουν ένα όριο προς τα πάνω κι ένα προς τα κάτω. Αυτό σημαίνει πως όταν τα κέρδη πέσουν κάτω από το συμφωνηθέν κατώτατο όριο (the lower bound) ή όταν υπερβούν το ανώτατο όριο (the upper bound), δε μπορούν να κερδίσουν πρόσθετο δώρο.

Τα ανώτερα στελέχη λοιπόν, τα οποία κερδίζουν τα δώρα σε συνάρτηση των δημοσιευμένων κερδών μπορεί να διαχειρίζονται τα κέρδη προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τα δώρα τους.¹⁴

---

¹⁴ Β. Φίλιου, «Η Δημιουργική Λογιστική», «ΛΟΓΙΣΤΗΣ», Ιούλιος 2003.

Μείωση Τις Περί Κινδύνου Αντιλήψεις Της Αγοράς Για Την Εταιρεία.

Τα ανώτερα στελέχη, επίσης, εξομαλύνουν τα κέρδη προκειμένου να μειώσουν τις περί κινδύνου αντιλήψεις της αγοράς για την εταιρεία και να μειώσουν το κόστος άντλησης κεφαλαίου. Η εξομάλυνση πραγματοποιείται μέσω χειρισμού, ορισμένων κονδυλίων στις οικονομικές καταστάσεις έτσι ώστε να απαλείφονται οι μεγάλες κινήσεις στα κέρδη ώστε να αναφέρουν μία ομαλή τάση για έναν αριθμό ετών. Η πρακτική αυτή ακολουθείται εξ αιτίας της πεποίθησης ότι οι επενδυτές έχουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε εταιρείες οι οποίες κοινοποιούν μία σταθερή αύξηση στα κέρδη από χρόνο σε χρόνο.

Πολιτικό Κόστος.

Ένα άλλο σημαντικό κίνητρο για την (εικονική) ομαλοποίηση των κερδών χρήσεως εκ μέρους των διοικήσεων των επιχειρήσεων είναι το πολιτικό κόστος, το οποίο συνεπάγεται μια μεγάλη προς τα άνω ώθηση των κερδών της επιχείρησης. Ειδικότερα, τα πολύ υψηλά κέρδη χρήσεως είναι δυνατόν να θεωρηθούν ως το αποτέλεσμα μονοπωλιακής πρακτικής και να προκαλέσουν την επέμβαση των κρατικών οργάνων προς διόρθωση της κατάστασης. Την επέμβαση των κρατικών οργάνων, όμως, μπορεί να προκαλέσει και μια σημαντική προς τα κάτω διακύμανση των κερδών εφόσον σηματοδοτούν κρίση και άρα λεπτομερή έλεγχο προς εντοπισμό των αιτιών της κρίσης. Αυτά, βέβαια, ισχύουν κυρίως για τις μεγάλου μεγέθους επιχειρήσεις που έχουν τις μετοχές τους εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

2.3 «ΠΟΥ ΠΑΡΑΤΗΡΕΙΤΑΙ ΠΙΟ ΣΥΧΝΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΠΑΡΑΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΠΟΙΟΥΣ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ»

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία η παραποίηση οικονομικών καταστάσεων αφορά όλους τους κλάδους των επιχειρήσεων αλλά οι μεγαλύτερες επιπτώσεις αναφέρονται στους κλάδους αξιοποίησης ακινήτων (real state), στη βιομηχανία, στις τράπεζες, στις εταιρείες πετρελαιοειδών, στον κατασκευαστικό κλάδο και στον κλάδο υγείας (Wells, 1997). Περιπτώσεις παραποίησης κάνουν την εμφάνιση τους τελευταία και στο κλάδο της ψηφιακής (νέας) οικονομίας. Το παραπάνω φαινόμενο εμφανίζεται σε όλο και περισσότερες χώρες μέσω της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου (Vanasco, 1998).¹⁵

Σε μια μελέτη που αφορά τις Η.Π.Α. εξετάστηκαν οι περιπτώσεις παραποιημένων καταστάσεων εταιρειών για τη δεκαετία 1987-1997 (Beasley et al, 1999). Τα κύρια σημεία της αναφέρονται στα εξής:

- Η παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων παρατηρείται κυρίως σε μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις.
- Η παραποίηση κατευθύνεται κυρίως από την διοίκηση της εταιρείας με άμεσα εμπλεκόμενο τον οικονομικό διευθυντή.
- Οι επιτροπές ελέγχου αυτών των εταιρειών είναι αδρανείς και αρκετά μέλη του διοικητικού τους συμβουλίου δεν συμμετέχουν στη διοίκηση της αλλά εμφανίζονται ως «εξωτερικοί σύμβουλοι».
- Σημαντικό ποσοστό των μελών του διοικητικού συμβουλίου ταυτίζεται με τους κύριους μετόχους και σε αρκετές περιπτώσεις η εταιρεία διοικείται από μέλη της ίδιας οικογένειας.

---

¹⁵ Στην Ελλάδα η μικρότερη παραβατικότητα (0,8%) καταγράφεται στον τομέα των τροφίμων και ποτών, ενώ η μεγαλύτερη (26,6%) στον τομέα παροχής υπηρεσιών. («Αύξηση Της Παραβατικότητας Των Ελληνικών Επιχειρήσεων», «ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ», 05/06/2007).

- Στις εταιρείες αυτές συνυπάρχουν καταστάσεις οικονομικής δυσχέρειας (financial distress) που αρκετές οδηγήθηκαν σε χρεοκοπία και σε σημαντικές αλλαγές στη μετοχική σύνθεση.

Όσον αφορά το μέγεθος των εταιρειών που παραποιούν τις οικονομικές τους καταστάσεις, σύμφωνα με τις τελευταίες αποκαλύψεις, και οι μεγάλες εταιρείες περιλαμβάνονται σε αυτές.

Σε αρκετές περιπτώσεις στελέχη των εταιρειών που συμμετείχαν και γνώριζαν την έκταση της παραποίησης των οικονομικών τους καταστάσεων, φρόντισαν και πούλησαν σημαντικά ποσοστά μετοχών πριν αυτό γίνει γνωστό στο επενδυτικό κοινό (Summers and Sweeney, 1998). Στις περισσότερες περιπτώσεις παραποίησης παρατηρούνται υπερτιμήσεις στοιχείων ενεργητικού όπως αποθεμάτων, απαιτήσεων, παγίων υλικών και άυλων, ακόμα και καταχώριση ανύπαρκτων κονδυλίων.

2.3.1 «Τα Μεγαλύτερα Λογιστικά Σκάνδαλα»

Το 2002 χαρακτηρίστηκε σαν το «έτος των λογιστικών σκανδάλων» καθώς αποκαλύφθηκαν πάρα πολλά λογιστικά σκάνδαλα. Τα σκάνδαλα αυτά προέκυψαν μετά την αποκάλυψη ότι οι μεγάλες εταιρείες εφάρμοζαν συγκεκριμένα τεχνάσματα «Δημιουργικής Λογιστικής» αλλά και παράνομες λογιστικές πρακτικές για:

- Τη «διόγκωση» των κερδών τους.
- Την απόκρυψη δανεισμού από τους Ισολογισμούς.

Ορισμένα από αυτά τα σκάνδαλα είναι:

ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
Enron	<ul style="list-style-type: none"> Χρησιμοποίηση «οντοτήτων ειδικού σκοπού» για απόκρυψη χρηματοδότησης (εκτός Ισολογισμού) £8,5 δις. 	<ul style="list-style-type: none"> Πτώχευση. Αρχή του τέλους της Andersen.
WorldCom	<ul style="list-style-type: none"> Κεφαλαιοποίηση εξόδων συντήρησης £3,8 δις. Ανακριβής παρουσίαση δανεισμού £2,5 δις. 	<ul style="list-style-type: none"> Μεγαλύτερη πτώχευση στην ιστορία. Ποινικές έρευνες εναντίον της διεύθυνσης. Φυλάκιση των εμπλεκομένων.
Rite Aid	<ul style="list-style-type: none"> Διόγκωση κερδών £2.3 δις. Μέσω: <ul style="list-style-type: none"> Ø Υποτίμησης κόστους ωφελημάτων προσωπικού. Ø Υποτίμησης λειτουργικών εξόδων. 	<ul style="list-style-type: none"> Έρευνα από Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
Adelphia	<ul style="list-style-type: none"> Υπερεκτίμηση εσόδων με την καταχώριση εκπτώσεων ως έσοδα. Απόκρυψη παροχής εταιρικών εγγυήσεων σε προσωπικό δανεισμό μελών του Δ.Σ. 	<ul style="list-style-type: none"> Πτώχευση.
Vivendi Universal	<ul style="list-style-type: none"> Διόγκωσης αξίας «υπεραξίας». Διόγκωση αξίας άλλων «άϋλων στοιχείων» 	<ul style="list-style-type: none"> Σε επείγουσα αναδιάρθρωση.
Xerox	<ul style="list-style-type: none"> Καταχώριση εκμισθώσεων £6,4 δις. ως άμεσο εισόδημα. 	<ul style="list-style-type: none"> Επιβολή προστίμου £10 εκατ. Σε αναδιάρθρωση.

Τα παραπάνω σκάνδαλα, καθώς και αυτά της AOL Time Warner, Global Crossing, Tyco, Halliburton, Elan, Kmart κ.λ.π., έχουν δρομολογήσει ριζικές αλλαγές στο λογιστικό-ελεγκτικό επάγγελμα και έχουν αυξήσει τις πιέσεις για την υιοθέτηση αυστηρότερων λογιστικών προτύπων και κανονισμών. Οι επιδράσεις των πιο πάνω σκανδάλων στην αναπροσαρμογή των υφιστάμενων Δ.Λ.Π. καθώς και στην εκπόνηση καινούργιων (Δ.Λ.Π.), είναι ουσιαστικές.¹⁶

---

¹⁶ Χ. Βλάχος, Λ.Λουκάς, «2002: Το Έτος Των Λογιστικών Σκανδάλων», Σελ. 1.29-1.30, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2007», 4^η Έκδοση, Global Training - Best Seller.

2.4 «*Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΛΟΓΗ*»

Η χειραγώγηση των λογιστικών κερδών έχει αποτελέσει τον πυρήνα ποικίλων μελετών την τελευταία εικοσαετία, όμως η σκοπιά εξέτασης διαφέρει κατά πολύ, μιας και υπάρχει δυνατότητα να μελετηθεί από μακροοικονομική, μικροοικονομική ή ακόμα και κοινωνική άποψη όσον αφορά τα αίτια, τα φαινόμενα και τις επιπτώσεις της εν λόγω πρακτικής. Κατά καιρούς, το θέμα της χειραγώγησης των λογιστικών κερδών έχει εξεταστεί αναφορικά με τον κλάδο της επιχείρησης, τα στοιχεία από τη χρηματιστηριακή αγορά όπως οι κινήσεις και οι τιμές μετοχής, την εταιρεία ελεγκτών, το είδος των ελεγκτών, τον αριθμό των ανεξάρτητων μελών Δ.Σ. της επιχείρησης, τη συχνότητα αλλαγών των οικονομικών στελεχών, την ύπαρξη αλλά και το βαθμό λειτουργίας του εσωτερικού ελέγχου, το μέγεθος και την πολυπλοκότητα των συναλλαγών σε σχέση με τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, καθώς και αναφορικά με τις λογιστικές μεθόδους και τις πρακτικές που χρησιμοποιούνται.

Με τον όρο πρακτική αναφερόμαστε στην τεχνική που χρησιμοποιούν τα στελέχη προκειμένου να διαχειριστούν τα αποτελέσματα. Οι πρακτικές λογιστικής που εφαρμόζονται προς εξαπάτηση των τρίτων περιλαμβάνουν τις αναδιαρθρωτικές δαπάνες, τις προβλέψεις, την δημιουργική λογιστική αποκτήσεων και το χειρισμό των Γενικά Αποδεκτών Λογιστικών Αρχών (G.A.A.P. - Generally Accepted Accounting Practices).

Στην αρθρογραφία συναντάμε την έννοια της λογιστικής επιλογής (accounting choice), ο ορισμός της οποίας κατά τους Thomas D.Fields, Thomas Z.Lys και Linda Vincent (2001) είναι ο ακόλουθος: «μια λογιστική επιλογή είναι οποιαδήποτε απόφαση της οποίας πρωταρχικός στόχος είναι να επηρεάσει τον τύπο ή την ουσία του εξαγομένου, από το λογιστικό σύστημα, αποτελέσματος με ένα συγκεκριμένο τρόπο, συμπεριλαμβανομένων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων που δημοσιεύονται σύμφωνα με τα λογιστικά πρότυπα».

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ»

“International Financial Reporting Standards (I.F.R.S.) are a set of accounting standards, developed by the International Accounting Standards Board (I.A.S.B.), that are becoming the global standard for the preparation of public company financial statements. The I.A.S.B. is an independent accounting standard-setting body, based in London.”

3.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ & ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ»

Οι ραγδαίες μεταβαλλόμενες πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις, τόσο μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και παγκοσμίως, έχουν επιφέρει και επιβάλλει σημαντικά τροποποιημένους και διαφοροποιημένους κανόνες για το παγκόσμιο επιχειρηματικό γίνεσθαι. Ταυτόχρονα, η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και της φιλελευθεροποίησης του εμπορίου, επιτρέπει πλέον σε πολλές οικονομικές οντότητες να μπορούν να δραστηριοποιηθούν παγκόσμια και να διατηρούν ταυτόχρονα σημαντικής έντασης και υπόστασης θυγατρικές, συνδεδεμένες και υποκαταστήματα σε διάφορα σημεία του πλανήτη.

Συγχρόνως, η συνεπαγόμενη μετεξέλιξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των διαδικασιών άντλησης και διακίνησης των κεφαλαίων, μέσω της προσαρμογής τους στις οικονομικές εξελίξεις, έχει μεταβάλλει ραγδαία τους κανόνες χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και αναφοράς παγκοσμίως.

Στα πλαίσια αυτά κατέστη απαραίτητη, η υιοθέτηση διεθνώς αποδεκτών κοινών κανόνων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και παρουσίασης των οικονομικών στοιχείων των εταιρειών, μέσω κοινά συμφωνημένων και αποδεκτών μεθοδολογιών αναφοράς.

Τέλος, η ύπαρξη σημαντικών κρουσμάτων πτωχεύσεων εταιρειών κολοσσών τα τελευταία έτη, μέσω της χρήσης «δημιουργικής λογιστικής» (Enron, Worldcom, Adelphia) συνηγόρησε και επέτεινε τις εξελίξεις για υιοθέτηση κοινών κανόνων παγκοσμίως.

3.1.1 «Ορισμός»

Με τον όρο Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης¹⁷ (I.F.R.S.) εννοούμε ένα σύνολο λογιστικών αρχών, κανόνων, μεθόδων και διαδικασιών γενικά αποδεκτών η καθιέρωση των οποίων οδηγεί στην ομοιομορφία καταρτίσεως των οικονομικών καταστάσεων και συνεπώς σε ακριβή, αληθή και ομοιόμορφη πληροφόρηση των χρηστών των Οικονομικών Καταστάσεων.

Τα Δ.Π.Χ.Π. εφαρμόζονται σε οικονομικές καταστάσεις κάθε είδους επιχειρήσεως εμπορικής, βιομηχανικής ή παροχής. Η διοίκηση μιας τέτοιας επιχείρησης μπορεί να καταρτίζει οικονομικές καταστάσεις για δική της χρήση με διάφορους τρόπους που αρμόζουν καλύτερα στους εσωτερικούς σκοπούς της. Όταν όμως οι οικονομικές καταστάσεις εκδίδονται για άλλα πρόσωπα όπως οι μέτοχοι, οι πιστωτές, οι τράπεζες, το χρηματιστήριο, οι εργαζόμενοι και το ευρύτερο κοινό πρέπει να ανταποκρίνονται στα Δ.Π.Χ.Π..

3.1.2 «Σκοπός Εφαρμογής Τους»

Τα Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. σκοπό έχουν να θεσπίσουν κανόνες αναγνώρισης, επιμέτρησης, παρουσίασης και γνωστοποίησης συναλλαγών και γεγονότων που είναι σημαντικά στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις Πληροφόρησης. Ουσιαστικά πρόκειται για το πλαίσιο κανόνων και Οδηγιών με σκοπό την παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων με τρόπο που να παρέχουν επαρκή και ακριβή πληροφόρηση στους χρήστες τους για τη λήψη ορθών επιχειρηματικών και επενδυτικών αποφάσεων.

---

¹⁷ Τον Μάρτιο του 2001 αποφασίστηκε ότι όλα τα Πρότυπα που θα εκδίδονται πλέον από το I.A.S.B. θα ονομάζονται Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης. Τα Πρότυπα, αντίθετα, που είχαν εκδοθεί από την I.A.S.C. κατά την περίοδο 1973 - 2001, ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Οι δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις τέλους χρήσης των επιχειρήσεων ως εκ τούτου, γίνονται αντικείμενο μελέτης σε διαφορετικές χώρες όπου ισχύουν διαφορετικοί κανόνες, με βάση τους οποίους γίνεται η μέτρηση της παρουσίας και του οικονομικού αποτελέσματος της δραστηριότητάς τους.

Μέσα από την εφαρμογή ενιαίων λογιστικών προτύπων εξασφαλίζεται η δυνατότητα σύγκρισης των λογιστικών καταστάσεων από διαφορετικές επιχειρήσεις. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω του περιορισμού του εύρους και της ποικιλίας των διαφορών που εντοπίζονται σε εναλλακτικές λογιστικές πρακτικές.

Η χρήση λογιστικών προτύπων αναφορικά με τις δημοσιευμένες πληροφορίες διευκολύνει την παρουσίαση της φιλοσοφίας που ακολουθείται στην προετοιμασία των λογαριασμών. Επίσης, οι λογιστικές καταστάσεις αποκτούν μεγαλύτερη συνοχή, αφού η σύνταξη τους στηρίζεται σε ένα σύνολο προτύπων και διαδικασιών μεταξύ των οποίων υπάρχει μια λογική συνέχεια και ως εκ τούτου αποφεύγονται αντιφάσεις και αντιθέσεις.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης θεσπίζουν κοινούς κανονισμούς που διέπουν τη λογιστική επιστήμη (Generally Accepted Accounting Practices-G.A.A.P.)¹⁸, που ουσιαστικά ενσωματώνουν την ομοιόμορφη αντιμετώπιση και καταχώριση αντίστοιχων ή παραπλήσιων γεγονότων.

---

¹⁸ Γενικά Παραδεκτές Λογιστικές Αρχές, είναι ένας γενικός όρος για το σύνολο των χρηματοοικονομικών λογιστικών προτύπων και οδηγιών αναφοράς που χρησιμοποιούνται για την ετοιμασία λογαριασμών σε ένα δεδομένο περιβάλλον.

3.1.3 «Βασικές Αρχές Των Δ.Λ.Π. & Δ.Π.Χ.Π.»

Οι βασικότερες αρχές που θεσπίζουν Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π., κατά τη σύνταξη των Οικονομικών Καταστάσεων είναι:

- ∅ Η συνέχιση της βιωσιμότητας της εταιρείας (going concern).
- ∅ Η σημαντικότητα των γεγονότων που αποτυπώνονται (materiality).
- ∅ Η σύνεση και ο συντηρητισμός στη λήψη αποφάσεων (prudence).
- ∅ Η συγκρισιμότητα των πληροφοριών (comparative information).
- ∅ Η συνέπεια στη παροχή πληροφόρησης (consistency).
- ∅ Η βάση δεδουλευμένων στοιχείων και η συσχέτιση αυτών (accruals and matching).
- ∅ Η ακριβής και δίκαιη παρουσίαση (fair presentation).
- ∅ Η ουσία πάνω από τη νομική υπόσταση (substance over legal form).

3.2 «ΚΥΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ»

Τα κυριότερα όργανα κατάρτισης των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων σε διεθνές επίπεδο είναι η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.), το Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.), η Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων(S.A.C.), η Επιτροπή Διερμηνειών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (I.F.R.I.C.).

3.2.1 «Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.)»

Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee, I.A.S.C.) συστήθηκε στις 29 Ιουνίου 1973, ύστερα από συμφωνία των Λογιστικών Σωμάτων της Αυστραλίας, του Καναδά, της Γαλλίας, της Γερμανίας, της Ιαπωνίας, του Μεξικού, της Ολλανδίας, του Ηνωμένου Βασιλείου, της Ιρλανδίας και των Η.Π.Α..

Η επιτροπή ήταν υπεύθυνη για την έκδοση των Λογιστικών προτύπων. Για την επίτευξη του σκοπού της υπήρχαν δεκατρία μέλη μερικής απασχόλησης τα οποία προέρχονταν από ευρύ φάσμα γνωστικών αντικειμένων. Τον Μάρτιο του 2001 η Επιτροπή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.C.) προχώρησε σε αναδιοργάνωση του τρόπου λειτουργίας της, λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις μελέτης με τίτλο «Προτάσεις για τη δόμηση της I.A.S.C. στο μέλλον».

Το αποτέλεσμα της αναδιοργάνωσης ήταν να συσταθεί ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός με έδρα την πολιτεία του Delaware των Η.Π.Α. Αποτελεί τη Μητρική εταιρεία του Σώματος Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board - I.A.S.B.), με έδρα το Λονδίνο, της ανεξάρτητης αρχής η οποία έχει την ευθύνη έκδοσης των Λογιστικών Προτύπων.

3.2.2 «Σώμα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (I.A.S.B.)»

Αποτελείται από δώδεκα μέλη πλήρους απασχόλησης και δύο μέλη μερικής απασχόλησης. Τα μέλη του Σώματος επιλέγονται από την I.A.S.C.. Το κριτήριο της επιλογής είναι η επάνδρωση μίας ομάδας που θα συνδυάζει τις τεχνικές ικανότητες, την εμπειρία σε θέματα διεθνών αγορών και επιχειρήσεων και την ευρύτερη γνώση των συνθηκών που επικρατούν στις αγορές, με σκοπό τη συνεισφορά στην ανάπτυξη παγκοσμίων Λογιστικών Προτύπων υψηλής ποιότητας.

Το σώμα έχει ως βασικές αρμοδιότητες την ανάπτυξη και έκδοση των Δ.Π.Χ.Π. καθώς και προσχέδια Προτύπων (exposure drafts). Πριν από την έκδοση κάθε Προτύπου, η επιτροπή θα πρέπει να δημοσιεύει ένα προσχέδιο του Προτύπου, το οποίο και θα τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων για σχόλια.

3.2.3 «Συμβουλευτική Επιτροπή Προτύπων (S.A.C.)»

Αποτελείται από πενήντα περίπου μέλη. Για την επίτευξη των σκοπών της προβλέπονται ανά έτος τρεις τακτικές δημόσιες συνεδριάσεις με το I.A.S.B. οι οποίες έχουν ως σκοπό την παροχή συμβουλών προς το I.A.S.B. σχετικά με τα τρέχοντα έργα και την πληροφόρηση του I.A.S.B. για τις επιπτώσεις των προτεινόμενων Προτύπων στους χρήστες αυτών.

Τα μέλη της S.A.C. προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και διαφορετικούς επαγγελματικούς χώρους και διορίζονται για χρονικό διάστημα τριών ετών.

3.2.4 «Επιτροπή Διεργησιών Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (I.F.R.I.C.)»

Αποτελείται από δώδεκα μέλη, τα οποία διορίζονται από τους επιτρόπους (trustees) και η διάρκεια της θητείας τους ανέρχεται σε τρία έτη. Η επιτροπή συνεδριάζει δημόσια κάθε δεύτερο μήνα και η βασική αρμοδιότητά της είναι η ερμηνεία των Προτύπων και η έγκαιρη παροχή οδηγιών σχετικά με θέματα που δεν αναλύονται επαρκώς στα εκδοθέντα Πρότυπα (Δ.Λ.Π. ή Δ.Π.Χ.Π.).¹⁹

---

¹⁹ Grant Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, Αθήνα Δεκέμβριος 2004.

3.3 «ΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ»

Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν μέρος της διαδικασίας παρουσί-
ασης των οικονομικών στοιχείων μιας επιχείρησης. Σκοπός τους, είναι η παροχή
πληροφοριών, στους χρήστες τους (πιστωτές, εργαζόμενους, ρυθμιστικές αρχές
κ.λ.π.), σχετικά με την οικονομική θέση, την αποδοτικότητα και τις μεταβολές
στην οικονομική θέση των οικονομικών μονάδων, για μια συγκεκριμένη
περίοδο, προκειμένου να τους βοηθήσουν στη λήψη ορθών οικονομικών
αποφάσεων.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις Σύμφωνα Με Το Ελληνικό Δίκαιο.

Σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία (Ν.2190/1920, άρθρο 42α), τα
στοιχεία τα οποία συνθέτουν τις Οικονομικές Καταστάσεις είναι:

- i.* Ο Ισολογισμός
- ii.* Ο Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσεως
- iii.* Ο Πίνακας Διαθέσεως Αποτελεσμάτων και
- iv.* Το Προσάρτημα

Σε ότι αφορά τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις δεν προβλέπεται
η σύνταξη Πίνακα Διαθέσεως Αποτελεσμάτων.

Οι Οικονομικές Καταστάσεις Σύμφωνα Με Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.1: «Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων», τις Οικονομικές Καταστάσεις συνθέτουν:

- i.* Ο Ισολογισμός Τέλους Χρήσης (Balance Sheet).²⁰
- ii.* Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης (Income Statement).
- iii.* Η Κατάσταση Μεταβολών Των Ιδίων Κεφαλαίων (Statement of Change in Equity).
- iv.* Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών (Cash Flow Statement).
- v.* Το Προσάρτημα ή Επεξηγηματικές Σημειώσεις Επί Των Οικονομικών Καταστάσεων (Notes of Accounts).

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας, που πραγματοποιήθηκε στις 23 και 24 Μαρτίου 2000, τόνισε την ανάγκη να επιταχυνθεί η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όρισε ως προθεσμία για την εφαρμογή του προγράμματος δράσης της Επιτροπής για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες το 2005 και υπογράμμισε ότι επείγει η λήψη μέτρων για τη βελτίωση της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων που καταρτίζουν οι κοινωνικές εταιρείες των οποίων οι τίτλοι είναι εισηγμένοι για διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά (εισηγμένες εταιρείες).

Στις 13 Ιουνίου 2000, η Επιτροπή δημοσίευσε την ανακοίνωση με τίτλο «Στρατηγική χρηματοοικονομικής πληροφόρησης της Ε.Ε.: η μελλοντική πορεία» με την οποία προτάθηκε να καθιερωθεί, το αργότερο μέχρι το 2005, η κατάρτιση των ενοποιημένων λογαριασμών όλων των εισηγμένων εταιρειών

---

²⁰ Ο ισολογισμός που δημοσιεύεται σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. είναι περίπου ο μισός σε μέγεθος από εκείνον που δημοσιεύεται στις άλλες περιπτώσεις. Αυτό συμβαίνει διότι η ουσιαστική πληροφόρηση περιλαμβάνεται με μεγάλη λεπτομέρεια στο Προσάρτημα Ισολογισμού.

βάσει ενός ενιαίου συνόλου λογιστικών προτύπων, δηλαδή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.).

Ο κανονισμός (Ε.Κ.) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την εφαρμογή διεθνών λογιστικών προτύπων (κανονισμός Δ.Λ.Π.), απαιτεί, από το 2005 και μετά, από όλες τις εισηγμένες εταιρείες να καταρτίζουν τους ενοποιημένους λογαριασμούς τους βάσει των Δ.Λ.Π. που υιοθετούνται προς εφαρμογή στην Κοινότητα. Παρέχει, επίσης, στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να επιτρέπουν ή να απαιτούν την εφαρμογή των υιοθετηθέντων Δ.Λ.Π. στην εκπόνηση των ετήσιων λογαριασμών και να επιτρέπουν ή να απαιτούν την εφαρμογή των υιοθετηθέντων Δ.Λ.Π. από μη εισηγμένες εταιρείες.²¹

Στη χώρα μας από 01.01.2005 κατέστη υποχρεωτική η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. από τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών εταιρείες. Από το 2007 δημοσιεύουν - και επισήμως πλέον - τους ισολογισμούς τους με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα οι μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών επιχειρήσεις, δηλαδή η υποχρέωση θα αφορά τα οικονομικά αποτελέσματα της χρήσης 2006. Αντίθετα, ειδικά οι μη εισηγμένες τράπεζες θα μπορούν να δημοσιεύσουν τους ισολογισμούς τους το 2008 (δηλαδή για την οικονομική χρήση 2007).²²

---

²¹ Οδηγία 2003/51 Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Και Του Συμβουλίου Της 18ης Ιουνίου 2003.

²² Εγκρίθηκε Διετής Παράταση Της Εφαρμογής Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων Από Τα Πιστωτικά Ιδρύματα Που Λειτουργούν Με Τη Μορφή Πιστωτικών Συνεταιρισμών Του Ν.1667/1986 (Φ.Ε.Κ 1049Β, 5 Ιουνίου 2008)

Οικονομικές Καταστάσεις Που Δημοσιεύονται Στις Εφημερίδες.

Οι Α.Ε. και οι Ε.Π.Ε. που τηρούν υποχρεωτικά τα Δ.Λ.Π. δημοσιεύουν υποχρεωτικά στις εφημερίδες και στο Φ.Ε.Κ. τον ισολογισμό, το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσης και τις λοιπές καταστάσεις που συντάσσονται με βάση τα Δ.Λ.Π. Με επιφύλαξη φυσικά δημοσιεύουν και τα πρόσθετα Οικονομικά ή Λογιστικά στοιχεία που τυχόν απαιτούνται από άλλες αρχές για τις εταιρείες που είναι εισηγμένες σε χρηματιστήρια εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.²³

3.3.1 «Γενικές Αρχές Για Τη Σύνταξη Των Οικονομικών Καταστάσεων»

Για να ανταποκρίνονται στους σκοπούς τους, οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να καταρτίζονται με βάση κάποιες γενικές αρχές. Οι αρχές αυτές είναι:

Η Ακριβοδίκαιη Παρουσίαση.

Η ακριβοδίκαιη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, εξ ορισμού, επιτυγχάνεται με την πλήρη συμμόρφωση στις αρχές όλων των προτύπων.

Ακόμη και αν στις σημειώσεις επί των οικονομικών καταστάσεων υπάρχει αναφορά ότι χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικές πολιτικές, από τις προβλεπόμενες των Δ.Λ.Π., το πρόβλημα της μη συμμόρφωσης δεν διορθώνεται και κατ' επέκταση αυτές οι οικονομικές καταστάσεις δεν θεωρούνται ακριβοδίκαιες.

Σημειώνεται ότι, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις και εφόσον η εφαρμογή κάποιων προτύπων, για ορισμένους λόγους, οδηγεί σε στρεβλή παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, επιτρέπεται η παρέκκλιση στην εφαρμογή των προτύπων, με την προϋπόθεση ότι γνωστοποιούνται στις

---

²³ Δημήτριος Ι. Καραγιάννης, Ιωάννης Δ. Καραγιάννης, Αικατερίνη Δ. Καραγιάννη, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παραδείγματα-Εφαρμογές», 2^η Έκδοση, Θεσσαλονίκη 2007.

σημειώσεις οι λόγοι που οδήγησαν στην παρέκκλιση, ενώ παράλληλα πρέπει να παρουσιάζεται η επίδραση στα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων, από την παρέκκλιση αυτή.

Συνεχιζόμενη Δραστηριότητα.

Οι οικονομικές καταστάσεις καταρτίζονται στη βάση της συνεχιζόμενης δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας, εκτός εάν η διοίκηση προτίθεται να την ρευστοποιήσει ή έχει σχέδια παύσης της δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας, εκουσίως ή ακουσίως.

Αρχή Των Δεδουλευμένων Εσόδων-Εξόδων.

Σύμφωνα με την αρχή αυτή τα αποτελέσματα των συναλλαγών και άλλων γεγονότων αναγνωρίζονται όταν πραγματοποιούνται ανεξάρτητα από τον χρόνο είσπραξης-πληρωμής τους.

Η παραδοχή αυτή δεν ισχύει για την κατάσταση των Ταμειακών Ροών.

Ομοιομορφία Παρουσίασης.

Η εμφάνιση των στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις, παραμένει η ίδια από περίοδο σε περίοδο και δεν επιτρέπεται να μεταβάλλονται, εκτός ορισμένων εξαιρετικών περιπτώσεων, που επιτρέπονται αλλαγές (π.χ. αλλαγή στις δραστηριότητες της οικονομικής μονάδας) και εφόσον οι αλλαγές αυτές οδηγούν αντικειμενικά σε ορθότερη και πιο αξιόπιστη πληροφόρηση.

Σημαντικότητα.

Αν και ο όρος «σημαντικότητα» δεν προσδιορίζεται ποσοτικά, θεωρείται ότι σημαντικά είναι στοιχεία ή γεγονότα, η παράλειψη ή η λανθασμένη παρουσίαση των οποίων, θα μπορούσε να οδηγήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων σε λανθασμένες αποφάσεις.

Συμψηφισμός.

Δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός στοιχείων ενεργητικού-παθητικού, εσόδων-εξόδων, κερδών-ζημιών, εκτός από τις περιπτώσεις που οι συμψηφισμοί επιτρέπονται από πρότυπα ή διερμηνείες.

Συγκριτική Πληροφόρηση.

Οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να είναι διαχρονικά συγκρίσιμες, προκειμένου να παρέχεται η δυνατότητα στους χρήστες να εκτιμούν τις τάσεις και να προβαίνουν σε προβλέψεις για το μέλλον. Ως εκ τούτου, στις οικονομικές καταστάσεις απεικονίζονται, σε δύο τουλάχιστον στήλες, τα κονδύλια της τρέχουσας και της προηγούμενης χρήσης.

3.3.2 «Ποιοτικά Χαρακτηριστικά Των Οικονομικών Καταστάσεων Βάσει Των Δ.Λ.Π. & Δ.Π.Χ.Π.»

Ποιοτικά χαρακτηριστικά είναι οι ιδιότητες που καθιστούν τις πληροφορίες, που παρέχονται με τις οικονομικές καταστάσεις, χρήσιμες στους χρήστες. Τα τέσσερα κύρια ποιοτικά χαρακτηριστικά είναι η Κατανόηση, η Συνάφεια, η Αξιοπιστία και η Συγκρισιμότητα.

Οι πληροφορίες που παρέχονται στις οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να είναι άμεσα **κατανοητές** στους χρήστες που έχουν μια λογική/μέτρια γνώση οικονομικών και λογιστικής και είναι διατεθειμένοι να μελετήσουν τις πληροφορίες με σχετική προσοχή και επιμέλεια.

Οι πληροφορίες επίσης θα πρέπει να είναι **συναφείς**, δηλαδή να μπορούν να επηρεάσουν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών, βοηθώντας τους να αξιολογούν προηγούμενα, τρέχοντα και μελλοντικά γεγονότα ή να επιβεβαιώσουν ή να διορθώσουν προηγούμενες αξιολογήσεις τους.

Οι πληροφορίες είναι **αξιόπιστες** όταν δεν περιέχουν σημαντικά λάθη, παραλείψεις ή προκαταλήψεις και μπορούν να θεωρηθούν ότι αντικατοπτρίζουν πιστά αυτό που θεωρείται ή αναμένεται ότι αντιπροσωπεύουν.

Τέλος, οι πληροφορίες θα πρέπει να βοηθούν τους χρήστες να **συγκρίνουν** τόσο την οικονομική κατάσταση της οντότητας διαχρονικά, όσο και την κατάσταση και τα αποτελέσματα διαφόρων οντοτήτων για το ίδιο έτος.

3.3.3 «Στοιχεία Των Οικονομικών Καταστάσεων»

Τα κύρια στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων είναι τα Στοιχεία Ενεργητικού, οι Υποχρεώσεις, τα Ίδια Κεφάλαια, τα Έσοδα και τα Έξοδα.

- § **Στοιχεία Ενεργητικού:** Είναι ένας πόρος, που βρίσκεται υπό τον έλεγχο της επιχείρησης, ως αποτέλεσμα προγενέστερων γεγονότων και από τον οποίο αναμένεται να εισρεύσουν στην επιχείρηση μελλοντικά οικονομικά οφέλη.
- § **Υποχρέωση:** Είναι μία παρούσα δέσμευση της επιχείρησης, που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος και ο διακανονισμός της αναμένεται να καταλήξει σε εκροή πόρων από την επιχείρηση, οι οποίοι περικλείουν οικονομικά οφέλη.
- § **Ίδια Κεφάλαια:** Είναι το απομένον δικαίωμα επί των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, μετά την αφαίρεση όλων των υποχρεώσεών της.
- § **Έσοδο:** Είναι μια αύξηση στα οικονομικά οφέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου, υπό τη μορφή εισροών ή αυξήσεων στα στοιχεία ενεργητικού ή μειώσεων στις υποχρεώσεις.
- § **Έξοδο:** Είναι μία μείωση στα οικονομικά οφέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου, υπό τη μορφή εκροών ή μειώσεων στα στοιχεία ενεργητικού ή αυξήσεων στις υποχρεώσεις.

3.4 «ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ & ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΙΣΧΥ»

Κάθε ένα σε ισχύ Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Π. οριοθετεί την έννοια του θέματος που πραγματεύεται, επεξηγεί σε ποιες περιπτώσεις ένα γεγονός υπάγεται στην ενότητα αυτή ή καλύπτεται από τις διατάξεις άλλου προτύπου, επεξηγεί και ερμηνεύει τους κανόνες αναγνώρισης ενός γεγονότος ή στοιχείου που υπάγεται στο θέμα της ενότητας αυτής, καταγράφει τους κανόνες και τις πρακτικές αποτίμησης και καταχώρισης, μετά την αναγνώριση, καταγράφει τους κανόνες και τις πρακτικές μεταγενέστερης αποτίμησης και επανεκτίμησης.²⁴

3.4.1 «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα»

Δ.Λ.Π. 1: Παρουσίαση Των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Δ.Λ.Π. 2: Αποθέματα

Δ.Λ.Π. 3: Υπερκαλύφθηκε Από Τα Δ.Λ.Π. 27 & 28

Δ.Λ.Π. 4: Υπερκαλύφθηκε Από Τα Δ.Λ.Π. 16,22 & 38

Δ.Λ.Π. 5: Υπερκαλύφθηκε Με Την Αναθεώρηση Του Δ.Λ.Π. 1

Δ.Λ.Π. 6: Υπερκαλύφθηκε Από Το Δ.Λ.Π. 15

Δ.Λ.Π. 7: Καταστάσεις Ταμειακών Ροών

Δ.Λ.Π. 8: Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές Στις Λογιστικές

Εκτιμήσεις Και Λάθη

Δ.Λ.Π. 9: Υπερκαλύφθηκε Από Το Δ.Λ.Π. 38

Δ.Λ.Π. 10: Γεγονότα Μεταγενέστερα Της Ημερομηνίας του Ισολογισμού

Δ.Λ.Π. 11: Κατασκευαστικά Συμβόλαια

Δ.Λ.Π. 12: Φόρος Εισοδήματος

²⁴ Καζαντζής Παναγιώτης, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.-I.A.S.) και Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης (Δ.Π.Χ.Π. – I.F.R.S), «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», Φεβρουάριος 2008.

- Δ.Λ.Π. 13:** Υπερκαλύφθηκε Με Την Αναθεώρηση Του Δ.Λ.Π. 1
- Δ.Λ.Π. 14:** Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα
- Δ.Λ.Π. 15:** Έχει Καταργηθεί Με Το Κανονισμό (Ε.Κ.) αριθμ. 2238/2004
- Δ.Λ.Π. 16:** Ενσώματες Ακινήτοποιήσεις.
- Δ.Λ.Π. 17:** Μισθώσεις
- Δ.Λ.Π. 18:** Έσοδα
- Δ.Λ.Π. 19:** Παροχές Στο Προσωπικό
- Δ.Λ.Π. 20:** Λογιστικός Χειρισμός Κυβερνητικών Επιχορηγήσεων Και Γνωστοποίηση Κυβερνητικής Υποστήριξης
- Δ.Λ.Π. 21:** Οι Επιδράσεις Των Μεταβολών Στις Τιμές Ξένου Συναλλάγματος
- Δ.Λ.Π. 22:** Έχει Αντικατασταθεί Από Το Δ.Π.Χ.Π. 3
- Δ.Λ.Π. 23:** Κόστος Δανεισμού
- Δ.Λ.Π. 24:** Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών
- Δ.Λ.Π. 25:** Υπερκαλύφθηκε Από Τα Δ.Λ.Π. 39 & 40
- Δ.Λ.Π. 26:** Λογιστική Απεικόνιση Και Παρουσίαση Των Προγραμμάτων Παροχών Αποχώρησης²⁵
- Δ.Λ.Π. 27:** Ενοποιημένες Και Ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις
- Δ.Λ.Π. 28:** Επενδύσεις Σε Συνδεδεμένες – Συγγενείς Επιχειρήσεις
- Δ.Λ.Π. 29:** Χρηματοοικονομική Παρουσίαση Σε Οικονομίες Με Υπερπληθωρισμό
- Δ.Λ.Π. 30:** Αντικαθίστανται Με Το Δ.Π.Χ.Π. 7
- Δ.Λ.Π. 31:** Συμφέροντα Σε Κοινοπραξίες

---

²⁵ Το Δ.Λ.Π 26, παρόλο που βρίσκεται σε ισχύ, δεν έχει πεδίο εφαρμογής στην Ελλάδα, διότι αναφέρεται σε επαγγελματικά Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης, τα οποία θεσμοθετήθηκαν στη χώρα μας πολύ πρόσφατα, με τον Ν. 3029/2002 (ΦΕΚ Α' 160/11.7.2002) και έτσι δεν τυγχάνουν ακόμη εφαρμογής στην Ελλάδα.

- Δ.Λ.Π. 32:** Χρηματοοικονομικά Εργαλεία: Γνωστοποίηση Και Παρουσίαση
- Δ.Λ.Π. 33:** Κέρδη Ανά Μετοχή
- Δ.Λ.Π. 34:** Ενδιάμεση Χρηματοοικονομική Αναφορά
- Δ.Λ.Π. 35:** Αντικαθίστανται Με Το Δ.Π.Χ.Π. 5
- Δ.Λ.Π. 36:** Απαξίωση Της Αξίας Στοιχείων Του Ενεργητικού
- Δ.Λ.Π. 37:** Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις Και Ενδεχόμενες Απαιτήσεις
- Δ.Λ.Π. 38:** Άϋλα Στοιχεία Ενεργητικού
- Δ.Λ.Π. 39:** Χρηματοοικονομικά Εργαλεία: Αναγνώριση Και Επιμέτρηση
- Δ.Λ.Π. 40:** Επενδύσεις Σε Ακίνητα
- Δ.Λ.Π. 41:** Γεωργία

«Συνοπτική Παρουσίαση Των Δ.Λ.Π.»

Δ.Λ.Π. 1: «Παρουσίαση Των Οικονομικών Καταστάσεων»

(Presentation Of Financial Statements)

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 1 είναι να περιγράψει τη βάση παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων γενικού σκοπού, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η συγκρισιμότητα τόσο με τις οικονομικές καταστάσεις προηγούμενων περιόδων, όσο και με τις οικονομικές καταστάσεις άλλων επιχειρήσεων.

Το Πρότυπο θέτει τις «γενικές αρχές», τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δομή και τις ελάχιστες απαιτήσεις για το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων.

Δ.Λ.Π. 2: «Αποθέματα» (Inventories)

Βασικό θέμα της λογιστικής των αποθεμάτων αποτελεί το ποσό του κόστους που αναγνωρίζεται ως στοιχείο του ενεργητικού και μεταφέρεται από χρήση σε χρήση έως τη στιγμή της αναγνώρισης των αντίστοιχων εσόδων. Ο σκοπός του Δ.Λ.Π. 2 είναι να καθορίσει το πλαίσιο παρουσίασης, αναγνώρισης και αποτίμησης των αποθεμάτων στις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης παρέχοντας κατευθύνσεις για τον τρόπο προσδιορισμού του κόστους, την εν συνεχεία αναγνώριση του ως έξοδο στα αποτελέσματα της χρήσης, καθώς και την πιθανή αποτίμηση των αποθεμάτων στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους.

Δ.Λ.Π. 7: «Καταστάσεις Ταμειακών Ροών» (Cash Flow Statements)

Σκοπός του Προτύπου είναι να παρέχει επαρκείς πληροφορίες, σχετικά με τις ιστορικές μεταβολές στα ταμειακά διαθέσιμα και τα ταμειακά ισοδύναμα μιας επιχείρησης, μέσω της κατάστασης Ταμειακών Ροών της χρήσης σε ροές από επιχειρηματικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές δραστηριότητες.

Δ.Λ.Π. 8: «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές Στις Λογιστικές

Εκτιμήσεις Και Λάθη» (Accounting Policies, Changes In Accounting Estimate And Errors)

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 8 είναι να καθορίσει τον τρόπο κατάταξης, τη γνωστοποίηση και τον πρότυπο λογιστικό χειρισμό ορισμένων οικονομικών γεγονότων, έτσι ώστε όλες οι επιχειρήσεις να χειρίζονται τα γεγονότα αυτά με συνέπεια και να ενισχύεται η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων τόσο της ίδιας της επιχείρησης (από χρήση σε χρήση), όσο και της επιχείρησης σε σχέση με αυτές των άλλων επιχειρήσεων.

Δ.Λ.Π. 10: «Γεγονότα Μεταγενέστερα Της Ημερομηνίας Ισολογισμού»

(Events After The Balance Sheet Date)

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 10 είναι να καθορίσει πότε μια επιχείρηση πρέπει να αναπροσαρμόζει τις οικονομικές της καταστάσεις για γεγονότα που συνέβησαν και τις γνωστοποιήσεις που μια επιχείρηση πρέπει να παρέχει κατά την ημερομηνία που οι οικονομικές της καταστάσεις εγκρίθηκαν για έκδοση και για γεγονότα που συνέβησαν μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού.

Δ.Λ.Π. 11: «Κατασκευαστικά Συμβόλαια» (Construction Contracts)

Ο σκοπός του Προτύπου είναι να καθορίσει τον λογιστικό χειρισμό εσόδων και εξόδων στις συμβάσεις κατασκευής έργων, οι οποίες ορίζονται σε χρονικό ορίζοντα που υπερβαίνει το έτος. Επιπλέον, το Πρότυπο προσδιορίζει τα κριτήρια κατανομής των συμβατικών εσόδων και του συμβατικού κόστους στις χρήσεις κατά τη διάρκεια των οποίων εκτελείται το έργο.

Δ.Λ.Π. 12: «Φόρος Εισοδήματος» (Income Taxes)

Ο σκοπός του Προτύπου είναι να καθορίσει τον λογιστικό χειρισμό που πρέπει να ακολουθείται για τους φόρους εισοδήματος και συγκεκριμένα τον τρόπο λογιστικής παρακολούθησης των τρεχουσών και μελλοντικών φορολογικών υποχρεώσεων.

Δ.Λ.Π. 14: «Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα» (Segment Reporting)

Ο σκοπός του Προτύπου είναι να καθορίσει τις αρχές παροχής οικονομικών πληροφοριών κατά τομέα, έτσι ώστε να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων στην καλύτερη κατανόηση της απόδοσης της επιχείρησης κατά το παρελθόν, στην καλύτερη εκτίμηση των κινδύνων και των αποδόσεων της επιχείρησης, στη διαμόρφωση εμπειριστατωμένων κρίσεων για την επιχείρηση συνολικά.

Δ.Λ.Π. 16: «Ενσώματες Ακίνητοποιήσεις» (Property, Plant And Equipment)

Σκοπός του Προτύπου είναι να καθορίσει το λογιστικό χειρισμό και να χειριστεί θέματα όπως η αναγνώριση των ενσώματων παγίων, ο προσδιορισμός της λογιστικής τους αξίας, οι αποσβέσεις και η μείωση της αξίας τους.

Μια επιχείρηση πρέπει να εφαρμόζει το Δ.Λ.Π.16 για πάγια στοιχεία, τα οποία κατασκευάζει ή αναπτύσσει για μελλοντική χρήση, με σκοπό να τα χρησιμοποιεί ως επένδυση σε ακίνητα, όταν δεν ικανοποιούν τα κριτήρια αναγνώρισης ως κατηγορία «Επενδύσεις σε Ακίνητα» σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 40. Από τη στιγμή, όμως που η κατασκευή ή ανάπτυξη έχει ολοκληρωθεί, το ακίνητο μεταφέρεται στις επενδύσεις σε ακίνητα και η επιχείρηση θα πρέπει να χρησιμοποιεί το Δ.Λ.Π. 40.

Δ.Λ.Π. 17: «Μισθώσεις» (Leases)

Σκοπός της εφαρμογής του Δ.Λ.Π.17 είναι να καθορίσει τη λογιστική των μισθώσεων. Το Πρότυπο περιγράφει τις λογιστικές πολιτικές που θα πρέπει να εφαρμόζονται καθώς και τις γνωστοποιήσεις που απαιτούνται σε σχέση με τις χρηματοοικονομικές και λειτουργικές μισθώσεις, τόσο από τη πλευρά του μισθωτή, όσο και από την πλευρά του εκμισθωτή.

Δ.Λ.Π. 18: «Έσοδα» (Revenue)

Το Δ.Λ.Π.18 έχει ως σκοπό να καθορίσει το λογιστικό χειρισμό των εσόδων, τα οποία προκύπτουν από ορισμένους τύπους συναλλαγών και οικονομικών γεγονότων. Βασικό θέμα στη Λογιστική των εσόδων αποτελεί ο προσδιορισμός του χρόνου αναγνώρισης τους. Τα έσοδα κατά κανόνα αναγνωρίζονται, όταν πιθανολογείται ότι μελλοντικά οικονομικά οφέλη θα εισρεύσουν στην επιχείρηση και τα οφέλη αυτά μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα.

Δ.Λ.Π. 19: «Παροχές Στο Προσωπικό» (Employee Benefits)

Σκοπός του Δ.Λ.Π.19 είναι να καθορίσει τη λογιστική απεικόνιση και τις γνωστοποιήσεις που θα χρειαστεί να διενεργηθούν, για τις παροχές από έναν εργοδότη στους εργαζομένους. Σύμφωνα με το Πρότυπο, οι παροχές σε εργαζομένους χωρίζονται σε πέντε μεγάλες κατηγορίες:

- i.* Βραχυχρόνιες παροχές σε εργαζομένους.
- ii.* Παροχές λόγω λήξης της εργασιακής σχέσης.
- iii.* Παροχές σε συμμετοχικούς τίτλους.
- iv.* Παροχές μετά τη λήξη της απασχόλησης.
- v.* Άλλες μακροχρόνιες παροχές σε εργαζομένους.

Δ.Λ.Π. 20: «Λογιστικός Χειρισμός Κυβερνητικών Επιχορηγήσεων Και Γνωστοποίηση Κυβερνητικής Υποστήριξης» (Accounting For Government Grants And Disclosure Of Government Assistance)

Σκοπός της εφαρμογής του Δ.Λ.Π.20 είναι ο καθορισμός του τρόπου παρακολούθησης, λογιστικού χειρισμού και γνωστοποίησης των κρατικών επιχορηγήσεων και άλλων μορφών κρατικής υποστήριξης. Τα σημεία που πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά τη μελέτη και εφαρμογή του Προτύπου είναι η έννοια των κρατικών επιχορηγήσεων, η λογιστική αντιμετώπιση και η απεικόνιση αυτών στις οικονομικές καταστάσεις, ο χρόνος και τα κριτήρια αναγνώρισης των κρατικών επιχορηγήσεων.

Δ.Λ.Π. 21: «Οι Επιδράσεις Των Μεταβολών Στις Τιμές Ξένου

Συναλλάγματος»

(The Effects Of Changes In Foreign Exchange Rates)

Σκοπός του Δ.Λ.Π.21 είναι να καθορίσει τον πρότυπο λογιστικό χειρισμό για την αναγνώριση και γνωστοποίηση στις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης, των συναλλαγών σε ξένο νόμισμα και των εργασιών στο εξωτερικό.

Δ.Λ.Π. 23: «Κόστος Δανεισμού» (Borrowing Costs)

Σκοπός της εφαρμογής του Προτύπου είναι να προδιαγράψει τον λογιστικό χειρισμό του κόστους δανεισμού. Το Πρότυπο απαιτεί την άμεση αναγνώριση του κόστους δανεισμού ως χρηματοοικονομικού εξόδου και κατά συνέπεια την αναγνώριση της αντίστοιχης επιβάρυνσης των αποτελεσμάτων με το ποσό αυτό. Επιτρέπει, ωστόσο, ως εναλλακτικό χειρισμό, τη μεταφορά του κόστους δανεισμού σε αύξηση της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού, εφόσον το κόστος αυτό σχετίζεται άμεσα με την απόκτηση, την κατασκευή ή την παραγωγή επιλέξιμων στοιχείων του ενεργητικού.

Δ.Λ.Π. 24: «Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών»

(Related Party Disclosures)

Σκοπός του Δ.Λ.Π. 24 είναι να θέσει ένα πλαίσιο αρχών και κανόνων, το οποίο θα διασφαλίσει ότι οι οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και γνωστοποιήσεις, προκειμένου οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης να είναι σε θέση να κατανοήσουν αν η χρηματοοικονομική θέση και τα αποτελέσματα χρήσης αυτής, έχουν επηρεαστεί από την ύπαρξη συνδεδεμένων μερών και από συναλλαγές με αυτά τα μέρη.

Συναλλαγές που μπορεί να επηρεάσουν τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων είναι οι αγοραπωλησίες μεταξύ μιας επιχείρησης με άλλες επιχειρήσεις μέσα σε έναν όμιλο επιχειρήσεων και οι συναλλαγές συνδεδεμένων μερών με προνομιακούς όρους (χορήγηση χρηματοδότησης ή εκπτώσεων).

Δ.Λ.Π. 27: «Ενοποιημένες Και Ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις» (Consolidated Financial Statements)²⁶

Σκοπός του Δ.Λ.Π.27 είναι να καθορίσει τη λογιστική αντιμετώπιση των ενοποιημένων και απλών οικονομικών καταστάσεων μίας επιχείρησης. Σε αυτό το Πρότυπο επίσης περιγράφονται και οι λογιστικοί χειρισμοί για την απεικόνιση των επενδύσεων σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες στις ατομικές καταστάσεις της μητρικής επιχείρησης.

Δ.Λ.Π. 28: «Επενδύσεις Σε Συνδεδεμένες - Συγγενείς Επιχειρήσεις» (Investments In Associates)

Αυτό το Πρότυπο εφαρμόζεται για τη λογιστική απεικόνιση των επενδύσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις, δηλαδή σε οντότητες στις οποίες η μητρική συμμετέχει μεν αλλά δεν ασκεί έλεγχο.

Όμως, δεν ισχύει για επενδύσεις σε συγγενείς επιχειρήσεις που κατέχονται από οργανισμούς διαχείρισης επενδυτικών κεφαλαίων ή αμοιβαία κεφάλαια και παρόμοιες οντότητες συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών κεφαλαίων που συνδέονται με επενδύσεις που, κατά την αρχική αναγνώριση, χαρακτηρίζονται στην εύλογη αξία του μέσω του κέρδους ή της ζημίας ή που κατατάσσονται ως προοριζόμενα για εμπορική εκμετάλλευση και αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 39.

---

²⁶ Το Δ.Λ.Π. 27 έχει ήδη τροποποιηθεί με το Δ.Π.Χ.Π. 8 με ισχύ από 01.01.2009.

Δ.Λ.Π. 29: «Χρηματοοικονομική Παρουσίαση Σε Οικονομίες Με Υπερπληθωρισμό»

(Financial Reporting In Hyperinflationary Economies)

Σκοπός του Δ.Λ.Π.29 είναι να καθορίσει τον λογιστικό χειρισμό που πρέπει να ακολουθείται προκειμένου να απεικονιστούν τα οικονομικά γεγονότα στις οικονομικές καταστάσεις (απλές και ενοποιημένες) των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ή αναφέρεται σε νόμισμα μιας οικονομίας με υπερπληθωρισμό.

Δ.Λ.Π. 31: «Συμφέροντα Σε Κοινοπραξίες» (Interests In Joint Ventures)

Το Δ.Λ.Π.31 πρέπει να εφαρμόζεται στη λογιστικοποίηση των συμφερόντων σε κοινοπραξίες και στην αναφορά των στοιχείων ενεργητικού, υποχρεώσεων, εισοδημάτων και εξόδων της, στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις τόσο των κοινοπραξιών όσο και των επενδυτών, άσχετα με τη μορφή ή τη δομή που διεξάγονται οι εργασίες της κοινοπραξίας.

Δ.Λ.Π. 32: «Χρηματοοικονομικά Εργαλεία: Γνωστοποίηση Και Παρουσίαση»

(Financial Instruments: Disclosure And Presentation)

Σκοπός του Δ.Λ.Π.32 είναι (σε συνδυασμό με το Δ.Λ.Π.39) να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν τη σημασία και την επίδραση των χρηματοοικονομικών μέσων στην οικονομική θέση, στα αποτελέσματα και στις ταμειακές ροές μιας επιχείρησης. Στόχος του είναι να προσδιορίσει τις λογιστικές πολιτικές που πρέπει να ακολουθούνται για την αναγνώριση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, καθώς και ορισμένων συμβάσεων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Δ.Λ.Π. 33: «Κέρδη Ανά Μετοχή» (Earnings Per Share)

Σκοπός της εφαρμογής του Προτύπου είναι να καθοριστούν οι αρχές με βάση τις οποίες υπολογίζεται και παρουσιάζεται ο δείκτης «Κέρδη ανά Μετοχή», με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχεται η ευχέρεια στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να συγκρίνουν την απόδοση της επιχείρησης τόσο διαχρονικά (μεταξύ διαφορετικών περιόδων για την ίδια επιχείρηση) όσο και διαστρωματικά (σύγκριση με ομοειδείς επιχειρήσεις για την ίδια περίοδο).

Μία οντότητα που γνωστοποιεί κέρδη ανά μετοχή θα υπολογίσει και θα γνωστοποιήσει κέρδη ανά μετοχή σύμφωνα με το παρόν Πρότυπο. Όταν μία οντότητα παρουσιάζει ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις καθώς και ιδιαίτερες ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις που έχουν συνταχθεί σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.27, οι γνωστοποιήσεις που απαιτούνται από το Πρότυπο αυτό πρέπει να παρέχονται μόνο σε ενοποιημένη βάση.

Δ.Λ.Π. 34: «Ενδιάμεση Χρηματοοικονομική Αναφορά»

(Interim Financial Reporting)²⁷

Σκοπός του Προτύπου είναι να προσδιορίσει το ελάχιστο περιεχόμενο μιας ενδιάμεσης οικονομικής κατάστασης και να καθορίσει τις αρχές και τους κανόνες που θα πρέπει να εφαρμόζονται για την αποτίμηση, την παρουσίαση και τη σύνταξη των ενδιάμεσων οικονομικών καταστάσεων.

Ελάχιστο περιεχόμενο μιας ενδιάμεσης οικονομικής έκθεσης είναι ένας συνοπτικός Ισολογισμός, μία συνοπτική κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων, μία συνοπτική κατάσταση ταμειακών ροών, μία συνοπτική κατάσταση που δείχνει τις μεταβολές στην καθαρή θέση και επιλεγμένες επεξηγηματικές σημειώσεις.

---

²⁷ Το Δ.Λ.Π.33 & το Δ.Λ.Π.34 τροποποιούνται από το Δ.Π.Χ.Π.8 από 01.01.2009.

Δ.Λ.Π. 36: «Απαξίωση Της Αξίας Στοιχείων Του Ενεργητικού»

(Impairment Of Assets)

Σκοπός του Δ.Λ.Π.36 είναι η περιγραφή:

- i.* Της μεθόδου ανίχνευσης ενδεχόμενης ζημίας λόγω μείωσης της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού μιας επιχείρησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι τα στοιχεία αυτά δεν εμφανίζονται σε αξία μεγαλύτερη από την ανακτήσιμη αξία τους.
- ii.* Του ποσοτικού προσδιορισμού του μεγέθους της ζημίας λόγω μείωσης της αξίας.
- iii.* Των προϋποθέσεων για την αναστροφή της αναγνωρισμένης ζημίας λόγω μείωσης της αξίας.
- iv.* Των γνωστοποιήσεων που πρέπει να παρέχει η επιχείρηση στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις, για τα στοιχεία του ενεργητικού των οποίων η αξία έχει μειωθεί.

Δ.Λ.Π. 37: «Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις

Και Ενδεχόμενες Απαιτήσεις»

(Provisions, Contingent Liabilities And Contingent Assets)

Σκοπός της εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 37 είναι η ασφάλιση της ορθής εφαρμογής των κριτηρίων αναγνώρισης και των βάσεων αποτίμησης για προβλέψεις, ενδεχόμενες υποχρεώσεις και απαιτήσεις εκτός από εκείνες που προκύπτουν από εκτελεστέες συμβάσεις, εκτός και αν είναι επαχθής, εκείνες που ανακύπτουν σε ασφαλιστικές οντότητες από ασφαλιστήρια συμβόλαια με τους δικαιούχους αυτών και εκείνες που καλύπτονται από άλλο Πρότυπο. Το παρόν Πρότυπο δεν εφαρμόζεται σε χρηματοοικονομικά μέσα (περιλαμβανομένων των εγγυήσεων) που εμπίπτουν στο πεδίο του Δ.Λ.Π.39.

Δ.Λ.Π. 38: «Άυλα Στοιχεία Ενεργητικού» (Intangible Assets)

Σκοπός της εφαρμογής του Δ.Λ.Π. 38 είναι να καθορίσει τα κριτήρια που πρέπει να ικανοποιούνται, προκειμένου ένα στοιχείο να αναγνωριστεί στις οικονομικές καταστάσεις ως άυλο στοιχείο του ενεργητικού. Καθορίζει, παράλληλα, τον πρότυπο χειρισμό για τη μετέπειτα λογιστική τους αντιμετώπιση, καθώς και τις γνωστοποιήσεις που πρέπει να περιλαμβάνονται στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

**Δ.Λ.Π. 39: «Χρηματοοικονομικά Εργαλεία: Αναγνώριση Και Επιμέτρηση»
(Financial Instruments: Recognition And Measurement)**

Σκοπός του Δ.Λ.Π.39 είναι να προσδιορίσει τις λογιστικές πολιτικές που ακολουθούνται για την αναγνώριση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων, καθώς και ορισμένων συμβάσεων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Οι απαιτήσεις παρουσίασης και γνωστοποίησης για χρηματοοικονομικά μέσα παρατίθενται στο Δ.Λ.Π.32.

Δ.Λ.Π. 40: «Επενδύσεις Σε Ακίνητα» (Investment Property)²⁸

Σκοπός του Δ.Λ.Π.40 είναι να καθορίσει τον λογιστικό χειρισμό που θα πρέπει να ακολουθείται για τα ακίνητα που κατέχει ή ενοικιάζει μια επιχείρηση με χρηματοδοτική μίσθωση και τα οποία δεν ιδιοχρησιμοποιούνται για παραγωγικές δραστηριότητες μέσα στα πλαίσια της επιχείρησης αλλά είτε αποφέρουν εισόδημα μέσω της μίσθωσης τους είτε κατέχονται για ενίσχυση κεφαλαίου. Το Δ.Λ.Π.40, επίσης, πραγματεύεται την αποτίμηση μιας επένδυσης σε ακίνητα που έχουν εκμισθωθεί, βάσει λειτουργικής μίσθωσης, σε έναν εκμισθωτή.

---

²⁸ Το παρόν Πρότυπο δεν περιλαμβάνει θέματα που καλύπτονται από το Δ.Λ.Π.17.

Δ.Λ.Π. 41: «Γεωργία» (Agriculture)

Σκοπός της εφαρμογής του Δ.Λ.Π.41 είναι να καθορίσει τον λογιστικό χειρισμό και την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, καθώς και τις γνωστοποιήσεις που αφορούν τη γεωργική δραστηριότητα και συμπεριλαμβάνονται στις Επεξηγηματικές Σημειώσεις που συνοδεύουν τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων γεωργικής δραστηριότητας.

3.4.2 «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης»

Δ.Π.Χ.Π. 1: Πρώτη Εφαρμογή Των Δ.Π.Χ.Π.

Δ.Π.Χ.Π. 2: Πληρωμή Σε Συνάρτηση Με Μετοχές

Δ.Π.Χ.Π. 3: Επιχειρηματικές Συνενώσεις

Δ.Π.Χ.Π. 4: Ασφαλιστήρια Συμβόλαια

Δ.Π.Χ.Π. 5: Μη Κυκλοφορούντα Στοιχεία Ενεργητικού Κατεχόμενα Για Πώληση Και Διακοπείσες Δραστηριότητες

Δ.Π.Χ.Π. 6: Εξερεύνηση Και Αξιολόγηση Πηγών Ορυκτού Πλούτου

Δ.Π.Χ.Π. 7: Χρηματοοικονομικά Εργαλεία: Γνωστοποιήσεις

Δ.Π.Χ.Π. 8: Λειτουργικοί Τομείς

«Συνοπτική Παρουσίαση Των Δ.Π.Χ.Π.»

Δ.Π.Χ.Π. 1: «Πρώτη Εφαρμογή Των Δ.Π.Χ.Π.»

(Financial Instruments Recognition And Measurement)

Σκοπός του Δ.Π.Χ.Π. 1 είναι να εξασφαλίσει ότι οι πρώτες οικονομικές καταστάσεις, οι οποίες συντάσσονται με βάση τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, παρέχουν πληροφορίες υψηλής ποιότητας οι οποίες:

- i.* Είναι διαφανείς στους χρήστες και συγκρίσιμες για τις περιόδους που παρουσιάζονται.
- ii.* Παρέχουν την κατάλληλη βάση έναρξης για τη μεταγενέστερη λογιστική της επιχείρησης σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Π..
- iii.* Δημιουργούνται με κόστος που δεν υπερβαίνει τα σχετικά οφέλη που προκύπτουν για τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων.

Δ.Π.Χ.Π. 2: «Πληρωμή Σε Συνάρτηση Με Μετοχές»

(Share Based Payment)

Σκοπός του Δ.Π.Χ.Π. 2 είναι να καθορίσει την παρουσίαση οικονομικών στοιχείων της οντότητας, όταν αναλαμβάνει να διενεργήσει συναλλαγή πληρωμής που βασίζεται στην αξία των μετοχών. Ειδικότερα απαιτεί να καταχωρίζονται οι επιδράσεις των συναλλαγών που βασίζονται στην αξία των μετοχών στα αποτελέσματα και στη καθαρή θέση της οντότητας, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που σχετίζονται με συναλλαγές όπου παρέχονται μετοχικά δικαιώματα στους εργαζομένους.

Δ.Π.Χ.Π. 3: «Επιχειρηματικές Συνενώσεις» (Business Combinations)

Σκοπός του Δ.Π.Χ.Π. 3 είναι ο καθορισμός της κατάλληλης χρηματοοικονομικής παρουσίασης όταν μια επιχείρηση αναλαμβάνει μια ενοποίηση με άλλες επιχειρήσεις. Ειδικότερα, καθορίζει ότι όλες οι συνενώσεις επιχειρήσεων πρέπει να λογιστικοποιούνται με τη μέθοδο της εύλογης αξίας αγοράς. Η αποκτώσα επιχείρηση, συνεπώς, αναγνωρίζει τα στοιχεία του ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις της αποκτώμενης επιχείρησης, σε εύλογες αξίες κατά την ημερομηνία της απόκτησης και επιπλέον αναγνωρίζει την υπεραξία της αποκτώμενης επιχείρησης, η οποία εξετάζεται μεταγενέστερα για τυχόν μείωση της αξίας της και δεν αποσβένεται.

Αυτό το Δ.Π.Χ.Π. δεν εφαρμόζεται, μεταξύ άλλων και για συνενώσεις επιχειρήσεων στις οποίες ξεχωριστές οντότητες ή επιχειρήσεις συσπειρώνονται για να δημιουργήσουν μία αναφέρουσα οντότητα μόνο μέσω σύμβασης χωρίς να αποκτηθούν συμμετοχικά δικαιώματα.

Δ.Π.Χ.Π. 4: «Ασφαλιστήρια Συμβόλαια» (Insurance Contracts)

Ο σκοπός της εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Π. 4 είναι να προδιαγράψει την παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων από οποιαδήποτε οντότητα εκδίδει ασφαλιστήρια συμβόλαια. Ειδικότερα, το παρόν Δ.Π.Χ.Π. απαιτεί βελτιώσεις περιορισμένης έκτασης στη λογιστική που εφαρμόζουν οι φορείς ασφάλισης, γνωστοποιήσεις που καθορίζουν και εξηγούν τα ποσά των οικονομικών καταστάσεων τους που ανακύπτουν από ασφαλιστήρια συμβόλαια και βοηθούν τους χρήστες εκείνων των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν το ποσό, το χρονοδιάγραμμα και την αβεβαιότητα των μελλοντικών ταμιακών ροών από ασφαλιστήρια συμβόλαια.

Δ.Π.Χ.Π. 5: «Μη Κυκλοφορούντα Στοιχεία Ενεργητικού Κατεχόμενα

Για Πώληση Και Διακοπείσες Δραστηριότητες»

(Non-Current Assets Held For Sale And

Discontinued Operations)

Σκοπός της εφαρμογής του Δ.Π.Χ.Π. 5 είναι να καθορίσει την αναγνώριση, αποτίμηση και παρουσίαση στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, των στοιχείων του ενεργητικού τα οποία κατέχονται προς πώληση, καθώς και των διακοπεισών δραστηριοτήτων.

Οι απαιτήσεις κατάταξης και παρουσίασης του παρόντος Προτύπου εφαρμόζονται σε όλα τα αναγνωρισμένα μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία και σε όλες τις ομάδες διάθεσης της οντότητας.

Δ.Π.Χ.Π. 6: «Πηγές Ορυκτού Πλούτου»

(Exploration For And Evaluation Of Mineral Resources)

Το παρόν Πρότυπο ορίζει τον τρόπο παρουσίασης των οικονομικών στοιχείων για την έρευνα και αξιολόγηση ορυκτών πόρων.

Το Δ.Π.Χ.Π. απαιτεί:

- i.* Βελτιώσεις περιορισμένης έκτασης στις υπάρχουσες λογιστικές πρακτικές που ακολουθούνται για δαπάνες που αφορούν την έρευνα και την αξιολόγηση.
- ii.* Έλεγχο των περιουσιακών στοιχείων, που αναγνωρίζει μία οικονομική οντότητα, για απομείωση αξίας σύμφωνα με το παρόν Δ.Π.Χ.Π. και επιμέτρηση οποιασδήποτε απομείωσης αξίας σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.36.
- iii.* Γνωστοποιήσεις που προσδιορίζουν και επεξηγούν τα ποσά που εμφανίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής οντότητας.

Δ.Π.Χ.Π. 7: «Χρηματοοικονομικά Εργαλεία: Γνωστοποιήσεις»

(Financial Instruments: Disclosures)

Σκοπός του παρόντος Δ.Π.Χ.Π. είναι να υποχρεωθούν οι οντότητες να γνωστοποιούν στις οικονομικές τους καταστάσεις στοιχεία, τα οποία επιτρέπουν στους χρήστες να αξιολογήσουν:

- i.* Τη σημασία και σημαντικότητα των Χρηματοοικονομικών Εργαλείων για την οικονομική θέση και την απόδοση της οντότητας και
- ii.* Τη φύση και την έκταση των κινδύνων που προκύπτουν από τα Χρηματοοικονομικά Εργαλεία στους οποίους είναι εκτεθειμένη η οντότητα κατά τη διάρκεια της περιόδου και κατά την ημερομηνία αναφοράς, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται τους εν λόγω κινδύνους της.

Οι αρχές του Δ.Π.Χ.Π. 7 συμπληρώνουν τις αρχές αναγνώρισης επιμέτρησης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων του Δ.Λ.Π.32 και του Δ.Λ.Π.39. Το παρόν Δ.Π.Χ.Π. θα εφαρμόζεται από όλες τις οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα εκτός από εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρείες και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π.27, Δ.Λ.Π.28 ή Δ.Λ.Π.31.

Δ.Π.Χ.Π. 8: «Λειτουργικοί Τομείς» (Operating Segments)²⁹

Σκοπός του παρόντος Δ.Π.Χ.Π. είναι να ορίσει τις απαιτήσεις για τη γνωστοποίηση πληροφοριών σχετικά με τους λειτουργικούς τομείς μιας οντότητας. Το Πρότυπο αυτό έχει εφαρμογή στις ιδιαίτερες ή ατομικές καταστάσεις μιας οντότητας και στις ενοποιημένες καταστάσεις ενός ομίλου με μητρική εταιρεία.

Το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται από τις οικονομικές μονάδες στις οικονομικές καταστάσεις τους για τις περιόδους που αρχίζουν την 1^η Ιανουαρίου 2009 ή αργότερα. Εάν μια εταιρεία εφαρμόσει το παρόν πρότυπο στις οικονομικές καταστάσεις της, πριν την 1^η Ιανουαρίου 2009, οφείλει να κοινοποιήσει το γεγονός αυτό.

Το Δ.Π.Χ.Π. 8 αντικαθιστά το Δ.Λ.Π. 14 «Πληροφόρηση Κατά Τομέα».

---

²⁹ Το Δ.Π.Χ.Π.8 προέκυψε από την σύγκριση του «Δ.Λ.Π. 14: Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα» με το αμερικάνικο λογιστικό πρότυπο «S.F.A.S.131: Disclosures About Segments Of An Enterprise And Related Information» (Γνωστοποιήσεις Κατά Τομέα Και Σχετικές Πληροφορίες Μιας Επιχείρησης).

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«Η Δημιουργική Λογιστική & Με Την Εφαρμογή Των Δ.Λ.Π.»

*«Κάθε φορά που τα συμφέροντα των γονιδίων
διαφορετικών ατόμων αποκλίνουν, πρέπει να
περιμένουμε να εμφανιστεί το φέμα, η απάτη και η
εγωιστική εκμετάλλευση της επικοινωνίας.»*

(R. Dawkins)

4.1 «ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ»

Οι επιχειρήσεις προκειμένου να επιτύχουν την «ωραιοποίηση» των οικονομικών τους αποτελεσμάτων, καταφεύγουν σε διάφορες τεχνικές τις οποίες θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε στη συνέχεια.

4.1.1 «ΠΩΛΗΣΕΙΣ – ΛΟΤΑΡΙΑΣΜΟΙ ΕΙΣΠΡΑΚΤΕΟΙ»

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.18 ως έσοδο ορίζεται η μικτή (ακαθάριστη) εισροή οικονομικών ωφελημάτων στη διάρκεια της χρήσης, η οποία προκύπτει από τις συνήθεις δραστηριότητες μιας επιχείρησης και οδηγεί σε αύξηση των Ιδίων Κεφαλαίων (δεν περιλαμβάνονται εισφορές κεφαλαίου από τους μετόχους ή εταίρους). Το Πρότυπο αυτό εφαρμόζεται για έσοδα που προκύπτουν από πώληση αγαθών, παροχή υπηρεσιών και χρησιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης από τρίτους τα οποία αποφέρουν τόκους, δικαιώματα και μερίσματα.

Σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και ειδικότερα την αρχή αυτοτέλειας των χρήσεων, για να λογιστεί ένα έσοδο από πώληση αγαθών θα πρέπει να ικανοποιούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- i.* Η επιχείρηση να έχει μεταβιβάσει στον αγοραστή τους ουσιαστικούς κινδύνους και τις ωφέλειες από την κυριότητα των αγαθών.
- ii.* Η επιχείρηση δεν αναμειγνύεται στη διαχείριση των πωληθέντων αγαθών, ούτε διατηρεί τον πραγματικό έλεγχο τους.
- iii.* Το ποσό του εσόδου να μπορεί να αξιολογηθεί αξιόπιστα.

- iv.* Να υπάρχουν βάσιμες πιθανότητες ότι τα οικονομικά οφέλη από τη συναλλαγή θα εισρεύσουν στην επιχείρηση. Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες μέχρι την είσπραξη του αντιτίμου δεν είναι σίγουρη η εισροή των οικονομικών οφελών ή υπάρχει σχετική αβεβαιότητα, τότε δεν αναγνωρίζεται έσοδο, παρά μόνο όταν εκλείψει η αβεβαιότητα ή εισπραχθεί το τίμημα της πώλησης.
- v.* Τα έξοδα που σχετίζονται με τη συναλλαγή να μπορούν να αποτιμηθούν αξιόπιστα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις πωλήσεων, η μεταβίβαση στον αγοραστή των κινδύνων και των οικονομικών οφελών ιδιοκτησίας, συμπίπτει με τη μεταβίβαση του νομικού τίτλου κυριότητας ή κατοχής καθώς και στις περισσότερες λιανικές πωλήσεις.

Υπάρχουν, ωστόσο, περιπτώσεις κατά τις οποίες οι κίνδυνοι και τα οικονομικά οφέλη μεταβιβάζονται στον αγοραστή, σε διαφορετικό χρονικό σημείο από τη μεταβίβαση του τίτλου κυριότητας ή της κατοχής του αγαθού. Όταν συμβαίνει αυτό, η συναλλαγή δεν συνιστά πώληση και η επιχείρηση δεν μπορεί να αναγνωρίσει τη συναλλαγή ως έσοδο.

Περιπτώσεις τέτοιων συναλλαγών είναι οι ακόλουθες:

- Η πωλήτρια επιχείρηση διατηρεί την υποχρέωση για παροχή εγγυήσεων στην αγοράστρια, λόγω μη ικανοποιητικής απόδοσης των αγαθών.
- Η είσπραξη του εσόδου από την πώληση εξαρτάται από την πραγματοποίηση εσόδων πώλησης από τον αγοραστή των αγαθών.
- Η πωλήτρια επιχείρηση αναλαμβάνει την υποχρέωση εγκατάστασης του αγαθού, η οποία αποτελεί σημαντικό μέρος της συμφωνίας και η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί.
- Η αγοράστρια επιχείρηση μπορεί να ακυρώσει την αγορά, για λόγο ο οποίος εμπεριέχεται στη συμφωνία πώλησης και η πωλήτρια επιχείρηση δεν είναι σίγουρη για την κατάληξη της συναλλαγής.

Στις περιπτώσεις των εσόδων από παροχή υπηρεσιών έκτος από τους παραπάνω περιορισμούς για να αναγνωρισθεί ως έσοδο θα πρέπει ο βαθμός ολοκλήρωσης να μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων.

Τα έσοδα που προκύπτουν από την εκ μέρους τρίτων, χρήση στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης (που δίνουν τόκους, δικαιώματα και μερίσματα) πρέπει να αναγνωρίζονται με βάση τους εξής κανόνες:

- i.* Οι τόκοι αναγνωρίζονται με βάση την πραγματική απόδοση του περιουσιακού στοιχείου.
- ii.* Τα δικαιώματα αναγνωρίζονται με τη χρησιμοποίηση της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου³⁰ καθώς καθίστανται δεδουλευμένα και σύμφωνα με τους όρους της αντίστοιχης σύμβασης.

Τα μερίσματα λογίζονται όταν οριστικοποιείται το δικαίωμα είσπραξης από τους μετόχους.³¹

---

³⁰ Πραγματικό Επιτόκιο ενός στοιχείου του ενεργητικού, είναι το απαιτούμενο επιτόκιο με το οποίο προεξοφλούνται οι μελλοντικές ταμειακές εισροές, οι οποίες θα εισρεύσουν στην επιχείρηση από τη χρήση του στοιχείου του ενεργητικού καθ' όλη τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής, έτσι ώστε να εξισώνονται με την αρχική λογιστική του αξία.

³¹ Grant Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, Σελ. 385-393, Αθήνα, Δεκέμβριος 2004.

4.1.1.1 «Συνήθεις Παραποιήσεις Στο Κύκλωμα Πωλήσεων – Λογαριασμοί Εισπρακτέοι»

Στο κύκλωμα «Πωλήσεων-Λογαριασμοί Εισπρακτέοι» παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της μη τήρησης της αρχής αυτοτέλειας των χρήσεων (cut - off) καθώς και της αλήθειας και ειλικρίνειας των λογαριασμών.

Μερικές από αυτές τις περιπτώσεις είναι:

- Οι Λογιστικές Εγγραφές Που Απεικονίζουν Πωλήσεις Να Μην Ανταποκρίνονται Στη Πραγματικότητα (Μερικώς Ή Πλήρως) Με Συνέπεια Να Υπάρχουν Στον Ισολογισμό Απαιτήσεις Που Δεν Είναι Υπαρκτές. Εμφανίζοντας εικονικές πωλήσεις οι επιχειρήσεις επιτυγχάνουν να εμφανίσουν περισσότερα έσοδα πωλήσεων και στον Ισολογισμό απαιτήσεις οι οποίες δεν είναι υπαρκτές.
  - i. Σε περίπτωση που συμπεριληφθούν τα εμπορεύματα αυτά στη φυσική απογραφή το Τελικό Απόθεμα θα είναι το πραγματικό. Το Αποτέλεσμα, όμως, στο τέλος της χρήσης θα είναι βελτιωμένο, λόγω των αυξημένων πωλήσεων.
  - ii. Σε περίπτωση που δε συμπεριληφθούν τα εμπορεύματα αυτά στη φυσική απογραφή, το Τελικό Απόθεμα θα είναι μειωμένο. Δεν θα υπάρχει αριθμητική αλλοίωση του Αποτελέσματος, διότι φαίνονται περισσότερες οι πωλήσεις αλλά ισόποσα μειωμένα φαίνονται και τα αποθέματα. Υπάρχει λοιπόν αλλοίωση στους λογαριασμούς.

- Παρουσιάζοντας Πραγματοποιημένες Προκαταβολές Πωλήσεων, Ως Πωλήσεις Χρήσεως, ώστε να «ωραιοποιηθούν» οι οικονομικές καταστάσεις.
- Υπερτιμολόγηση Των Πραγματοποιηθέντων Πωλήσεων. Οι επιχειρήσεις καταφεύγουν συχνά σε αυτή τη μέθοδο ώστε να βελτιώνουν τα αποτελέσματά τους αν και αυτό σημαίνει την καταβολή μεγαλύτερου φόρου εισοδήματος.
- Έσοδα Επόμενης Χρήσης Αναγνωρίζονται Στη Τρέχουσα Ως Δουλεωμένα. Συχνά οι επιχειρήσεις, μη τηρώντας τις προϋποθέσεις αναγνώρισης των εσόδων καταχωρούν έσοδα επόμενων χρήσεων ως δουλεωμένα της τρέχουσας. Αυτή η τεχνική στοχεύει στην πλασματική αύξηση των εσόδων της τρέχουσας χρήσης δια της αλλοίωσης του λογαριασμού 80.00 «Γενικής Εκμετάλλευσης», καθώς αυξάνεται η πίστωση του λογαριασμού με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται βελτιωμένο Αποτέλεσμα Χρήσης, είτε αυτό σημαίνει περισσότερα κέρδη είτε λιγότερες ζημίες.

Οι πιο συχνά εμφανιζόμενες περιπτώσεις είναι οι ακόλουθες:

Ø Επιτάχυνση Αναγνώρισης Εσόδων Από Πωλήσεις. Η τεχνική αυτή καλείται «channel loading» και έχει στόχο την επιτάχυνση της αναγνώρισης εσόδων. Έτσι, παρότι μπορεί ακόμα τα προϊόντα να βρίσκονται στη κυριότητα της επιχείρησης χωρίς να έχουν μεταβιβαστεί οι κίνδυνοι και τα οικονομικά οφέλη στους αγοραστές³², η επιχείρηση αναγνωρίζει και περιλαμβάνει το «αναμενόμενο» έσοδο στις οικονομικές της καταστάσεις, με στόχο να εμφανίσει βελτιωμένα Αποτελέσματα Χρήσης.

---

³² Βασική Αρχή που ορίζεται από το Δ.Λ.Π. 18 για την αναγνώριση του εσόδου.

Ø Εξατομίκευση Της Συναλλαγής. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η ουσία της συναλλαγής δεν είναι ξεκάθαρη, όπως ορίζεται από το Δ.Λ.Π.18, τα κριτήρια αναγνώρισης των εσόδων πρέπει να εφαρμόζονται στα επιμέρους συνθετικά μέρη της συναλλαγής (επιμέρους συναλλαγές).

Τέτοιες συναλλαγές αποτελούν οι πωλήσεις αγαθών που περιλαμβάνουν και ποσά για μεταγενέστερα έσοδα. Για παράδειγμα, όταν η τιμή πώλησης ενός προϊόντος περιλαμβάνει ένα συγκεκριμένο ποσό για μεταγενέστερες υπηρεσίες, όπως επισκευές συντήρησης και εγγυήσεις, το ποσό αυτό αναβάλλεται και λογίζεται στα έσοδα της περιόδου στην οποία παρέχονται οι υπηρεσίες. Το ποσό το οποίο αφορά την επόμενη χρήση, αν και καταβάλλεται στην πωλήτρια επιχείρηση κατά την διαδικασία της πώλησης του αγαθού, πρέπει να καταχωρηθεί στις λογιστικές εγγραφές ως έσοδο επόμενων χρήσεων και να αφαιρεθεί από το ποσό που θα αναγνωριστεί ως έσοδο. Η πωλήτρια επιχείρηση καταχωρεί ως έσοδο ολόκληρο το ποσό που εισέπραξε από τον αγοραστή με σκοπό να εμφανίσει αυξημένα έσοδα.

Ø Έσοδα Από Λοιπές Δραστηριότητες. Συχνά οι επιχειρήσεις αναγνωρίζουν έσοδα από λοιπές δραστηριότητες, που αφορούν την επόμενη διαχειριστική χρήση ως δουλευμένα της τρέχουσας, λόγω του ότι πιθανόν να τα έχουν εισπράξει πρόωρα. Με αυτή τη τεχνική επιτυγχάνουν την πλασματική αύξηση των εσόδων στα Οικονομικά τους Αποτελέσματα.

- Έσοδα δουλευμένα Εμφανίζονται Ως Έσοδα Επόμενης Χρήσης. Σύμφωνα με τη τεχνική αυτή, οι επιχειρήσεις εμφανίζουν έσοδα τα οποία είναι δουλευμένα και θα έπρεπε να καταχωρηθούν στη τρέχουσα, ως έσοδα επόμενης χρήσης. Με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνουν να παρουσιάζουν μειωμένα έσοδα στο λογαριασμό 80.00 «Γενικής Εκμετάλλευσης» και παράλληλα λόγω του ότι ο λογαριασμός πιστώνεται με μικρότερο από το ισχύον ποσό, παρουσιάζεται παραποιημένο αρνητικά το Αποτέλεσμα Χρήσης. Οι πιο συχνά εμφανιζόμενες περιπτώσεις είναι οι ακόλουθες:

Ø Έσοδα Από Πωλήσεις Εμπορευμάτων. Συχνά οι επιχειρήσεις, ιδιαίτερα προς το τέλος της διαχειριστικής χρήσης, έσοδα από πωλήσεις εμπορευμάτων των οποίων έχουν μεταβιβάσει τους κινδύνους και τα οικονομικά οφέλη στον αγοραστή, ενώ πρέπει να τα καταχωρήσουν στη τρέχουσα ως δουλευμένα, τα εμφανίζουν ως έσοδα επόμενης χρήσης διενεργώντας την ημερολογιακή εγγραφή κατά την ημερομηνία που κόβουν το αντίστοιχο παραστατικό.

Α. Εάν η επιχείρηση, παρότι έχει διενεργήσει τη πώληση, δεν την καταχωρήσει λογιστικά στο τέλος της χρήσης και παράλληλα συμπεριλάβει τα εμπορεύματα, τα οποία δεν ανήκουν ουσιαστικά πλέον σε αυτήν, στη φυσική απογραφή, με αυτό τον τρόπο εμφανίζει αυξημένο τελικό απόθεμα και παράλληλα λιγότερες πωλήσεις.

Η συγκεκριμένη διαδικασία δεν επιφέρει αριθμητική αλλοίωση του αποτελέσματος εφόσον εμφανίζονται μεν αυξημένα τα αποθέματα αλλά εμφανίζονται ισόποσα μειωμένες και οι πωλήσεις, υπάρχει όμως αλλοίωση στους λογαριασμούς αυτούς. Αλλοίωση, επίσης, έχουμε και στο Ενεργητικό του Ισολογισμού της επιχείρησης λόγω του ότι παρουσιάζονται μειωμένες οι πραγματικές απαιτήσεις.

Β. Σε περίπτωση που η επιχείρηση έχει διενεργήσει τη πώληση και δεν την έχει καταχωρήσει λογιστικά στο τέλος της χρήσης, αλλά παρόλα αυτά δεν συμπεριέλαβε τα εμπορεύματα αυτά στη φυσική απογραφή δεν αλλοιώνει το Τελικό Απόθεμα.

Η μη διενέργεια της εγγραφής πώλησης στη τρέχουσα χρήση μετατοπίζει τα έσοδα στην επόμενη και έτσι παρουσιάζει μειωμένα έσοδα από πωλήσεις, με αποτέλεσμα να εμφανίζει αρνητικά παραποιημένο Οικονομικό Αποτέλεσμα και αλλοιωμένο τον Ισολογισμό εφόσον δεν εμφανίζονται οι πραγματικές απαιτήσεις.

Ø Μετατόπιση Εσόδων Από Λοιπές Δραστηριότητες. Σύμφωνα με αυτή τη τεχνική, η επιχείρηση μετατοπίζει έσοδα από λοιπές δραστηριότητες, όπως είσπραξη ενοικίων, τόκων ή μερισμάτων, είτε εσκεμμένα είτε επειδή δεν πληρώθηκαν από τους οφειλέτες, στην επόμενη διαχειριστική χρήση.

Ένα δουλευμένο έσοδο ανεξάρτητα από το αν καταβλήθηκε στην επιχείρηση ή όχι πρέπει να αναγνωρισθεί στη χρήση που ανήκει. Σε περίπτωση που κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιηθεί η επιχείρηση εμφανίζει μικρότερο ποσό εσόδων στα αποτελέσματά της.³³

---

³³Grant Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, , Αθήνα, Δεκέμβριος 2004.
Βασίλειος Φ.Φίλιος, «Δημιουργική Λογιστική», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003.
Θεοδώρα Παπαδάτου, «Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών», Β' Έκδοση, Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Αθήνα - Θεσσαλονίκη 2005.

«ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ»³⁴

Η ελεγχόμενη επιχείρηση, στο τέλος της υπό έλεγχο χρήσης Χ, εμφάνισε ημερολογιακές εγγραφές πωλήσεων με πίστωση, σε διάφορους πελάτες, εκδίδοντας και τα αντίστοιχα τιμολόγια ύψους €50.000 (πλέον Φ.Π.Α.19%). Τα αντίστοιχα εμπορεύματα δεν παραδόθηκαν στους πελάτες (εικονικές πωλήσεις).

- Η παραπάνω διαδικασία πως επιδρά στις οικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης επιχείρησης:
  - i.* Αν τα εμπορεύματα συμπεριελήφθησαν στην απογραφή και
  - ii.* Αν δεν συμπεριελήφθησαν;
- Ποιες οι συνέπειες στην πραγματική εικόνα των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης επιχείρησης;

Απάντηση

Κακώς διενεργήθηκαν εγγραφές πωλήσεων γιατί πωλήσεις δεν υφίστανται.

i. Συνέπειες αν τα εμπορεύματα συμπεριελήφθησαν στην απογραφή:

Το Τελικό Απόθεμα που εμφανίζεται σε αυτήν την περίπτωση είναι το πραγματικό. Οι Πωλήσεις όμως εμφανίζονται αυξημένες, με συνέπεια το Αποτέλεσμα Χρήσης να εμφανίζεται βελτιωμένο και να δημιουργούνται και αλλοιώσεις στα στοιχεία του Ισολογισμού, αφού εμφανίζει περισσότερες απαιτήσεις από τις πραγματικές.

Προτεινόμενη Διόρθωση:

Θα πρέπει να γίνει ημερολογιακή εγγραφή αντιλογισμού της πώλησης.

---

³⁴ Θεοδώρα Παπαδάτου, Επιμέλεια: Δ.Νικολοπούλου, «Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών» (Εφαρμογές – Πρακτικά Θέματα), Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ. Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2001, Εφαρμογή 16, σελ.87.

ii. Συνέπειες αν τα εμπορεύματα δεν συμπεριελήφθησαν στην απογραφή:

Οι πωλήσεις εμφανίζονται αυξημένες κατά €50.000 και το Τελικό Απόθεμα μειωμένο κατά το ίδιο ποσό. Άρα δεν αλλοιώνεται αριθμητικά το Αποτέλεσμα της υπό έλεγχο χρήσης, αλλά δημιουργούνται αλλοιώσεις στον Ισολογισμό.

Προτεινόμενη Διόρθωση:

Κατ' αρχήν να συμπεριληφθούν τα εμπορεύματα στην απογραφή της υπό έλεγχο χρήσης και να γίνει ημερολογιακή εγγραφή αντιλογισμού της πώλησης.

4.1.2 «ΑΓΟΡΕΣ & ΈΞΟΔΑ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ»

Οι αγορές και τα έξοδα εκμετάλλευσης αντιπροσωπεύουν όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αναλώνει η επιχείρηση για την πραγμάτωση του σκοπού δραστηριότητας της. Πρόκειται δηλαδή ουσιαστικά για τους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ. των ομάδων 2 «Αποθέματα» και 6 «Οργανικά Έξοδα Κατ' Είδος».

Οι αγορές θεωρούνται και αυτές λογαριασμός εξόδου εκμετάλλευσης, παρ'όλο του ότι το Ε.Γ.Λ.Σ. τις θεωρεί λογαριασμό Ισολογισμού και τις παρακολουθεί σε ξεχωριστή ομάδα λογαριασμών-ομάδα 2.

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα ελέγχου αυτού του κυκλώματος είναι ο διαχωρισμός των χρήσεων σε σχέση με τα έξοδα εκμετάλλευσης, δηλαδή ποια χρήση θα επιβαρύνουν τα έξοδα και θα διαμορφώσουν αντίστοιχα το αποτέλεσμα.

Τα έξοδα βαρύνουν την χρήση όταν είναι δουλευμένα, δηλαδή υπάρχει η χρησιμοποίηση, η ανάλωση του αντίστοιχου ανταλλάγματος, έστω και αν ωρίτερα έχουμε κάποιο στοιχείο υλοποίησης τους, όπως για παράδειγμα λήψη τιμολογίου ή πληρωμή.

Τα μη δουλευμένα έξοδα δεν αφορούν την χρήση, δεν συντελούν στη διαμόρφωση του αποτελέσματος και εμφανίζονται με μεταβατικούς λογαριασμούς Ενεργητικού (σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη καταγραφής τους λόγω προπληρωμής τους ή προτιμολόγησής τους).

4.1.2.1 «Αγορές»

Οι αγορές αποθεμάτων που πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της χρήσεως καταχωρούνται στη χρέωση των λογαριασμών της ομάδας 2 (των ειδικών υπολογαριασμών αγορών) με την τιμή κτήσεώς τους, δηλαδή με την τιμολογιακή τους αξία προσαυξημένη με τα ειδικά έξοδα αγοράς.

Ως «Τιμολογιακή Αξία» ορίζεται η αξία που αναγράφεται στα τιμολόγια αγοράς, μειωμένη κατά τις ενδεχόμενες εκπτώσεις που χορηγούνται από τους προμηθευτές και απαλλαγμένη από τα ποσά των φόρων και τελών τα οποία δεν βαρύνουν, τελικά, την οικονομική μονάδα.

Τα ειδικά έξοδα αγορών, δηλαδή εκείνα που πραγματοποιούνται κατά τρόπο άμεσο για κάθε συγκεκριμένη αγορά μέχρι την παραλαβή και αποθήκευση των αγαθών (π.χ. οι δασμοί εισαγωγής ή τα έξοδα μεταφοράς και παραλαβής των αγαθών), καταχωρούνται απευθείας σε χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2. Τα έξοδα αυτά, αν για οποιοδήποτε λόγο καταχωρηθούν σε λογαριασμούς της ομάδας 6, μεταφέρονται με αντιλογισμό στους συγκεκριμένους λογαριασμούς της ομάδας 2, τους οποίους αφορούν.

Η χρέωση των λογαριασμών αποθεμάτων με την αξία των αγαθών που αγοράζονται διενεργείται κατά την παραλαβή τους με βάση τα τιμολόγια και λοιπά δικαιολογητικά αγοράς. Σε περίπτωση που τα τιμολόγια ή τα λοιπά δικαιολογητικά αγοράς δεν περιέρχονται στην οικονομική μονάδα κατά την παραλαβή των αγαθών, χρεώνονται οι λογαριασμοί αποθεμάτων με τη συμφωνημένη αξία των αγαθών που παραλαμβάνονται, με πίστωση του λογαριασμού 56.02 «Αγορές Υπό Τακτοποίηση», ο οποίος χρεώνεται αμέσως μετά τη λήψη του οικείου στοιχείου π.χ. τιμολογίου, με πίστωση του λογαριασμού του προμηθευτή ή των λογαριασμών των χρηματικών διαθεσίμων ή των οικείων υπολογαριασμών του 32. Ενδεχόμενη διαφορά μεταξύ της αξίας του τιμολογίου και εκείνης που λαμβάνεται υπόψη κατά τη χρέωση των λογαριασμών των αποθεμάτων, καταχωρείται στους οικείους λογαριασμούς αυτών, εκτός αν η

τακτοποιητική εγγραφή γίνεται έπειτα από το κλείσιμο του ισολογισμού, οπότε η διαφορά αυτή καταχωρείται στον οικείο υπολογαριασμό του 82 «Έξοδα και Έσοδα Προηγούμενων Χρήσεων».

Σε περιπτώσεις που, κατά τη διάρκεια της χρήσεως, περιέρχονται στην οικονομική μονάδα τιμολόγια πριν από την παραλαβή των αντίστοιχων αγαθών, δε διενεργούνται εγγραφές. Σε περιπτώσεις που, κατά το τέλος της χρήσεως, λαμβάνονται τιμολόγια για αγορές αγαθών που δεν έχουν παραληφθεί, αλλά έχουν φορτωθεί για λογαριασμό και με ευθύνη της οικονομικής μονάδας, πιστώνεται με την αξία τους ο προσωπικός λογαριασμός του προμηθευτή, με χρέωση του υπολογαριασμού 36.02 «Αγορές Υπό Παραλαβή». Ο λογαριασμός 36.02 τακτοποιείται στην επόμενη χρήση, κατά την παραλαβή των αγαθών, με χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 2. Αν τα τιμολόγια αφορούν αγορές αγαθών από το εξωτερικό που, κατά το τέλος της χρήσεως, δεν έχουν παραληφθεί, η οικονομική μονάδα μπορεί να μη διενεργεί σχετικές εγγραφές.

4.1.2.2 «Οργανικά Έξοδα Κατ' Είδος»

Στην ομάδα 6 «Οργανικά Έξοδα Κατ' Είδος» απεικονίζονται και παρακολουθούνται κατ' είδος τα έξοδα που αναφέρονται στην ομαλή εκμετάλλευση της χρήσεως (οργανικά), καθώς επίσης και οι ετήσιες επιβαρύνσεις για τη διενέργεια αποσβέσεων και προβλέψεων που ενσωματώνονται στο λειτουργικό κόστος.

Αν κατά το χρόνο που γίνονται οι εγγραφές καταχωρίσεως των εξόδων δεν είναι γνωστός ο χαρακτήρας ή ο προορισμός τους, τα ποσά των εξόδων αυτών είναι δυνατό να καταχωρούνται προσωρινά στους λογαριασμούς της ομάδας 6 και από αυτούς, είτε περιοδικά μέσα στη χρήση, είτε στο τέλος της κατά το κλείσιμο του ισολογισμού, να μεταφέρονται στους λογαριασμούς στους οποίους πραγματικά ανήκουν, δηλαδή στους λογαριασμούς του ενεργητικού ή στους λογαριασμούς της ομάδας 8.

Ο τρόπος τακτοποίησης των λογαριασμών εξόδων της ομάδας 6, που περιγράφεται πιο πάνω, δεν εφαρμόζεται στις ακόλουθες δύο περιπτώσεις:

A. Στην περίπτωση που τα έξοδα αφορούν κατασκευές ή βελτιώσεις πάγιων στοιχείων, των οποίων το κόστος προσδιορίζεται από τους λογαριασμούς της Αναλυτικής Λογιστικής Εκμεταλλεύσεως της ομάδας 9 ή, αν δε λειτουργεί η λογιστική αυτή, εξωλογιστικά με υπολογισμούς που βασίζονται σε λογιστικά στοιχεία. Στην περίπτωση αυτή οι διορθωτικές εγγραφές των εξόδων γίνονται με πίστωση του λογαριασμού 78.00 «Ιδιοπαραγωγή και Βελτιώσεις Παγίων» και χρέωση των οικείων λογαριασμών της ομάδας 1.

B. Στην περίπτωση που, για τα έξοδα που πραγματοποιούνται μέσα στη χρήση και από τη φύση τους αφορούν λογαριασμούς της ομάδας 6, έχει προηγηθεί, σε προηγούμενες χρήσεις, ο σχηματισμός προβλέψεων. Στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να εμφανίζεται στους λογαριασμούς της ομάδας 6 το πραγματικό ύψος των εξόδων που πραγματοποιούνται κατά τη χρήση, οι διορθωτικές εγγραφές των εξόδων γίνονται με πίστωση του λογαριασμού 78.05 «Χρησιμοποιημένες Προβλέψεις Προς Κάλυψη Εξόδων Εκμεταλλεύσεως» και χρέωση των οικείων υπολογισμών του 44 «Προβλέψεις». ³⁵

Τα υπόλοιπα των λογαριασμών της ομάδας 6, στο τέλος της χρήσεως, μεταφέρονται στη χρέωση του λογαριασμού 80.00 «Λογαριασμός Γενικής Εκμεταλλεύσεως». Σε περίπτωση που οι λογαριασμοί εξόδων περιλαμβάνουν και προπληρωμένα ποσά εξόδων που αφορούν επόμενες χρήσεις ή σε περίπτωση που οι λογαριασμοί αυτοί δεν περιλαμβάνουν ποσά δουλευμένων εξόδων, επειδή θα πληρωθούν κατά τις επόμενες χρήσεις, πριν από τη μεταφορά

---

³⁵ Αριστοτέλης Κοντάκος, «Οργανικά Κατ'Είδος Έξοδα Και Έσοδα», Σελ.249-252, «Γενική Λογιστική Σε Ευρώ», Εκδόσεις ΕΛΛΗΝ.

των υπολοίπων τους στο λογαριασμό 80.00 γίνονται εγγραφές τακτοποιήσεως, έτσι ώστε τα υπόλοιπα αυτά να απεικονίζουν το ακριβές ύψος όλων των δουλευμένων εξόδων εκμεταλλεύσεως της χρήσεως που κλείνει.

Οι εγγραφές τακτοποιήσεως γίνονται με τη βοήθεια μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού (λογαριασμός 36) και παθητικού (λογαριασμός 56).

4.1.2.3 «Συνήθειες Παραποιήσεις Στο Κύκλωμα Αγορών & Έξοδα Εκμετάλλευσης»

Στο κύκλωμα «Αγορών & Έξοδα Εκμετάλλευσης» παρατηρείται συχνά το φαινόμενο της μη τήρησης της αρχής αυτοτέλειας των χρήσεων καθώς και της αλήθειας και ειλικρίνειας των λογαριασμών.

Μερικές από αυτές τις περιπτώσεις είναι:

- Πραγματοποιημένες Αγορές Δεν Έχουν Γίνει Αντικείμενο Λογιστικής Εγγραφής. Οι επιχειρήσεις με τη μη εμφάνιση αγορών επιτυγχάνουν να εμφανίζεται βελτιωμένο το Αποτέλεσμα της χρήσης (διότι οι αγορές εμφανίζονται μειωμένες). Επίσης, η πίστωση του Ισολογισμού φαίνεται αλλοιωμένη καθώς δεν εμφανίζεται καμία υποχρέωση.
- Λογιστικές Εγγραφές Που Εμφανίζουν Αγορές Ή Επιστροφές Και Εκπτώσεις Αγορών Δεν Ανταποκρίνονται Στη Πραγματικότητα.
  - i. Στην περίπτωση εμφάνισης εικονικών αγορών η επιχείρηση προσπαθεί να δείξει μειωμένο αποτέλεσμα αφού αυξάνει το ποσό των εξόδων για αγορές.
  - ii. Στην περίπτωση εικονικών εκπτώσεων ή επιστροφών αγορών το αποτέλεσμα θα είναι βελτιωμένο αφού μειώνει τα έξοδα με αυτό τον τρόπο.

- Προπληρωμένα Έξοδα Επόμενης Χρήσης Να Εμφανίζονται Ως Έξοδα Της Τρέχουσας. Συχνά οι επιχειρήσεις, προπληρώνουν έξοδα, τα οποία ανήκουν στην επόμενη χρήση και τα καταχωρούν ως δουλευμένα στη τρέχουσα. Τα έξοδα εφόσον έχουν προπληρωθεί από την επιχείρηση, θα πρέπει να εμφανιστούν με τη βοήθεια του μεταβατικού λογαριασμού 36.00 «Έξοδα Επόμενης Χρήσης» σε πίστωση των Χρηματικών Διαθεσίμων. Αναγνωρίζοντάς τα στη τρέχουσα ως δουλευμένα η επιχείρηση επιτυγχάνει να παρουσιάσει περισσότερα έξοδα με αποτέλεσμα την εμφάνιση αρνητικά παραποιημένων αποτελεσμάτων.
- Έξοδα Δουλευμένα Να Εμφανίζονται Ως Έξοδα Επόμενης Χρήσης. Σύμφωνα με αυτή τη τεχνική, έξοδα δουλευμένα της χρήσης δεν πληρώνονται από τις επιχειρήσεις αλλά τα μεταφέρουν στην επόμενη κατά την ημερομηνία εξόφλησής τους, ενώ θα έπρεπε να εμφανιστούν στην τρέχουσα χρήση με τη βοήθεια μεταβατικού λογαριασμού, χρεώνοντας τα έξοδα (ομάδα 6) σε πίστωση του 56.01 «Έξοδα Χρήσεως Δουλευμένα Πληρωτέα». Μη διενεργώντας τη παραπάνω εγγραφή εμφανίζονται λιγότερα τα έξοδα της χρήσης το οποίο έχει σαν άμεσο επακόλουθο την εμφάνιση βελτιωμένου Αποτελέσματος.

Μια ακόμα περίπτωση της τεχνικής αυτής είναι έξοδα της επιχείρησης τα οποία έχουν πληρωθεί και αφορούν τη τρέχουσα χρήση, να εμφανίζονται σε μεταβατικό λογαριασμό και με αυτό τον τρόπο να μεταφέρονται στην επόμενη χρήση.

Ενώ δηλαδή θα έπρεπε να γίνει η εγγραφή αναγνώρισης του εξόδου, διενεργείται εγγραφή με χρήση του μεταβατικού λογαριασμού 36.00 «Έξοδα Επόμενων Χρήσεων» σε πίστωση των χρηματικών διαθεσίμων. Έτσι εμφανίζονται μειωμένα τα έξοδα με στόχο την δημιουργία καλύτερου Οικονομικού Αποτελέσματος Χρήσης.

- Επιβράδυνση Της Αναγνώρισης Εξόδων Δια Κεφαλαιοποίησης Εξόδων Και Απόσβεσής Τους Σε Μελλοντικές Περιόδους. Ανάμεσα σε τέτοια παραδείγματα συμπεριλαμβάνονται η κεφαλαιοποίηση ανάπτυξης λογισμικού.
- Χρέωση μεγάλου ποσού εξόδου (large on-time charges) που μπορεί να αφορά ζημίες σε μεγάλης αξίας στοιχεία του ενεργητικού και δαπάνες αναδιάρθρωσης/αναδιοργάνωσης σε διαλείπουσα (έκτακτη) βάση. Αυτό επιτρέπει στις εταιρείες να επιταχύνουν την αναγνώριση εξόδων και με αυτό τον τρόπο, να κάνουν τα κέρδη που ακολουθούν να φαίνονται καλύτερα.³⁶

---

³⁶ Βασίλειος Φ.Φίλιος, «Μετατόπιση Κέρδους», Σελ.55-56, «Δημιουργική Λογιστική», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003.

«ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΤΗ»³⁷

Κατά τον έλεγχο των πληρωτέων λογαριασμών μιας ελεγχόμενης επιχείρησης, με καλή οικονομική κατάσταση, με Σύνολο Ενεργητικού €150.000 και Καθαρά Κέρδη €15.000, ήρθαν στο φως οι παρακάτω ακαταχώρητες υποχρεώσεις:

I. Τιμολόγιο Αγοράς ύψους €3.500 (πλέον Φ.Π.Α.19%) με ημερομηνία 31/12 της ελεγχόμενης χρήσης X, που αφορά φορτίο ελεύθερο επί του πλοίου (FOB) παραλήφθηκε και καταχωρήθηκε στις 04/01/X+1.

Τα εμπορεύματα φορτώθηκαν 30/12/X και παραλήφθηκαν στις 04/01/X+1.

Τα εμπορεύματα δεν συμπεριελήφθησαν στην απογραφή της χρήσης X.

II. Τιμολόγιο αγοράς ύψους €9.000 (πλέον Φ.Π.Α.19%) με ημερομηνία 30/12 της υπό έλεγχο χρήσης X, που αφορά φορτίο ελεύθερο επί του πλοίου (FOB) παραλήφθηκε στις 08/01/X+1 και καταχωρήθηκε λογιστικά την ίδια ημέρα. Τα εμπορεύματα παρελήφθησαν στις 31/12/X και συμπεριελήφθησαν στην απογραφή εκείνης της ημέρας.

- Η παραπάνω διαδικασία θεωρείται ορθή;
- Ποιες οι συνέπειες στην πραγματική εικόνα των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης επιχείρησης;

---

³⁷ Θ. Παπαδάτου, Επιμέλεια: Δ.Νικολοπούλου, «Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών» (Εφαρμογές-Πρακτικά Θέματα), Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, Εφαρμογή 13, σελ.83.

Απάντηση

I. Η καταχώριση της εγγραφής πώλησης έγινε στις 04/01/X+1, κακώς όμως αφού η αγορά τους έγινε στη χρήση X (μεταβίβαση κυριότητας εμπορευμάτων στις 30/01/X), καθώς επίσης κακώς τα εμπορεύματα δεν συμπεριελήφθησαν στην απογραφή.

Η επιχείρηση με αυτό τον τρόπο εμφανίζει το Τελικό Απόθεμα και τις Αγορές μειωμένα κατά το ίδιο ποσό και για το λόγο αυτό δεν υπάρχει αριθμητική αλλοίωση στο Αποτέλεσμα της Χρήσης, αλλά αλλοίωση στην εικόνα του Ισολογισμού, διότι δεν εμφανίζει τις υποχρεώσεις που προκύπτουν.

Προτεινόμενη Διόρθωση

Θα πρέπει πρώτα να γίνει αντιλογισμός της ημερολογιακής εγγραφής τις 04/01/X+1 και στη συνέχεια να εμφανίσει την αγορά των εμπορευμάτων στη χρήση X, όπου μεταβιβάζεται η κυριότητα. Η υποχρέωση προς το προμηθευτή όμως θα εμφανιστεί στην χρήση X+1, όπου θα παραληφθεί και το Τιμολόγιο. Η εγγραφή τακτοποίησης θα γίνει με χρήση Μεταβατικού Λογαριασμού, ο οποίος θα κλείσει στην X+1 χρήση όπου θα παραληφθεί το τιμολόγιο με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού 50 «Προμηθευτές».

II. Στις 08/01/X+1 πραγματοποιήθηκε η εγγραφή πώλησης. Τα εμπορεύματα, καλώς συμπεριελήφθησαν στην απογραφή της υπό έλεγχο χρήσης X, αφού η αγορά τους την αφορά και πρέπει να την επιβαρύνει (απόκτηση κυριότητας πριν τις 31/12/X). Ωστόσο, κακώς η εγγραφή έγινε στις 08/01/X+1.

Η επιχείρηση εμφανίζει το Αποτέλεσμα της υπό έλεγχο χρήσης βελτιωμένο κατά €9.000, γιατί οι Αγορές εμφανίζονται μειωμένες κατά το ποσό αυτό. Έτσι, τα Καθαρά Κέρδη δεν είναι €15.000, αλλά €6.000.

Προτεινόμενη Διόρθωση

Θα πρέπει πρώτα να γίνει αντιλογισμός της ημερολογιακής εγγραφής τις 08/01/X+1 και στη συνέχεια να εμφανίσει την αγορά των εμπορευμάτων στη χρήση X, όπου αποκτά η επιχείρηση την κυριότητα. Η υποχρέωση προς το προμηθευτή όμως θα εμφανιστεί στην χρήση X+1, όπου θα παραληφθεί και το Τιμολόγιο. Η εγγραφή τακτοποίησης θα γίνει με χρήση Μεταβατικού Λογαριασμού, ο οποίος θα κλείσει στην X+1 χρήση όπου θα παραληφθεί το τιμολόγιο με αντίστοιχη πίστωση του λογαριασμού 50 «Προμηθευτές».

4.1.3 «ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ»

Τα αποθέματα αποτελούν σημαντικό στοιχείο της περιουσίας της επιχείρησης. Η αποτύπωση της αξίας τους στις Οικονομικές Καταστάσεις αποτελούσε πρόβλημα για τους επιχειρηματικούς Οργανισμούς. Οι μέθοδοι αποτίμησης αλλά και οι διαδικασίες που ακολουθούν οι λογιστές ανά τον κόσμο είναι πολλές. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο προτείνει ή αποδέχεται τους παρακάτω τρόπους:

- Ø Μέθοδος του Μέσου Σταθμικού Κόστους.
- Ø Μέθοδος του Κυκλοφοριακού Μέσου Όρου ή των Διαδοχικών Υπολοίπων.
- Ø Μέθοδος F.I.F.O..
- Ø Μέθοδος L.I.F.O..
- Ø Μέθοδος του Βασικού Αποθέματος.
- Ø Μέθοδος του Εξατομικευμένου Κόστους.³⁸

Με το Δ.Λ.Π. 2 «Αποθέματα» το κόστος των αποθεμάτων προσδιορίζεται μόνο με τις μεθόδους F.I.F.O. (First In First Out) ή WANCO (Weighted Average Cost) δηλαδή τη μέθοδο του Μέσου Σταθμικού Κόστους, εκτός των αποθεμάτων που δεν αντικαθίστανται με μία κανονική ροή ή που παράγονται και διαχωρίζονται για ειδικούς σκοπούς, στα οποία χρησιμοποιείται η μέθοδος του εξατομικευμένου κόστους και απαγορεύεται η χρήση της μεθόδου L.I.F.O. (Last In First Out).

Σημαντικό πρόβλημα για την παρουσίαση των αποθεμάτων, είναι και οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται για τις διαδικασίες και τις ακολουθούμενες μεθόδους αποτίμησης και παρουσίασης που ακολουθούνται από τους επιχειρησιακούς οργανισμούς. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) ή πλέον τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης (Δ.Π.Χ.Π.), αποτελούν

---

³⁸ Αριστοτέλης Γ.Κοντάκος, «Αποτίμηση Αποθεμάτων», Σελ.314-318, «Γενική Λογιστική Σε Ευρώ», Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ».

μία προσπάθεια ομογενοποίησης της αντιμετώπισης των προβλημάτων αποτίμησης και παρουσίασης των αποθεμάτων στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων.

Το Δ.Λ.Π.2 «Αποθέματα» ασχολείται με τον λογιστικό χειρισμό αυτών, σύμφωνα με την λογιστική του ιστορικού κόστους. Παρέχει δηλαδή τον οδηγό για τον τρόπο προσδιορισμού του κόστους των αποθεμάτων, που καταχωρούνται ως περιουσιακά στοιχεία μέχρις ότου καταστούν έξοδα με την πώλησή τους και την τυχόν υποτίμησή τους έως τη ρευστοποιήσιμη αξία τους. Πριν όμως περάσουμε στη σημασία των αποθεμάτων για τις οικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης θα αναφερθούμε στο τι περιλαμβάνει η έννοια αυτών.

Τα αποθέματα είναι περιουσιακά στοιχεία τα οποία:

- i.* Κατέχονται για πώληση κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών της επιχείρησης (εμπορεύματα και έτοιμα προϊόντα).
- ii.* Είναι στη διαδικασία της παραγωγής για μια τέτοια πώληση (ημιτελή προϊόντα και ημικατεργασμένες πρώτες ύλες).
- iii.* Έχουν τη μορφή υλικών ή εφοδίων που θα χρησιμοποιηθούν στην παραγωγική διαδικασία (πρώτες και βοηθητικές ύλες).

Στην περίπτωση επιχείρησης παροχής υπηρεσιών, αποθέματα συνιστούν τα κόστη των υπηρεσιών (εργασία και λοιπές δαπάνες του άμεσα απασχολούμενου προσωπικού), για τα οποία δεν έχει γίνει ακόμη καταχώριση των σχετικών εσόδων.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. ορίζει ότι η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στην χαμηλότερη τιμή μεταξύ της αξίας κτήσεως ή παραγωγής τους, της τρέχουσας τιμής τους και της καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας τους κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού. Η αποτίμηση όμως των αποθεμάτων πλέον στηρίζεται στην αρχή που έχει εισάγει το Δ.Λ.Π.2 ότι «τα αποθέματα πρέπει να αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας».

Το κόστος των αποθεμάτων περιλαμβάνει όλες τις δαπάνες που αφορούν την αγορά του αποθέματος δηλαδή:

- Το κόστος αγοράς του (τιμή αγοράς, έξοδα που πραγματοποιούνται για να φέρουν το απόθεμα στην επιχείρησή και επιβαρύνουν εμάς, τυχόν δασμοί και φόροι κ.λ.π.).
- Το κόστος μετατροπής του (άμεσα έξοδα που αφορούν την μεταποίηση του αλλά και σταθερά και μεταβλητά γενικά έξοδα παραγωγής).
- Λοιπές δαπάνες (παράδειγμα έξοδα σχεδιασμού προϊόντος).

Με τον όρο «καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία» νοείται η εκτιμώμενη τιμή πώλησης μειωμένη με το υπολογιζόμενο κόστος παραγωγικής ολοκλήρωσης και το εκτιμώμενο κόστος πραγματοποίησης της πώλησης.³⁹

4.1.3.1 «Σημαντικές Διαφοροποιήσεις Που Μπορούν Να Μεταβάλλουν Την Αποτίμηση Των Αποθεμάτων»

Ø Καθίσταται δυνατό, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις που καθορίζει το Δ.Λ.Π.23, το κόστος κτήσης των αποθεμάτων να επιβαρυνθεί με τόκους δανείων και σε πιο σπάνιες περιπτώσεις να συμπεριληφθούν και οι συναλλαγματικές διαφορές. Σε αντίθεση με τα ελληνικά πρότυπα όπου οι τόκοι δανείων δεν κοστολογούνται, ακόμη και στην περίπτωση που τα αποθέματα χρειάζονται χρόνο ωρίμανσης και οι συναλλαγματικές διαφορές δεν συμπεριλαμβάνονται στο κόστος των αποθεμάτων.

---

³⁹ Ιωάννης Καπανταϊδάκης, «Αποθέματα. Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης».

Ø Τα μεγάλα αριθμού και μεγάλης ταχύτητας κυκλοφορίας αποθέματα είναι δυνατό να αποτιμώνται με τη μέθοδο των «Λιανικών Τιμών Πώλησης» κάτι που απαγορεύονταν σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

Επιτρέπεται η αλλαγή της μεθόδου αποτίμησης εφόσον οδηγεί σε ορθότερη παρουσίαση των γεγονότων, κάτι που πραγματοποιείται σε ελάχιστες εξαιρέσεις κατόπιν έγκρισης της Επιτροπής Λογιστικών Βιβλίων κατά την ελληνική νομοθεσία.

Ø Επιτρέπεται από το πρότυπο η αποτίμηση ομαδοποιημένων, όμοιων ή συγγενών ειδών⁴⁰ στην συνολικά χαμηλότερη αξία τους, σε αντίθεση με την ελληνική νομοθεσία όπου εφαρμόζεται ο κανόνας της κατ' είδος χαμηλότερης τιμής. Έτσι δίνεται το περιθώριο να αποτιμηθούν αποθέματα στη συνολικά χαμηλότερη αξία κάτι που θα εμφανίσει μικρότερη τιμή τελικού αποθέματος άρα μέσω της επιλογής αυτής δίνεται το περιθώριο για εμφάνιση τροποποιημένου αρνητικά Αποτελέσματος Χρήσης.

Ø Στην περίπτωση υποτίμησης αποθεμάτων σε τιμή μικρότερη του κόστους κτήσης τους, η διαφορά της υποτίμησης βαρύνει το κόστος πωληθέντων.

Εάν μεταγενέστερα η ρευστοποιήσιμη αξία του υποτιμηθέντος αποθέματος αυξηθεί, η διαφορά υποτίμησης αντिलογίζεται και το αποτέλεσμα από τη πώληση του προσδιορίζεται από τη διαφορά: Τιμή Πώλησης – Αρχικό Κόστος Κτήσης. Ενώ στην ελληνική νομοθεσία η αξία αποτίμησης συνιστά το Κόστος Κτήσης και δεν υφίσταται η διαδικασία του αντιλογισμού σε περίπτωση υπερτίμησης.⁴¹

---

⁴⁰ Είδη αποθεμάτων που αφορούν την ίδια παραγωγική γραμμή, έχουν όμοιους σκοπούς ή τελικές χρήσεις, παράγονται και διατίθενται στην αγορά της ίδιας γεωγραφικής περιοχής και πρακτικά δεν μπορούν να αποτιμηθούν από άλλα είδη της παραγωγικής γραμμής.

⁴¹ Θ. Καραγιώργος, Α.Πετρίδης, «Εφαρμογή Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) Σε Συνδυασμό Με Το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Γ.Λ.Σ.) Θεωρία Και Πράξη», Σελ.45-48, Εκδόσεις «ΓΕΡΜΑΝΟΣ».

4.1.3.2 «Συνήθειες Παραποιήσεις Μέσω Του Αποθέματος»

Βελτίωση Του Αποτελέσματος Και Του Ισολογισμού Μέσω

Των Αποθεμάτων.

- Ø Οι επιχειρήσεις μπορούν να βελτιώσουν τις οικονομικές τους καταστάσεις, αλλάζοντας τη μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων τους, π.χ. από L.I.F.O. σε F.I.F.O. σε προϊόν όπου παρατηρείται αύξηση των τιμών του. Σε περίπτωση που η επιχείρηση έχει πάρει άδεια για την αλλαγή της μεθόδου αποτίμησης των εμπορευμάτων της τότε ο ορκωτός ελεγκτής είναι υποχρεωμένος να αναγράψει στο πιστοποιητικό του τις επιπτώσεις που επιφέρει αυτή η αλλαγή.

- Ø Κατά την αποτίμηση των αποθεμάτων, στελέχη επιχειρήσεων επιλέγουν συχνά μέθοδο αποτίμησης σύμφωνα με το τι θέλουν να εμφανίσουν. Η μέθοδος F.I.F.O. επιλέγεται από τα στελέχη προκειμένου να αναφέρουν υψηλότερο κέρδος. Αντίθετα, η μέθοδος L.I.F.O. χρησιμοποιείται όταν θέλουν να εμφανίσουν λιγότερο κέρδος με σκοπό την εξοικονόμηση φόρου. Με την εφαρμογή του Προτύπου παύει να υπάρχει η δυνατότητα διαχείρισης των αποτελεσμάτων μέσω της μεθόδου L.I.F.O. (η οποία απαγορεύεται).

- Ø Άλλος ένας τρόπος είναι η αποτίμηση όλων των αποθεμάτων της στην τελευταία τιμή αγοράς αυτών. Έτσι, οι επιχειρήσεις, κυρίως οι μικρές, επιτυγχάνουν να αυξήσουν τον ισολογισμό και τα αποτελέσματα χρήσεώς τους, αφού εμφανίζουν τελικό απόθεμα εμπορευμάτων μεγαλύτερο από το πραγματικό.

- Ø Υπάρχει και η περίπτωση της εικονικής ποσοτικής αύξησης της απογραφής μιας επιχείρησης ή καλύτερα του τελικού αποθέματος της με σκοπό την καλυτέρευση των καταστάσεων που παρουσιάζει.
- Ø Βελτίωση θα έχουμε, αν εμφανίζουν εικονικές αγοραπωλησίες του τελικού αποθέματος.
- Ø Άλλος τρόπος είναι η μη εμφάνιση εκ μέρους των επιχειρήσεων ζημιών από ανασφάλιστα αποθέματα που έχουν καταστραφεί για διάφορους λόγους, όπως για παράδειγμα λόγω μη καλής συντήρησής τους.
- Ø Εμπορεύματα τα οποία έχουν κριθεί ακατάλληλα ή είναι κατεστραμμένα θα πρέπει να εμφανίζονται με τη βοήθεια του λογαριασμού 81.02.10 «Ζημίες Από Καταστροφή Ακατάλληλων Αποθεμάτων». Συχνά οι επιχειρήσεις δεν τα εμφανίζουν σε αυτό το λογαριασμό και τα καταμετρούν κανονικά στη φυσική απογραφή συμπεριλαμβάνοντάς τα στο τελικό απόθεμα. Με αυτό τον τρόπο εμφανίζουν βελτιωμένα Αποτελέσματα χρήσης.

Υποβάθμιση Του Αποτελέσματος Και Του Ισολογισμού Μέσω Των Αποθεμάτων.

Οι περιπτώσεις αυτές εφαρμόζονται κυρίως από μικρού μεγέθους επιχειρήσεις για λόγους φορολογικούς ή αυτοχρηματοδότησης. Έτσι οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν:

- Ø Να αποτιμήσουν το τελικό τους απόθεμα στην εικονικά μικρότερη τιμή πωλήσεώς του.

- Ø Να μειώσουν εικονικά το τελικό τους απόθεμα ή την απογραφή. Εμφανίζοντας μικρότερο τελικό απόθεμα οι επιχειρήσεις ουσιαστικά αυξάνουν το κόστος πωληθέντων τους και μειώνουν σε τελική ανάλυση τα κέρδη τους.

Αριθμοδείκτες Που Επηρεάζονται

Η αποτίμηση των αποθεμάτων στην χαμηλότερη αξία μεταξύ τιμής κτήσης και καθαρής αξίας ρευστοποίησης καθώς και η μετάβαση από τη μέθοδο αποτίμησης των αποθεμάτων L.I.F.O. σε F.I.F.O. δύναται να επηρεάσει τους ακόλουθους αριθμοδείκτες:

- Ø Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων
- Ø Δείκτης Κυκλοφοριακής Ρευστότητας
- Ø Δείκτης Άμεσης Ρευστότητας
- Ø Δείκτης Κάλυψης
- Ø Δείκτες Απόδοσης

«ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΤΕΣ»⁴²

A. Σε περίπτωση όπου η τρέχουσα τιμή είναι €500, η τιμή κτήσης €700 και η καθαρή αξία ρευστοποίησης €1.100, σύμφωνα με το πρότυπο, η αποτίμηση των αποθεμάτων γίνεται στην τιμή κτήσης (€700), ενώ σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα η αποτίμηση γίνεται στην τρέχουσα τιμή (€500).

Η παραπάνω τροποποίηση δύναται να επιφέρει επίπτωση στον Ισολογισμό της επιχείρησης καθώς έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του τελικού αποθέματος και επομένως την αύξηση του ενεργητικού (καθαρή θέση). Παράλληλα, έχει επίπτωση στην κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης διότι με αυτό τον τρόπο μειώνεται το κόστος πωληθέντων με αποτέλεσμα να αυξάνονται τα κέρδη της χρήσης.

B. Επιχείρηση όπου τηρούσε τη μέθοδο L.I.F.O. κατά την αποτίμηση των αποθεμάτων της υποχρεώνεται από το πρότυπο να αλλάξει μέθοδο αποτίμησης. Επιλέγοντας τη μέθοδο F.I.F.O. επιφέρει αρχικά επιπτώσεις στον ισολογισμό της, καθώς αυξάνει το τελικό απόθεμα και παράλληλα αυξάνεται και το ενεργητικό της (καθαρή θέση). Επιπροσθέτως, η αλλαγή αυτή επιφέρει μείωση του κόστους πωληθέντων και επομένως αύξηση των κερδών χρήσης στην κατάσταση των Αποτελεσμάτων Χρήσης.

---

⁴² Α.Φλωρού «Πώς Θα Αλλάξουν Τα Κέρδη Και Η Καθαρή Θέση, Πώς Θα Διαμορφωθούν Οι Δείκτες Και Ποιοι Κλάδοι Θα Επηρεαστούν Περισσότερο».

4.1.4 «ΠΆΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ»

Η πρώτη ομάδα του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου (Ε.Γ.Λ.Σ.), «Πάγιο Ενεργητικό», περιλαμβάνει το σύνολο των αγαθών, αξιών και δικαιωμάτων, που προορίζονται να παραμείνουν μακροχρόνια και με την ίδια περίπου μορφή, στην οικονομική μονάδα, με στόχο να χρησιμοποιούνται για την επίτευξη των σκοπών της. Επίσης, περιλαμβάνονται τα έξοδα πολυετούς απόσβεσης, οι συμμετοχές και οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις.

Στο πάγιο ενεργητικό περιλαμβάνονται επιμέρους κατηγορίες περιουσιακών στοιχείων, η κατάταξη των οποίων γίνεται με βάση τον προορισμό τους και κυρίως με βάση την κυκλοφοριακή τους ταχύτητα. Οι κατηγορίες αυτές είναι οι ακόλουθες:

- i.* **Ενσώματα Πάγια Στοιχεία** (λογαριασμοί 10-15) είναι τα υλικά αγαθά που αποκτά η οικονομική μονάδα με σκοπό να τα χρησιμοποιήσει ως μέσα δράσης της κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους, η οποία είναι οπωσδήποτε μεγαλύτερη από ένα έτος.

- ii.* **Ασώματες Ακινήτοποιήσεις Ή Άϋλα Πάγια Στοιχεία** (λογαριασμοί 16.00-16.09) είναι τα ασώματα εκείνα οικονομικά αγαθά τα οποία είναι δεκτικά χρηματικής αποτιμήσεως και είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγής, είτε αυτά μόνα, είτε μαζί με την οικονομική μονάδα τα άϋλα πάγια στοιχεία αποκτώνται με σκοπό να χρησιμοποιούνται παραγωγικά για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους, διακρίνονται δε στις εξής δύο κατηγορίες:

∅ Δικαιώματα όπως διπλώματα ευρεσιτεχνίας, εμποροβιομηχανικά σήματα ή πνευματική ιδιοκτησία.

Ø Πραγματικές καταστάσεις, ιδιότητες και σχέσεις, όπως η πελατεία, η φήμη, η πίστη, η καλή οργάνωση της οικονομικής μονάδας ή η ειδίκευση στην παραγωγή ορισμένων αγαθών. Στη δεύτερη αυτή κατηγορία ανήκουν τα στοιχεία τα οποία συνθέτουν, κατά κύριο λόγο, την έννοια του όρου «υπεραξία» ή «φήμης και πελατείας» της οικονομικής μονάδας και τα οποία προσδίδουν στη μονάδα που λειτουργεί παραγωγικά συνολική αξία μεγαλύτερη από εκείνη που προκύπτει από την αποτίμηση των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων.

Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας στηρίζεται στην εκτίμηση για την ικανότητα της να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη λόγω κυρίως της καλής φήμης, της εκτεταμένης πελατείας, της μεγάλης πίστεως στην αγορά, της καλής οργανώσεως κ.α.. Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας αποσβένεται είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες από μία χρήσεις, οι οποίες δεν είναι δυνατό να υπερβαίνουν τα πέντε έτη.

Τα άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται από τρίτους καταχωρούνται στους οικείους υπολογαριασμούς του 16 με την αξία κτήσεώς τους, ενώ εκείνα που δημιουργούνται από την οικονομική μονάδα απεικονίζονται λογιστικά μόνο όταν για τη δημιουργία του πραγματοποιούνται έξοδα και εφόσον τα έξοδα αυτά αποσβένονται τμηματικά και όχι εφάπαξ μέσα σε ένα χρόνο.

iii. Έξοδα Πολυετούς Αποσβέσεως (λογαριασμοί 16.10-16.19) είναι εκείνα που γίνονται για την ίδρυση και αρχική οργάνωση της οικονομικής μονάδας, την απόκτηση διαρκών μέσων εκμεταλλεύσεως, καθώς και για την επέκταση και αναδιοργάνωσή της. Τα έξοδα αυτά εξυπηρετούν την οικονομική μονάδα για μεγάλη χρονική περίοδο -οπωσδήποτε μεγαλύτερη του έτους- και για το λόγο αυτό αποσβένονται τμηματικά.

iv. Συμμετοχές Και Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις (λογαριασμός 18) είναι οι συμμετοχές σε άλλες οικονομικές μονάδες, οποιασδήποτε νομικής μορφής (Α.Ε., Ε.Π.Ε., Ε.Ε., Ο.Ε. και άλλες) οι οποίες εξασφαλίζουν την άσκηση επιρροής πάνω σε αυτές και αποκτώνται με σκοπό διαρκούς κατοχής τους, και οι κατά τρίτων απαιτήσεις της οικονομικής μονάδας, για τις οποίες η προθεσμία εξοφλήσεως λήγει μετά από το τέλος της επόμενης χρήσεως. Οι συμμετοχές χαρακτηρίζονται σαν μορφή πάγιας επένδυσης όταν κατά την απόκτησή τους υπάρχει σκοπός για διαρκή κατοχή τους και επιπλέον το ποσοστό συμμετοχής υπερβαίνει το 10% του κεφαλαίου της εταιρείας. Στην αντίθετη περίπτωση χαρακτηρίζονται σαν χρεόγραφα και παρακολουθούνται στο λογαριασμό 34.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στα έξοδα πολυετούς αποσβέσεως, οι συμμετοχές και οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις δεν αποτελούν πάγια περιουσιακά στοιχεία, αλλά απλώς καταχωρούνται στην κατηγορία του πάγιου ενεργητικού γιατί είναι στοιχεία που ρευστοποιούνται σε περισσότερες από μία χρήσεις.⁴³

---

⁴³ ΕΣΥΛ, Αριθμός Γνωμοδότησης 269/1996.
Κων/νος Ε. Αεράκης «Λογιστική των Ενσώματων Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων & Αναπροσαρμογές».

4.1.4.1 «Αποτίμηση Των Περιουσιακών Στοιχείων»

Αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων είναι ο προσδιορισμός της αξίας τους σε χρηματικές μονάδες.

Αποτίμηση Των Παγίων Στοιχείων

Το καθένα από τα πάγια περιουσιακά στοιχεία γράφονται χωριστά στο βιβλίο απογραφών ή με ένα ποσό για κάθε όμοια κατηγορία από το θεωρημένο μητρώο παγίων περιουσιακών στοιχείων. Η αξία του κάθε παγίου περιουσιακού στοιχείου, είναι η τιμή κτήσεώς του που προσαυξάνεται με τις δαπάνες επεκτάσεως ή προσθήκης και βελτιώσεώς του και από την τιμή αυτή αφαιρούνται οι αποσβέσεις.

Τα έξοδα πολυετούς αποσβέσεως, εφόσον δεν έχουν ενσωματωθεί στο κόστος αγαθών, αποσβένονται είτε εφάπαξ κατά το τέλος της πραγματοποιήσεώς τους είτε τμηματικά και ισόποσα σε μία πενταετία.

Αποτίμηση Συμμετοχών Και Χρεογράφων.

Οι μετοχές, ομολογίες και τα λοιπά χρεόγραφα που είναι εισηγμένα στο χρηματιστήριο, καθώς και τα μερίδια αμοιβαίων κεφαλαίων, αποτιμώνται στην κατ'είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως⁴⁴ και της τρέχουσας τιμής τους.⁴⁵

Η αποτίμηση των μετοχών Α.Ε. που δεν έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο και οι συμμετοχές σε επιχειρήσεις που δεν έχουν τη μορφή Α.Ε., αποτιμώνται στη τιμή κτήσεώς τους.

---

⁴⁴ **Τιμή Κτήσεως**, είναι η τιμολογιακή αξία αγοράς η οποία προσαυξάνεται με τα ειδικά έξοδα αγοράς (π.χ. ασφάλιστρα μεταφοράς, ναύλοι, δασμοί, δαπάνες εγκαταστάσεων κ.λ.π.) και μειώνεται με τις σχετικές εκπτώσεις.

⁴⁵ **Τρέχουσα Τιμή**, όσον αφορά τα χρεόγραφα, είναι ο μέσος όρος της χρηματιστηριακής τιμής τους κατά το τελευταίο μήνα της χρήσεως. Για τα αμοιβαία κεφάλαια, ως τρέχουσα τιμή λαμβάνεται ο μέσος όρος της καθαρής τιμής τους κατά το τελευταίο μήνα χρήσεως.

Τα κάθε φύσεως χρεόγραφα και τίτλοι με χαρακτήρα προθεσμιακής κατάθεσης που δεν έχουν εισαχθεί στο χρηματιστήριο, όπως είναι τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου, αποτιμώνται στην κατ'είδος παρούσα αξία τους κατά την ημέρα κλεισίματος του Ισολογισμού. Η αξία αυτή προσδιορίζεται με βάση το ετήσιο επιτόκιο του κάθε χρεογράφου ή τίτλου.⁴⁶

4.1.4.2 «Αποσβέσεις Πάγιων Στοιχείων»

Απόσβεση είναι η λογιστική απεικόνιση και ο καταλογισμός σε βάρος κάθε χρήσης της σταδιακής μείωσης της αξίας κάποιων περιουσιακών στοιχείων (κυρίως παγίων), που είναι αποσβέσιμα.⁴⁷

Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. είναι η χρονική κατανομή της αποσβεστέας αξίας του πάγιου στοιχείου και υπολογίζεται με βάση την ωφέλιμη διάρκεια ζωής του.⁴⁸ Οι αποσβέσεις κάθε χρήσης βαρύνουν το λειτουργικό κόστος και αντιπροσωπεύουν τη μείωση της αξίας του πάγιου στοιχείου.

Σκοποί των αποσβέσεων είναι:

- Η συγκέντρωση κεφαλαίου για την αντικατάσταση των παγίων για τη διατήρηση της παραγωγικής δυναμικότητας.
- Η παρουσίαση της πραγματικής εικόνας της περιουσιακής κατάστασης της οικονομικής μονάδας.
- Ο προσδιορισμός του πραγματικού αποτελέσματος της δραστηριότητας.

---

⁴⁶ Α. Κοντάκος, «Αποτίμηση Των Περιουσιακών Στοιχείων», Σελ. 313-314, «Γενική Λογιστική», Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ».

⁴⁷ Στον όρο πάγια συμπεριλαμβάνονται και τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης.

⁴⁸ **Ωφέλιμη Ζωή:** Είναι η χρονική περίοδος κατά την οποία υπολογίζεται ότι το αποσβέσιμο πάγιο περιουσιακό στοιχείο θα χρησιμοποιείται παραγωγικά από την επιχείρηση.

Από λογιστική άποψη η διενέργειά τους είναι υποχρεωτική σύμφωνα:

- Ø με την αρχή της πραγματικής εικόνας,
- Ø την διατήρηση της περιουσίας,
- Ø την επιβάρυνση της χρήσης με τα πραγματικά έξοδα.

Οι αποσβέσεις κάθε χρήσης επιβαρύνουν τελικά το αποτέλεσμα της οικονομικής μονάδας. Το ποσό των αποσβέσεων αντιπροσωπεύει τη μείωση της αξίας του πάγιου στοιχείου που επέρχεται λόγω της χρήσεώς του (λειτουργική φθορά), της παρόδου του χρόνου (χρονική φθορά) και της οικονομικής απαξίωσης (τεχνολογική φθορά).

Κατά συνέπεια οι αποσβέσεις των πάγιων στοιχείων επηρεάζουν:

- Τη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων της χρήσης και τη φορολογία κερδών.
- Τη διαμόρφωση της επενδυτικής πολιτικής.⁴⁹

4.1.4.3 «Χειραγώγηση Των Αποτελεσμάτων Μέσω Του Πάγιου Ενεργητικού»

Υλικά ή Ενσώματα Πάγια.

Ένας από τους τρόπους χειραγώγησης των αποτελεσμάτων είναι η διενέργεια ή μη των αποσβέσεων. Έτσι επηρεάζεται η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ως προς τα κέρδη και ο Ισολογισμός, ως προς τα πάγια, και κατά συνέπεια ολόκληρο το Ενεργητικό. Με αυτό τον τρόπο επηρεάζονται:

- Οι Δείκτες Ρευστότητας (Γενικής Και Άμεσης Ρευστότητας).
- Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων.
- Δείκτης Χρηματοδότησης Παγίων.
- Δείκτης Βαθμού Παγιοποίησης.
- Δείκτης Παλαιότητας Παγίων.

---

⁴⁹ Ιωάννης Γεωργόπουλος, «Στοιχεία Λογιστικής», Ιωάννινα 2006.

- Δείκτης Παγίων Προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις.
- Οι Δείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης Ή Δανειακής Επιβάρυνσης.
- Δείκτης Εντάσεως Κεφαλαίου.
- Οι Δείκτες Αποδοτικότητας.
- Διάφοροι Χρηματιστηριακοί Δείκτες Για Τις Εισηγμένες Επιχειρήσεις.

Όσον αφορά τις αποσβέσεις, αν η επιχείρηση θελήσει να παρουσιάσει μια χρονιά αυξημένα κέρδη, τότε είτε δεν θα διενεργήσει καθόλου αποσβέσεις, είτε θα χρησιμοποιήσει μειωμένους συντελεστές αποσβέσεων.

Οι τρόποι με τους οποίους μια επιχείρηση δύναται να παρουσιάσει αυξημένες τις αποσβέσεις της κατά τη διάρκεια μιας χρήσης (προκειμένου να εμφανίσει λιγότερα κέρδη) είναι οι εξής:

- Ø Εφαρμογή αυξημένων συντελεστών αποσβέσεων.
- Ø Εμφάνιση αγορασθέντων επίπλων και σκευών σε τιμολόγια €600 ακόμη κι αν η αγοραστική τους αξία είναι μεγαλύτερη. Αυτό γίνεται προς εκμετάλλευση του Π.Δ.299/2003 το οποίο ορίζει ότι τα πάγια περιουσιακά στοιχεία των οποίων η αξία κτήσης είναι μέχρι €600, είναι δυνατόν να αποσβεστούν εξ' ολοκλήρου, δηλαδή κατά ποσοστό 100%, μέσα στη διαχειριστική χρήση κατά την οποία χρησιμοποιήθηκαν ή τέθηκαν σε λειτουργία για πρώτη φορά.⁵⁰
- Ø Πολλές επιχειρήσεις ενώ έχουν ολοκληρώσει την κατασκευή ενός παγίου περιουσιακού στοιχείου, δεν μεταφέρουν το λογαριασμό 15 «Ακίνητοποιήσεις Υπό Εκτέλεση» στον αντίστοιχο Λογαριασμό του Παγίου και έτσι δεν είναι υποχρεωμένες να διενεργήσουν αποσβέσεις για αυτό. Έτσι, εμφανίζονται υψηλότερα κέρδη από τα πραγματικά και επιπλέον ωραιοποιείται η εικόνα του Ισολογισμού τους.

⁵⁰ Σ.Σούζαν, «Earnings Management & Λογιστική», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2007.

Επίσης:

- Ø Οι επιχειρήσεις, εμφανίζουν στον Ισολογισμό τους πάγια τα οποία δεν υπάρχουν ή δεν είναι στη κυριότητά τους.

- Ø Συνήθως, οι δαπάνες για επιδιορθώσεις και συντήρηση των παγίων είναι εισοδηματικής φύσεως και πρέπει να αναγράφονται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιούνται, ενώ οι δαπάνες που αυξάνουν τη λειτουργική αποδοτικότητα του παγίου είναι κεφαλαιουχικής φύσεως και θα πρέπει να κεφαλαιοποιούνται (καταχωρίζονται στο κόστος του παγίου). Λόγω του ότι σε αρκετές περιπτώσεις ο διαχωρισμός των σχετικών δαπανών μεταξύ δαπανών συντήρησης και κεφαλαιουχικών δαπανών είναι υποκειμενική, πολλές οντότητες κεφαλαιοποιούν σημαντικά ποσά δαπανών που στην ουσία θα έπρεπε να καταχωρηθούν στα έξοδα της περιόδου.

- Ø Ορισμένα έξοδα έχουν καταγραφεί στα πάγια και δεν επιβαρύνουν τα αποτελέσματα.

- Ø Οι υποτιμήσεις-απαξιώσεις των παγίων δεν έχουν υπολογιστεί με ορθό τρόπο (πρόβλημα αποτίμησης παγίων).

Συμμετοχές (χρεόγραφα για μακροπρόθεσμη τοποθέτηση).

- Ø Να μην πραγματοποιηθεί ορθή αποτίμηση των τίτλων κατά το τέλος της χρήσης (παράλειψη υπολογισμού των αναγκαίων προβλέψεων για τυχόν υποτιμήσεις των τίτλων) με απώτερο σκοπό την βελτίωση του αποτελέσματος χρήσεως.

- Ø Να μεταφέρουν τις συμμετοχές στα χρεόγραφα (Κυκλοφορούν Ενεργητικό), προκειμένου να βελτιώσουν τους δείκτες ρευστότητάς τους.

- Ø Να μη τηρείται σωστά η αρχή διαχωρισμού-αυτοτέλειας των χρήσεων σε ότι αφορά τα έσοδα από κινητές αξίες.

Άυλα ή Ασώματα Πάγια.

- Ø Τα ασώματα πάγια στοιχεία αποσβένονται σύμφωνα με το νόμο, είτε εφάπαξ σε μία χρήση ή ισόποσα σε 2, 3 ή 5 έτη. Εκτός κι αν έχουν, σύμφωνα με τον νόμο, δικαίωμα για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, π.χ. 10 χρόνια. Στην περίπτωση αυτή οι επιχειρήσεις προχωρούν σε χειραγώγηση των κερδών αλλάζοντας απλά το διενεργούμενο χρόνο απόσβεσης. Έτσι, εάν αποφασίσει, παρά τη συνήθη τακτική, να αποσβεστεί ένα άυλο πάγιο σε 5 έτη αντί σε μία μόνο χρήση, τότε θα βελτιωθεί η χρηματοοικονομική κατάσταση των αποτελεσμάτων χρήσεως.

4.1.4.4 «Αλλαγές Που Επέφεραν Τα Δ.Λ.Π.»

Δ.Λ.Π.16 «Ενσώματα Πάγια».

Ø Σύμφωνα με το Πρότυπο τα ενσώματα πάγια καταχωρούνται μόνο όταν συντρέχουν σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

- Να πιθανολογείται ότι τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που συνδέονται με το στοιχείο θα εισρεύσουν στην επιχείρηση.
- Το κόστος του στοιχείου να μπορεί να προσδιοριστεί αξιόπιστα.

Σε αντίθεση με την ελληνική νομοθεσία όπου τα πάγια καταχωρούνται μόνο όταν η επιχείρηση αποκτήσει την κυριότητα των στοιχείων.

Ø Για τη διενέργεια αποσβέσεων ορίζει ότι:

- Επιτρέπεται η χρησιμοποίηση διάφορων μεθόδων αποσβέσεων⁵¹ όπου επανεξετάζονται περιοδικά και εάν υπάρχει σημαντική μεταβολή στον αναμενόμενο ρυθμό των οικονομικών ωφελειών από τα πάγια, στην περίπτωση αυτή οι μέθοδοι τροποποιούνται, ώστε να εκφράζουν το νέο ρυθμό ωφελειών. Αντίθετα σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία προβλέπεται μόνο η σταθερή και φθίνουσα μέθοδος και επιβάλλεται η πάγια εφαρμογή της μεθόδου του σταθερού ποσοστού με υποχρεωτική εφαρμογή των συντελεστών απόσβεσης.

Ø Κατά το Πρότυπο η επιχείρηση προσδιορίζει τους συντελεστές απόσβεσης, με τέτοιο τρόπο ώστε η απόσβεση κάθε πάγιου να είναι ανάλογη της ετήσιας μείωσης της αξίας του. Η μείωση αυτή οφείλεται:

---

⁵¹ Προτάσσει τις Μεθόδους Σταθερής Απόσβεσης, Φθίνουσας Απόσβεσης και Μονάδων Παραγωγής (βασίζεται στον αριθμό των μονάδων παραγωγής από ένα πάγιο κατά τη διάρκεια μιας περιόδου).

- στη χρησιμοποίησή του
- στη πάροδο του χρόνου, και
- στην οικονομική απαξίωση.

Η διενέργεια αποσβέσεων για κάθε έτος είναι υποχρεωτική και δεν εξαρτάται από την ύπαρξη ή μη κερδών.

Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία είναι υποχρεωτικό για κάθε επιχείρηση να πραγματοποιεί ετήσιες αποσβέσεις σύμφωνα με τους οριζόμενους συντελεστές (Π.Δ.100/98). Σε περίπτωση που χρησιμοποιηθούν ανώτεροι συντελεστές η επιχείρηση δεν μπορεί να εκπέσει τις πρόσθετες αποσβέσεις ενώ σε περίπτωση χρήσης χαμηλότερων συντελεστών χάνει το δικαίωμα έκπτωσης των υπολοίπων αποσβέσεων σε μελλοντικές χρήσεις.

- ∅ Η ωφέλιμη ζωή κατά το Δ.Λ.Π.16 πρέπει να επανεξετάζεται περιοδικώς και αν οι εκτιμήσεις διαφέρουν από τις αρχικές, να τροποποιείται, ενώ σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία δεν επανεξετάζεται η ωφέλιμη ζωή.

Με βάση τις παραπάνω διαφορές η διενέργεια των αποσβέσεων κατά το Δ.Λ.Π.16 είναι λιγότερο τυποποιημένη και περισσότερο υποκειμενική, επειδή ακριβώς στοχεύει στην όσο το δυνατό καλύτερη απεικόνιση της πραγματικής χρήσης των παγίων. Από την άλλη, όμως συγκριτικά με την ελληνική λογιστική πρακτική, υπάρχει μεγαλύτερη «λογιστική» ευχέρεια, δηλαδή μεγαλύτερη ευχέρεια χειραγώγησης των λογιστικών κερδών και λοιπών λογιστικών μεγεθών και συνεπώς μεγαλύτερη δυνατότητα διαμόρφωσης των διάφορων δεικτών ανάλογα με τους επιδιωκόμενους στόχους της επιχείρησης την εκάστοτε περίοδο.

∅ Το Δ.Λ.Π. 16 δίνει το δικαίωμα επιλογής μεταξύ μοντέλου κόστους⁵² και μοντέλου επανεκτίμησης.⁵³ Αυτό το δικαίωμα γίνεται πολλές φορές αντικείμενο κατάχρησης από ορισμένες οντότητες και έτσι υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής «δημιουργικής λογιστικής»:

- Οντότητες οι οποίες θέλουν να δείχνουν «διογκωμένα κέρδη» δεν επιλέγουν την επανεκτίμηση έτσι ώστε οι αποσβέσεις να υπολογίζονται πάνω στο ιστορικό κόστος (μικρότερες αποσβέσεις).
- Οντότητες οι οποίες θέλουν να δείχνουν «ισχυρό Ισολογισμό» και χαμηλό δείκτη Δανείων προς Ίδια Κεφάλαια επιλέγουν την επανεκτίμηση (δημιουργία αποθεματικού από επανεκτίμηση).

∅ Η συχνότητα των αναπροσαρμογών κατά το πρότυπο εξαρτάται από τις διακυμάνσεις της πραγματικής αξίας, ενώ σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία, μόνο για τα ακίνητα, προβλέπεται η ανά τετραετία αναπροσαρμογή της αξίας τους με συντελεστές που καθορίζει το Υπουργείο Οικονομικών και η προκύπτουσα υπεραξία υποβάλλεται σε ήπια φορολογία. Οι συντελεστές αναπροσαρμογής κατά το Πρότυπο καθορίζονται, ανάλογα με τις πραγματικές αξίες των παγίων από ανεξάρτητους εγκεκριμένους εκτιμητές ή το Διοικητικό Συμβούλιο, ενώ σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία υπάρχουν προκαθορισμένοι από το νόμο συντελεστές, οι οποίοι συνήθως δε σχετίζονται με τις αγοραίες αξίες των παγίων.

---

⁵² **Μοντέλο Κόστους:** Μετά την αναγνώριση του στοιχείου ως στοιχείο του Ενεργητικού, ένα υλικό πάγιο στοιχείο πρέπει να λογιστικοποιείται στο κόστος του μείον συσσωρευμένες αποσβέσεις και συσσωρευμένες ζημίες απομείωσης.

⁵³ **Μοντέλο Επανεκτίμησης:** Μετά την αναγνώριση του ως στοιχείο Ενεργητικού, ένα υλικό πάγιο στοιχείο του οποίου η πραγματική αξία μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα πρέπει να λογιστικοποιείται στο επανεκτιμημένο ποσό, το οποίο είναι η πραγματική του αξία την ημερομηνία της επανεκτίμησης μείον οποιεσδήποτε μεταγενέστερες συσσωρευμένες αποσβέσεις και μεταγενέστερες συσσωρευμένες ζημίες απομείωσης.

Έτσι σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.16 η διενέργεια των αναπροσαρμογών είναι λιγότερο τυποποιημένη και περισσότερο υποκειμενική. Αυτό σημαίνει ότι, συγκριτικά με την ελληνική λογιστική πρακτική, υπάρχει μεγαλύτερη «λογιστική» ευχέρεια, δηλαδή μεγαλύτερη ευχέρεια χειραγώγησης των λογιστικών κερδών και λοιπών λογιστικών μεγεθών και συνεπώς μεγαλύτερη δυνατότητα διαμόρφωσης των διαφόρων δεικτών ανάλογα με τους επιδιωκόμενους στόχους της επιχείρησης την εκάστοτε περίοδο. Σε περίπτωση που μια επιχείρηση προβεί σε αναπροσαρμογή των παγίων της με συντελεστές μεγαλύτερους από αυτούς που καθορίζει η ελληνική νομοθεσία επέρχονται οι εξής επιπτώσεις:

§ **Στον Ισολογισμό:** Αύξηση της λογιστικής αξίας των ενσώματων παγίων και επομένως αύξηση του ενεργητικού. Επίσης, αύξηση της διαφοράς αναπροσαρμογής και επομένως αύξηση των Ιδίων Κεφαλαίων (καθαρή θέση).

§ **Στη Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης:** Αύξηση της ετήσιας απόσβεσης και επομένως μείωση των κερδών χρήσης.

Σύμφωνα με το Πρότυπο η πιστωτική διαφορά αναπροσαρμογής της αξίας των παγίων καταχωρείται στα ίδια κεφάλαια και δεν διανέμεται, ενώ κατά τα ελληνικά πρότυπα η υπεραξία αναπροσαρμογής των ακινήτων με βάση το Ν.2065/1992 κεφαλαιοποιείται με έκδοση μετοχών που διανέμονται δωρεάν στους μετόχους.

Ø Το Πρότυπο εκτός από τη συμβολαιογραφική αξία περιλαμβάνει και έξοδα κτήσης ακινητοποιήσεων (φόρος μεταβίβασης, συμβολαιογραφικά, αμοιβές μελετητών) καθώς και τους τόκους δανείων της κατασκευαστικής περιόδου. Έτσι τα έξοδα αυτά μεταφέρονται στο κόστος των παγίων. Σε αντίθεση με την ελληνική νομοθεσία όπου αντιμετωπίζονται ως έξοδα πολυετούς αποσβέσεως με τους λογ.16.14 και λογ.16.18 οι οποίοι εμφανίζονται στον Ισολογισμό.

Η απόσβεση των παραπάνω εξόδων/τόκων κατά το Πρότυπο γίνεται ανάλογα με την ωφέλιμη ζωή του παγίου, ενώ σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία η απόσβεση γίνεται εφάπαξ (εξολοκλήρου) κατά τη χρήση που τα έξοδα/τόκοι πραγματοποιήθηκαν είτε τμηματικά και ισόποσα μέσα σε μία πενταετία.

Οι παραπάνω διαφοροποιήσεις δύναται να επηρεάσουν τις Οικονομικές Καταστάσεις ως εξής:

§ **Στον Ισολογισμό:** Αύξηση της λογιστικής αξίας των ακινήτων/ενσώματων παγίων (κατά το ποσό των εξόδων απόκτησης/δανειακού κόστους προς κεφαλαιοποίηση) και επομένως αύξηση του πάγιου ενεργητικού. Επιχειρήσεις έχουν παρατηρήσει κατά την εφαρμογή του Προτύπου αύξηση του Συνόλου του Ενεργητικού τους λόγω της παραπάνω αύξησης.

§ **Στη Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης:** Μεταβάλλεται το ποσό της ετήσιας απόσβεσης και επομένως, μεταβάλλονται τα κέρδη χρήσης. Η μεταβολή της απόσβεσης εξαρτάται από την ωφέλιμη ζωή του ενσώματου παγίου (αν η ωφέλιμη ζωή είναι μεγαλύτερη, ίση ή μικρότερη από 5 έτη).

Ø Σύμφωνα με το Πρότυπο το αποσβεστέο ποσό ενός πάγιου στοιχείου προσδιορίζεται μετά την αφαίρεση της υπολειμματικής αξίας⁵⁴ αυτού του στοιχείου, ενώ σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία δε λαμβάνεται υπόψη η υπολειμματική αξία γιατί δεν αναγνωρίζεται από τη φορολογική νομοθεσία. Η πιο πάνω διαφορά δεν επιφέρει καμία ουσιαστική επίπτωση στον Ισολογισμό αλλά επιφέρει στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων διότι η αφαίρεση της υπολειμματικής αξίας επιφέρει μείωση της ετήσιας απόσβεσης και παράλληλα αύξηση των κερδών χρήσης.

---

⁵⁴ **Υπολειμματική Αξία** ενός αποσβέσιμου πάγιου περιουσιακού στοιχείου είναι η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία του που υπολογίζεται να πραγματοποιηθεί κατά το τέλος της ωφέλιμης διάρκειας της ζωής του.

Δ.Λ.Π. 38 «Άυλα Πάγια – Έξοδα Πολυετούς Αποσβέσεως».

Τα άυλα πάγια στοιχεία με βάση την ελληνική νομοθεσία κεφαλαιοποιούνται και αποσβένονται ισόποσα με ανώτατο όριο την πενταετία. Ορισμένα άυλα στοιχεία αποσβένονται στο χρόνο της παραγωγικής ζωής τους ή στο χρόνο της νομικής διάρκειάς τους.

Η αποτίμηση τους γίνεται στη τιμή κτήσης τους, ενώ ορισμένα έξοδα, όπως τα έξοδα ίδρυσης και πρώτης εγκατάστασης και τα έξοδα κτήσης ακινήτων, χαρακτηρίζονται από τον νόμο ως έξοδα πολυετούς αποσβέσεως και αποσβένονται τμηματικά και ισόποσα με ανώτατο όριο τα 5 έτη. Οι δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας είτε εκπίπτουν ολόκληρες κατά το χρόνο της πραγματοποίησής τους είτε, αν αφορούν πάγιο εξοπλισμό, αποσβένονται σε 3 χρόνια.

Το Δ.Λ.Π.38 ορίζει ότι άυλα πάγια είναι αναγνωρισμένα μη νομισματικά πάγια χωρίς φυσική υπόσταση, τα οποία χρησιμοποιούνται στην παραγωγή ή προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, για ενοικίαση σε τρίτους ή για διοικητικούς σκοπούς.

Σύμφωνα με το Πρότυπο τα άυλα πάγια στην πλειοψηφία τους πρέπει να εξοδοποιούνται στην χρήση στην οποία δημιουργούνται. Τα άυλα πάγια κεφαλαιοποιούνται μόνο όταν διασφαλίζεται και μπορεί να τεκμηριωθεί επαρκώς ότι από αυτά θα υπάρξει ένα μελλοντικό οικονομικό όφελος για την επιχείρηση και όταν το κόστος του άυλου παγίου μπορεί να προσδιοριστεί με απόλυτη ακρίβεια. Η απόσβεση θα πρέπει να γίνεται συστηματικά κατά τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του άυλου παγίου, η οποία δεν πρέπει να ξεπερνά τα 20 έτη. Όσον αφορά τα έξοδα κτήσης ακινητοποιήσεων δεν αποτελούν ξεχωριστό άυλο πάγιο.

Δ.Λ.Π.36 «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων».

Το Δ.Λ.Π.36 έχει εφαρμογή κυρίως στην λογιστική αντιμετώπιση της υποτίμησης των ασώματων περιουσιακών στοιχείων, της υπεραξίας και των παγίων στοιχείων. Κάθε επιχείρηση εκτιμά κατά την ημερομηνία του Ισολογισμού αν και κατά πόσο υπάρχει ένδειξη ότι ένα περιουσιακό στοιχείο είναι υποτιμημένο. Σε περίπτωση ύπαρξης τέτοιας ένδειξης η επιχείρηση θα πρέπει να εκτιμά το ανακτήσιμο ποσό του περιουσιακού στοιχείου. Για την εκτίμηση αν και κατά πόσο υπάρχει ένδειξη για την υποτίμηση ενός περιουσιακού στοιχείου η επιχείρηση θα πρέπει να συνεκτιμά τόσο εξωτερικές όσο και εσωτερικές πηγές πληροφόρησης.

Σε περίπτωση που η ανακτήσιμη αξία⁵⁵ του περιουσιακού στοιχείου είναι μικρότερη από τη λογιστική του αξία, τότε η επιχείρηση θα πρέπει να αναγνωρίζει τη σχετική ζημία. Η μείωση της υποτίμησης, η οποία έχει αναγνωριστεί σε προηγούμενες χρήσεις, θα πρέπει να αναγνωρίζεται σαν έσοδο, εκτός εάν το περιουσιακό στοιχείο απεικονίζεται σε αναπροσαρμοσμένη αξία, όπου η μείωση της υποτίμησης θα πρέπει να προσαυξήσει την αξία αναπροσαρμογής. Σημειώνεται ότι, η μείωση υποτίμησης, η οποία αφορά υπεραξία (goodwill) επιτρέπεται μόνο εάν η ζημία προήλθε από συγκεκριμένη έκτακτη αιτία, η οποία δεν αναμένεται να επαναληφθεί.

Η Ελληνική νομοθεσία προβλέπει την αποτίμηση όλων των περιουσιακών στοιχείων μίας επιχείρησης για την εκτίμηση της ύπαρξης υποτίμησης της αξίας τους. Η ζημία η οποία προκύπτει από την υποτίμηση της αξίας των στοιχείων αυτών καταχωρείται στα αποτελέσματα της χρήσεως την οποία αναγνωρίστηκε αυτή. Επίσης, οποιαδήποτε μείωση της υποτίμησης η οποία έχει αναγνωριστεί σε προηγούμενα έτη, καταχωρείται στα έσοδα της χρήσεως κατά την οποία προέκυψε.

---

⁵⁵ Ως ανακτήσιμη αξία ορίζεται η μεγαλύτερη αξία μεταξύ της καθαρής αξίας πώλησης του και της αξίας της χρήσης του (Δ.Λ.Π.36).

Τόσο στην Ελληνική νομοθεσία όσο και στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, προβλέπουν την εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης σε κάθε ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού για τον εντοπισμό τυχόν ζημίας από την υποτίμησή της.

«ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΤΕΣ»⁵⁶

A. Η ελεγχόμενη επιχείρηση, Τιμολόγιο αξίας €1.000 (πλέον Φ.Π.Α.19%), με ημερομηνία 30/12 της υπό έλεγχο χρήσης X, που αφορά την αγορά ενός καινούργιου χρηματοκιβωτίου, δεν το καταχώρησε καθόλου στα λογιστικά βιβλία. Τα χρηματοκιβώτιο παρελήφθη στις 15/01 της επόμενης χρήσης X+1, ημερομηνία κατά την οποία και εξοφλήθηκε.

- i.* Η παραπάνω διαδικασία θεωρείται ορθή;
- ii.* Ποιές οι συνέπειες στην πραγματική εικόνα των οικονομικών καταστάσεων της ελεγχόμενης επιχείρησης;

Απάντηση

i. Αν υποθέσουμε ότι το χρηματοκιβώτιο δεν μεταφέρθηκε στην επιχείρηση με ευθύνη δική της, τότε η ημερομηνία παραλαβής 15/01/X+1 είναι και η ημερομηνία απόκτησης της κυριότητας του και συνεπώς η αγορά αφορά την χρήση X+1.

Ορθά λοιπόν η αγορά δεν καταχωρήθηκε εντός της ελεγχόμενης χρήσης X, αλλά εντός της επόμενης X+1, επομένως δεν θα υπάρξει καμία αλλοίωση στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης.

---

⁵⁶ Θ. Παπαδάτου, Επιμέλεια: Δ.Νικολοπούλου, «Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών» (Εφαρμογές-Πρακτικά Θέματα), Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001, Εφαρμογή 19 & 20, σελ.92-93.

ii. Αν όμως το χρηματοκιβώτιο μεταφέρθηκε με ευθύνη της υπό έλεγχο επιχείρησης και φορτώθηκε πριν τις 31/12/X, τότε η αγορά αφορά την χρήση X και πρέπει να καταχωρηθεί εντός αυτής.

Η επιχείρηση με την μη εμφάνιση του παγίου επιτυγχάνει να δείχνει λιγότερο το Ενεργητικό του Ισολογισμού, λιγότερες τις υποχρεώσεις της και τέλος οι αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων είναι μειωμένες καθώς δεν πραγματοποιεί για το πάγιο αυτό.

B. Η ελεγχόμενη επιχείρηση συμμετέχει στην εταιρεία «ΞΕΝΟΣ Α.Ε.» κατά 20% και την συμμετοχή της αυτή την εμφανίζει στο Β΄ Προσωρινό Ισοζύγιο της ελεγχόμενης Χρήσης, στον Λογαριασμό 18 «Συμμετοχές Σε Λοιπές Επιχειρήσεις» με αξία €1.000.000. Μετά από έρευνα που έγινε στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας «ΞΕΝΟΣ Α.Ε.» διαπιστώθηκε ότι η Καθαρή Θέση της είναι αρνητική.

- Σε ποιες ενέργειες πρέπει να προβεί η ελεγχόμενη επιχείρηση, ώστε οι οικονομικές της καταστάσεις να εμφανίζουν την πραγματική εικόνα;

Απάντηση

Η επιχείρηση πρέπει να πραγματοποιήσει Πρόβλεψη Υποτίμησης τουλάχιστον 90% της αξίας, καθότι είναι σχεδόν αδύνατον αυτή η Συμμετοχή να ρευστοποιηθεί ή να αποφέρει απόδοση. Έτσι, θα έπρεπε να χρεωθεί ο λογαριασμός 68 «Προβλέψεις Εκμεταλλεύσεως» σε πίστωση του λογαριασμού 18 «Συμμετοχές & Λοιπές Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις».

«ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΡΡΑΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.»⁵⁷

I. Δαπάνες Πολυετούς Αποσβέσεως Και Άυλα Στοιχεία Ενεργητικού.

Πολλές οντότητες καταχωρίζουν ορισμένα έξοδα στις δαπάνες πολυετούς αποσβέσεως βασιζόμενες σε κάποια φορολογική ή άλλη νομοθεσία (π.χ. έξοδα ιδρύσεως και εγκαταστάσεως, έξοδα για την έρευνα και ετοιμασία ενός προϊόντος, έξοδα εκπαιδύσεως, έρευνα αγοράς κ.λ.π.).

Το αποτέλεσμα των πιο πάνω λογιστικών χειρισμών είναι η αύξηση των κερδών κατά το έτος που πραγματοποιούνται οι σχετικές δαπάνες (καθώς τα έξοδα αυτά δεν καταχωρίζονται ως έξοδα της χρήσης) και η «διόγκωση» των στοιχείων ενεργητικού στον Ισολογισμό.

Το Δ.Λ.Π.38 απαγορεύει την κεφαλαιοποίηση των περισσοτέρων «δαπανών πολυετούς αποσβέσεως», άσχετα με το φορολογικό τους χειρισμό. Η κεφαλαιοποίηση τέτοιων δαπανών επιτρέπεται μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και μόνο εάν πληρούνται μία σειρά από αυστηρά κριτήρια. Επιπρόσθετα, πρέπει να γίνεται ετήσιος έλεγχος για να διαπιστωθεί εάν τα συγκεκριμένα κριτήρια πληρούνται και σε αντίθετη περίπτωση οι κεφαλαιοποιημένες δαπάνες πρέπει να διαγράφονται αμέσως στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων.

Ως εκ τούτου, η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. θα αναγκάσει πολλές εταιρείες να διαγράψουν μεγάλα ποσά ως έξοδα με ταυτόχρονη μείωση των άυλων στοιχείων ενεργητικού στους Ισολογισμούς τους. Αυτό θα μειώσει την κερδοφορία του έτους και θα «αποδυναμώσει» τον Ισολογισμό.

---

⁵⁷ Χ.Βλάχος, Λ.Λουκάς, «Οι Επιπτώσεις Της Εφαρμογής των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Α. Σε Ειδικά Τεχνάσματα Δημιουργικής Λογιστικής», «Δαπάνες Πολυετούς Αποσβέσεως Και Άυλα Στοιχεία Ενεργητικού», Σελ.1.28-1.29 & «Κεφαλαιοποίηση Λειτουργικών Δαπανών, Πώληση Και Επαναγορά Σε Υπερτιμολογημένες Τιμές Και Απομειώσεις Στη Λογιστική Αξία Υλικών Παγίων Στοιχείων Ενεργητικού», Σελ.1.28, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Global Training 2007-Best Seller, 4^η Έκδοση.

II. Κεφαλαιοποίηση Λειτουργικών Δαπανών, Πώληση Και Επαναγορά Σε Υπερτιμολογημένες Τιμές Και Απομειώσεις Στη Λογιστική Αξία Υλικών Παγίων Στοιχείων Ενεργητικού.

Σε αρκετές περιπτώσεις κεφαλαιοποιούν σημαντικές δαπάνες συντήρησης και επιδιόρθωσης στοιχείων ενεργητικού, οι οποίες όμως είναι λειτουργικής φύσεως καθώς δεν αυξάνουν τη λειτουργική δυνατότητα του στοιχείου πέραν της αρχικά εκτιμημένης (δυνατότητας). Αυτό έχει ως επακόλουθο τη «διόγκωση» των στοιχείων ενεργητικού στον Ισολογισμό και την «αύξηση» των κερδών».

Σε άλλες περιπτώσεις εταιρείες πωλούν και επαναγοράζουν, σε υπερτιμημένες τιμές, υλικά πάγια στοιχεία ενεργητικού είτε για καταγραφή άμεσων κερδών είτε για την κάλυψη «κρυμμένων ζημιών».

Τα πιο πάνω λογιστικά τεχνάσματα, αλλά και πολλά άλλα που σχετίζονται με υπερτιμολογήσεις και υπερεκτιμήσεις υλικών παγίων στοιχείων ενεργητικού, θα αποτελούν παρελθόν με την εφαρμογή του Δ.Λ.Π.36.

Οι οντότητες πρέπει να προβαίνουν σε ετήσιους συστηματικούς ελέγχους για τυχόν απομειώσεις σε υλικά πάγια στοιχεία ενεργητικού ακολουθώντας συγκεκριμένες μεθόδους και να καταχωρίζουν τυχόν απομειώσεις στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων της χρήσης.

4.1.5 «ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ»

Σύμφωνα με έρευνα του Σπ. Μπαραλέξη (2001), ο οποίος εξέτασε τις απόψεις ορκωτών ελεγκτών και φοροτεχνών λογιστών, έδειξε, μεταξύ των άλλων αποτελεσμάτων, ότι οι πλέον συνήθεις λογιστικοί χειρισμοί αυξήσεων/ μειώσεων των αποτελεσμάτων αναφέρονται στις προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις και αποζημιώσεις προσωπικού.⁵⁸

Ως πρόβλεψη ορίζεται η κράτηση ορισμένου ποσού σε βάρος του αποτελέσματος (προβλέψεις για κινδύνους εκμεταλλεύσεως, προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους) στο τέλος της χρήσεως, για την κάλυψη ζημίας ή εξόδου ή ενδεχόμενης υποτιμήσεως στοιχείων του ενεργητικού, όταν κατά την ημέρα συντάξεως του Ισολογισμού είναι πιθανή η πραγματοποίησή τους, χωρίς όμως να είναι γνωστό το ακριβές μέγεθός τους ή ο χρόνος της πραγματοποίησής τους ή και τα δύο.⁵⁹

4.1.5.1 «Συνήθεις Παραποιήσεις Μέσω Των Προβλέψεων»

Ø Οι οικονομικές καταστάσεις μπορούν να εμφανιστούν ωραιοποιημένες μέσω της μη διενέργειας των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις ή ακόμα και τη διενέργεια μειωμένου συντελεστή προβλέψεων για τις απαιτήσεις αυτές. Σύμφωνα με τον Ν.2238/1994 οι επιχειρήσεις μπορούν, εάν θέλουν, να διενεργήσουν προβλέψεις 50% για επισφαλείς απαιτήσεις. Δεν μπορούν όμως να προχωρήσουν σε σωρευτική απόσβεση των πελατών τους που αδυνατούν να εξοφλήσουν τα χρέη τους, εάν προηγουμένως δεν έχουν πραγματοποιήσει προβλέψεις για το σκοπό αυτό.

⁵⁸ Σπ. Μπαραλέξη, «Η Επινοητική Λογιστική Στην Ελλάδα», Μονογραφία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

⁵⁹ Αρ. Κοντάκος, «Ανάλυση Των Εννοιών Των Στοιχείων Του Ενεργητικού Και Παθητικού», Σελ.35, «Γενική Λογιστική Σε Ευρώ», Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ».

- Ø Προτού μια πρόβλεψη ζημίας καταχωρηθεί ως ζημία, αυτή θα πρέπει να εκτιμηθεί με λογική προσέγγιση του ύψους της. Εξ' αιτίας αυτού του κριτηρίου, πολλές ενδεχόμενες ζημίες (προβλέψεις ζημιών) δεν καταχωρούνται στις λογιστικές καταστάσεις ακόμη και αρκετά χρόνια μετά, παρότι η ύπαρξή τους είναι πέραν οποιασδήποτε αμφιβολίας. Έτσι παρότι έχει διενεργηθεί η πρόβλεψη δεν γίνεται μελλοντικά η καταχώρισή της ώστε να αποτυπωθεί στις οικονομικές καταστάσεις το ποσό της ζημίας.
- Ø Διενέργεια προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις, παρά τη συνήθη τακτική των επιχειρήσεων μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή να μην διενεργούν καθόλου ή να διενεργούν μειωμένες προβλέψεις.

Δείκτες Που Επηρεάζονται

- § Δείκτης Κάλυψης Τόκων.
- § Δείκτης P/E.
- § Δείκτες Απόδοσης.

4.1.5.2 «Οι Αλλαγές Που Επέφεραν Τα Δ.Λ.Π. Στο Σχηματισμό Προβλέψεων»

Η έννοια της πρόβλεψης κατά το Δ.Λ.Π.37 «Προβλέψεις-Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις Και Ενδεχόμενες Απαιτήσεις» διαφέρει ριζικά σε σχέση με την ελληνική νομοθεσία. Κατά το πρότυπο η πρόβλεψη είναι μια βέβαιη υποχρέωση που βαρύνει το αποτέλεσμα χρήσης⁶⁰ και η αβεβαιότητα αναφέρεται μόνο στο χρόνο και στο ποσό, ενώ κατά το Ε.Γ.Λ.Σ. η αβεβαιότητα περιλαμβάνει και την ύπαρξη του ζημιογόνου γεγονότος.

---

⁶⁰ Όταν: α) η επιχείρηση έχει μια παρούσα δέσμευση που πηγάζει από ένα γεγονός του παρελθόντος, β) είναι πιθανό ότι θα προκύψει μια εκροή πόρων για τον διακανονισμό της πρόβλεψης και γ) μπορεί να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση για το ποσό της δέσμευσης.

Το Πρότυπο θέτει σαφή κριτήρια ορισμού και καταχώρισης των προβλέψεων όπως πρόβλεψη για κάλυψη πιθανής ζημίας/εξόδων ή ενδεχόμενης υποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού ή υπερτίμησης των στοιχείων του παθητικού. Υπολογίζονται βάσει τεκμηριωμένων στοιχείων και εκτιμήσεων της επιχείρησης προκειμένου να απεικονίζουν την πραγματική απώλεια. Αντίθετα με την ελληνική νομοθεσία όπου ο ορισμός των προβλέψεων, είναι ατελής (π.χ. δεν προβλέπεται ο σχηματισμός προβλέψεων για την ενδεχόμενη υπερτίμηση στοιχείων του παθητικού), ενώ λόγω σημαντικής επιρροής της φορολογικής νομοθεσίας η συχνότητα σχηματισμού προβλέψεων είναι χαμηλότερη και το ύψος των προβλέψεων μικρότερο.

Με το ισχύον Πρότυπο οι επιχειρήσεις υποχρεώνονται να προβούν στο σχηματισμό περισσότερων και μεγαλύτερων προβλέψεων (όπως προβλέψεις για εκκρεμοδικίες), γεγονός που επιφέρει τις παρακάτω επιπτώσεις στις οικονομικές καταστάσεις:

- Ø **Στον Ισολογισμό:** Λόγω της αύξησης των συσσωρευμένων προβλέψεων παρατηρείται αύξηση του Παθητικού (μείωση της Καθαρής Θέσης).
- Ø **Στα Αποτελέσματα Χρήσης:** Λόγω της αύξησης των προβλέψεων της τρέχουσας χρήσης αυξάνονται τα έξοδα και έτσι μειώνονται τα Κέρδη της Οικονομικής Χρήσης.⁶¹

Όσον αφορά τις προβλέψεις για τις παροχές προσωπικού, σύμφωνα με την Ελληνική Νομοθεσία, υπάρχει διάταξη πρόβλεψης για τις αποζημιώσεις συνταξιοδότησης και απόλυσης προσωπικού η οποία υπολογίζεται με βάση πίνακες του Ν.2112/20. Ειδική γνωμάτευση του Νομικού Συμβουλίου του κράτους, προβλέπει ότι το 40% της ανωτέρω υποχρέωσης θεωρείται λογιστικά αποδεκτό για καταχώριση. Ο 2190 αναφέρεται στη διενέργεια προβλέψεων για όλους τους πιθανούς κινδύνους, όμως στη πράξη δεν πραγματοποιείται εγγραφή για σχήματα υπεσχημένων παροχών.

---

⁶¹ Αννίτα Φλώρου, «Πως Θα Αλλάξουν Τα Κέρδη Και Η Καθαρή Θέση, Πως Θα Διαμορφωθούν Οι Δείκτες Και Ποιοι Κλάδοι Θα Επηρεαστούν Περισσότερο», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.19 «Παροχές Στο Προσωπικό», πρέπει να γίνεται διαχωρισμός των συστημάτων παροχών προς τους υπαλλήλους της που έχει η επιχείρηση σε:

- Ø Υπεσχημένων Παροχών και
- Ø Καθορισμός Καταβολών

Στις περιπτώσεις που η επιχείρηση συμμετέχει στο «ταμείο» υπεσχημένων παροχών, πρέπει να αναγνωρίσει με μορφή πρόβλεψης την υποχρέωση που της αναλογεί. Το ποσό της πρόβλεψης για μελλοντικές υπεσχημένες παροχές πρέπει να υπολογίζεται με αναλογιστική μελέτη σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Ισολογισμού και μόνο με την μέθοδο της «προεξοφλητικής πιστωτικής μονάδας» και τη χρήση προεξοφλητικού επιτοκίου απόδοσης ομολόγου υψηλής ποιότητας και ρευστότητας.

«ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΤΗ»⁶²

Ένας υπάλληλος της «Ερμής Α.Ε.» έχει καταχωρίσει αγωγή εναντίον της εταιρείας για σοβαρό τραυματισμό κατά την ώρα εργασίας λόγω πτώσης ελλατωματικού μηχανήματος από την οροφή του κτηρίου.

Οι νομικοί σύμβουλοι της εταιρείας πιστεύουν ότι υπάρχει 80% πιθανότητα η εταιρεία να βρεθεί ένοχη για αμέλεια και να κληθεί να πληρώσει €4 εκατ. αποζημίωση και 20% πιθανότητα να μην καταδικαστεί. Τα σχετικά δικηγορικά έξοδα αναμένονται να είναι γύρω στις €500.000. Η εταιρεία σκοπεύει να πωλήσει το ελλατωματικό μηχάνημα με κέρδος €100.000.

---

⁶² Χ.Βλάχος, Λ.Λουκάς, «Δ.Λ.Π. 37: Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενα Στοιχεία Ενεργητικού», Παράδειγμα 8 – Ερμής Α.Ε, Σελ. 13.17, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Global Training 2007-Best Seller, 4^η Έκδοση.

Απάντηση

Λόγω του ότι υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να πληρωθεί η αποζημίωση και λόγω της αρχής της «συντηρητικότητας» πρέπει να γίνει πρόβλεψη για ολόκληρο το ποσό των €4 εκατ. καθώς και για τα σχετικά έξοδα €0,5 εκατ. Το αναμενόμενο κέρδος από την εκποίηση του στοιχείου ενεργητικού δεν λαμβάνεται υπόψη.

«ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΠΡΑΞΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.»

Σε αρκετές χώρες η νομοθεσία προβλέπει ότι οι εταιρείες πρέπει να καταχωρίζουν σε συγκεκριμένο λογαριασμό των υποχρεώσεων όλες τις σχετικές προβλέψεις για μελλοντικά ωφελήματα του υφιστάμενου προσωπικού (όπως πληρωμές εφάπαξ, συντάξεις κ.λ.π.). Αυτές οι μελλοντικές υποχρεώσεις πρέπει να καταχωρίζονται χρόνο με το χρόνο με αντίστοιχη χρέωση της Κατάστασης Αποτελεσμάτων και μείωση του κέρδους της κάθε χρήσης που οι εργαζόμενοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους.

Ανεξάρτητα από την πιο πάνω πρόνοια, αρκετές καταχωρίζουν προβλέψεις για τα ωφελήματα προσωπικού «ατάκτως και κατά το δοκούν».

Με την εφαρμογή του Δ.Λ.Π.19 «Παροχές Στο Προσωπικό» οι εταιρείες θα είναι αναγκασμένες να καταχωρίζουν τα ωφελήματα προσωπικού στις χρήσεις που οι εργαζόμενοι προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και ο λογιστικός χειρισμός θα πρέπει να γίνεται εφαρμόζοντας συγκεκριμένες μεθόδους.⁶³

---

⁶³ Χ.Βλάχος, Α.Λουκάς, «Οι Επιπτώσεις Της Εφαρμογής των Δ.Λ.Π. και Δ.Π.Χ.Α. Σε Ειδικά Τεχνάσματα Δημιουργικής Λογιστικής», Ωφελήματα Προσωπικού, Σελ.1.27-1.28, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Global Training 2007-Best Seller, 4^η Έκδοση.

4.1.6 «SALE AND LEASE BACK»

Ο θεσμός του sale and lease back άρχισε να εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας από τις επιχειρήσεις ως μια ευέλικτη μορφή χρηματοδότησης που τις βοηθάει στην απόκτηση ρευστότητας μέσω αξιοποίησης της ακίνητης περιουσίας.

Η χρηματοδοτική μίσθωση (leasing) είναι μία μορφή χρηματοδότησης με σκοπό την απόκτηση της χρήσης και, τελικά, της κτήσης κινητών και ακίνητων επενδυτικών αγαθών-μηχανημάτων, οχημάτων, εργοστασίων και γραφείων για το επάγγελμα ή την επιχείρηση φυσικών και νομικών προσώπων. Είναι δηλαδή μία μορφή δανεισμού διάρκειας από τρία -τουλάχιστον- έως δεκαπέντε ή και περισσότερα χρόνια.

Ο θεσμός του leasing ξεκίνησε το 1986 για κινητό εξοπλισμό και ουσιαστικά το 1999 για τα ακίνητα.

Η εταιρεία leasing αποκτά την κυριότητα του παγίου και παραχωρεί τη χρήση του στο μισθωτή μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, έναντι καταβολής προσυμφωνημένων μισθωμάτων.

Στη λήξη της μίσθωσης, η εταιρεία leasing μεταβιβάζει (πωλεί) στον μισθωτή την κυριότητα του εν λόγω παγίου έναντι τιμήματος, συνήθως συμβολικού (1λεπτό του €).

Ειδικότερα, η σύμβαση sale and lease back είναι μία εξειδικευμένη σύμβαση με την οποία η εταιρεία leasing αγοράζει τα πάγιο (κινητό, ακίνητο) από τον πελάτη και το εκμισθώνει πάλι σε αυτόν (ταύτιση προμηθευτή-πελάτη), σύμφωνα με τους όρους που έχουν συμφωνηθεί (διάρκεια, είδος μισθώματος κ.λ.π.).⁶⁴

---

⁶⁴ Β.Μιχαηλινάκης, «Sale and Lease Back Ακινήτων», «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», 07/2007.

4.1.6.1 «Λόγοι Χρήσης Της Μεθόδου Sale And Lease Back»

Ορισμένες φορές μία οντότητα μπορεί να πωλήσει ένα στοιχείο ενεργητικού και ταυτόχρονα, να το «επαναμισθώσει» είτε με λειτουργική είτε με χρηματοδοτική μίσθωση.

Ένας λόγος που γίνεται αυτό είναι γιατί η οντότητα χρειάζεται άμεση ρευστότητα (άρα πωλεί το στοιχείο για να εισπράξει την τιμή πώλησης) αλλά ταυτόχρονα, λόγω του ότι το στοιχείο είναι αναγκαίο στις δραστηριότητες της οντότητας, το «επαναμισθώνει».

Υπάρχει όμως και το ενδεχόμενο κάποια οντότητα να χρησιμοποιήσει τη μέθοδο αυτή ως τέχνασμα δημιουργικής λογιστικής προκειμένου να δείξει αυξανόμενα λογιστικά κέρδη και έναν ισχυρό ισολογισμό ή όταν επιθυμεί τη μείωση του δανεισμού της ή όταν έχει ανάγκη κεφαλαίων και αδυνατεί να προσφύγει στον τραπεζικό δανεισμό.⁶⁵

Τα κύρια χαρακτηριστικά της μεθόδου sale and lease back είναι τα ακόλουθα:

- Τα μισθώματα δεν επιβαρύνονται με Φ.Π.Α..
- Δεν επιβαρύνεται με φόρο μεταβίβασης ή άλλου είδους φορολόγηση.
- Ο μισθωτής διατηρεί τις υποχρεώσεις του ιδιοκτήτη.
- Υπάρχει η δυνατότητα συμφωνίας σταθερού μισθώματος, για όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.
- Στη λήξη της μίσθωσης, ο τρόπος υπολογισμού του τιμήματος, ποικίλει μεταξύ των εταιρειών Leasing.

Όταν λοιπόν οι επιχειρήσεις έχουν στην κατοχή τους πάγια σε πολύ μικρή αξία σε σχέση με την τρέχουσα εμπορική τους αξία, τότε χρησιμοποιούν το sale and lease back προκειμένου:

---

⁶⁵ BIC Ηπείρου Επιστημονικό & Τεχνολογικό Πάρκο Ηπείρου, «Οδηγός Επιχειρηματικότητας Σε Θέματα Καινοτόμων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων», Απρίλιος 2003.

- Να αντλήσουν ρευστότητα από το πάγιο ενεργητικό τους εκμεταλλευόμενοι την υπεραξία τους.
- Να βελτιώσουν το κεφαλαίο κίνησης.
- Να βελτιώσουν την εικόνα του ισολογισμού.
- Να αναδιαρθρώσουν την οικονομική κατάσταση.
- Να εκμεταλλευτούν φορολογικές ελαφρύνσεις (έκπτωση 100% των μισθωμάτων, πρόσφατα καταργήθηκε και ο φόρος μεταβίβασης που ήταν υποχρεωμένη να καταβάλλει η επιχείρηση για την πώληση του ακινήτου).
- Να βελτιώσουν τους αριθμοδείκτες
  - Ø Άμεσης ρευστότητας (διαθέσιμα/βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις) λόγω αύξησης των διαθεσίμων.
  - Ø Δανειακής επιβαρύνσεως (ίδια κεφάλαια/ξένα κεφάλαια) λόγω μείωσης βραχυπροθέσμου ή μακροπροθέσμου δανεισμού.
  - Ø Γενικής ρευστότητας (κυκλοφορούν ενεργητικό/υποχρεώσεις).

Η μέθοδος αυτή προτιμάτε πολύ από τις επιχειρήσεις, διότι έχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν το ακίνητό τους χωρίς να χάσουν τη χρήση του μέχρι το τέλος της σύμβασης, οπότε και αυτό θα επανέλθει στην κυριότητά τους.

4.1.6.2 «Λογιστικός Χειρισμός Της Πώλησης & Επαναμίσθωσης Σύμφωνα Με Τα Δ.Λ.Π.»

Σε μια πράξη πώλησης και επαναμίσθωσης ο πωλητής ενός περιουσιακού στοιχείου γίνεται ο ίδιος και μισθωτής αυτού. Συνήθως, υπάρχει αλληλεξάρτηση μεταξύ μισθωμάτων και τιμής πώλησης, δεδομένου ότι η διαπραγματεύσή τους γίνεται σε συνολική βάση. Ο λογιστικός χειρισμός μιας τέτοιας πράξης εξαρτάται από το είδος της μίσθωσης.

Η Ελληνική Νομοθεσία ορίζει, με το Ν.1165/1986, ότι για συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτονται από 01/01/1998, η εταιρεία χρηματοδοτικής μίσθωσης ενεργεί αποσβέσεις για τα κινητά πράγματα αλλά και για τα ακίνητα, πλην οικοπέδων, σε ίσα μέρη ανάλογα με τα έτη διάρκειας της σύμβασης. Δεν γίνεται διάκριση μεταξύ χρηματοδοτικής μίσθωσης και λειτουργικής μίσθωσης και αυτή είναι και η ουσιαστική διαφορά με τα Δ.Λ.Π.

Σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.17 «Μισθώσεις», εάν μια πράξη πώλησης με επαναμίσθωση καταλήγει σε χρηματοδοτική μίσθωση, τότε η συναλλαγή αυτή αποτελεί μέσο χρηματοδότησης του μισθωτή από τον εκμισθωτή, ο οποίος κατέχει πλέον, ως εξασφάλιση της επένδυσής του, το πάγιο περιουσιακό στοιχείο. Για το λόγο αυτό, η τυχόν επιπλέον διαφορά του εσόδου από την πώληση του στοιχείου αυτού, σε σχέση με τη λογιστική του αξία, δεν πρέπει να συμπεριληφθεί στα έσοδα της τρέχουσας χρήσης στις Οικονομικές Καταστάσεις του πωλητή-μισθωτή, αλλά να εμφανισθεί ως έσοδο επόμενων χρήσεων και να μεταφέρεται τμηματικά στα αποτελέσματα σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Εάν, αντιθέτως, μια πράξη πώλησης με επαναμίσθωση καταλήγει σε λειτουργική μίσθωση και είναι βέβαιο ότι τόσο τα μισθώματα όσο και η τιμή πώλησης έχουν γίνει σε πραγματικές αξίες, τότε το τυχόν κέρδος ή η ζημία πρέπει να καταχωρείται στα αποτελέσματα της χρήσεως αμέσως.

Εάν όμως, η τιμή πώλησης του στοιχείου είναι μικρότερη από την πραγματική, τότε το κέρδος που θα προκύψει ή η ζημία πρέπει να μεταφέρεται αμέσως στα αποτελέσματα, εκτός αν η ζημία αντισταθμίζεται με μειωμένες μελλοντικές πληρωμές μισθωμάτων σε σχέση με τις τρέχουσες τιμές, οπότε η ζημία παραμένει στον Ισολογισμό ως μη δουλευμένο έξοδο και αποσβένεται αναλογικά με τα μισθώματα καθ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Αντίθετα, εάν η τιμή πώλησης είναι μεγαλύτερη από την πραγματική αξία του περιουσιακού στοιχείου, τότε το υπερβάλλον αυτό ποσό θεωρείται ως μη δουλευμένο έσοδο και μεταφέρεται στα αποτελέσματα των επόμενων χρήσεων σε όλη την περίοδο που το περιουσιακό στοιχείο αναμένεται να χρησιμοποιηθεί.

Επίσης, για τις λειτουργικές μισθώσεις, αν η πραγματική τιμή του παγίου κατά το χρόνο μιας πράξης πώλησης με επαναμίσθωση είναι μικρότερη από τη λογιστική του αξία, τότε η ζημία που προκύπτει πρέπει να βαρύνει αμέσως τα αποτελέσματα χρήσης.

Στις περιπτώσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων τέτοια προσαρμογή δεν είναι απαραίτητη, εκτός εάν έχει υπάρξει απομείωση της αξίας του περιουσιακού στοιχείου, οπότε η λογιστική αξία του πρέπει να μειωθεί έως την ανακτήσιμη αξία του σύμφωνα με το Δ.Λ.Π.36 «Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων».

«ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ»⁶⁶

Επιχείρηση «Γ» πώλησε στην επιχείρηση «Δ» μεταφορικά μέσα αξίας €50.000 τοις μετρητοίς. Συμφωνήθηκε μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, η επιχείρηση «Γ» να επαναγοράσει τα μεταφορικά μέσα, εάν το κρίνει απαραίτητο, σε χρονικό διάστημα 3 μηνών και στην τιμή των €55.000. Λόγω αυτής της συμφωνίας, η επιχείρηση «Γ» συνέχισε να τα χρησιμοποιεί για διοικητικούς σκοπούς. Στο τέλος του τριμήνου, η επιχείρηση «Γ» αποφασίζει να επαναγοράσει τα μεταφορικά μέσα.

Απάντηση

Η προαναφερθείσα συναλλαγή ουσιαστικά συνιστά χρηματική διευκόλυνση από την επιχείρηση «Δ». Η οικονομική ουσία της συναλλαγής, επιβάλλει ότι δε θα πρέπει να αναγνωριστεί έσοδο από την πώληση κατά την ημερομηνία της συναλλαγής.

Η λογιστική εγγραφή που πρέπει να διενεργηθεί στα λογιστικά βιβλία της «Γ» κατά την είσπραξη των μετρητών είναι η ακόλουθη:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Διαθέσιμα	€50.000	
Υποχρεώσεις		€50.000

Κατά την ημερομηνία της εξόφλησης, η διαφορά αναγνωρίζεται ως τόκοι (χρηματοοικονομικό έξοδο) στα αποτελέσματα της χρήσης. Επομένως:

Περιγραφή	Χρέωση	Πίστωση
Υποχρεώσεις	€50.000	
Τόκοι (έξοδα)	€5.000	
Διαθέσιμα		€55.000

⁶⁶Grant Thornton, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα I.F.R.S.», Αναλυτική Παρουσίαση, Σελ.383-384, Αθήνα-Δεκέμβριος 2004.

«ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΠΡΑΞΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.»

I. Χρηματοδότηση Εκτός Ισολογισμού-Χρηματοδοτικές Μισθώσεις.

Στην περίπτωση των λειτουργικών μισθώσεων ο μισθωτής αναλαμβάνει να χρησιμοποιήσει ένα στοιχείο ενεργητικού για μία μικρή σχετικά περίοδο έναντι συγκεκριμένων μισθωμάτων (ενοικίων). Τόσο η περίοδος της μίσθωσης όσο και το ύψος των μισθωμάτων είναι σχετικά μικρά σε σχέση με την ωφέλιμη ζωή και τη δίκαιη αξία του στοιχείου.

Στην περίπτωση, όμως, των χρηματοδοτικών μισθώσεων τόσο η περίοδος της μίσθωσης όσο και η παρούσα αξία των μελλοντικών μισθωμάτων προσεγγίζουν (ή είναι ίση με) την ωφέλιμη ζωή και τη πραγματική αξία του στοιχείου κατά την έναρξη της μίσθωσης. Επιπρόσθετα, τόσο ο κίνδυνος όσο και τα οφέλη από την κατοχή και χρήση του μεταφέρονται στο μισθωτή.

Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ο τίτλος ιδιοκτησίας παραμένει με τον εκμισθωτή, το στοιχείο ενεργητικού μαζί με τις υποχρεώσεις για τα μελλοντικά χρηματοδοτικά μισθώματα πρέπει να αναγνωρισθούν στον Ισολογισμό του μισθωτή (Δ.Λ.Π.17).

Σε αρκετές χώρες ο λογιστικός χειρισμός των λειτουργικών και χρηματοδοτικών μισθώσεων είναι παρόμοιος. Οι Ισολογισμοί των μισθωτών (lessees) δεν συμπεριλαμβάνουν τα στοιχεία ενεργητικού και τις υποχρεώσεις για μελλοντικά μισθώματα.

Με την εφαρμογή του Δ.Λ.Π.17 οι Ισολογισμοί των εταιρειών που χρησιμοποιούν εκτενώς τις χρηματοδοτικές μισθώσεις για χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους θα διαφοροποιηθούν σημαντικά καθώς θα πρέπει να αναγνωρίσουν τεράστια ποσά ως υποχρεώσεις. Αυτό θα αλλάξει πολύ τη σχέση δανείων προς Ίδια Κεφάλαια και το χρηματοδοτικό τους κίνδυνο όπως αυτός υπολογίζεται από τους σχετικούς αριθμοδείκτες.

II. Δημιουργία Άμεσης Ρευστότητας Και Κερδοφορίας-Πώληση Με Ταυτόχρονη Χρηματοδοτική Μίσθωση.

Το τέχνασμα αυτό χρησιμοποιείται από πάρα πολλές εταιρείες για «διόγκωση» των κερδών και «εξωραϊσμό» της ρευστότητάς τους. Για παράδειγμα, μία εταιρεία έχει ένα στοιχείο ενεργητικού με ωφέλιμη ζωή 10 χρόνια και με κόστος και πραγματική αξία €20 εκατ. Το πωλεί σε μία εταιρεία μίσθωσης για €30 εκατ. Και το μισθώνει για 10 χρονιαία μισθώματα των €3,5 εκατ. με τον τρόπο αυτό η εταιρεία:

- Ø Εισπράττει €30 εκατ. σε μετρητά και δημιουργεί άμεση ρευστότητα.
- Ø Καταχωρεί κέρδη €10 εκατ. και
- Ø Δεν αναγνωρίζει την παρούσα υποχρέωση για πληρωμή των μελλοντικών μισθωμάτων:

[την προεξοφλητική αξία των €35 εκατ. (€3,5 εκατ. * 10 έτη)].

Με την εφαρμογή του Δ.Λ.Π.17 και της Μ.Ε.Ε.27 οι εταιρείες που χρησιμοποιούν αυτό το λογιστικό τέχνασμα θα πρέπει να διαφοροποιήσουν σημαντικά τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις. Η Μ.Ε.Ε.27 απαγορεύει την καταχώριση τέτοιων συναλλαγών ως «πωλήσεις» και «χρηματοδοτικές μισθώσεις». Στη συγκεκριμένη περίπτωση, του παραπάνω παραδείγματος, η είσπραξη των €30 εκατ. δεν θα καταχωρηθεί ως «πώληση» αλλά ως δάνειο από την εταιρεία μίσθωσης.

Γίνεται αμέσως αντιληπτό ότι με την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. και των Μ.Ε.Ε. οι εταιρείες που χρησιμοποίησαν/ούν το εν λόγω λογιστικό τέχνασμα θα πρέπει να αναπροσαρμόσουν ανάλογα τους Ισολογισμούς τους.⁶⁷

---

⁶⁷ Χ. Βλάχος, Λ.Λουκάς, «Οι Επιπτώσεις Των Δ.Λ.Π. Και Δ.Π.Χ.Α. Σε Ειδικά Τεχνάσματα Δημιουργικής Λογιστικής», Χρηματοδότηση Εκτός Ισολογισμού – Χρηματοδοτικές Μισθώσεις, Σελ. 1.26 – 1.27 & Δημιουργία Άμεσης Ρευστότητας και Κερδοφορίας – Πώληση με Ταυτόχρονη Χρηματοδοτική Μίσθωση, Σελ. 1.27, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα», Global Training 2007-Best Seller, 4^η Έκδοση.

4.2 «ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΛΟΥΤΡΟ»

Μία από τις πιο «δημοφιλείς» στρατηγικές διαχείρισης των κερδών είναι το «Μεγάλο Λουτρό» το οποίο κάνουν στα αποτελέσματα της εταιρείας. Αυτή η στρατηγική συνίσταται στο να συμπεριλαμβάνονται όλες οι δυνητικές (προαιρετικές) ζημίες (πρόβλεψη έκτακτων δαπανών) στην τρέχουσα περίοδο. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα, τα καθαρά κέρδη της τρέχουσας περιόδου να είναι πολύ χαμηλά αλλά να αυξάνονται τα κέρδη έτσι στο μέλλον.⁶⁸

Η περίοδος η οποία επιλέγεται για να γίνει τέτοιο «λουτρό» είναι συνήθως μία με έντονα φτωχή απόδοση (συχνά σε μία ύφεση όταν οι περισσότερες άλλες εταιρείες επίσης δημοσιοποιούν λίγα κέρδη) ή μία με ασυνήθη γεγονότα τέτοια όπως αλλαγή της διοίκησης, συγχώνευση, αναδιάρθρωση κ.α..

Οι Wild, Bernstein και Subramanyam αναφέρουν ότι ένα από τα πλέον κραυγαλέα «Μεγάλα Λουτρά» συνέβη όταν ο Louis Gerstner έγινε διευθυντής της IBM, ο οποίος διέγραψε (απόσβεσε ολοσχερώς) κονδύλια συνολικού ύψους 4 δισεκατομμυρίων δολαρίων στο έτος που ανέλαβε τη διοίκηση. Ενώ ένα σημαντικό μέρος αυτής της χρέωσης δαπανών συμπεριελάμβανε έξοδα που σχετίζονταν με την τότε κατάσταση της εταιρείας, περιλάμβανε επίσης πολλά κονδύλια τα οποία συνιστούσαν μελλοντικά έξοδα της επιχείρησης. Οι αναλυτές εκτιμούν ότι οι αυξήσεις στα κέρδη που ανέφερε η IBM τα επόμενα χρόνια αποδίδονται σε αυτό το «Μεγάλο Λουτρό».⁶⁹

---

⁶⁸ Βας. Φ. Φίλιου, «Δημιουργική Λογιστική», «ΛΟΓΙΣΤΗΣ», Ιούλιος 2003.

⁶⁹ Βας. Φ. Φίλιου, «Οι Στρατηγικές Διαχείρισης Κερδών», Σελ.43-47, «Δημιουργική Λογιστική» (Creative Accounting), Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003.

4.3 «ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ»

Ο ρόλος της χρηματοοικονομικής ανάλυσης στην ευρύτερη κοινωνία συνδέεται με αυτόν της κυκλοφορίας των χρηματοοικονομικών πληροφοριών και έρχεται να κάνει αποτελεσματικότερη τη χρήση τους στη λήψη οικονομικών αποφάσεων. Οφέλη της χρηματοοικονομικής ανάλυσης κυρίως προκύπτουν σε όσους δεν έχουν πρόσβαση στα εσωτερικά πληροφοριακά συστήματα των οικονομικών οργανισμών, όμως, οφέλη μπορούν να προκύψουν και στους εντός μιας μονάδας σε περίπτωση συγκριτικής χρηματοοικονομικής ανάλυσης της μονάδας τους με άλλες επιχειρήσεις παρόμοιας αντικειμενικής μορφής.

Ενώ η ικανότητα της χρηματοοικονομικής ανάλυσης είναι θέμα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, η ανάγκη για αυτή υπάρχει διάχυτη στη σημερινή, οργανωμένη οικονομικά κοινωνία. Οι κοινωνικές ομάδες οι οποίες κάνουν χρήση της χρηματοοικονομικής ανάλυσης και οι χρήστες των «ακατέρ-γαστων» λογιστικών πληροφοριών είναι οι Μέτοχοι (τωρινοί και μελλοντικοί), Επενδυτές Διάφοροι, Πιστωτικά Ιδρύματα, Προμηθευτές/Πιστωτές, Ανταγωνιστές, Κεντρική Εξουσία, Τοπική Εξουσία, Άλλες Επίσημες Αρχές, Εργατικά Συνδικάτα, Επαγγελματικές Οργανώσεις, Χρηματοοικονομικοί Αναλυτές και Σύμβουλοι, Ακαδημαϊκοί και Ερευνητές, Πελάτες, Προσωπικό και τέλος το Κοινό.

Η Χρηματοοικονομική Ανάλυση, είναι ένα πλέγμα πολλαπλών και πολύπλοκων σχέσεων λογιστικών μετρήσεων. Οι αριθμοδείκτες είναι μεταξύ των πλέον γνωστών και ευρέως χρησιμοποιούμενων μέσων στη χρηματοοικονομική ανάλυση μέσω των λογιστικών καταστάσεων, πρέπει όμως να σημειωθεί ότι δεν είναι αποκλειστικά η αριθμητική απεικόνιση συγκριτικών σχέσεων και λόγων όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται στην αγγλική βιβλιογραφία (ratio). Επομένως, αναφερόμενοι στην Χρηματοοικονομική Ανάλυση, μπορούμε να πούμε ότι μιλάμε για ποσοτικές σχέσεις που είναι ή μπορούν να μετρηθούν και

να απεικονιστούν αριθμητικά αναφορικά με τα μεγέθη των λογιστικών καταστάσεων και όχι αποκλειστικά για αριθμοδείκτες, με την έννοια των πηλίκων κάποιων διαιρέσεων.

4.3.1 «Η Χρήση Των Αριθμοδεικτών Από Τις Οικονομικές Μονάδες»

Οι αριθμοδείκτες σαν βασικά διαγνωστικά κριτήρια, θεωρούνται ότι χρησιμοποιούνται αποκλειστικά από χρήστες που δεν έχουν πρόσβαση στις πληροφοριακές βάσεις των οικονομικών μονάδων, είναι γεγονός όμως ότι ολοένα και περισσότερο εφαρμόζονται και από τις διοικήσεις των οργανισμών με σκοπό την αντικειμενικότερη αξιολόγηση των ίδιων των επιχειρήσεων τους. Ειδικότερα, προσφέρονται για τη δημιουργία προτύπων (μέσου όρου) ενός κλάδου ή μιας υποδειγματικής (leader) στο κλάδο επιχείρησης.

Οι αριθμοδείκτες όπως και τα περισσότερα μεγέθη και αριθμητικές εκφράσεις σχέσεων στην χρηματοοικονομική ανάλυση, δεν αποκαλύπτουν πολλά από μόνοι τους και έτσι το περιεχόμενό τους μπορεί να αξιολογηθεί μόνο σε σύγκριση με κάποια πρότυπα ή standards, με δείκτες και μεγέθη προηγούμενων περιόδων της ίδιας μονάδας ή με δείκτες άλλων μονάδων σαν μέσο όρο του κλάδου στον οποίο η εξεταζόμενη μονάδα ανήκει. Οι συγκρίσεις αυτές μπορούν να γίνουν είτε στατικά σε μια δεδομένη χρονική στιγμή, είτε και διαχρονικά σαν εξέλιξη ή τάση, υπάρχουν δηλαδή δύο διαστάσεις στη σύγκριση και αξιολόγηση μιας μονάδας, ενδοεταιρικά και διεταιρικά (με άλλες μονάδες).

Οι αριθμοδείκτες γενικά:

- Ø Είναι σχέσεις μεταξύ μεγεθών, λογιστικής ή στατιστικής προελεύσεως, που καταρτίζονται με σκοπό τον προσδιορισμό της πραγματικής θέσεως ή της αποδοτικότητας των διάφορων τμημάτων ή ολόκληρων τομέων της

οικονομικής μονάδας και, σε τελική ανάλυση, της πραγματικής καταστάσεως ολόκληρης της οικονομικής μονάδας ή και γενικότερα του κλάδου στον οποίο ανήκει η μονάδα αυτή.

- Ø Προσδιορίζουν τη σχέση μεταξύ βασικών επιχειρηματικών μεγεθών, διευκολύνουν την επιχειρηματική δράση και επεξηγούν τα αποτελέσματα που προκύπτουν από αυτή. Με το σύστημα των αριθμοδεικτών προσδιορίζεται, επίσης, ο βαθμός αποδόσεως των διαφόρων δραστηριοτήτων της οικονομικής μονάδας, με σκοπό την ορθολογικότερη εκμετάλλευση των μέσων δράσεώς της. Επιτυγχάνεται η συσχέτιση βασικών μεγεθών από τη θέση και τη δραστηριότητα των οικονομικών μονάδων και ο προσδιορισμός των αριθμοδεικτών.

- Ø Για την κατάρτιση των αριθμοδεικτών τα λογιστικά μεγέθη λαμβάνονται από: *i.* τον ισολογισμό, *ii.* το λογαριασμό γενικής εκμεταλλεύσεως, *iii.* το λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως, *iv.* τους λογαριασμούς της γενικής λογιστικής, *v.* τους λογαριασμούς της αναλυτικής λογιστικής, *vi.* τα λογιστικά και εξωλογιστικά έντυπα και στατιστικά στοιχεία της οικονομικής μονάδας.

- Ø Καταρτίζονται με βάση τους εξής κανόνες:
  - Η συσχέτιση των μεγεθών γίνεται κατά τρόπο ώστε οι δείκτες-αριθμοί που προκύπτουν να είναι ευθέως ανάλογοι με την κατάσταση που απεικονίζουν, δηλαδή οι υψηλότεροι δείκτες να αντιστοιχούν σε ευνοϊκότερες καταστάσεις και οι χαμηλότεροι σε δυσμενέστερες.
  - Τα μεγέθη των συσχετίσεων επιλέγονται κατά τρόπο που να μειώνει στο ελάχιστο π.χ. τα λάθη ή τις επιπτώσεις νομισματικών διακυμάνσεων.

- Στη θέση των απόλυτων τιμών, κατά το δυνατό, λαμβάνονται οι τιμές μέσου όρου.
- Οι δείκτες που αναφέρονται στην έννοια του κόστους, κατά κανόνα, εκτιμώνται σε συσχέτιση με δείκτες που η σύνθεσή τους βασίζεται σε ποσοτικά δεδομένα.
- Δείκτες που οι όροι τους αναφέρονται σε διάστημα χρήσεως μικρότερο από δώδεκα (12) μήνες δεν είναι ενδεικτικοί της όλης καταστάσεως της οικονομικής μονάδας και κρίνονται πάντοτε σε συσχέτιση με δείκτες αντίστοιχων χρονικών περιόδων προηγούμενων ετών.
- Οι δείκτες καλύπτουν όλους τους τομείς δραστηριότητας της οικονομικής μονάδας. Για το λόγο αυτό ταξινομούνται σε ομάδες κατά τρόπο που να επιτρέπει μία αρκετά πλατύτερη ανάλυση κάθε δραστηριότητας.
- Δείκτης μεμονωμένος έχει σχετική μόνο χρησιμότητα. Για αυτό επιβάλλεται να γίνεται σύγκριση διάφορων δεικτών μεταξύ τους, ώστε να εξασφαλίζονται ορθά συμπεράσματα.
- Οι δείκτες είναι δυνατό να είναι απλοί ή σύνθετοι.

4.3.2 «Προβλήματα Στη Χρήση Αριθμοδεικτών»

- **Έλλειψη Στοιχείων:** Σε έναν αριθμοδείκτη είναι αναγκαίο να υπάρχει σχέση μεταξύ του φαινομένου που αντιπροσωπεύει ο αριθμητής και αυτού που αντιπροσωπεύει ο παρανομαστής του λόγου. Επιπλέον, για να εξαχθεί κάποιο συμπέρασμα απαιτούνται τα αντίστοιχα ποσοτικά στοιχεία που με τις κατάλληλες πράξεις, θα προσδιορίσουν ποσοτικά την υπάρχουσα σχέση. Η έλλειψη, επομένως τέτοιων σχέσεων καθώς και ποσοτικών στοιχείων τους αποτελεί ένα από τα βασικά προβλήματα στη χρήση των αριθμοδεικτών.

- **Επιλογή Δεικτών:** Σημαντικό πρόβλημα καθιστά και η επιλογή των κατάλληλων αριθμοδεικτών, δεδομένου του όγκου των δημοσιευόμενων οικονομικών πληροφοριών αναφορικά με μια συγκεκριμένη μονάδα. Ο αναλυτής θα πρέπει να επιλέξει εκείνα τα στοιχεία τα οποία είναι τα πλέον αποκαλυπτικά και να καταρτίσει τους κατάλληλους δείκτες.
- **Η Αξιοπιστία Των Λογιστικών Αριθμών:** Οι αριθμοδείκτες που στηρίζονται στα στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων περιέχουν τα ελαττώματα και αδυναμίες αυτών. Επιβάλλεται επομένως, να γίνεται προσεκτική επιλογή των λογιστικών αριθμών που θα χρησιμοποιηθούν.
- **Η Διαθεσιμότητα Των Λογιστικών Στοιχείων:** Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις των επιχειρήσεων και ειδικά αυτών που δεν είναι υποχρεωμένες να τις δημοσιεύουν, καθυστερούν σημαντικά να ετοιμαστούν και να κοινοποιηθούν.
- **Η Ανομοιογένεια Των Λογιστικών Μεθόδων:** Έχει αποδειχτεί μέσα από έρευνες ότι οι επιχειρήσεις και οι εκάστοτε διοικήσεις ακολουθούν διαφορετικές κάθε φορά λογιστικές μεθόδους, λόγω ότι έχουν την ευχέρεια να επιλέξουν τις λογιστικές αρχές όπου θα εξυπηρετήσουν καλύτερα τους στόχους τους.
- **Μη Ελεγμένες Λογιστικές Καταστάσεις:** Ο αναλυτής θα πρέπει να μπορέσει να δει τους αριθμούς που εμφανίζονται σε κάποιες λογιστικές καταστάσεις στο οικονομικό και ανθρώπινο εκείνο περιβάλλον στο οποίο αυτές δημιουργήθηκαν και συντάχθηκαν και επομένως εξηγούνται καλύτερα.
- **Η Μη Γραμμική Σχέση Μεταξύ Αριθμητή Και Παρανομαστή Στον Υπολογισμό Των Δεικτών:** Ο αριθμητής και παρανομαστής είναι απαραίτητο να είναι ευθέως ανάλογοι μεταξύ τους κατά τη σύγκριση δεικτών. Έτσι ένας αναλυτής που χρησιμοποιεί αριθμοδείκτες είναι αναγκαίο να ελέγξει τη γραμμική σχέση μεταξύ του αριθμητή και του παρανομαστή.

- **Μη Λογιστικοποίηση Ορισμένων Γεγονότων:** Συχνά, ένας σημαντικός αριθμός γεγονότων που εμπεριέχουν ουσιαστική σημασία και επίπτωση, δεν βρίσκονται καταχωρημένα στους κανονικούς λογαριασμούς. Στην καλύτερη περίπτωση βρίσκονται στους λογαριασμούς τάξεως ή σε σημείωση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σκόπιμα ή μη και έτσι ξεφεύγουν της προσοχής του εξωτερικού αναλυτή.
- **Επιλεκτική Εμφάνιση Συγκεκριμένων Μεγεθών Και Λογαριασμών Στις Διάφορες Κατηγορίες Των Στοιχείων Των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων:** Στην περίπτωση αυτή ανήκουν λογαριασμοί όπως επιχορηγήσεις διαφόρων αναπτυξιακών νόμων και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων καθώς και το προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο. Η επιλεκτική κατάταξη των μεγεθών αυτών στους γενικότερους λογαριασμούς του ισολογισμού έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση των αποτελεσμάτων και κατ' επέκταση και τη παραπλάνηση του οικονομικού αναλυτή.
- **Αφανείς Υποχρεώσεις Και Δεσμεύσεις:** Αφανείς υποχρεώσεις είναι δυνατό να σχετίζονται με «off balance sheet financing», δηλαδή χρηματοδοτήσεις από και προς πηγές και σε ποσά που δεν εμφανίζονται στον ισολογισμό.
- **Αρνητικοί Παρανομαστές:** Υπάρχουν περιπτώσεις στον υπολογισμό αριθμοδεικτών όπου οι διαιρέτες των κλασμάτων είναι αρνητικοί, για παράδειγμα αρνητική καθαρή θέση κατά τον υπολογισμό της απόδοσης ιδίων κεφαλαίων.
- **Στοιχεία Από Βάσεις Δεδομένων:** Χρειάζεται προσοχή στην έρευνα και μελέτη με τη μορφή βάσεων δεδομένων καθώς και αυτή η τεχνική έχει αδυναμίες, οι κυριότερες των οποίων είναι τα λάθη στη καταχώριση των στοιχείων, η συνάθροιση στοιχείων διαφόρων επιχειρήσεων σε μια κατηγορία ενώ τα στοιχεία δεν ανήκουν στους ίδιους λογαριασμούς, έλλειψη των πλέον τρεχόντων στοιχείων.

- **Η Διαφάνεια Των Αριθμοδεικτών:** Όπως και με τις λογιστικές καταστάσεις, έτσι και με τους αριθμοδείκτες, αμφισβητείται η ακρίβεια τους. Στον Foster (1986, σελ.124) αναφέρονται εργασίες διαφόρων ερευνητών (π.χ. Gombola και Ketz 1983) σύμφωνα με τις οποίες οι πλέον ακριβείς και σχετικοί με την κατάσταση της αντίστοιχης επιχείρησης αριθμοδείκτες είναι οι δείκτες ταμειακής ρευστότητας, ταμειακής ροής σύνολο ενεργητικού, χρηματοοικονομικής μόχλευσης, απόδοσης ιδίων κεφαλαίων και ανακύκλωσης αποθεμάτων.

4.3.3 «Συνοπτική Παρουσίαση Αριθμοδεικτών»

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΡΕΥΣΤΟΤΗΤΑΣ

Ø Δείκτης Έμμεσης Ή Κυκλοφοριακής Ρευστότητας

$$\frac{\text{Κυκλοφορούν} + \text{Χρεωστικοί Μεταβ/κοί Λογ/μοί}}{\text{Βραχ. Υποχρεώσεις} + \text{Πιστωτ. Μεταβ/κοί Λογ/μοί}}$$

Όριο > 1

Παρουσιάζει την ποσοτική σχέση των κυκλοφοριακών περιουσιακών στοιχείων του ενεργητικού στον ισολογισμό της μονάδας με τις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις. Χρησιμεύει στην αξιολόγηση της βραχυπρόθεσμης ρευστότητας της επιχείρησης και ιδιαίτερα στη χορήγηση πίστωσης από προμηθευτές ή κεφαλαίων κίνησης από τις τράπεζες αλλά και στην διατήρησή της από τη διοίκηση σε ορθολογικά επίπεδα.

Ø Δείκτης Άμεσης Ή Πραγματικής Ρευστότητας

$$\frac{\text{Κυκλο/ρούν} - (\text{Αποθέματα} + \text{Προκ/λές Αποθεμάτων} \& \text{ Παγίων})}{\text{Βραχ. Υποχρεώσεις} + \text{Πιστωτικοί Μεταβατικοί Λογαριασμοί}}$$

Όριο ≥ 1

Παρουσιάζει τη σχέση των πλέον ρευστοποιήσιμων κυκλοφοριακών στοιχείων προς τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις αποτελώντας μια περισσότερο αυστηρή μέτρηση της ικανότητας της επιχείρησης να ανταποκριθεί στις τρέχουσες υποχρεώσεις της. Χρησιμοποιείται στην αξιολόγηση της ρευστότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας της μονάδας καθώς και του τμήματος εισπράξεων σε συνδυασμό με τους όρους πωλήσεων.

Ø Δείκτης Ταμειακής Ρευστότητας

$$\frac{\text{Ταμειακά} + \text{Ισοδύναμα Ταμειακά} + \text{Διαπραγματευόμενα Χρεόγραφα}}{\text{Βραχ. Υποχρεώσεις} + \text{Πιστωτικοί Μεταβατικοί Λογαριασμοί}}$$

Όριο < 1

Είναι ο πλέον ενδεικτικός αριθμοδείκτης στην αξιολόγηση της ρευστότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας της μονάδας αλλά και της αποδοτικότητας του τμήματος εισπράξεων και πληρωμών.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ
Ή ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΤΑΧΥΤΗΤΑΣ

Ø Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ή Ανακύκλωσης Απαιτήσεων

$$\frac{\text{Πωλήσεις (επί πιστώσει)}}{\text{Απαιτήσεις}} \quad \text{ή} \quad \frac{365 * \text{Μέσο Υπόλοιπο Απαιτήσεων}}{\text{Πωλήσεις}}$$

«Φορές ετησίως»

«Ημέρες»

Όριο > 1

Παρουσιάζει πόσες φορές μέσα στη χρήση ανακυκλώνονται τα υπόλοιπα του λογαριασμού «Απαιτήσεις» ενώ σε ημέρες δείχνει το διάστημα που απαιτείται για την είσπραξη/ρευστοποίηση των υπολοίπων αυτών. Χρησιμεύει στην αξιολόγηση της απόδοσης των πωλήσεων και πίστωσης προς τους πελάτες καθώς και στην απόφαση factoring των υπολοίπων των πελατών μιας επιχείρησης. Παράλληλα, αντιπροσωπεύει την πιστωτική πολιτική της μονάδας προς τους πελάτες και τους ανταγωνιστές της.

Ø Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ή Ανακύκλωσης Αποθεμάτων

$$\frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Μέσα Αποθέματα}} \quad \text{ή} \quad \frac{365 * \text{Μέσο Όρο Αποθεμάτων}}{\text{Κόστος Πωληθέντων}}$$

«Φορές ετησίως»

«Ημέρες»

Όριο > 1

Παρουσιάζει πόσες φορές τα εμπορεύσιμα αποθέματα της μονάδος ανακυκλώνονται μέσα στη χρήση. Εσωτερικά, χρησιμεύει στην αξιολόγηση της απόδοσης των πωλήσεων και διαχείρισης αποθεμάτων και εξωτερικά στην εκτίμηση της ποιότητας των αποθεμάτων, ειδικά σε μια απόφαση υποθήκευσης των αποθεμάτων από μια τράπεζα.

Ø Δείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Υποχρεώσεων

<u>Αγορές Περιόδου</u> Βραχ. Υποχρεώσεις	ή	<u>365* Μέσο Όρο Υποχρεώσεων</u> Αγορές
«Φορές ετησίως»		«Ημέρες»

Παρουσιάζει πόσες φορές μέσα στη χρήση ανακυκλώνονται τα υπόλοιπα του λογαριασμού «Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις» ενώ σε ημέρες δείχνει το διάστημα που απαιτείται για την πληρωμή αυτών. Ο συγκεκριμένος δείκτης πάντοτε εξετάζεται μαζί με τον δείκτη κυκλοφοριακής ταχύτητας Απαιτήσεων, ώστε να συγκρίνεται η περίοδος λαμβανόμενης πίστωσης από τους προμηθευτές με την περίοδο παρεχόμενης πίστωσης στους πελάτες. Οι επιχειρήσεις προσπαθούν να επιτύχουν όσο μεγαλύτερη πίστωση από τους προμηθευτές τους σε σχέση με αυτή που παρέχουν στους πελάτες τους.

ΑΡΙΘΜΟΛΟΓΙΚΤΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΔΟΜΗΣ
ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Ø Δείκτης Χρηματοδότησης Παγίων

Ίδια Κεφάλαια
Αξία Παγίων

Όριο > ή < ή = 1
στα πλαίσια του κλάδου

Παρουσιάζει τον τρόπο χρηματοδότησης των παγίων και είναι ένδειξη της άνεσης που έχει η επιχείρηση σε κεφάλαια κίνησης αφού ένας δείκτης χρηματοδότησης παγίων μεγαλύτερος της μονάδος δείχνει ότι μέρος και των τρεχουσών αναγκών της εταιρείας σε κεφάλαια κίνησης έχει καλυφθεί από ίδια κεφάλαια.

Ø Δείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού Προς Σύνολο Υποχρεώσεων

Κυκλοφορούν Ενεργητικό
Υποχρεώσεις

Όριο ≥ 1

Αποτελεί ένδειξη της μακροχρόνιας ρευστότητας της επιχείρησης. Χρησιμοποιείται από τους δανειστές της μονάδας και τους χρηματοοικονομικούς αναλυτές.

Ø Δείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης

Σύνολο Δανείων
Σύνολο Παθητικού

Όριο < 1

Παρουσιάζει τη σχέση δανείων προς το σύνολο κεφαλαίων κάθε μορφής που είναι επενδυμένα ή χρησιμοποιούνται με οποιοδήποτε τρόπο από την επιχείρηση και χρησιμοποιείται στην εκτίμηση της δανειακής επιβάρυνσης της (με επίσημα δάνεια).

Ø Δείκτης Παγίων Προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Πάγιο Ενεργητικό (Καθαρό)
Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις

Όριο ≥ 1

Παρουσιάζει ως ένα βαθμό την κάλυψη των μακροχρόνιων πιστωτών της επιχείρησης από ρευστοποιήσιμα στοιχεία και στο βαθμό που αυτά δεν είναι υποθηκευμένα σε άλλους πιστωτές, επίσης βοηθά στην εκτίμηση του βαθμού άντλησης δανειακών κεφαλαίων με υποθήκευση παγίων.

Ø Δείκτης Κάλυψης Τόκων

Ολικά Από/τα προ Φόρων + Ετήσιοι Τόκοι Δανείων + Διάφ. Μισθώματα

Τόκοι + Μισθώματα + Χρεολύσια Προ Φόρων

Όριο > 1

Παρουσιάζει πόσες φορές το εισόδημα προ φόρων καλύπτει τις πάγιες ετήσιες δαπάνες της επιχείρησης και χρησιμεύει στην εκτίμηση της μακροχρόνιας ρευστότητας και της βιωσιμότητάς της.

Ø Δείκτης Περιθωρίου Κεφαλαιακής Μόχλευσης

Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων
Απόδοση Επενδυμένων Κεφαλαίων

Παρουσιάζει τη σχέση απόδοσης σε ποσοστό και χρησιμοποιείται από την διοίκηση για τη χάραξη χρηματοοικονομικής και μερισματικής πολιτικής, ενώ από τους αναλυτές για το σχηματισμό πρόβλεψης μιας μόχλευσης και των επιπτώσεων της στα μελλοντικά κέρδη και τη ρευστότητα της επιχείρησης.

Ø Δείκτης Παλαιότητας Παγίων

Σύνολο Συσσωρευμένων Αποσβέσεων
Αξία Κτήσεως Παγίων

Όριο < = 1

Παρουσιάζει τη παλαιότητα των παγίων και της (πιθανόν) άμεσης ανάγκης και δυνατότητας αντικατάστασής τους. Επίσης, χρησιμεύει στην εκτίμηση των αποσβέσεων σε μια πρόβλεψη των ταμειακών ροών της επιχείρησης.

Ø Δείκτης Βαθμού Παγιοποίησης

Αξία Παγίων (καθαρή)
Σύνολο Παθητικού

Όριο ~ 1

Αντανακλά το βαθμό στον οποίο τα κεφάλαια που άντλησε η επιχείρηση έχουν επενδυθεί σε πάγια, σε σύγκριση με τα βραχυπρόθεσμης μορφής περιουσιακά στοιχεία. Η υπερπαγιοποίηση μπορεί να σημαίνει υπερδανεισμό καθώς και μεγάλες αποσβέσεις, έξοδα τα οποία ενδέχεται να μειώσουν τη λογιστική απόδοση της επιχείρησης.

Ø Δείκτης Αυτοχρηματοδότησης

Αποθεματικά
Μετ. Κεφάλαιο

Όριο ~ 1

Χρησιμεύει στη διάγνωση της πιστοληπτικής ικανότητας της επιχείρησης και της χρηματοδοτικής πολιτικής, καθώς και στις μακροχρόνιες επενδυτικές προθέσεις των στελεχών της.

Ø Δείκτης Εντάσεως Κεφαλαίου

Αποσβέσεις Ετήσιες (τρέχουσες τιμές)
Ετήσιο Κόστος Εργασίας

Παρουσιάζει το βαθμό αυτοματοποίησης της παραγωγής βιομηχανικών επιχειρήσεων και χρησιμοποιείται στην εκτίμηση του τρόπου λειτουργίας και του βαθμού σύγχρονης οργάνωσης και ανταγωνιστικότητας μιας επιχείρησης.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Ø Δείκτης Απόδοσης Συνόλου Επενδυμένων Κεφαλαίων

$$\frac{\text{Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων} + \text{Χρημ/κα έξοδα}}{\text{Σύνολο Παθητικού}}$$

Όριο ≤ 1

Συνιστά τη βασικότερη ένδειξη αποδοτικότητας μιας μονάδας ανεξάρτητα της πηγής των κεφαλαίων της και αντανακλά την ικανότητάς της να παράγει κέρδη. Χρησιμοποιείται για να εκτιμήσουν οι χρήστες το αποτέλεσμα των ποικίλων κινήσεών της.

Ø Δείκτης Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων

$$\frac{\text{Καθαρά Κέρδη προ Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Όριο ~ 1

Χρησιμεύει στην εκτίμηση της ικανοποιητικής ή μη αμοιβής των κεφαλαίων των ιδιοκτητών σε μια επιχείρηση.

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ø Δείκτης Κόστους Πωληθέντων

$$\frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Καθαρές Πωλήσεις}}$$

Παρουσιάζουν ενδείξεις αποδοτικότητας, αφού ένα μικρό ποσοστό μικτού κέρδους δεν αφήνει πολλά περιθώρια για την κάλυψη εξόδων και της εμφάνισης καθαρού κέρδους τελικά. Μετρούν την απόδοση τμημάτων όπως πωλήσεων, marketing, προμηθειών και παραγωγής.

Ø Δείκτης Περιθωρίου Πωλήσεων

Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης Προ Χρηματ/κών Εξόδων Και Φόρων

Καθαρές Πωλήσεις

Όριο < 1

Εκτιμά την αποτελεσματικότητα και την επικερδότητα των πωλήσεων και της επιχείρησης σε σύγκριση με το μέσο δείκτη του κλάδου.

Ø Δείκτης Αποτελεσματικότητας Κεφαλαιακής Μόχλευσης

Ποσοστό Μεταβολής Ολικών Αποτ/των Εκμετάλλευσης
Ποσοστό Μεταβολής Αποτελεσμάτων Προ Τόκων & Φόρων

Εκτιμά την αποτελεσματικότητα της κεφαλαιακής μόχλευσης από τη διοίκηση και προβλέπει τις μεταβολές στα καθαρά κέρδη της επιχείρησης σε σχέση με μεταβολές στα ολικά αποτελέσματα εκμετάλλευσης.⁷⁰

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Ø Δείκτης Τιμής Προς Κέρδη Ανά Μετοχή (Price Earnings Ratio ή P/E)

Χρηματιστηριακή τιμή μετοχής
Κέρδη ανά μετοχή

Για τον καθορισμό του P/E διαιρούμε απλά την τρέχουσα χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής με τα αντίστοιχα κέρδη της εταιρείας ανά μετοχή για τους τελευταίους 12 μήνες ή για το πιο πρόσφατο έτος ή ακόμα και για το προβλεπόμενο έτος. Ο δείκτης P/E είναι το πλέον δημοφιλές εργαλείο για τους επενδυτές προκειμένου να προσδιορίσουν τις επενδυτικές τους κινήσεις και εμμέσως τις τιμές των μετοχών. Είναι ένα από τα κυριότερα μέτρα που χρησιμοποιούνται για να καθοριστεί αν μια μετοχή είναι υπερτιμημένη ή υποτιμημένη.

⁷⁰ Κωνσταντίνος Κάντζος , MBA,Ph.D «Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων», Δεύτερη Έκδοση 1997, Εκδοτικός Οίκος «INTERBOOKS».

Ένας χαμηλός δείκτης P/E, σε συνδυασμό με μια χαμηλή τιμή μετοχής και μεγάλα κέρδη αποτελεί ένδειξη ότι η μετοχή είναι υποτιμημένη και θα πρέπει να ανέβει στο άμεσο ή στο απώτερο μέλλον, επειδή λόγω της ελκυστικότητάς της, οι επενδυτές θα «τρέξουν» να την αγοράσουν. Το σκεπτικό αυτό ακολουθεί το γεγονός ότι μια εταιρεία με υψηλή χρηματιστηριακή αξία και χαμηλά κέρδη είναι υπερτιμημένη και η τιμή της θα πρέπει λογικά να υποχωρήσει.⁷¹

Ø Κέρδη Ανά μετοχή (Earnings Per Share-E.P.S.)

Καθαρά Κέρδη Χρήσεως
Μέσος Αριθμός Μετοχών Σε Κυκλοφορία

Απεικονίζει το ύψος των καθαρών κερδών που αντιστοιχεί σε κάθε μετοχή της επιχείρησης. Αν κατά τη διάρκεια της χρήσεως αυξηθεί το μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης και εκδοθούν νέες μετοχές τότε θα πρέπει να υπολογιστεί ο σταθμικός μέσος όρος του αριθμού των μετοχών που υπήρχαν κατά τη διάρκεια της χρήσεως στην οποία πραγματοποιήθηκαν τα κέρδη της επιχείρησης.

---

⁷¹ Νικόλαος Γεωργιάδης, Υπεύθυνος Ανάλυσης «Valuation & Research Specialists», «Ο Λόγος Τιμής Μετοχής προς Κέρδη ανά Μετοχή (Price Earnings Ratio ή P/E)», Απρίλιος 2005.

4.3.4 «Επίπτώσεις Στους Αριθμοδείκτες Των Βασικότερων Λογιστικών Διαφορών Μεταξύ Δ.Π.Χ.Π. & Ε.Γ.Λ.Σ.»

Η επίπτωση των βασικότερων λογιστικών διαφορών μεταξύ των Δ.Π.Χ.Π. με το Ε.Γ.Λ.Σ. στους χρηματοοικονομικούς δείκτες εξετάζεται υπό την προϋπόθεση ότι όλες οι υπόλοιπες μεταβλητές παραμένουν σταθερές (*ceteris paribus*).⁷²

Λογιστική Διαφορά	Επίπτωση Στους Δείκτες
Κεφαλαιοποίηση εξόδων απόκτησης ακινήτων και δανειακού κόστους	<ul style="list-style-type: none"> § Μειώνεται η κυκλοφοριακή ταχύτητα παγίων. § Μεταβάλλονται οι δείκτες απόδοσης (π.χ. απόδοση παγίων). § Μεταβάλλεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μεταβάλλεται ο δείκτης P/E.
Καταχώριση των επιχορηγήσεων παγίων στο παθητικό (Επιλογή Α)	<ul style="list-style-type: none"> § Αυξάνεται η δανειακή επιβάρυνση. § Αυξάνεται η απόδοση ιδίων κεφαλαίων.
Καταχώριση των επιχορηγήσεων παγίων στην πίστωση των παγίων (Επιλογή Β)	<ul style="list-style-type: none"> § Αυξάνεται η κυκλοφοριακή ταχύτητα παγίων. § Αυξάνεται η απόδοση παγίων.
Υπολογισμός ετήσιας απόσβεσης μετά την αφαίρεση υπολειμματικής αξίας	<ul style="list-style-type: none"> § Αυξάνονται οι δείκτες απόδοσης. § Αυξάνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μειώνεται ο δείκτης P/E.

⁷² Α. Φλώρου, «Πως Θα Αλλάξουν Τα Κέρδη Και Η Καθαρή Θέση, Πως Θα Διαμορφωθούν Οι Δείκτες Και Ποιοι Κλάδοι Θα Επηρεαστούν Περισσότερο».

<p>Αναπροσαρμογή παγίων με μεγαλύτερους συντελεστές</p>	<p>§ Μειώνεται η κυκλοφοριακή ταχύτητα παγίων. § Μειώνονται οι δείκτες απόδοσης. § Μειώνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μειώνεται η δανειακή επιβάρυνση. § Αυξάνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Κεφαλαιοποίηση εξόδων ανάπτυξης</p>	<p>§ Αυξάνονται οι δείκτες απόδοσης. § Αυξάνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μειώνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Διαγραφή αποσβέσεων υπεραξίας</p>	<p>§ Μεταβάλλονται οι δείκτες απόδοσης. § Αυξάνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μειώνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Απομείωση υπεραξίας</p>	<p>§ Αυξάνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μεταβάλλονται οι δείκτες απόδοσης. § Αυξάνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσης με τα εσωτερικώς δημιουργούμενα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας</p>	<p>§ Μειώνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Μειώνονται οι δείκτες απόδοσης. § Αυξάνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων - Υπολογισμός απόσβεσης στην μειωμένη λογιστική αξία των παγίων</p>	<p>§ Αυξάνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων. § Αυξάνονται οι δείκτες απόδοσης. § Μειώνεται ο δείκτης P/E.</p>

<p>Αποτίμηση αποθεμάτων στην χαμηλότερη αξία μεταξύ τιμής κτήσης και καθαρής αξίας ρευστοποίησης</p> <p>Μετάβαση από L.I.F.O. σε F.I.F.O.</p>	<p>§ Αυξάνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων.</p> <p>§ Αυξάνονται οι δείκτες απόδοσης.</p> <p>§ Αυξάνεται η μέση διάρκεια παραμονής των αποθεμάτων.</p> <p>§ Αυξάνεται η κυκλοφοριακή ρευστότητα.</p> <p>§ Μειώνεται ο δείκτης P/E.</p> <p>§ Μειώνεται η άμεση ρευστότητα.</p>
<p>Εμφάνιση χρηματοδοτικών μισθώσεων (Μισθωτής)</p>	<p>§ Μειώνεται η κυκλοφοριακή ταχύτητα παγίων.</p> <p>§ Μειώνεται η απόδοση παγίων.</p> <p>§ Αυξάνεται η δανειακή επιβάρυνση.</p>
<p>Διαγραφή εκμισθώσεων περιουσιακών στοιχείων με χρηματοδοτική μίσθωση (Εκμισθωτής)</p>	<p>§ Αυξάνεται η κυκλοφοριακή ταχύτητα παγίων.</p> <p>§ Αυξάνεται η κυκλοφορική ρευστότητα.</p> <p>§ Αυξάνεται η άμεση ρευστότητα.</p>
<p>Σχηματισμός περισσότερων προβλέψεων</p>	<p>§ Μειώνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων.</p> <p>§ Μειώνονται οι δείκτες απόδοσης.</p> <p>§ Αυξάνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσης με τα έξοδα ίδρυσης, εγκατάστασης και αναδιοργάνωσης</p>	<p>§ Μειώνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων.</p> <p>§ Μειώνονται οι δείκτες απόδοσης.</p> <p>§ Αυξάνεται ο δείκτης P/E.</p>
<p>Επιβάρυνση των αποτελεσμάτων χρήσης με τα δικαιώματα προαίρεσης στελεχών (executive stock options)</p>	<p>§ Μειώνεται ο δείκτης κάλυψης τόκων.</p> <p>§ Μειώνονται οι δείκτες απόδοσης.</p> <p>§ Αυξάνεται ο δείκτης P/E.</p>

4.4 «ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ»

Η αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων έχει απασχολήσει έντονα τη διεθνή αρθογραφία και βιβλιογραφία. Ωστόσο, η επίπτωση του μεγέθους της φοροδιαφυγής στην εγκυρότητα των οικονομικών καταστάσεων και στην πληροφόρηση που παρέχεται στο επενδυτικό κοινό είναι ένα ζήτημα το οποίο έχει παραμεληθεί. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί αν ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος της αρθογραφίας έχει ως πεδίο έρευνας τις Η.Π.Α., όπου υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ του λογιστικού και φορολογητέου εισοδήματος από τα τέλη του 1980. Οι περιπτώσεις παραποίησης κερδών στις Η.Π.Α. αναφέρονται στα λογιστικά κέρδη (και όχι στα φορολογητέα), τα οποία, όπως διαφαίνεται από τις έρευνες, λαμβάνουν υπόψη οι επενδυτές στη λήψη των αποφάσεων τους.

Όπως έχει προαναφερθεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, λογιστική απάτη (accounting fraud) είναι είτε η εσκεμμένη αναγραφή λανθασμένων στοιχείων, είτε η εσκεμμένη παράλειψη ποσών ή πληροφοριών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με στόχο την παραπλάνηση των χρηστών της.⁷³ Συνεπώς, η φοροδιαφυγή των επιχειρήσεων που οδηγεί σε ανακριβείς χρηματοοικονομικές καταστάσεις που εξαπατούν και τους επενδυτές και τη δημόσια αρχή (π.χ. εφορίες) συνιστά λογιστική απάτη.

Οι Coppens και Peek (2005) παρέχουν αποδείξεις ότι οι επιχειρήσεις στις χώρες όπου τα λογιστικά κέρδη ταυτίζονται με τα φορολογητέα εμφανίζονται να είναι λιγότερο επικερδείς λόγω της ύπαρξης του κινήτρου της φοροδιαφυγής. Οι Ball και Shivakumar (2004) εξετάζουν επίσης το κίνητρο της φοροδιαφυγής και υποστηρίζουν ότι οι λογιστικές καταστάσεις των μη εισηγμένων επιχειρήσεων είναι λιγότερο αξιόπιστες καθώς οι εισηγμένες εταιρείες δεν επιλέγουν τη

---

⁷³ Όπως έχει οριστεί από το Auditing Standards Board (A.S.B.) του American Institute of Certified Public Accountants (A.I.C.P.A) Το A.S.B. εισήγαγε για πρώτη φορά τον όρο απάτη (fraud) στο Ελεγκτικό Πρότυπο 82 (Statement of Auditing Standards 82: Consideration of Fraud in a Financial Statement Audit), το οποίο αντικατέστησε το Πρότυπο 53 (Statement of Auditing Standards 53: The Auditor's Responsibilities to Detect and Report Errors and Irregularities) όπου χρησιμοποιούνταν ο όρος παρατυπίες (irregularities).

δήλωση μειωμένων κερδών, η οποία ενδέχεται να επιφέρει και μείωση της τιμής της μετοχής τους, για να αποκομίσουν φορολογικά οφέλη. Το δείγμα τους αποτελείται από επιχειρήσεις της Μεγάλης Βρετανίας.

Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγει και η έρευνα των Burgstahler et al. (2006) στην οποία οι μη εισηγμένες επιχειρήσεις εμφανίζονται ως πιο πιθανές να παραποιήσουν τα κέρδη τους σε σύγκριση με τις εισηγμένες στις 12 από τις 13 χώρες του δείγματος, με μοναδική εξαίρεση την Ελλάδα. Οι συγγραφείς συνδέουν το εν λόγω αποτέλεσμα με το γεγονός ότι οι ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις παρουσιάζουν τον υψηλότερο βαθμό παραποίησης κερδών μεταξύ των εισηγμένων επιχειρήσεων όλων των χωρών. Τον υψηλότερο βαθμό παραποίησης κερδών εμφανίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις και στην έρευνα των Bhattacharya et al. (2003), το δείγμα της οποίας αποτελούνταν από 34 χώρες, καθώς και στην έρευνα των Leuz et al. (2003), με δείγμα 31 χωρών.

4.4.1 «Περιπτώσεις Φοροδιαφυγής»

Οι πλέον συνήθεις τρόποι φοροδιαφυγής στην πράξη, είναι οι εξής:

Ø Αγορά εμπορευμάτων χωρίς τιμολόγιο. Την ποσότητα αυτή θα πρέπει να την πωλήσει, αυτός που την αγόρασε, χωρίς τιμολόγιο ώστε να είναι καλυμμένος ποσοτικά. Με αυτό τον τρόπο η επιχείρηση επιτυγχάνει:

- i. να γλιτώνει το φόρο που θα πλήρωνε για το κέρδος που θα πραγματοποιούσε από την πώληση και
- ii. να πουλάει σε τιμές χαμηλότερες από εκείνες που ορίζουν οι ανταγωνιστές του, με αποτέλεσμα να κερδίζει τη πελατεία.

Όταν η αγορά αφορά πρώτη ύλη, τότε η ποσότητα του προϊόντος που παράγεται από την ύλη αυτή, θα πωληθεί χωρίς τιμολόγιο και με τον τρόπο αυτό ολοκληρώνεται η φοροδιαφυγή. Σε μια τέτοια περίπτωση και η αγορά για τα άλλα είδη πρώτων υλών που συνθέτουν τη παραγωγή του προϊόντος αυτού

θα γίνει χωρίς τιμολόγιο. Οι ποσότητες αυτές των πρώτων υλών και των ετοιμών προϊόντων δεν αναγράφονται στα επίσημα βιβλία της επιχείρησης.

Με αυτό τον τρόπο, η απογραφή τέλους χρήσης θα εμφανίζει λιγότερα αποθέματα σε σχέση με τα πραγματικά, τα οποία αυξάνουν οι αγορές χωρίς τιμολόγια.

- Ø Σύμφωνα με το Κ.Β.Σ. ο προμηθευτής μαζί με τα εμπορεύματα αποστέλλει και δελτίο αποστολής. Ο αγοραστής-φοροδιαφυγής, μετά την παραλαβή των εμπορευμάτων αποστέλλει στον προμηθευτή δελτίο αποστολής (εικονικό), στο οποίο εμφανίζεται ότι οι ποσότητες των παραπάνω εμπορευμάτων που αγοράστηκαν, επεστράφησαν (ως ακατάλληλες κ.τ.λ.). Με τη σειρά του ο προμηθευτής αν είχε εκδόσει τιμολόγιο για αυτή την πώληση, εκδίδει ένα πιστωτικό τιμολόγιο ή συσχετίζει και ακυρώνει το δελτίο αποστολής του με αυτό του αγοραστή του.
- Ø Η υπερτιμολόγηση εμπορευμάτων που εισάγονται από το εξωτερικό. Έστω ότι εισάγονται κρέατα αξίας \$4 το κιλό. Ο φοροδιαφυγής συμφωνεί με τον οίκο του εξωτερικού να αναγράφεται στο τιμολόγιο ότι η αξία κάθε κιλού είναι \$5. Επομένως, πουλά ακριβότερα και με μεγαλύτερα περιθώρια κέρδους, ενώ φορολογείται για μικρότερα κέρδη σε σύγκριση με εκείνα που θα έπρεπε στην πραγματικότητα.
- Ø Όταν, για παράδειγμα, μία επιχείρηση αγοράζει, 1.000 τεμάχια εμπορεύματα αντί €2.000 και στο τιμολόγιο αναγράφονται μόνο 700 τεμάχια εμπορεύματα με αξία πάλι €2.000. Με αυτόν τον τρόπο, τα 300 τεμάχια μπορούν να πωληθούν χωρίς τιμολόγιο και πιο ακριβά, αν η τιμή πώλησης καθορίζεται με ποσοστό κέρδους πάνω στη τιμολογιακή αξία αγοράς του εμπορεύματος.

- Ø Ένας ακόμα τρόπος φοροδιαφυγής είναι η λήψη εικονικών τιμολογίων από προμηθευτές ή από άλλες επιχειρήσεις, στα οποία αναγράφονται εικονικές αγορές αγαθών που αυξάνουν το πάγιο ενεργητικό ή τα γενικά έξοδα. Με αυτό τον τρόπο αυξάνονται οι δαπάνες χρήσης είτε μέσω αποσβέσεων (όσον αφορά τα αγορασμένα πάγια περιουσιακά στοιχεία), είτε μέσω γενικών εξόδων και έτσι επιτυγχάνουν να εμφανίζουν μειωμένα τα καθαρά τους κέρδη.

4.4.2 «*Η Επίπτωση Της Φοροδιαφυγής Στη Κεφαλαιαγορά*»

Η υποχρέωση των εισηγμένων επιχειρήσεων να ελέγχονται τακτικά από τις αρμόδιες φορολογικές αρχές και να γνωστοποιούν τα αποτελέσματα των φορολογικών ελέγχων έχει επιβληθεί στα πλαίσια της προσπάθειας για αύξηση της διαφάνειας και ενίσχυση της εμπιστοσύνης στη κεφαλαιαγορά του ευρύ επενδυτικού κοινού. Οι εισηγμένες επιχειρήσεις είναι πιθανό είτε να επιδιώκουν να εμφανίζουν αυξημένα κέρδη ώστε να προσελκύουν τους επενδυτές και να αυξάνουν την τιμή της μετοχής τους είτε να δηλώνουν χαμηλότερα από τα πραγματικά κέρδη ώστε να μειώνουν το ύψος της φορολογικής τους επιβάρυνσης. Το αποτέλεσμα και στις δύο περιπτώσεις είναι η παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού καθώς οι δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική οικονομική κατάσταση μίας επιχείρησης.

Η χρηματιστηριακή τιμή των μετοχών θεωρείται ότι εξαρτάται από την κερδοφορία των επιχειρήσεων (Dooley, 2002). Στη διεθνή αρθρογραφία, η παραποίηση των κερδών είναι ταυτισμένη με τη δήλωση υπερτιμημένων κερδών με στόχο την αύξηση της τιμής της μετοχής (Dechow et al., 1996). Στην Ελλάδα, έχει επίσης αποδειχθεί ότι οι επενδυτές λαμβάνουν υπόψη το ύψος των κερδών (Ballas, 1997) κατά τη λήψη των αποφάσεών τους. Ωστόσο, μέχρι το 2004 που τα λογιστικά κέρδη ταυτίζονταν με τα φορολογητέα, η διοίκηση της εκάστοτε επιχείρησης έρχονταν αντιμέτωπη με το δίλημμα της δήλωσης αυξημένων κερδών με στόχο την αύξηση της τιμής της μετοχής ή την απόκρυψη

κερδών για την αποκόμιση φορολογικών ωφελειών. Το εν λόγω ζήτημα έχει αποτελέσει αντικείμενο έρευνας του Τζονα (2006), ο οποίος διαπίστωσε ότι οι διοικούντες τις επιχειρήσεις θυσιάζουν φορολογικά οφέλη στην προσπάθειά τους να προσελκύσουν το επενδυτικό κοινό.

Η φοροδιαφυγή των επιχειρήσεων εκτός από την παραπλάνηση των μετόχων (ιδίως των μειοψηφούντων) κατά τη λήψη των επενδυτικών τους αποφάσεων, ενδέχεται να τους επιφέρει και σημαντική οικονομική ζημία καθώς το ύψος του καταβαλλόμενου μερίσματος συνδέεται και με το μέγεθος των καθαρών κερδών (Άρθρο 45, Ν.2190/20). Επιπλέον, οι επιχειρήσεις πολύ σπάνια⁷⁴ προβαίνουν σε προβλέψεις για διαφορές φορολογικών ελέγχων ενώ ο φορολογικός έλεγχος διενεργείται συνήθως 3-4 έτη ύστερα από την χρήση την οποία αφορά. Το αποτέλεσμα είναι η χρήση κατά την οποία διενεργείται ο έλεγχος καθώς και οι χρήσεις που έπονται του ελέγχου να επιβαρύνονται με τις φορολογικές διαφορές προηγούμενων χρήσεων και να ζημιώνονται περαιτέρω οι μέτοχοι.⁷⁵

---

⁷⁴ Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς σε μελέτη της (2006) αναφέρει ότι «στο πλαίσιο εξυγίανσης των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων εταιρειών εντάσσονται και οι προσαρμογές για σχηματισμό προβλέψεων για πρόσθετους φόρους από μελλοντικούς φορολογικούς ελέγχους ανοικτών φορολογικά χρήσεων». Ωστόσο, διαπιστώνει ότι το 2005 (πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π.) ενώ η πλειοψηφία των εταιρειών γνωστοποιεί τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις στις οικονομικές καταστάσεις ως ενδεχόμενη υποχρέωση, μόνο το 19% λογιστικοποίησε σχετικές προβλέψεις. Συγκεκριμένα, αναφέρεται «...σχηματισμός προβλέψεων για πρόσθετους φόρους από μελλοντικούς φορολογικούς ελέγχους ανοικτών φορολογικά χρήσεων, με 19% συχνότητα εμφάνισης και 2% σημαντικότητα βάσει αξίας». Η Grant Thornton (2007) μελέτησε την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. από τις εισηγμένες επιχειρήσεις κατά το 2006 και διαπίστωσε ότι σε σύνολο 303 εταιριών, μόνο οι 37 γνωστοποίησαν ότι είχαν διενεργήσει προβλέψεις για πρόσθετους φόρους αναφέροντας τα ποσά των προβλέψεων.

⁷⁵ Θεοφάνης Καραγιώργος, Σταυρούλα Κουρδούμπαλου, «Παραποίηση Κερδών στο Χ.Α.Α.», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

4.4.3 «Εφαρμογή Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων»

Με την υποχρεωτική εφαρμογή από το 2005 των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ή διαφορετικά των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης) επέρχονται ριζικές αλλαγές στην πληροφόρηση που παρέχεται από τις εισηγμένες επιχειρήσεις στο επενδυτικό κοινό με μία από τις σημαντικότερες να είναι η διάσταση μεταξύ του λογιστικού και του φορολογικού αποτελέσματος. Το λογιστικό αποτέλεσμα προκύπτει από την εφαρμογή των Δ.Π.Χ.Π. ενώ, σύμφωνα με το άρθρο 140, §1 του Ν.2190/1920 «τα φορολογητέα κέρδη δεν επηρεάζονται από την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων». Το φορολογικό αποτέλεσμα προσδιορίζεται από την εφαρμογή των εκάστοτε φορολογικών κανόνων.

Η μελέτη της παραποίησης των κερδών αναφέρεται στα λογιστικά κέρδη για τις χώρες όπου το λογιστικό αποτέλεσμα διαφέρει από το φορολογητέο (όπως είναι οι Η.Π.Α.). Ωστόσο, η σχετικά πρόσφατη κατάρρευση επιχειρήσεων κολοσσών στις Η.Π.Α. (όπως η Enron, η Worldcom και η Xerox) έχει στρέψει το ενδιαφέρον των ερευνητών στα φορολογητέα κέρδη των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Enron, της οποίας τα λογιστικά κέρδη πριν την πτώχευσή της το 2001 ανέρχονταν σε δισεκατομμύρια δολάρια ενώ ο φόρος εισοδήματος που πλήρωνε ήταν αμελητέος (Lev and Nissim, 2004). Οι Plesko και Mills (2003) αναφέρουν ότι υπάρχει πληθώρα επιχειρήσεων που εμφανίζουν ιδιαίτερα υψηλά λογιστικά κέρδη και την ίδια στιγμή πληρώνουν πολύ χαμηλό (ή ακόμα και μηδενικό) φόρο εισοδήματος. Επίσης, υποστηρίζουν ότι οι πληροφορίες που δημοσιεύονται από τις επιχειρήσεις αναφορικά με τις αποκλίσεις λογιστικού και φορολογικού εισοδήματος δεν επαρκούν για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και προτείνουν τροποποιήσεις της σχετικής λογιστικής κατάστασης.

Οι ερευνητές της αμερικάνικης κεφαλαιαγοράς στρέφονται στη μελέτη του φορολογητέου εισοδήματος τόσο για να προσδιορίσουν την πραγματική αξία μιας επιχείρησης όσο και για να εξετάσουν (συγκρίνοντάς το με το λογιστικό αποτέλεσμα) αν έχει πραγματοποιηθεί παραποίηση κερδών. Σύμφωνα με τους Lev και Nissim (2004), το φορολογητέο εισόδημα παρέχει περισσότερες πληροφορίες για τη μελλοντική πορεία μίας επιχείρησης συγκρινόμενο με τα δεδουλευμένα (accruals) ή με τις ταμειακές ροές καθώς είναι (εξ ορισμού) απαλλαγμένο από το τμήμα εκείνο των δεδουλευμένων (ονομαζόμενα discretionary accruals) που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για την παραποίηση των κερδών τους. Οι Manzon και Plesko (2001), εξέτασαν οικονομικές καταστάσεις επιχειρήσεων από το 1988 έως και 1998 και διαπίστωσαν ότι η διάσταση μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου εισοδήματος έχει αυξηθεί διαχρονικά, υποδεικνύοντας μεγαλύτερη παραποίηση κερδών. Ωστόσο, οι Erickson et al. (2004) διαπιστώνουν ότι οι επιχειρήσεις που παραποιούν τα κέρδη τους επιλέγουν να δηλώνουν επίσης αυξημένο φορολογητέο εισόδημα και να πληρώνουν περισσότερους φόρους, ώστε να μην κινήσουν υποψίες από τη διαφορά λογιστικών και φορολογητέων κερδών.

Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τις ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις έχει ως στόχο την παροχή πληρέστερης πληροφόρησης στους επενδυτές και την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς. Παράλληλα, παρατηρείται ότι ερευνητές σε χώρες όπως οι Η.Π.Α., όπου η διαφοροποίηση μεταξύ λογιστικών και φορολογητέων κερδών έχει συντελεστεί σχεδόν πριν από δύο δεκαετίες, στρέφονται στη μελέτη του φορολογητέου εισοδήματος για την εκτίμηση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης μίας επιχείρησης. Η διεθνής εμπειρία αποδεικνύεται πολύτιμη, ιδιαίτερα σε αυτά τα πρώτα στάδια της εφαρμογής των Δ.Λ.Π., ώστε να μην απολεσθεί η χρησιμότητα των πληροφοριών που παρέχεται από την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας.

Το υψηλό μέγεθος της φοροδιαφυγής υποδηλώνει ότι οι επενδυτές καλούνται να λάβουν τις αποφάσεις τους εν μέσω πλήθους παραποιημένων οικονομικών καταστάσεων, οι οποίες καθιστούν δυσχερή αν όχι ανέφικτη την εκτίμηση της πραγματικής οικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων και τη διενέργεια συγκριτικής ανάλυσης. Επιπλέον, η φοροδιαφυγή των επιχειρήσεων οδηγεί σε διανομή μειωμένου μερίσματος όχι μόνο στη χρήση στην οποία συντελείται η φοροδιαφυγή αλλά και στις χρήσεις στις οποίες καταλογίζονται τα αποτελέσματα του φορολογικού ελέγχου.

4.4.4 «Αλλαγές Που Επέφεραν Τα Δ.Λ.Π.»

Το Δ.Λ.Π.12 «Φόρος Εισοδήματος» έχει επιφέρει σημαντικές τροποποιήσεις κατά τη διεξαγωγή του φόρου εισοδήματος συγκριτικά με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα.

Ο φόρος εισοδήματος, σύμφωνα με το πρότυπο, που υπολογίζεται για την εκάστοτε διαχειριστική χρήση είναι το συνολικό ποσό του φόρου, το οποίο βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσεως, καταχωρείται δηλαδή ως δαπάνη στο λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσης». Σε αντίθεση με την ελληνική νομοθεσία όπου ο φόρος εισοδήματος αντλείται από τη διάθεση των κερδών και παράλληλα δεν συνιστά έξοδο.

Έτσι, ο φόρος εισοδήματος, πλέον διαμορφώνει το Οικονομικό Αποτέλεσμα μιας επιχείρησης, θέτοντας περιορισμό διαχείρισής του διότι οποιαδήποτε προσπάθεια αλλοίωσης του φορολογητέου ποσού θα έχει άμεσο αντίκτυπο και στο Οικονομικό Αποτέλεσμα Χρήσης της επιχείρησης.

Διακρίσεις Του Φόρου Εισοδήματος

Σύμφωνα με το Πρότυπο, ο φόρος εισοδήματος διακρίνεται σε τρέχοντα και αναβαλλόμενο φόρο, διάκριση η οποία δεν υπήρχε σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

Τρέχον φόρος εισοδήματος καθίσταται το ποσό του φόρου που αφορά το φορολογούμενο κέρδος της Διαχειριστικής Χρήσης.

Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος καθίσταται το ποσό του φόρου που θα πληρωθεί ή θα εισπραχθεί σε μελλοντικές περιόδους⁷⁶ και προέρχεται από προσωρινές φορολογικές διαφορές. Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται επί όλων των προσωρινών διαφορών του ισολογισμού (διαφορά μεταξύ λογιστικής αξίας και φορολογικά αναγνωρισμένης αξίας). Ο υπολογισμός του γίνεται με βάση τα ποσοστά φορολόγησης που αναμένεται να ισχύσουν στη χρήση που θα πραγματοποιηθεί η απαίτηση ή θα διακανονιστεί η υποχρέωση. Μπορεί να έχει χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο ανάλογα με την διαφορά μεταξύ φορολογικής βάσης και λογιστικής αξίας κτήσεως. Η παραπάνω διαδικασία δεν προβλέπονταν σύμφωνα με τα ελληνικά πρότυπα και έτσι δεν καταχωρούνταν στα βιβλία και στον ισολογισμό της επιχείρησης αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος (υποχρέωση ή απαίτηση).

Η δαπάνη του αναβαλλόμενου φόρου βαρύνει τα αποτελέσματα χρήσεως στην οποία λογίζεται. Στην περίπτωση όμως που οι προσωρινές διαφορές έχουν καταχωρηθεί στην Καθαρή Θέση (για παράδειγμα φόρος επί του αποθεματικού επανεκτίμησης των παγίων στοιχείων) ο αναβαλλόμενος φόρος καταχωρείται απευθείας στην Καθαρή Θέση. Διαδικασία η οποία επίσης δεν προβλέπεται κατά την ελληνική νομοθεσία. Επιπρόσθετα, δεν λογίζεται αναβαλλόμενος φόρος για μια φορολογική υποχρέωση που ενδέχεται να γεννηθεί μόνο από απόφαση της Διοίκησης της εταιρείας, για παράδειγμα κατά τον σχηματισμό αφορολόγητου αποθεματικού δεν λογίζεται αναβαλλόμενος φόρος. Ο φόρος εισοδήματος λογίζεται όταν ληφθεί απόφαση για την διανομή του αποθεματικού

⁷⁶ Απαγορεύεται η προεξόφληση των χρεωστικών ή πιστωτικών ποσών των αναβαλλόμενων φόρων.

και σε αυτή τη περίπτωση γνωστοποιείται στις Οικονομικές Καταστάσεις. Ο αναβαλλόμενος φόρος είναι ένας από τους παράγοντες που κάποιες επιχειρήσεις παρατηρούν μεγάλη αύξηση στη φορολογία τους.

Συνοψίζοντας, παρατηρούμε αλλαγή στο φορολογικό καθεστώς της επιχείρησης. Οι καταχωρημένες στα βιβλία φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις προσαρμόζονται ανάλογα. Οι διαφορές προσαρμογής καταχωρούνται στα αποτελέσματα θέτοντας έτσι περιορισμούς στον τρόπο διαχείρισης του φόρου εισοδήματος από τις επιχειρήσεις καθώς πλέον οποιαδήποτε διαχείριση του θα έχει άμεση επίπτωση στον ισολογισμό και στη διαμόρφωση του οικονομικού αποτελέσματος.⁷⁷

Αναβαλλόμενη Φορολογία Σε Εφαρμογή

Ο τρόπος υπολογισμού των Αναβαλλόμενων Φορολογικών Απαιτήσεων και Υποχρεώσεων προκύπτει από το ακόλουθο σχήμα:

Φορολογικά Αποτελέσματα	>	Λογιστικά Αποτελέσματα (Δ.Λ.Π.)	=	Αναβαλλόμενη Φορολογική <u>Απαίτηση</u> (στη διαφορά)
Φορολογικά Αποτελέσματα	<	Λογιστικά Αποτελέσματα (Δ.Λ.Π.)	=	Αναβαλλόμενη Φορολογική <u>Υποχρέωση</u> (στη διαφορά)

§ Ο υπολογισμός γίνεται ανάλογα με το συντελεστή φορολογίας που ισχύει στη χρήση που αναφέρονται.

§ Οι αναβαλλόμενοι φόροι συνιστούν προσωρινές διαφορές και όχι πραγματικές-οριστικές.

⁷⁷ Θεοφάνης Καραγιώργος, Ανδρέας Πετρίδης, «Εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) σε συνδυασμό με το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Γ.Λ.Σ.) θεωρία και πράξη», Εκδόσεις «ΓΕΡΜΑΝΟΣ».

- § Οι λογαριασμοί: Αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση και αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση παρομοιάζονται με τους μεταβατικούς λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ. (λογ.36 & λογ.56).
- § Οι λογιστικές διαφορές οριστικές (μη εκπιπτόμενες δαπάνες): Δεν υπάρχει αναβαλλόμενος φόρος αλλά καταχωρείται κατευθείαν στο λογαριασμό 63 το φόρο με πίστωση του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος (λογ.54.07).

Οι κυριότερες πηγές αναβαλλόμενων φόρων είναι οι ακόλουθες:

- § Επανεκτιμήσεις σε εύλογη αξία⁷⁸.
- § Υπολογισμός αποσβέσεων με ωφέλιμη διάρκεια ζωής.
- § Διαφορές σε προβλέψεις.
- § Διαφορετική Λογιστική αντιμετώπιση των άϋλων στοιχείων ενεργητικού.

---

⁷⁸ Η **εύλογη αξία** καθορίζεται σύμφωνα με τις παρακάτω μεθόδους:

α) Την τρέχουσα αξία, για τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία υφίσταται αξιόπιστη αγορά. Εάν η τρέχουσα αξία ενός χρηματοοικονομικού μέσου δεν είναι άμεσα προσδιορίσιμη, αλλά μπορεί να προσδιοριστεί για τα επιμέρους στοιχεία του ή για κάποιο παρόμοιο μέσο, η τρέχουσα αξία είναι δυνατόν να προκύψει από την αξία των επιμέρους στοιχείων του ή του παρόμοιου σε αυτό μέσου.

β) Την αξία που προκύπτει από γενικής αποδοχής υποδείγματα και τεχνικές αποτίμησης, για τα μέσα για τα οποία δεν υφίσταται αξιόπιστη αγορά. Τα εν λόγω υποδείγματα και τεχνικές αποτίμησης πρέπει να εξασφαλίζουν μία λογική προσέγγιση της τρέχουσας αξίας. (Ν.3460/2006, Αρ.Φύλλου 105 30/5/2006).

«ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΤΩΝ Δ.Λ.Π.»⁷⁹

Ορισμένα γεγονότα ή συναλλαγές σε μία περίοδο τα οποία αποφέρουν κέρδος, μπορεί να δημιουργήσουν μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις. Με βάση τα υφιστάμενα λογιστικά πλαίσια αρκετών χωρών οι εταιρείες δεν είναι αναγκασμένες (και δεν επιλέγουν) να καταχωρίσουν αυτές τις μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις.

Κλασικό παράδειγμα είναι τα κέρδη από επανεκτιμήσεις ακινήτων ή/και κινητών αξιών. Τυχόν καταχώριση του κέρδους από επανεκτίμηση σε μία χρήση ταυτόχρονα δημιουργεί μελλοντική φορολογική υποχρέωση λόγω του ότι η λογιστική αξία του στοιχείου ενεργητικού διαφέρει από τη φορολογική του αξία. Σε αρκετές χώρες οι εταιρείες δεν κάνουν πρόνοια για αυτήν την αναβαλλόμενη φορολογία.

Με βάση το Δ.Λ.Π.12 όλες οι οντότητες είναι αναγκασμένες να καταχωρίσουν προβλέψεις για όλες τις μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις και με την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. πάρα πολλές εταιρείες θα αναγκαστούν να αναγνωρίσουν τεράστια ποσά ως υποχρεώσεις.

---

⁷⁹ Χ.Βλάχος, Α.Λουκάς, «Οι Επιπτώσεις Της Εφαρμογής Τα Δ.Λ.Π. Και Δ.Π.Χ.Α. Σε Ειδικά Τεχνάσματα Δημιουργική Λογιστικής», «Μη-Καταχώριση Μελλοντικών Φορολογικών Υποχρεώσεων», Σελ.1.26, «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2007», Global Training-Best Seller, 4^η Έκδοση.

4.5 «ACCRUALS & ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΩΝ ACCRUALS»

Συχνά οι επιχειρήσεις ως πρακτική χειραγώγησης των λογιστικών τους κερδών χρησιμοποιούν τα accruals, μέσω της χειραγώγησης των οποίων επιτυγχάνουν τα ανάλογα επιθυμητά αποτελέσματα.

Με τον όρο *accruals* αναφερόμαστε στο αποτέλεσμα του ετεροχρονισμού που υπάρχει μεταξύ λογιστικών εγγραφών και ταμειακών εισπράξεων-πληρωμών. Τα accruals αποτελούν ουσιαστικά κέρδη που δεν έχουν εισπραχθεί και ορίζονται συνήθως ως:

$$\mathbf{TOTACCit = NIit - CFOit}$$

όπου NIit = καθαρά κέρδη και

CFOit = λειτουργικές ταμειακές ροές

Τα accruals περιλαμβάνουν:

- i.* τα έσοδα και έξοδα της περιόδου, που ενώ αναγνωρίζονται στα λογιστικά κέρδη δεν έχουν εισπραχθεί ή πληρωθεί
- ii.* τα έσοδα και έξοδα της περιόδου, που δεν έχουν αναγνωριστεί στα λογιστικά κέρδη, γιατί έχουν προπληρωθεί ή προεισπραχθεί και
- iii.* τα έσοδα και έξοδα, που έχουν αναγνωριστεί σε προηγούμενες χρήσεις, αλλά πληρώνονται ή εισπράττονται στη χρήση αυτή.

Αντίστοιχα με τον όρο *Λογιστική των Accruals* εννοούμε την αρχή του δεδουλευμένου, η οποία είναι μία μέθοδος λογιστικής παρακολούθησης των συναλλαγών μιας επιχείρησης, σύμφωνα με την οποία τα έσοδα και τα έξοδα αναγνωρίζονται στη χρήση που πραγματοποιούνται, ανεξάρτητα από το πότε εισπράττονται ή πληρώνονται. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά τα έσοδα αυτά σύμφωνα με την αρχή πραγματοποίησης των εσόδων, τα έσοδα πραγματοποιούνται όταν παραδοθεί το προϊόν στον αγοραστή ή ολοκληρωθεί η παροχή της υπηρεσίας και υπάρχει βεβαιότητα είσπραξης. Ταυτόχρονα, τα έξοδα

σύμφωνα με την αρχή του δεδουλευμένου, επιβαρύνουν τη χρήση στην οποία συμβάλλουν στην πραγματοποίηση εσόδων. Είναι η πιο συχνά χρησιμοποιούμενη λογιστική μέθοδος, σύμφωνα με την οποία τα έσοδα καταγράφονται όταν κερδίζονται και τα έξοδα όταν προκύπτουν, αντίθετα στη λογιστική που βασίζεται στα μετρητά, σύμφωνα με την οποία το εισόδημα καταγράφεται όταν εισπράττεται και τα έξοδα όταν πληρώνονται. Υπό την μέθοδο των accruals, οι επιχειρήσεις διχάζονται ως προς το πότε τα έσοδα και τα έξοδα αναγνωρίζονται, αλλά υπάρχουν κανόνες για την αναγνώριση.

Με τον όρο Accruals Principle αναφερόμαστε στην αρχή των δεδουλευμένων τόκων στα έσοδα και τα έξοδα. Είναι το σύστημα καταχώρισης των εσόδων και εξόδων με βάση το οποίο η λογιστική εγγραφή γίνεται την περίοδο της απόκτησης ή της πραγματοποίησης της συναλλαγής και όχι την ημερομηνία είσπραξης ή πληρωμής.⁸⁰

4.5.1 «Η Σημασία Των Accruals»

Σύμφωνα με το Συμβούλιο Χρηματοοικονομικών Λογιστικών Προτύπων (Financial Accounting Standards Board) «η πληροφόρηση για τα κέρδη της εταιρείας που βασίζεται στην αρχή του δεδουλευμένου, παρέχει μία καλύτερη εκτίμηση της τρέχουσας και αναμενόμενης ικανότητας της εταιρείας να παράγει θετικές ταμειακές ροές, από ότι η πληροφόρηση που περιορίζεται στις χρηματοοικονομικές διαστάσεις των ταμειακών εισροών και εκροών».

Επιπλέον, τα λογιστικά κέρδη διαφέρουν από τις ταμειακές ροές κατά το ποσό των accruals. Άρα, η μεγαλύτερη ικανότητα των ιστορικών κερδών, σε σχέση με τις ιστορικές ταμειακές ροές, ως προς την πρόβλεψη των μελλοντικών ταμειακών ροών, αποδίδεται στα accruals.

---

⁸⁰ Π. Σπαθής, Δ. Χέβας, «Market Valuation of Accruals».

4.5.2 «Ο Ρόλος Των Accruals»

Γενικότερα τα accruals θα μπορούσαμε να πούμε ότι επιτελούν 2 βασικές λειτουργίες:

- Ø Μεταφέρουν την αναγνώριση των ταμειακών ροών στο χρόνο, όπως για παράδειγμα, τις πωλήσεις με πίστωση, συσχετίζοντας έτσι τα έξοδα με τα έσοδα εκείνα, τα οποία προκύπτουν από τη διενέργεια αυτών των εξόδων.
- Ø Επιτρέπουν την αναγνώριση κερδών και ζημιών, που προκύπτουν εξαιτίας μη αναμενόμενων αναθεωρήσεων των μελλοντικών ταμειακών ροών. Δυστυχώς, η αναγνώριση αυτή γίνεται με ασύμμετρο τρόπο (αρχή της συντηρητικότητας).⁸¹

Ως αποτέλεσμα, τα accruals μειώνουν, στα πλαίσια των λογιστικών κερδών, το «θόρυβο» που χαρακτηρίζει τις ταμειακές ροές, οδηγώντας έτσι στην κατασκευή ενός καλύτερου μέτρου της απόδοσης της εταιρείας.

4.5.3 «Χειραγώγηση Των Λογιστικών Κερδών Μέσω Των Accruals»

Αρκετές έρευνες οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί, μελέτησαν την χειραγώγηση των λογιστικών κερδών μέσω της τεχνικής των accruals.

Η έρευνα των Scott Richardson, Irem Tuna και Min Wu (2002), είχε σκοπό να εξετάσει τη χρησιμότητα των λογιστικών πληροφοριών στην πρόβλεψη της χειραγώγησης των αποτελεσμάτων. Εξετάστηκε ένα δείγμα 440 επιχειρήσεων από το 1971 έως το 2000 που ανασύνταζαν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις. Διαπιστώθηκε ότι, επιχειρήσεις που επανασυντάσουν τις

---

⁸¹ Αρχή Της Συντηρητικότητας: Η αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και η λογιστικοποίηση των εσόδων θα πρέπει να γίνεται συντηρητικά. Αυτό σημαίνει ότι τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη δεν νοούνται ως έσοδο στα Αποτελέσματα Χρήσεως, αλλά μεταφέρονται κατευθείαν σε λογαριασμό αναπροσαρμογής. Η αρχή της συντηρητικότητας όμως, δεν σημαίνει ότι επιτρέπεται η δημιουργία κρυφών αποθεμάτων ή η ηθελημένα εσφαλμένη παρουσίαση στοιχείων στον ισολογισμό και στο λογαριασμό «Αποτελέσματα Χρήσεως».

χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις έχουν υψηλές προσδοκίες για την μελλοντική αύξηση των κερδών και υψηλότερα επίπεδα ανεξόφλητου χρέους. Η Επιτροπή S.E.C. λαμβάνοντας υπόψη τις ουσιαστικές δαπάνες για την διενέργηση έρευνας, ανέλαβε μόνο τις έρευνες για τις επιχειρήσεις όπου η πιθανότητα επιτυχίας από μια ανασύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι αρκετά υψηλή. Η έρευνα έδειξε ότι οι πιέσεις της αγοράς είναι κίνητρο για την υιοθέτηση από μέρους των επιχειρήσεων επιθετικών λογιστικών πολιτικών, ενώ τέλος, κατέληξε στο ότι τα accruals, και πιο συγκεκριμένα τα λειτουργικά και επενδυτικά accruals, είναι βασικοί δείκτες της χειραγώγησης των κερδών. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι οι επιχειρήσεις που καλέστηκαν να ανασυντάξουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις εμφάνιζαν πιο πολλά accruals σε σχέση με τις επιχειρήσεις των οποίων οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις θεωρήθηκαν φερέγγυες.

Οι Dechow, Sloan και Sweeney (1996) εξέτασαν ένα δείγμα 66 επιχειρήσεων που βρίσκονταν υπό την επιτήρηση της S.E.C., κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι επιχειρήσεις διαμέσου των αυξήσεων (accruals) προσπαθούν να ωραιοποιήσουν την εικόνα τους ώστε να αντλήσουν εξωτερικά κεφάλαια.

Τα κέρδη και η λογιστική αξία χρησιμοποιούνται συνήθως ως βάση για την αποτίμηση της επιχείρησης. Εντούτοις, η αξιοπιστία των κερδών, όπως υποδεικνύεται από τη διαχείριση αποδοχών, μπορεί να έχει επιπτώσεις στη σχετικότητα της στον καθορισμό της αξίας. Η Catherine Whelan (2004), εξέτασε τη σύνδεση μεταξύ της χειραγώγησης των λογιστικών αποτελεσμάτων και της αποτίμησης της επιχείρησης με το να αξιολογεί τον αντίκτυπο της χειραγώγησης των κερδών στην σχετικότητα κερδών-λογιστικής αξίας. Τρεις διαφορετικές πηγές διαχείρισης κερδών ερευνώνται: συνολικές διακριτές αυξήσεις (total discretionary accruals), βραχυπρόθεσμες διακριτικές αυξήσεις (shortterm discretionary accruals) και μακροπρόθεσμες διακριτικές αυξήσεις

(longterm discretionary accruals). Οι συνολικές διακριτικές αυξήσεις υπολογίζονται χρησιμοποιώντας το μοντέλο του Jones (Jones 1991).⁸² Τα νέα μοντέλα αναπτύσσονται για να υπολογίσουν τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες διακριτικές αυξήσεις. Αυτά τα μοντέλα, επιτρέπουν την έρευνα του διαφορετικού αντίκτυπου της χειραγώγησης των κερδών μέσω του βραχυπρόθεσμου σε αντιπαράθεση με τη χειραγώγηση των κερδών μέσω των μακροπρόθεσμων διακριτικών αυξήσεων. Η αρχική πρόταση είναι ότι η χειραγώγηση των κερδών μέσω των μακροπρόθεσμων διακριτικών αυξήσεων ασκεί μεγαλύτερη επίδραση στην σχετικότητα μεταξύ κερδών-λογιστικής αξίας από ότι η χειραγώγηση των κερδών μέσω των βραχυπρόθεσμων διακριτικών αυξήσεων. Το αποτέλεσμα της έρευνας είναι ότι για τις επιχειρήσεις των οποίων οι διακριτικές αυξήσεις (discretionary accruals) οδηγούν στο συμπέρασμα ότι διενεργείται χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, η σχετικότητα μεταξύ κερδών και αξίας αναμένεται να είναι χαμηλότερη από ότι για τις επιχειρήσεις που δεν χειραγωγούν τα κέρδη τους. Επιπλέον, με την ύπαρξη χειραγώγησης των λογιστικών κερδών, αναμένεται ότι θα υπάρξει μια μετατόπιση της εμπιστοσύνης για την αποτίμηση της επιχείρησης, από τα κέρδη στη λογιστική αξία.

---

⁸² Ο Jones (1991) προσπάθησε να ελέγξει τα αποτελέσματα των «αλλαγών» στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης σχετικά με τα μη διακριτά δεδουλευμένα (nondiscretionary accruals).

4.6 «ΕΙΚΟΝΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΓΕΤΟΝΟΤΑ/ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ»

Τον τελευταίο καιρό παρατηρείται μία έξαρση της φοροδιαφυγής και της οικονομικής απάτης, μέσω της έκδοσης πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων, όχι μόνο στη χώρα μας, αλλά σε Πανευρωπαϊκό επίπεδο. Το φαινόμενο αυτό, όπως έχει διαπιστωθεί, εμφανίζεται σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας, από την παραγωγή και το εμπόριο αγαθών μέχρι τον τομέα των κατασκευών, την παροχή υπηρεσιών και τη δραστηριότητα των ελευθέρων επαγγελματιών.

Από φορολογικούς ελέγχους, προληπτικούς, προσωρινούς και τακτικούς, που έχουν διενεργηθεί καθώς και από διάφορες πληροφορίες, προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των συναλλαγών αυτών αναφέρεται στο χονδρικό εμπόριο, στη βιομηχανική παραγωγή, στον κατασκευαστικό τομέα και στον κλάδο παράδοσης ανακυκλώσιμων απορριμμάτων καθώς και στο χώρο της διαφήμισης, και σε μικρότερο ποσοστό στο λιανικό εμπόριο, στο χώρο των ελεύθερων επαγγελματιών και των επιχειρήσεων Leasing, των γραφικών τεχνών και λοιπών κλάδων.

Μέσω της χρήσης εικονικών και πλαστών φορολογικών στοιχείων επιδιώκεται η μη καταβολή ή η μείωση καταβολής των ποσών τόσο έμμεσων όσο και άμεσων φόρων και σε μερικές περιπτώσεις η τακτοποίηση λογιστικών-φορολογικών ατασθαλιών που πάντα προέρχονται από την προσπάθεια των επιτηδευματιών και επιχειρήσεων να μην καταβάλουν φόρους, αφού προηγήθηκαν άλλοι μέθοδοι φοροδιαφυγής. Η μη καταβολή έμμεσων φόρων ή η καταβολή μειωμένου ποσού φόρου εστιάζεται κυρίως στο Φ.Π.Α. με τη διόγκωση του Φ.Π.Α. των εισροών, ο οποίος συμψηφίζεται με το Φ.Π.Α. των εκροών, με φορολογικά στοιχεία κυρίως για ανύπαρκτες αγορές και δαπάνες. Η μη καταβολή ή η μείωση καταβολής άμεσων φόρων επιδιώκεται μέσω της μείωσης των κερδών, με την αύξηση είτε των δαπανών, είτε του κόστους πωληθέντων

προϊόντων ή εμπορευμάτων ή παρασχεθέντων υπηρεσιών, με φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτες δαπάνες ή αγορές, που έχουν σαν αποτέλεσμα τη μεταβολή των αποτελεσμάτων (μείωση των κερδών, μείωση ή μηδενισμό της ζημίας).

Στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές το τελευταίο διάστημα διαπιστώνεται ότι υφίστανται σειρά συναλλαγών οι οποίες αποτελούν μέρος κυκλικών συναλλαγών που σκοπό έχουν είτε να εισπράξουν ποσό Φ.Π.Α. μέσω της διαδικασίας επιστροφής που προβλέπεται για το Φ.Π.Α., είτε να μην αποδοθεί ποτέ το ποσό Φ.Π.Α. που αντιστοιχεί στις συναλλαγές αυτές, με τη βοήθεια κατασκευασμένων κυκλωμάτων από εμπλεκόμενες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο (π.χ. απάτη τύπου Καρουζέλ ή κυκλική απάτη).⁸³

4.6.1 «Έννοια Πλαστού & Εικονικού Φορολογικού Στοιχείου»

Πότε ένα στοιχείο θεωρείται πλαστό και πότε εικονικό ορίζεται από τις διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 19 του Ν.2523/1997.

Α. Σύμφωνα λοιπόν με την παρ.3 θεωρείται ως **πλαστό** το φορολογικό στοιχείο που:

ι. Έχει διατηρηθεί ή σφραγιστεί με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς να έχει καταχωρηθεί στα οικεία βιβλία της αρμόδιας φορολογικής αρχής σχετική πράξη θεώρησής του, εφόσον η μη καταχώριση τελεί σε γνώση του υπόχρεου για τη θεώρηση του φορολογικού στοιχείου.

---

⁸³ Το «καρουζέλ» ή κυκλική απάτη είναι ο νέος τρόπος κυκλοφορίας ιδίων αγαθών από το ένα κράτος στο άλλο, από όπου και επιστρέφουν χωρίς να καταλήξουν σε κάποιο χρήστη. Τέτοιου τύπου συναλλαγές εφαρμόζονται στην εμπορία κινητών τηλεφώνων, εξαρτημάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, κοσμημάτων, μεταχειρισμένων (όπως οχημάτων) κ.λ.π.. Συνηθίζεται σε ενδοκοινοτικές συναλλαγές, με σκοπό είτε την είσπραξη Φ.Π.Α. μέσω της διαδικασίας επιστροφής του φόρου είτε τη μη απόδοσή του, με τη βοήθεια κατασκευασμένων κυκλωμάτων από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε διεθνές επίπεδο.

Ε. Κωσταρέλου, «Φοροδιαφυγή Α Λα «Καρουζέλ» και «Φοίνικα» », «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 31.01.2007.

ii. Το περιεχόμενο και τα λοιπά στοιχεία του πρωτότυπου ή αντίτυπου αυτού είναι διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στέλεχος του ίδιου στοιχείου.

B. Σύμφωνα με την παρ. 4 **εικονικό** είναι το στοιχείο που:

i. Εκδίδεται για συναλλαγή ανύπαρκτη στο σύνολό της ή για μέρος αυτής (εικονικότητα ως προς τη συναλλαγή) ή για συναλλαγή που πραγματοποιήθηκε από πρόσωπα διαφορετικά από αυτά που αναγράφονται στο στοιχείο ή το ένα από αυτά είναι άγνωστο φορολογικώς πρόσωπο με την έννοια ότι δεν έχει δηλώσει την έναρξη του επιτηδεύματός του, ούτε έχει θεωρήσει στοιχεία στην κατά τόπο αρμόδια, σύμφωνα με την αναγραφόμενη στο στοιχείο διεύθυνση, Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) (εικονικότητα ως προς το πρόσωπο).

ii. Φέρεται ότι εκδόθηκε ή έχει ληφθεί από εικονική εταιρεία, κοινοπραξία, κοινωνία ή άλλη οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση ή από φυσικό πρόσωπο για το οποίο αποδεικνύεται ότι είναι παντελώς αμέτοχο με τη συγκεκριμένη συναλλαγή, οπότε στην τελευταία αυτή περίπτωση η σχετική διοικητική κύρωση επιβάλλεται, καθώς και η ποινική δίωξη ασκείται κατά του πραγματικού υπεύθυνου που υποκρύπτεται.

iii. Τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία συναλλαγής κατώτερη της πραγματικής και που θεωρούνται για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως ανακριβή, ενώ τα φορολογικά στοιχεία στα οποία αναγράφεται αξία μεγαλύτερη της πραγματικής θεωρούνται ως εικονικά κατά το μέρος της μεγαλύτερης αυτής αξίας.

Εξαίρεση αποτελεί, σύμφωνα με τα τέσσερα τελευταία εδάφια της παρ. 4 του άρθρου 19 του Ν.2523/1997, τα οποία προστέθηκαν με την παράγραφο 24 του άρθρου 4 του Ν.2873/2000, ορίζεται ρητά, ότι δεν είναι εικονικό το φορολογικό στοιχείο που εξέδωσε ή έλαβε η κοινωνία κληρονόμων ή ο κληρονόμος ή σύζυγος ή τέκνο αποβιώσαντος ή συνταξιοδοτηθέντος συζύγου ή γονέα, το οποίο φέρεται ότι εκδόθηκε ή λήφθηκε από τον αποβιώσαντα ή συνταξιοδοτηθέντα επιτηδευματία, εφόσον αφορά πραγματική συναλλαγή και πριν από κάθε είδους φορολογικό έλεγχο, έχει καταχωρηθεί στα βιβλία τόσο του λαμβάνοντα, όσο και του εκδώσαντα το στοιχείο, η αξία του έχει συμπεριληφθεί στις οικείες δηλώσεις Φ.Π.Α. και Φορολογίας Εισοδήματος και έχει γίνει η απόδοση των φόρων που προκύπτουν από το στοιχείο αυτό και για διάστημα ενός εξαμήνου από τον θάνατο ή τη συνταξιοδότηση του επιτηδευματία.

Γ. Νόθευση γενικά είναι η επέμβαση επί του στοιχείου σε μεταγενέστερο χρόνο, από τον χρόνο έκδοσής του, παραποιώντας ένα ή περισσότερα από τα στοιχεία των συμβαλλομένων ή των δεδομένων της συναλλαγής. Ο Ν.2523/1997 (άρθρο 5 παρ.10 περ.β΄) προβλέπει την επιβολή προστίμων Κ.Β.Σ. και για τη χρήση νοθευμένων στοιχείων, αντιμετωπίζοντας την περίπτωση αυτή, όπως και την έκδοση πλαστών ή την έκδοση και λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων.

4.6.2 «Σκοπιμότητα Χρήσης Εικονικών Ή Πλαστών Στοιχείων»

Ο ουσιαστικός λόγος χρήσης εικονικών και πλαστών φορολογικών στοιχείων, όπως προαναφέρθηκε, είναι η μείωση της καταβολής ή η μη καταβολή τόσο έμμεσων όσο και άμεσων φόρων. Ως προς τη σκοπιμότητα που εξυπηρετεί η έκδοση ή η λήψη και η χρήση αυτών, καθώς και η νόθευση τέτοιων στοιχείων, διαπιστώνεται στα εξής:

- § Συναλλαγές με εταιρείες ή επιτηδευματίες, των οποίων τα αποτελέσματα προσδιορίζονται εξωλογιστικά ή φορολογούνται με ειδικό τρόπο.
- § Ενδοκοινοτικές συναλλαγές, για τις οποίες διερευνάται κυρίως η πιθανότητα εμπλοκής της ελεγχόμενης επιχείρησης σε διεθνές «κύκλωμα» κυκλικής απάτης.
- § Οι επιχειρήσεις ανέγερσης ακινήτων, ιδιαίτερα όσον αφορά το Φ.Π.Α. και την δυνατότητα ή μη, έκπτωσης του φόρου των εισροών.
- § Η έκδοση φορολογικού στοιχείου από εκδότη διαφορετικό από αυτόν που πραγματοποίησε τη συναλλαγή. Για παράδειγμα, ενώ αγοράζουμε εμπορεύματα από τον επιτηδευματία Α, λαμβάνουμε κατόπιν συνεννόησης τιμολόγιο από τον επιτηδευματία Β, γιατί ο Α δεν μπορεί να θεωρήσει στοιχεία λόγω οφειλών του στο Δημόσιο.
- § Έκδοση τιμολογίων αγοράς αγροτικών προϊόντων, λόγω της απαλλαγής τους από τον Φ.Π.Α. και του αμοιβαίου οφέλους των συναλλασσόμενων να εμφανίσουν υψηλή πλασματική αξία.
- § Έκδοση εικονικών στοιχείων για την κάλυψη ελλειμμάτων της αποθήκης, λόγω της μη έκδοσης στοιχείου για προγενέστερη συναλλαγή.
- § Έκδοση εικονικών φορολογικών στοιχείων στο τέλος της χρήσης, με σκοπό την «τακτοποίηση» των αποτελεσμάτων και της κάλυψης πιθανής ανεπιθύμητης ζημίας, που οφείλεται στην μη έκδοση στοιχείων για προγενέστερες συναλλαγές.

- § Έκδοση ή λήψη εικονικών ή νόθευση φορολογικών στοιχείων για την εμφάνιση πωλήσεων ή αγορών σε τέτοιο ύψος που είναι καθορισμένο από διατάξεις άλλων νόμων (πολλές φορές μη φορολογικών) για τη χορήγηση ωφέλειας στην επιχείρηση, π.χ. άδεια πετρελαιοκίνητου αυτοκινήτου, επιδοτήσεις, οικονομικές ενισχύσεις, δανειοδοτήσεις κ.λ.π..
- § Έκδοση εικονικών πιστωτικών τιμολογίων, κυρίως στο τέλος διαχειριστικών χρήσεων, προκειμένου να αποφύγουν οι επιχειρήσεις τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., δηλαδή την υποχρέωση τήρησης βιβλίων ανώτερης κατηγορίας ή την υποχρέωση σύνταξης απογραφής ή τήρησης βιβλίου αποθήκης ή επιδιώκοντας την υπαγωγή τους στα άρθρα 13 έως 17 του Ν.3296/2004 (αυτοέλεγχος).⁸⁴

---

⁸⁴ Β.Μιχελινάκης, «Ο Έλεγχος Για Πλαστά, Εικονικά Και Νοθευμένα Φορολογικά Στοιχεία», «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», Αύγουστος 2007.

4.6.3 «Εκδότες Εικονικών & Πλαστών Στοιχείων»

Οι επιχειρήσεις που δέχονται πλαστά ή εικονικά φορολογικά στοιχεία είναι συνήθως οικονομικά εύρωστες, σε αντίθεση με αυτές που εκδίδουν τέτοια στοιχεία, οι οποίες βασικά είναι αδύναμες οικονομικά ή και ανύπαρκτες. Υπάρχουν έξι κατηγορίες πιθανών εκδοτών πλαστών ή εικονικών φορολογικών στοιχείων οι οποίες είναι:

A. Υπαρκτά πρόσωπα που έχουν θεωρήσει κανονικά στη Δ.Ο.Υ. τους, με την προβλεπόμενη διαδικασία, τα φορολογικά τους στοιχεία, αλλά στη συνέχεια τα έχουν χρησιμοποιήσει για εικονικές συναλλαγές και τα πρόσωπα αυτά, εγκαταλείποντας τη δηλωθείσα εγκατάσταση δεν εντοπίζονται από τους φορολογικούς ελέγχους ή μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα εξαφανίζονται.

Οι περιπτώσεις αυτές είναι από τις πιο δυσχερείς όσον αφορά την απόδειξη και τεκμηρίωση της εικονικότητας του δεδομένου, ότι δεν εμφανίζονται τα πρόσωπα και δεν υφίστανται στοιχεία, αφού δεν προσκομίζονται ούτε τα βιβλία ούτε τα στοιχεία, προκειμένου να αξιολογηθούν και να εκτιμηθούν για την τελική τεκμηρίωση της εικονικότητας.

B. Ανύπαρκτες επιχειρήσεις που εκδίδουν πλαστά στοιχεία για πραγματικές ή για εικονικές συναλλαγές.

Γ. Επιχειρήσεις με νομιμοφανείς συναλλαγές.

i. Άτομα τα οποία χρησιμοποιώντας κλεμμένες ή χαμένες ταυτότητες και κυρίως χαμένα προσωρινά δελτία ταυτότητας (στα οποία εύκολα αντικαθίσταται η φωτογραφία), παρουσιάζονται στις Δ.Ο.Υ. και αφού προσκομίσουν και όλα τα υπόλοιπα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την έναρξη επαγγέλματος, όπως βεβαιώσεις επιμελητηρίων και ασφαλιστικών ταμείων, μισθωτήρια συμβόλαια κ.λ.π., θεωρούν βιβλία

και φορολογικά στοιχεία, από τα οποία στη συνέχεια εκδίδουν στοιχεία για ανύπαρκτες συναλλαγές συνήθως μεγάλης αξίας.

ii. Επιτήδαιοι (υποκρυπτόμενοι) εκμεταλλευόμενοι άτομα που βρίσκονται σε δύσκολη κατάσταση κάνουν έναρξη εργασιών και θεωρούν φορολογικά στοιχεία στο όνομα αυτών, τα οποία στη συνέχεια χρησιμοποιούν για την κάλυψη ανύπαρκτων συναλλαγών, είτε δικών τους είτε προς τρίτους.

Δ. Νόμιμες επιχειρήσεις οι οποίες μετέχουν σε διεθνές κύκλωμα κυκλικής απάτης, προκειμένου να επιτύχουν επιστροφή Φ.Π.Α., από εικονικές ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Ε. Εταιρείες ή επιτηδευματίες, οι οποίοι φορολογούνται εξωλογιστικά ή με ειδικό τρόπο ή έχουν ελάχιστα έσοδα και στο τέλος κάθε διαχειριστικής περιόδου υπάρχει σε αυτούς περιθώριο εσόδων, προκειμένου να καλύψουν φορολογικές ανάγκες τρίτων.

ΣΤ. «Συγγενείς» επιχειρήσεις, νόμιμες κατά τα λοιπά, στις μεταξύ τους συναλλαγές με σκοπό τη μεταφορά φορολογητέας ύλης.

4.6.4 «Ενδείξεις Εικονικότητας Ή Πλαστότητας & Προτεινόμενες Ελεγκτικές Ενέργειες»

Ο εντοπισμός, τόσο ενός πλαστού, όσο και ενός εικονικού φορολογικού στοιχείου, πολλές φορές είναι εύκολος με μόνο τον έλεγχό του. Στις περισσότερες όμως περιπτώσεις χρειάζεται ειδική μελέτη τόσο του στοιχείου, όσο και επαλήθευση του περιεχομένου του.

Οι περιπτώσεις που αναφέρονται στη συνέχεια, δεν μπορεί κάθε μία χωριστά να αποτελέσει απόδειξη για πλαστότητα του στοιχείου ή εικονικότητα της συναλλαγής ή του προσώπου που διενήργησε τη συναλλαγή. Αυτές αποτελούν ενδείξεις οι οποίες θα οδηγήσουν τον έλεγχο σε σειρά άλλων ελεγκτικών επαληθεύσεων και διαπιστώσεων, από τις οποίες θα διεξαχθούν τα στοιχεία εκείνα τα οποία είναι απαραίτητα για να στοιχειοθετήσει και να αποδείξει τη βασιμότητα του χαρακτηρισμού των στοιχείων ως πλαστών και των συναλλαγών ως εικονικών.⁸⁵

---

⁸⁵ «Οδηγός Ελέγχου Πλαστών, Εικονικών, Και Νοθευμένων Στοιχείων», Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε), Αθήνα 30.01.2007, Αρ. Πρωτ. 1506.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ	ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΑ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ
Έλλειψη στοιχείου διακίνησης ή ύπαρξης στοιχείων αξίας (Τιμολόγια πώλησης, εκκαθαρίσεις κ.λ.π.) χωρίς να συνδέονται με Δ.Α., ή χωρίς αναγραφή στο Δ.Α. ή Σ.Δ.Α. του αριθμού κυκλοφορίας του πρώτου φορτηγού αυτοκινήτου (Φ.Δ.Χ., Φ.Ι.Χ.) ή του ονόματος πλωτού μέσου.	Εικονική Συναλλαγή	Ποσοτικός έλεγχος (κλειστή αποθήκη)-Έλεγχος τρόπου διακίνησης-Ύπαρξη φορτωτικών ή άλλων στοιχείων-Έλεγχος του εκδότη των στοιχείων.
Ανέφικτο μεταφοράς λόγω όγκου ή βάρους ή είδους. Αδύνατη μεταφορά την ίδια ημέρα με το ίδιο αυτοκίνητο φορτηγό όχημα.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος αποθεμάτων και αυτοκινήτων οχημάτων- Έλεγχος στοιχείων εκδότη, έλεγχος τρόπου διακίνησης άλλων εμπορευμάτων κ.λ.π. - Λήψη πληροφοριών και έλεγχος για λοιπά άλλα στοιχεία.
Μεταφορές χωρίς ύπαρξη φορτωτικών εγγράφων όταν η επιχείρηση δεν διαθέτει η ίδια μεταφορικά μέσα.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος ποσοτικός- Έλεγχος ταμείου-Λήψη πληροφοριών και έλεγχος για λοιπά άλλα στοιχεία- Έλεγχος σε αντισυμβαλλόμενους για ύπαρξη μεταφορικών μέσων.
Ανεπάρκεια ή έλλειψη μηχανολογικού εξοπλισμού για εκτέλεση έργου ή έλλειψη εξειδικευμένου τεχνικού προσωπικού που απαιτείται για την εκτέλεση του έργου.	Εικονική Συναλλαγή	Αξιοποίηση πληροφοριών από ΥΠΕΧΩΔΕ Δ.13-Τμ.Ε'- Λήψη πληροφοριών για εκδότη, έλεγχος εκδότη, έλεγχος υλικοτεχνικής υποδομής, έλεγχος για ειδικευμένο προσωπικό, πρόσληψη αυτών ή έλεγχος τυχόν άλλων συμβαλλομένων για τη δυνατότητα εκτέλεσης του έργου-Στοιχεία από Ι.Κ.Α. για την απασχόληση προσωπικού.
Επιλεκτική εξόφληση «μετρητοίς» στοιχείων μεγάλης αξίας ή εξόφληση στοιχείων αξίας άνω των €15.000,00 χωρίς την οριζόμενη διαδικασία ή εξόφληση μόνο του Φ.Π.Α. του στοιχείου.	Εικονικότητα Ως Προς Τη Συναλλαγή ή Εικονικότητα Ως Προς Το Πρόσωπο	Έλεγχος ταμείου-Έλεγχος ποσοτικός (κλειστή αποθήκη)-Λήψη πληροφοριών για τον εκδότη, έλεγχος τραπεζικών λογαριασμών, όπου αυτό είναι δυνατόν- Έλεγχος στοιχείων Γ.Γ.Π.Σ.

Χρόνος έκδοσης στοιχείου (στο τέλος φορολογικών περιόδων ή στη λήξη των χρήσεων).	Εικονικότητα Συναλλαγής	Έλεγχος αποθεμάτων- Έλεγχος στοιχείων εκδότη, έλεγχος λήπτη.
Μη ύπαρξης συνάφειας δραστηριότητας εκδότη με το αντικείμενο της συναλλαγής.	Εικονική Συναλλαγή - Πλαστό ή Εικονικό Στοιχείο	Έλεγχος ύπαρξης εκδότη, ύπαρξη ανάλογων εγκαταστάσεων ή τεχνικού εξοπλισμού κ.λ.π.-Έλεγχος εντοπισμού και άλλων παρόμοιων στοιχείων.
Εμφάνιση νέου προμηθευτή με συναλλαγές σημαντικού μεγέθους. Συναλλαγές με προμηθευτές εγκατεστημένους σε μεγάλη απόσταση.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος ύπαρξης του προμηθευτή, της διακίνησης, των μεταφορικών μέσων κ.λ.π.-Έλεγχος αποθεμάτων από τα αγορασθέντα είδη, έλεγχος των προμηθειών του προμηθευτή και αν χρειαστεί όλης της αλυσίδας των προμηθευτών-Έλεγχος ταμείου-Λοιποί έλεγχοι.
Αγορές αγαθών που απαιτούν αποθηκευτικούς ή ειδικά διασκευασμένους χώρους (π.χ. ψυκτικούς θαλάμους) που δεν διαθέτει η επιχείρηση, ή μη ύπαρξη των πωληθέντων ως αποθέματα.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος ποσοτικός, έλεγχος παγίων, έλεγχος εγκαταστάσεων-Έλεγχος και στον εκδότη του στοιχείου ή εφόσον απαιτείται και σε όλους τους εμπλεκόμενους προμηθευτές.
Αγορά μεταχειρισμένου πάγιου εξοπλισμού χωρίς ταυτότητα ή αγορά παγίων που δεν συνάδουν με το αντικείμενο της επιχείρησης.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος αν τα ίδια είδη είχαν αγοραστεί στο παρελθόν και είχαν αποσβεστεί- Έλεγχος προμηθευτή.
Αγορά αγαθών μη συμβατών με τη δραστηριότητα ή το αντικείμενο εργασιών ή παγίων που δεν είναι χρήσιμα για τη δραστηριότητα.	Εικονική Συναλλαγή	Επαλήθευση στοιχείου εκδότη-Έλεγχος χρήσης των αγαθών-Έλεγχος αποθεμάτων, έλεγχος αύξησης αγορών ή ακαθαρίστων εσόδων, έλεγχος εκδότη.
Προμήθεια αγαθών σε υπερβολικές τιμές ή σε τιμές μικρότερες από τις επικρατούσες στην αγορά.	Υπερτιμολόγηση / Υποτιμολόγηση Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος σχέσης εκδότη και λήπτη του στοιχείου- Αντιπαραβολή με τις τιμές αγοράς όμοιων αγαθών- Έλεγχος προκειμένου να διαπιστωθεί αν τυχόν πρόκειται για κυκλική απάτη.

Συχνή προμήθεια αγαθών και αγορά αγαθών σε μεγάλες ποσότητες.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος της συχνότητας των συναλλαγών, του τρόπου διακίνησης, της εξόφλησης, της αποθήκευσης και έλεγχος του προμηθευτή αν χρειασθεί.
Ενδείξεις δανειοδότησης ή επιχορήγησης, επένδυσης κ.λ.π..	Εικονική Συναλλαγή	Προμήθεια των ίδιων αγαθών παλαιότερα-Υπαρξη πιθανόν και αντίστοιχου πιστωτικού τιμολογίου.
Διαφοροποίηση στην επιχειρηματική πρακτική.	Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος ταμείο-Διαπίστωση για την αναγκαιότητα της συναλλαγής.
Γραφικός χαρακτήρας όμοιος σε διαφορετικό προμηθευτή. Πλήθος ορθογραφικά λάθη σε εξειδικευμένες υπηρεσίες.	Εικονική Συναλλαγή Πλαστό Στοιχείο	Επαλήθευση στοιχείων εκδότη, έλεγχος με άλλα στοιχεία του εκδότη, διασταύρωση των στοιχείων.
Αλλοιώσεις επί του στοιχείου.	Πλαστό Στοιχείο Επαναχρησιμοποίηση	Αντιπαραβολή με στέλεχος- Έλεγχος αγορασθέντων αγαθών.
Αναρμοδιότητα Δ.Ο.Υ. θεώρησης. Ανακρίβεια Α.Φ.Μ. εκδότη. Ανύπαρκτο Α.Φ.Μ..	Πλαστότητα Θεώρησης Πλαστό και Εικονικό Στοιχείο	Έρευνα για τον εκδότη, στοιχεία από Δ.Ο.Υ., Γ.Γ.Π.Σ. Έλεγχος στο λήπτη και τον εκδότη.
Δυσαναλογία υλικών με εκτελεσθέν έργο και συναλλαγές εργολάβων και υπεργολάβων ειδικά στις νέες οικοδομές που υπάγονται σε Φ.Π.Α.	Υπερτιμολόγηση Εικονική Συναλλαγή	Έλεγχος σχέσης εκδότριας και λήπτριας του στοιχείου- Έλεγχος προκειμένου να διαπιστωθεί αν τυχόν πρόκειται για κυκλικές συναλλαγές.

Η χρήση πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων έχει γενικότερο αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, λόγω της στρέβλωσης του ανταγωνισμού καθώς και της στέρησης πόρων από το δημόσιο. Επίσης, η ανακάλυψη της χρήσης τους συνεπάγεται τη λήψη εξοντωτικών πολλές φορές ποινών, αλλά ακόμα και τη λήψη ποινικών κυρώσεων σε βάρος των διοικούντων την επιχείρηση.

4.7 «ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ»

Είναι αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι η Εταιρική Διακυβέρνηση (Corporate Governance) εμφανίζεται όλο και περισσότερο στην παγκόσμια σκηνή. Σκοπός της είναι η ενίσχυση του εποπτικού ρόλου και η εξασφάλιση επαρκούς ανεξαρτησίας του Διοικητικού Συμβουλίου στη λήψη αποφάσεων, η υιοθέτηση διαφάνειας και έγκυρης πληροφόρησης, καθώς επίσης και η προστασία των μικρομετόχων.

Η Εταιρική Διακυβέρνηση, θα μπορούσε να οριστεί ως ένα σύνολο αρχών με βάση το οποίο επιδιώκεται η υπεύθυνη οργάνωση, λειτουργία, διοίκηση και έλεγχος μιας επιχείρησης, με μακροπρόθεσμο στόχο τη μεγιστοποίηση της αξίας της και τη διαφύλαξη των έννομων συμφερόντων όλων όσων συνδέονται με αυτήν.

Σύμφωνα με τους Foerser Stephen, Huen Brian (2004), η εταιρική διακυβέρνηση αναφέρεται στη διαδικασία κατά την οποία οι μέτοχοι προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι τα στελέχη των επιχειρήσεων στις οποίες έχουν επενδύσει επιτυγχάνουν ικανοποιητικές αποδόσεις. Αναφέρεται στο πρόβλημα αντιπροσώπευσης όπου οι μέτοχοι είναι απόλυτοι κύριοι των επιχειρήσεων και πιέζουν τα στελέχη να λαμβάνουν αποφάσεις προς την ικανοποίηση του συμφέροντος των μετόχων και όχι το προσωπικό τους.

Επιπλέον, σύμφωνα με τους Stilpon Nestor, John Thompson (2000), εταιρική διακυβέρνηση είναι το αποτέλεσμα των σχέσεων και επαφών μεταξύ των συμμετεχόντων σε μια επιχείρηση (μέτοχοι, πιστωτές, εργαζόμενοι, διοίκηση και τρίτοι). Αυτό που επιδιώκετε με τη βέλτιστη εταιρική διακυβέρνηση είναι η ελαχιστοποίηση του κόστους που προκύπτει από τις συγκρούσεις συμφερόντων των παραπάνω ομάδων ατόμων. Όπως είναι λογικό, με τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των παραπάνω μερών ελαχιστοποιούνται οι

πιθανότητες ύπαρξης φαινομένων λογιστικής απάτης, εφόσον οι εν λόγω ρυθμίσεις δεν μείνουν σε θεωρητικό επίπεδο αλλά εφαρμοστούν με συνέπεια και συνέχεια.

Η ρύθμιση των δικαιωμάτων αλλά και των υποχρεώσεων των παραπάνω μερών αποτελεί αντικείμενο συστηματικού προβληματισμού για όλες τις αναπτυγμένες οικονομίες. Διαφορετικές χώρες υιοθετούν διαφορετικά συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης, η έλλειψη ενός συγκροτημένου και εφαρμόσιμου πλαισίου που να ρυθμίζει την εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί σημαντική παράλειψη της νομοθεσίας.

Ο επίτροπος Εσωτερικής Αγοράς Frits Bolkestein είπε: «Το εταιρικό δίκαιο και η εταιρική διακυβέρνηση βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής ημερήσιας διάταξης, και στις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Η καλή λειτουργία των οικονομιών προϋποθέτει την αποτελεσματική και διαφανή διαχείριση των εταιρειών. Είχαμε πολύ συχνά την ευκαιρία να διαπιστώσουμε αυτό που συμβαίνει στην αντίθετη περίπτωση καταστρέφονται επενδύσεις και θέσεις απασχόλησης και, στις χειρότερες των περιπτώσεων -οι οποίες είναι πολύ συχνές- ζημιώνονται οι μέτοχοι, οι μισθωτοί, οι πιστωτές ή το κοινό εν γένει. Χρειάζεται κατά συνέπεια επειγόντως να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να αποκατασταθεί μόνιμα η εμπιστοσύνη του κοινού στις χρηματοπιστωτικές αγορές».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι ένας ευρωπαϊκός κώδικας εταιρικής διακυβέρνησης δεν θα προσφέρει σημαντική προστιθεμένη αξία αλλά θα αποτελέσει απλά ένα συμπληρωματικό στρώμα μεταξύ διεθνών αρχών και εθνικών κωδίκων. Εντούτοις, μία προσέγγιση αυτορυθμιζόμενης αγοράς, βασισμένη αποκλειστικά σε μη δεσμευτικές συστάσεις, δεν επαρκεί για να κατοχυρώσει υγιή εταιρική διακυβέρνηση. Ενόψει της αυξανόμενης ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών αγορών κεφαλαίων, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να υιοθετήσει κοινή

προσέγγιση που να καλύπτεται από ορισμένους ουσιαστικούς κανόνες, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τον κατάλληλο συντονισμό των εθνικών κωδίκων εταιρικής διακυβέρνησης.⁸⁶

4.7.1 «*Αρχές Της Εταιρικής Διακυβέρνησης*»

Οι αρχές εταιρικής διακυβέρνησης αποτελούν κατά κύριο λόγο άσκηση νομοθετικής πολιτικής και διατύπωση προτάσεων για την προαγωγή του δικαίου δεν είναι απαραίτητο να παρέχονται αποκλειστικά και μόνο με τον τύπο νομοθετικού κειμένου. Αντίθετα, θα μπορούσαν να παρέχονται παράλληλα με τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις και σε έναν κώδικα δεοντολογίας. Ο συνδυασμός άλλωστε των πλεονεκτημάτων των δύο αυτών μεθόδων ρύθμισης των ζητημάτων της εταιρικής διακυβέρνησης είναι προφανής, συνδυάζοντας τη δεσμευτικότητα των κανόνων δικαίου με την απαραίτητη ελαστικότητα των κανόνων που ισχύουν με τη λογική της αυτορρύθμισης.

Η τάση άλλωστε που επικρατεί στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η θέσπιση κανόνων, οι οποίοι εντάσσονται στο επονομαζόμενο «soft-law» και στηρίζονται σε διαδικασίες αυτορρύθμισης, παράλληλα με τη θέσπιση αυστηρότερων κανόνων για τα ευαίσθητα ζητήματα της πληροφόρησης και της διαφάνειας.⁸⁷

Μπορεί ο τρόπος που εφαρμόζεται η Εταιρική Διακυβέρνηση να διαφέρει από Εταιρεία σε Εταιρεία ή από χώρα σε χώρα αλλά οι βασικές αρχές της είναι οι ίδιες, όπως:

---

⁸⁶ «Εταιρικό Δίκαιο Και Εταιρική Διακυβέρνηση: Η Επιτροπή Παρουσιάζει Πρόγραμμα Δράσης», IP/03/716 Βρυξέλλες, 21 Μαΐου 2003

⁸⁷ Σπ. Μούζουλας (2003) «Εταιρική Διακυβέρνηση-Διεθνής Εμπειρία, Ελληνική Πραγματικότητα», Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ».

- Ø Το δικαίωμα των μετόχων να έχουν έγκαιρα τη σχετική με την εταιρεία πληροφόρηση, να έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στις αποφάσεις σχετικά με βασικές εταιρικές αλλαγές και να συμμετέχουν στα κέρδη της επιχείρησης.
- Ø Δίκαιη μεταχείριση όλων των μετόχων, ιδιαίτερα των μειοψηφιών και των αλλοδαπών μετόχων.
- Ø Αναγνώριση του ρόλου των Stakeholders (ενδιαφερόμενους/ εμπλεκόμενους) και της συνεργασίας μεταξύ αυτών και των επιχειρήσεων για τη δημιουργία πλούτου, θέσεων εργασίας και οικονομικά ισχυρών εταιριών.
- Ø Έγκαιρη και ακριβής αποκάλυψη και διαφάνεια σε όλα τα θέματα που έχουν σχέση με την απόδοση της επιχείρησης, το ιδιοκτησιακό της καθεστώς, τους εργαζόμενους και τους stakeholders. Ύπαρξη ανεξάρτητου ελέγχου.
- Ø Ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου.

Επίσης από έρευνα που διενεργήθηκε πριν από λίγα χρόνια (Taylor Nelson Sofres) και κάλυψε 9 Ευρωπαϊκές χώρες διαφάνηκε ότι οι επενδυτές επιλέγουν τις επενδύσεις τους βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, τα οποία θεωρούν πολύ σημαντικά, όπως:

- i.* Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- ii.* Υψηλό επίπεδο Εταιρικής Διακυβέρνησης.
- iii.* Επικοινωνία και διαφάνεια στις κοινωνικές πρακτικές.
- iv.* Περιβαλλοντικές πολιτικές.
- v.* Ποιότητα στις σχέσεις με τους καταναλωτές.
- vi.* Εργασιακές συνθήκες.
- vii.* Πολιτικές κατάρτισης και εξέλιξης εργαζομένων.

4.7.2 «Η Εταιρική Διακυβέρνηση Σε Η.Π.Α., Ηνωμένο Βασίλειο, Ε.Ε. & Ελλάδα»

Στις Η.Π.Α.

Οικονομικά σκάνδαλα τα οποία συνέβησαν στην αρχή του 21^{ου} αιώνα, προκάλεσαν σειρά συζητήσεων γύρω από θέματα αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης στις Η.Π.Α.. Η περίπτωση της Enron αναδείχθηκε σε υπόδειγμα έρευνας γύρω από τα βασικότερα αίτια μη έγκαιρης αντίληψης νομικών παραβάσεων. Η οργάνωση της εταιρείας αυτής είχε συμβάλει καθοριστικά στην εμφάνιση προβλημάτων. Συγκεκριμένα, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου της Enron αμοίβονταν με μετοχές, όπως και τα υπόλοιπα στελέχη επιτροπών. Από σχετική έρευνα που έγινε, αποδείχθηκε ότι έως και το 2002, το 99% των εταιρειών στις Η.Π.Α. εφαρμόζε παρόμοια τακτική.⁸⁸

Το προαναφερθέν σκάνδαλο οδήγησε στην κατάρτιση και ψήφιση το 2002 στις Η.Π.Α. του νόμου Sarbanew-Oxley (Sarbanes-Oxley Act) περί εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένων στις χρηματαγορές εταιρειών και με σκοπό την εξουδετέρωση των παραγόντων που οδηγούν σε φαινόμενα εξαπάτησης του επενδυτικού κοινού, με τον έλεγχο των επιτροπών λογιστικού ελέγχου, την ανεξαρτησία των ελεγκτών λογιστών, την ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων και της διαχείρισης των κινδύνων και την επιβολή ποινών που θα αποτρέπουν αξιόποινες συμπεριφορές.⁸⁹ Τα κύρια όργανα εφαρμογής του S.O.X. ορίσθηκαν η Security and Exchange Commission και οι χρηματαγορές των Η.Π.Α..

---

⁸⁸ The Financial Economist Roundtable, «Statement on: The Crisis in Accounting, Auditing and Corporate Governance», Journal of Applied Finance, Fall / Winter 2002, Vol.12 issue 2.

⁸⁹ Ιατρίδης Γεώργιος, PhD Λέκτορας Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, «Ο Νόμος Sarbanes-Oxley: Οφέλη Και Επιπτώσεις», Μέλος του Συμβουλίου Λογιστικής Τυποποίησης.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Το έτος 1992, στο Ηνωμένο Βασίλειο συστήθηκε η επιτροπή Cadbury (Cadbury Committee) με κύριο αντικείμενο την προώθηση αποτελεσματικών μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης, έπειτα από μια σειρά εταιρικών οικονομικών σκανδάλων προς την κατεύθυνση αυτήν, γνωμοδότησε ένα ευρύ σύνολο αναγνωρισμένων ειδικών επαγγελματιών, όπως θεσμικοί επενδυτές, στελέχη επιχειρήσεων, ακαδημαϊκοί και άλλα εμπλεκόμενα μέρη. Αποτέλεσμα της εργασίας αυτής υπήρξε ο «Κώδικας των Καλύτερων Πρακτικών» («Code of Best Practices»), με σκοπό την αύξηση της διαφάνειας κατά τη διαδικασία λήψης εταιρικών αποφάσεων.

Ο «Κώδικας των Καλύτερων Πρακτικών» υιοθετήθηκε από το σύνολο των επιχειρήσεων, των οποίων οι μετοχές διαπραγματεύονται δημόσια στο Ηνωμένο Βασίλειο, κάθε μία επιχείρηση, όμως, σε διαφορετικό βαθμό.

Στην Ε.Ε. (εκτός του Ηνωμένου Βασιλείου).

Υπάρχουν βασικά στοιχεία διαφοράς μεταξύ αγγλοσαξωνικού και ευρωπαϊκού μοντέλου, αφού, στόχος του αγγλοσαξωνικού είναι κυρίως η προστασία του Μετόχου, ενώ του ευρωπαϊκού είναι η προστασία των ομάδων του κοινωνικού συνόλου, που ενδιαφέρονται για την επιχείρηση. Στις ευρωπαϊκές χώρες ζητήματα ορθής λειτουργίας των μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης και εταιρικής κοινωνικής ευθύνης ταυτίζονται.⁹⁰

---

⁹⁰ Β. Λουμιώτης, «Η Λειτουργία Του Θεσμού Της Επιτροπής Ανωνύμων Εταιρειών Που Οι Μετοχές Τους Διαπραγματεύονται Στο Χρηματιστήριο Αξιών», «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ», 12/2007.

Στην Ελλάδα.

Στον Ελλαδικό χώρο η ανάγκη για την υιοθέτηση κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης κατέστη ακόμη πιο επιτακτική μετά τη ραγδαία ανάπτυξη της ελληνικής κεφαλαιαγοράς κατά τα τελευταία χρόνια και την ένταξή της στην κατηγορία των ώριμων αγορών, γεγονός που δημιούργησε την εύλογη αναγκαιότητα της λειτουργίας και των ελληνικών εισηγμένων εταιρειών σύμφωνα με τους αντίστοιχους κανόνες διακυβέρνησης των εταιρειών των προηγμένων αγορών.

Η πρακτική που ακολουθείται κατά κανόνα από τις ελληνικές εισηγμένες εταιρείες εξαιτίας της ευρείας διασποράς των μετοχών τους στο επενδυτικό κοινό και της συνακόλουθης πρακτικής αδυναμίας του πλήθους των μικρομετόχων να οργανωθούν κατά τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να έχουν ενεργό συμμετοχή στη διοίκηση της εταιρείας, είναι να υποχρεώνονται οι μικρομέτοχοι εκ των πραγμάτων στην υιοθέτηση μιας παθητικής στάσης, που ουσιαστικά καταλήγει στην απλή επικύρωση των επιλογών της διοίκησης της εταιρείας.

Στην Ελλάδα η πρώτη ουσιαστική προσπάθεια προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης ολοκληρώθηκε το έτος 1998 με την εκπόνηση από το Χ.Α.Α. σχετικής μελέτης, που αποσκοπούσε στην πρόταση ειδικών μέτρων για την αποτελεσματικότερη διακυβέρνηση των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο εταιρειών.

Η θέσπιση των κανόνων εταιρικής διακυβέρνησης μέσω της νομοθετικής οδού έλαβε χώρα με το Ν.3016/2002, με τον οποίο πραγματοποιήθηκε η εισαγωγή των ανωτέρω κανόνων στο ελληνικό εταιρικό δίκαιο και η προσαρμογή της νομοθεσίας που διέπει τη διοίκηση και τη λειτουργία των ανωνύμων εταιρειών στα ξεχωριστά δεδομένα που προκύπτουν από την εισαγωγή των μετοχών τους σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές. Υπογραμμίζεται ότι ο Ν.2190/1920 «περί Ανωνύμων Εταιρειών» τροποποιείται μόνο ως προς τα ειδικά θέματα που ρυθμίζονται από το Ν.3016/2002 και μόνο όσον αφορά στις εισηγμένες εταιρείες.

Πιο συγκεκριμένα ο Ν.3016/2002 εισάγει στα άρθρα 2 έως 5 ρυθμίσεις για τα καθήκοντα του Διοικητικού Συμβουλίου, το διορισμό εκτελεστικών και μη εκτελεστικών μελών και τα καθήκοντά τους και στα άρθρα 6 έως 8 τις υποχρεώσεις των εισηγμένων εταιρειών για τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας και τον εσωτερικό τους έλεγχο.

Η εισηγητική έκθεση του Ν.3016/2002 αναφέρει: «Τίθεται ως θεμελιώδης αρχή η υποχρέωση των μελών του Δ.Σ. να επιδιώκουν την ενίσχυση της αποδοτικότητας της εταιρείας αλλά και των μετοχών της. Τα μέλη του Δ.Σ. δεν πρέπει να επιδιώκουν μόνο την άνοδο της εσωτερικής αξίας της μετοχής αγνοώντας τη χρηματιστηριακή, καθώς αυτό μπορεί να αποβεί σε βάρος των εταιρειών που επιδιώκουν χρηματοδότηση μέσω της αγοράς».⁹¹

Η ανάγκη για την ορθή εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης ενδέχεται να δημιουργήσει ερμηνευτικά προβλήματα, καθώς τα όρια ανάμεσα στη μέριμνα για την ενίσχυση της χρηματιστηριακής τιμής και τη χειραγώγηση μερικές φορές είναι δυσδιάκριτα. Η διοίκηση μιας εισηγμένης εταιρείας είναι πιθανό κατά την εφαρμογή της εν λόγω διάταξης να παρασυρθεί, για παράδειγμα, στην επιλεκτική παροχή πληροφοριών ακόμη και ενώπιον της γενικής συνελεύσεως, προκειμένου να διαφυλάξει την τιμή της μετοχής της εταιρείας.

---

⁹¹ Εισηγητική Έκθεση Στο Σχέδιο Νόμου «Για Την Εταιρική Διακυβέρνηση, Θέματα Μισθολογίου Και Άλλες Διατάξεις», Άρθρο 2, Παρ.2.

4.7.3 «Ο Ρόλος Της Εταιρικής Διακυβέρνησης Στη Χειραγώγηση Των Αποτελεσμάτων»

Σύμφωνα με την σύγχρονη χρηματοοικονομική θεωρία η ύπαρξη αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στις σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ επενδυτών και στελεχών μιας επιχείρησης συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην δημιουργία μακροπρόθεσμων επενδυτικών ροών κεφαλαίων προς τις επιχειρήσεις, δηλαδή, επιμηκύνεται ο χρονικός ορίζοντας μιας επένδυσης, γεγονός που δημιουργεί μεγαλύτερη σταθερότητα και πιο ομαλό χρηματοοικονομικό περιβάλλον με ευεργετικές συνέπειες στις αποδόσεις και στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων.

Μέσω των διαφόρων μηχανισμών εταιρικής διακυβέρνησης πρέπει να δοθούν κίνητρα στα στελέχη ώστε αυτά να προάγουν το συμφέρον των μετόχων. Σύμφωνα με την βιβλιογραφία τα κίνητρα χωρίζονται σε θετικά και αρνητικά. Ορισμένα παραδείγματα θετικών κινήτρων είναι οι προαγωγές στην ιεραρχία της επιχείρησης, η αναγνώριση για την καλή απόδοση, η αυτονομία, η πρωτοβουλία, η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, η ελευθερία δράσης και τα μπόνους. Αντίστοιχα παραδείγματα αρνητικών κινήτρων είναι ο φόβος απόλυσης, η παροχή περιορισμένων εξουσιοδοτήσεων, η περιορισμένη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, ο υποβιβασμός και η έλλειψη επιπλέον παροχών πέραν του μισθού.

Όταν τα κίνητρα είναι σωστά σχεδιασμένα, τα στελέχη απορροφώνται στην επίτευξη των τιθέμενων στόχων που θα τους οδηγήσουν με τη σειρά τους στην απολαβή των υποσχεθεισών παροχών. Είναι πολύ σημαντικό τα κίνητρα τα οποία θα δοθούν να μη συσχετίζονται με τα λογιστικά αποτελέσματα, την κερδοφορία, διότι με αυτό τον τρόπο τα στελέχη θα απορροφηθούν σε πρακτικές χειραγώγησης των λογιστικών κερδών. Θα αναλωθούν δηλαδή στο να εμφανίσουν τα επιθυμητά λογιστικά αποτελέσματα (χωρίς αυτά να ανταποκρίνονται απαραίτητα στην πραγματικότητα) ώστε να λάβουν τα μπόνους σαν

να επιτεύχθηκαν οι στόχοι και με τον τρόπο αυτό θα ζημιώσουν πολύ περισσότερο την επιχείρηση.

Αυτό είναι το σημείο στο οποίο πρέπει να παρεμβαίνουν οι μηχανισμοί της εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου να ελέγχουν την δράση των στελεχών και να αποτρέπουν την εμφάνιση φαινομένων χειραγώγησης των λογιστικών αποτελεσμάτων.

Όταν οι μέτοχοι επιθυμούν να εξετάσουν εάν οι αποφάσεις των στελεχών λαμβάνονται έχοντας ως στόχο την επιδίωξη των συμφερόντων των μετόχων ή των ίδιων, θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους τη σχέση μεταξύ επίδοσης της επιχείρησης και αποζημίωσης των στελεχών. Αν τα μόνους και η αποζημίωση σχεδιασθεί από την επιτροπή προσδιορισμού των αμοιβών, η επιτροπή θα πρέπει να προσέξει ώστε οι στόχοι που θα τεθούν να μην είναι ανέφικτοι αλλά ούτε και εύκολα επιτεύξιμοι.

Ένα ακόμη σημείο στο οποίο πρέπει να δοθεί προσοχή είναι οι αποφάσεις που λαμβάνουν τα στελέχη όταν αυτά κατέχουν μεγάλο αριθμό μετοχών. Μια άποψη είναι ότι τα στελέχη αυτά επιλέγουν δραστηριότητες με μειωμένο κίνδυνο και αναπτύσσουν μια συμπεριφορά γνωστή ως «μυωπική» αποφεύγοντας τις μακροπρόθεσμες και αβέβαιες επενδύσεις όπως έρευνα και ανάπτυξη, εκπαίδευση των εργαζομένων ή διαφήμιση όταν επιθυμούν την επίτευξη βραχυπρόθεσμων στόχων. Η «μυωπική» συμπεριφορά μπορεί να μεταφραστεί σε χειραγώγηση των λογιστικών κερδών αν σκεφτούμε ότι τα στελέχη προκειμένου να μην θέσουν σε κίνδυνο τα κεφάλαια τους θέτουν εμπόδια στην μακροχρόνια ανάπτυξη της επιχείρησης, πραγματοποιώντας περικοπές των κονδυλίων έρευνας και ανάπτυξης.

Η Εταιρική Διακυβέρνηση είναι επένδυση και αποτελεί εργαλείο ανάπτυξης και μακροπρόθεσμης προοπτικής για μια επιχείρηση, συνδέεται άμεσα με την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σε ότι αφορά την προσπάθειά τους μέσω των διαφορετικών εταιρικών πρακτικών να δημιουργήσουν τις απαιτούμενες

προϋποθέσεις για διαφάνεια, αλλά ταυτόχρονα και για συνεχή, ανοικτό και εποικοδομητικό διάλογο με τους άμεσα ενδιαφερομένους για την επιχειρηματική δραστηριότητα.

Τέλος, η Εταιρική Διακυβέρνηση όπως και η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, σηματοδοτούν μία νέα επιχειρηματική αντίληψη που δεν επιβάλλονται δια νόμου. Αντίθετα στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον δημιουργούν συγκριτικό πλεονέκτημα για την επιχείρηση, που καλείται να επαναπροσδιορίσει ή και να διαμορφώσει την επιχειρηματική της στρατηγική ενσωματώνοντας τις σύγχρονες αντιλήψεις και αποκτώντας με αυτό τον τρόπο νέα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα σε ένα παγκόσμιο περιβάλλον που διακρίνεται μεν από τις συνεχείς και αστάθμητες μεταβολές του αλλά ταυτόχρονα εμφανίζεται να επηρεάζεται όλο και περισσότερο από παράγοντες και παραμέτρους κοινωνικού χαρακτήρα και περιεχομένου.⁹²

4.7.4 «Κοινωνική Εταιρική Ευθύνη»

Στο πλαίσιο της Κοινωνικής Εταιρικής Ευθύνης, οι εταιρείες αποφασίζουν οικειοθελώς να συμβάλλουν στην επίτευξη μιας καλύτερης κοινωνίας και ενός καθαρότερου περιβάλλοντος, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, που εγκρίθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001 και η οποία αναφέρει ότι: η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η περιβαλλοντική προστασία συμβαδίζουν μακροπρόθεσμα.

Οι λόγοι για τη δημιουργία αυτού του θεσμού παρατίθενται στο Πράσινο Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Προώθηση ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου για την Κοινωνική Εταιρική Ευθύνη και είναι: οι νέες ανησυχίες και προσδοκίες των πολιτών, των καταναλωτών, των δημοσίων αρχών και των

---

⁹² «Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης και η Κοινωνική Ευθύνη των Επιχειρήσεων», Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, 12/2006.

επενδυτών στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της βιομηχανικής αλλαγής σε μεγάλη κλίμακα, τα κοινωνικά κριτήρια που επηρεάζουν όλο και περισσότερο τις επενδυτικές αποφάσεις των ατόμων και των φορέων, τόσο ως καταναλωτών, όσο και ως επενδυτών, η αυξημένη ανησυχία για τις ζημιές που προκαλεί η οικονομική δραστηριότητα στο περιβάλλον, η διαφάνεια στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που επήλθε με την επανάσταση στις επικοινωνίες και τις σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών.

4.8 «ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ»

Ως Χρηματιστήριο νοείται ο τόπος που «συναντώνται» και διασταυρώνουν τα ενδιαφέροντά τους εκείνοι που προτίθενται να πουλήσουν κινητές αξίες (μετοχές, ομολογίες, γενικά χρεόγραφα), εμπορεύματα, πολύτιμα μέταλλα κ.α. με εκείνους που προτίθενται να τα αγοράσουν.

Οι αγοραπωλησίες διενεργούνται με τη μορφή της δημοπρασίας, όπου προσφέρονται και ζητούνται χρεόγραφα με «εκφώνηση» από τον καθένα της προσφοράς, της ζήτησης και τιμής, έτσι ώστε συγκλίνοντας προσφορά και ζήτηση να έρθουν σε «άμεση επαφή» και να καταλήξουν σε πραγματοποίηση της συναλλαγής.

Για την πραγματοποίηση των συναλλαγών σε κάθε χρηματιστήριο λειτουργούν μεταβατικά κάποιοι «ενδιάμεσοι» ανάλογα με το είδος του χρηματιστηρίου, τη χώρα και την υπάρχουσα νομοθεσία. Αυτοί είναι κυρίως οι χρηματιστές.

Η χρηματιστηριακή αγορά κεφαλαίων είναι μια δευτερογενής αγορά κεφαλαίων, επειδή δεν προβαίνει σε άμεση μεταβίβαση και παραχώρηση μακροπρόθεσμων κεφαλαίων, αλλά στην έμμεση διακίνησή τους και στην ενθάρρυνση κυρίως των αποταμιευτών να τα τοποθετήσουν εκεί, έχοντας και το πλεονέκτημα να τα ρευστοποιήσουν όταν τα χρειαστούν.

Διακρίσεις Χρηματιστηρίων.

Με την εξέλιξη και την επέκταση των οικονομικών δραστηριοτήτων, την αλματώδη αύξηση και μεγέθυνση των εταιρειών, η κεφαλαιαγορά οδηγήθηκε σε διαχωρισμό των χρηματιστηρίων σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με το αντικείμενο που διαπραγματεύονται, και διαμορφώθηκαν έτσι:

- Ø Χρηματιστήρια Αξιών
- Ø Χρηματιστήρια Εμπορευμάτων
- Ø Χρηματιστήρια Πολύτιμων Μετάλλων
- Ø Χρηματιστήρια Συναλλάγματος
- Ø Χρηματιστήρια Παραγωγών κ.α.

Τα Χρηματιστήρια διακρίνονται σε Ειδικά Χρηματιστήρια όταν διαπραγματεύονται ένα είδος ή μια κατηγορία ειδών και γενικά Χρηματιστήρια, όταν διαπραγματεύονται χρηματιστηριακά πράγματα περισσότερων κατηγοριών. Διακρίνονται επίσης, σε Επίσημα όταν η σύσταση τους και ο οργανισμός τους εγκρίνονται από το κράτος και εποπτεύονται από αυτό και Ελεύθερα, που αποτελούν ιδιωτικές οργανώσεις χωρίς κρατική παρέμβαση και εποπτεία.

Οι Στόχοι Και Η Αξιοποίηση Του Χρηματιστηρίου.

Μία ταξινόμηση των στόχων του Χρηματιστηρίου και της αξιοποίησης της λειτουργίας του καταλήγει στα εξής:

- § Η εύκολη πρόσβαση των επιχειρήσεων στην κεφαλαιαγορά, μέσω ενός κατάλληλου προσδιορισμού των κριτηρίων που πρέπει να ικανοποιούν οι τίτλοι τους, ώστε να μπορέσουν να αποτελέσουν αντικείμενο συναλλαγών στην αντίστοιχη χρηματιστηριακή αγορά.
- § Η προσφορά ποιοτικά καλύτερων και φθηνότερων χρηματιστηριακών προϊόντων, κυρίως με την ανάπτυξη και εφαρμογή νέων μεθόδων συναλλαγών που ανταποκρίνονται περισσότερο στις απαιτήσεις των επιχειρήσεων της κάθε κατηγορίας.
- § Η εξασφάλιση της απαραίτητης προστασίας των συμφερόντων των επενδυτών, μέσω της αυτόματης, κατανοητής και αδάπανης πληροφόρησης για τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που συνεπάγονται οι τοποθετήσεις τους στους τίτλους των επιμέρους χρηματιστηριακών αγορών. Η πληροφόρηση αυτή είναι φυσική της κατάταξης κάθε επιχείρησης στη

θέση αγοράς που αντιστοιχεί, με βάση την οικονομική της κατάσταση και τις βέβαιες ή αβέβαιες προοπτικές εξέλιξής της.

§ Τέλος, στόχους του Χρηματιστηρίου αποτελούν η ταυτότητα στη διενέργεια των συναλλαγών, η αμεσότητα στη σύναψη των συμφωνιών καθώς και η δημοσιότητα και η σταθερότητα των συναλλαγών.⁹³

4.8.1 «Η Χειραγώγηση Του Χρηματιστηρίου»

Στη παρούσα εργασία έχουμε αναφερθεί σε επιχειρήσεις του εξωτερικού όπου με την χειραγώγηση των αποτελεσμάτων τους πέτυχαν τη παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού.

Στη χώρα μας το Χρηματιστήριο Αθηνών παίζει μεγάλο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας στο τελευταίο μισό του 20^{ου} αιώνα. Γεγονότα τα οποία επηρέασαν το Χρηματιστήριο είναι η ένταξη της Ελλάδας στην Νομισματική και Οικονομική Ενοποίηση (Ο.Ν.Ε.) και το Χρηματιστηριακό κραχ του 1999 το οποίο σημάδεψε τις ζωές πολλών ελληνικών οικογενειών.

Έχει εκτιμηθεί ότι περίπου εκατό δισεκατομμύρια ευρώ άλλαξαν χέρια, μεγάλο μέρος από τα οποία έχασαν οι λεγόμενοι μικροεπενδυτές. Η απότομη πτώση του Χρηματιστηρίου ακολούθησε την άνοδο των προηγούμενων ετών που κορυφώθηκε το 1999 και συνδέθηκε με την ένταξη της Ελλάδας στην ΟΝΕ και την προοπτική ανάληψης των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004. Θεωρείται από τα μεγαλύτερα οικονομικά σκάνδαλα στην ιστορία της Ελλάδας και πιστεύεται ότι το Χρηματιστήριο χειραγωγήθηκε αθέμιτα.

---

⁹³ Δημ. Παπαβασιλείου, «Το Χρήμα, Αγορές Και Πολιτική», Εκδόσεις «LIBANH».

Παραπλάνηση Του Επενδυτικού Κοινού

Απαγορεύεται δια νόμου η παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού. Η Χρηματιστηριακή αγορά είναι βασικό να λειτουργεί βάση της προσφοράς και της ζήτησης χωρίς να επηρεάζεται από άλλους παράγοντες. Για αυτό η νομοθεσία διακρίνει τη παραπλάνηση σε δύο κατηγορίες:

- § Τη παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού μέσω αναληθών πληροφοριών, οι οποίες μπορεί να οδηγήσουν σε λάθος έως καταστροφικές αποφάσεις έναν επενδυτή. Απαγορεύεται η διάδοση των πληροφοριών μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης, του Internet και του τύπου οι οποίες δίνουν αναληθείς πληροφορίες για τα χρηματοπιστωτικά μέσα.
- § Η παραπλάνηση μέσω συναλλαγών. Καθίσταται η διαδικασία μέσω της οποίας μια συναλλαγή είναι δυνατό να δώσει αναληθείς πληροφορίες σε έναν επενδυτή όσον αφορά τη προσφορά και τη ζήτηση σε μια χρηματιστηριακή αγορά.

Τρόποι Παραπλάνησης

Μέθοδοι που συνιστούν πράξεις χειραγώγησης της αγοράς αποτελούν ενδεικτικά οι εξής:

Ø Πράξεις που προορίζονται να δημιουργήσουν εσφαλμένη εντύπωση συναλλακτικής δραστηριότητας:

- § Συναλλαγές χωρίς πραγματική μεταβίβαση κυριότητας των χρηματοοικονομικών μέσων όπου η μεταβίβαση του πραγματικού δικαιώματος γίνεται μόνο μεταξύ επενδυτών που ενεργούν συντονισμένα (wash sales).
- § Συναλλαγές στις οποίες τόσο οι εντολές πώλησης όσο και οι εντολές αγοράς εισάγονται ταυτόχρονα, ή σχεδόν ταυτόχρονα, στην ίδια τιμή και για τον ίδιο όγκο, από διαφορετικά αλλά από κοινού ενεργούντα μέρη (improper matched orders).

- § Διενέργεια συναλλαγών ή σειράς συναλλαγών εμφανιζόμενων σε δημόσια οθόνη προκειμένου να δημιουργηθεί εντύπωση συναλλακτικής δραστηριότητας σε ένα χρηματοοικονομικό μέσο ή μεταβολής της τιμής του (painting the tape).
- § Συμμετοχή σε δραστηριότητα που έχει επινοηθεί από ένα ή περισσότερα από κοινού ενεργούντα πρόσωπα με σκοπό την αύξηση σε τεχνητά επίπεδα της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου και στη συνέχεια τη μαζική του πώληση (pumping and dumping).
- § Συμμετοχή σε δραστηριότητα που έχει επινοηθεί από ένα ή περισσότερα από κοινού ενεργούντα πρόσωπα με σκοπό την μείωση σε τεχνητά επίπεδα της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου και στη συνέχεια τη μαζική του αγορά (trashing and cashing).
- § Αύξηση της προσφερόμενης τιμής για την αγορά χρηματοπιστωτικού μέσου προκειμένου να προκληθεί αύξηση της τιμής του με τη δημιουργία παραπλανητικής εντύπωσης ανοδικής τάσης ή αύξησης οφειλόμενης σε συναλλακτική δραστηριότητα (advancing the bid).
- § Διαβίβαση εντολών χωρίς να υφίσταται πρόθεση ως προς την εκτέλεσή τους αποσκοπώντας στην προώθηση παραπλανητικής εντύπωσης ότι υπάρχει ζήτηση ή προσφορά για το συγκεκριμένο χρηματοοικονομικό μέσο στη συγκεκριμένη τιμή και η μετέπειτα απόσυρση των εν λόγω εντολών.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ένα ή περισσότερα από κοινού ενεργούντα πρόσωπα διενεργούν αγοραπωλησίες μετοχών με σκοπό την αύξηση σε τεχνητά επίπεδα της τιμής μιας μετοχής και στη συνέχεια προβαίνουν σε μαζική πώληση της μετοχής. Αυτή η μέθοδος είναι γνωστή ως «pumping and dumping».

Ø Πράξεις προοριζόμενες να προκαλέσουν στενότητα στην αγορά:

- § Συμπεριφορά που επιδεικνύεται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα που δρουν συντονισμένα, η οποία οδηγεί στην εξασφάλιση δεσπόζουσας θέσης (dominant position) επί της προσφοράς ή της ζήτησης ενός χρηματοοικονομικού μέσου, με αποτέλεσμα τον άμεσο ή έμμεσο τεχνητό προσδιορισμό της τιμής αγοράς ή της τιμής πώλησης ή άλλων μη κανονικών όρων διαπραγμάτευσης (cornering).
- § Σύναψη συναλλαγών ή έκδοση εντολών προς συναλλαγή που γίνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να παρεμποδίζεται η πτώση της τιμής των χρηματοοικονομικών μέσων πέραν ενός συγκεκριμένου επιπέδου, κυρίως προς αποφυγή αρνητικών συνεπειών των μετοχών ή της αξιολόγησης πιστωτικού κινδύνου (creation of a floor in the price pattern).
- § Η σκόπιμη μεταβολή της διαφοράς μεταξύ της τιμής αγοράς και πώλησης χρηματοοικονομικών μέσων ή/και η διατήρησή της σε τεχνητά επίπεδα από πρόσωπα που ασκούν δύναμη στην αγορά (excessive bid-ask spreads).
- § Συναλλαγή σε μία αγορά με σκοπό τον επηρεασμό της τιμής ενός χρηματοοικονομικού μέσου σε συνδεδεμένη αγορά.

ΠΑΡΑΒΕΙΤΜΑ

Σύναψη συναλλαγών ή έκδοση εντολών προς συναλλαγή που γίνονται με τέτοιο τρόπο ώστε να παρεμποδίζεται η πτώση της τιμής των χρηματοοικονομικών μέσων πέραν ενός συγκεκριμένου επιπέδου.

Ø Μέθοδοι χειραγώγησης της αγοράς με βάση το χρόνο διενέργειας των συναλλαγών:

- § Η εσκεμμένη αγορά ή πώληση ενός ή περισσότερων χρηματοοικονομικών μέσων κατά το κλείσιμο της αγοράς με αποτέλεσμα την μεταβολή της τιμής κλεισίματος (closing price) και την παραπλάνηση των επενδυτών που ενεργούν βάσει αυτής (marking the close).
- § Διενέργεια συναλλαγών που αποσκοπούν να επηρεάσουν την τιμή τοις μετρητοίς ή την τιμή εκκαθάρισης συμβολαίων παράγωγων μέσων.
- § Διενέργεια συναλλαγών που αποσκοπούν να επηρεάσουν την τιμή τοις μετρητοίς ενός χρηματοοικονομικού μέσου που έχει επιλεγεί για τον υπολογισμό της αξίας μιας μετοχής.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Κάποιος αγοράζει ένα μεγάλο αριθμό μετοχών μιας εταιρείας κατά το κλείσιμο της χρηματιστηριακής συνάντησης με αποτέλεσμα η τιμή της μετοχής να ανέβει αισθητά. Η υψηλή τιμή της μετοχής δίνει λανθασμένες εντυπώσεις στους επενδυτές όσον αφορά την τιμή της μετοχής και την αξία των χαρτοφυλακίων που έχουν τη συγκεκριμένη μετοχή με αποτέλεσμα να λάβουν λανθασμένες επενδυτικές αποφάσεις.

Ø Μέθοδοι χειραγώγησης της αγοράς που βασίζονται σε πληροφορίες:

- § Αγορά χρηματοοικονομικού μέσου για ίδιο λογαριασμό πριν τη σύσταση του σε άλλους και επικερδής πώληση του στη συνέχεια χάρη στην αύξηση της τιμής που προκάλεσε η σύσταση (scalping).
- § Διάδοση ψευδών ειδήσεων για να προκληθεί αγοραστική κίνηση ή μαζική πώληση από άλλους.
- § Ανακοίνωση αναληθών πληροφοριών για σημαντικά γεγονότα.
- § Παράλειψη δημόσιας ανακοίνωσης σημαντικών γεγονότων ή συμφερόντων ή ελλιπής ανακοίνωση τέτοιων πληροφοριών.
- § Την εκμετάλλευση της περιστασιακής ή τακτικής πρόσβασης στα παραδοσιακά είτε στα ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης με διατύπωση γνώμης για ένα χρηματοοικονομικό μέσο (ή έμμεσα για τον εκδότη του) ενώ προηγουμένως έχουν ληφθεί θέσεις για το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο, και εν συνεχεία άντληση οφέλους από τον αντίκτυπο που έχουν οι γνώμες αυτές στην τιμή του χρηματοοικονομικού μέσου, χωρίς να έχει ταυτόχρονα δημοσιοποιηθεί η συγκεκριμένη σύγκρουση συμφερόντων με σαφήνεια και αποτελεσματικότητα.
- § Απόκρυψη της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου ενός χρηματοοικονομικού μέσου συνεπεία παραβίασης των κανόνων αποκάλυψης. Νοείται ότι αυτή η πρακτική δεν περιλαμβάνει περιπτώσεις όπου υπάρχουν έννομοι λόγοι για την κατοχή χρηματοοικονομικών μέσων στο όνομα ενός προσώπου που δεν είναι ο πραγματικός δικαιούχος, για παράδειγμα, όταν υπάρχει εξουσιοδότηση τρίτων προσώπων για κατοχή χρηματοοικονομικών μέσων εκ μέρους των πραγματικών δικαιούχων (nominee holdings).

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Ένα κλασσικό παράδειγμα που συμβαίνει πολύ συχνά είναι όταν κάποιος αγοράζει μετοχές μίας εταιρείας και μετά διαδίδει μέσω του διαδικτύου λανθασμένες και παραπλανητικές πληροφορίες, ότι η επένδυση στη συγκεκριμένη εταιρεία θα αποφέρει σημαντικά κέρδη. Όταν οι ανυποψίαστοι επενδυτές αγοράσουν τη συγκεκριμένη μετοχή, η τιμή της μετοχής θα ανεβεί, με αποτέλεσμα αυτός να πωλήσει με κέρδος και η τιμή της μετοχής να καταρρεύσει.

Νοείται ότι οι μέθοδοι που αναφέρονται στο παρόν άρθρο δεν είναι εξαντλητικές και παράλληλα δεν πρέπει απαραίτητα να θεωρηθεί ότι από μόνες τους αποτελούν χειραγώγηση της αγοράς.⁹⁴

4.8.2 «Η Ελληνική Νομοθεσία Περὶ Προστασίας Των Επενδυτών»

Έχουμε ήδη αναφερθεί στους τρόπους και τα μέσα τα οποία χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να χειραγωγήσουν τα Αποτελέσματά τους καθώς και στα αποτελέσματα που επιφέρει ο εκάστοτε τρόπος. Στο εξής θα αναφερθούμε σε υποχρεώσεις που θέτει η ελληνική νομοθεσία, με την Απόφαση 5/204/14.11.2000 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, στις επιχειρήσεις με σκοπό να περιορίσει τη παραπλάνηση του επενδυτικού κοινού, πριν λάβει αποφάσεις για το πως θα επενδύσει το κεφάλαιο του στο Χρηματιστήριο.

---

⁹⁴ Οδηγία 3/2005, Της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Αναφορικά Με Τις Μεθόδους Χειραγώγησης Της Αγοράς. Ε.Κ. 11/2006, «Μέθοδοι Χειραγώγησης της Αγοράς», Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

ΑΡΘΡΟ 2: «Γενικές Αρχές»

Κάθε εταιρεία οφείλει να διασφαλίζει:

- § Την έγκαιρη δημοσιοποίηση πληροφοριών ή γεγονότων που επέρχονται στη σφαίρα της δραστηριότητάς της, δεν είναι προσιτά στο κοινό και τα οποία δύνανται, λόγω των επιπτώσεων του στην περιουσιακή ή οικονομική της κατάσταση ή στη γενική πορεία των υποθέσεων της, να προκαλέσουν σημαντική διακύμανση των τιμών των μετοχών της, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 παράγραφος 5 του Π.Δ. 350/1985.
- § Τη διατήρηση του εμπιστευτικού χαρακτήρα των παραπάνω γεγονότων ή πληροφοριών πριν από τη δημοσιοποίησή τους.
- § Την αποφυγή χρησιμοποίησης μεθόδων ή πρακτικών δημοσιότητας που στρέφονται κατά της αξιοπιστίας και της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς κινητών αξιών.
- § Την οργάνωση, τις δομές και τους μηχανισμούς εσωτερικής λειτουργίας που είναι απαραίτητοι για την καλύτερη εξυπηρέτηση των συμφερόντων των μετόχων της αλλά και γενικότερα του επενδυτικού κοινού.

ΑΡΘΡΟ 4 §1: «Υποχρεώσεις Γνωστοποίησης»

Η κάθε εταιρεία οφείλει να γνωστοποιεί στο κοινό, με τα μέσα που προβλέπονται, κάθε γεγονός ή δημοσιοποίηση του οποίου εύλογα αναμένεται ότι θα επηρεάσει την αγορά των μετοχών της. Σε κάθε περίπτωση, ως τέτοια γεγονότα τα οποία θα πρέπει να γνωστοποιούνται στο κοινό θεωρούνται:

- § Αποφάσεις για ουσιώδη μεταβολή της επιχειρηματικής δράσης της.
- § Αποφάσεις ή συμφωνίες για τη σύναψη ή λύση ουσιωδών συνεργασιών ή επιχειρηματικών συμμαχιών, καθώς και για κάθε ουσιώδη διεθνή πρωτοβουλία.

- § Αποφάσεις ή συμφωνίες για συμμετοχή σε διαδικασία συγχώνευσης, διάσπασης ή εξαγοράς, απόκτησης ή εκχώρησης μετοχών που αντιπροσωπεύουν ποσοστό τουλάχιστον 5% εταιρείας στην οποία συμμετέχει σε ποσοστό τουλάχιστον 10%.
- § Αποφάσεις για αλλαγή της σύνθεσης του διοικητικού συμβουλίου ή ανώτατων διευθυντικών στελεχών.
- § Αποφάσεις για τη διανομή και την καταβολή μερισμάτων, για πράξεις έκδοσης νέων μετοχών διανομής, εγγραφής, παραιτήσεως και μετατροπής.
- § Αποφάσεις αλλαγής ουσιωδών στοιχείων που περιέχονται στο πλέον πρόσφατο ενημερωτικό της δελτίο.
- § Οποιαδήποτε ουσιώδης μεταβολή στην περιουσιακή κατάσταση, στην κεφαλαιακή διάρθρωση της εταιρείας η οποία καταρτίζει ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, οποιαδήποτε μεταβολή που επιδρά ουσιωδώς στη διάρθρωση ή στα ενοποιημένα οικονομικά μεγέθη του ομίλου.

**ΑΡΘΡΟ 16: «Υποχρεώσεις Για Γνωστοποίηση Στοιχείων
Σχετικών Με Την Κατάσταση Και Την Εξέλιξη Της
Δραστηριότητας Της Εταιρείας»**

Κάθε επιχείρηση υποχρεούται να εκδίδει και να καθιστά προσιτό στο ευρύ επενδυτικό κοινό Ετήσιο Δελτίο, με σκοπό την παροχή τακτικής και επαρκούς πληροφόρησης στους επενδυτές σχετικά με τις δραστηριότητες της. Η εταιρεία έχει την ευθύνη για τη σύνταξη του Ετήσιου Δελτίου και την αλήθεια, ακρίβεια, πληρότητα, ορθότητα και σαφήνεια των στοιχείων που περιέχονται σε αυτό. Από την υποχρέωση έκδοσης Ετησίου Δελτίου εξαιρείται η Τράπεζα της Ελλάδος.

Στο Ετήσιο Δελτίο πρέπει να περιλαμβάνονται και τα ακόλουθα στοιχεία:

- § Οι ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις, οι εκθέσεις διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου σε ενοποιημένη και μη ενοποιημένη βάση και οι σχετικές εκθέσεις των Ελεγκτών της εταιρείας.
- § Οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου}, και 4^{ου} τριμήνου (εφόσον καταρτίζεται).
- § Οι ετήσιες καταστάσεις ταμειακών ροών ελέγχονται από τον Ορκωτό Ελεγκτή της εταιρείας, το πιστοποιητικό ελέγχου του οποίου δημοσιεύεται μαζί με τις καταστάσεις.
- § Ο πίνακας διάθεσης των αντληθέντων κεφαλαίων από αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών, εφόσον η διάθεση δεν έχει ολοκληρωθεί ή ολοκληρώθηκε στην διάρκεια της χρήσης, σύμφωνα με την απόφαση 34 της συνεδρίασης της 5-11-1999 (Φ.Ε.Κ. 2103B/1.12.1999) του Δ.Σ. του Χ.Α.Α. όπως εκάστοτε ισχύει.
- § Η εξέλιξη της χρηματιστηριακής τιμής και του όγκου συναλλαγών των μετοχών της εταιρείας, σε σχέση με την πορεία του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται η εταιρεία και τον Γενικό Δείκτη του Χ.Α.Α.. Ειδικότερα, θα πρέπει κατ' ελάχιστο να αναφέρονται η τιμή κλεισίματος της μετοχής της τελευταίας συνεδρίασης κάθε μήνα και η αξία του συνολικού μηνιαίου όγκου συναλλαγών.

Το Ετήσιο Δελτίο τίθεται στη διάθεση των επενδυτών δωρεάν, μετά την δημοσίευση των ετήσιων Οικονομικών Καταστάσεων και το αργότερο δέκα εργάσιμες ημέρες πριν από την Ετησία Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων. Αντίτυπο του Ετήσιου Δελτίου υποβάλλεται στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Εφόσον το Ετήσιο Δελτίο κυκλοφορεί και σε ηλεκτρονική μορφή από την ιστοσελίδα της Εταιρείας, πρέπει να τηρούνται σε κάθε περίπτωση, οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- το περιεχόμενο της καταχώρισης στην ιστοσελίδα θα είναι ταυτόσημο με το περιεχόμενο του δελτίου που κυκλοφορεί υπό τη μορφή εντύπου και
- η πρόσβαση στην ιστοσελίδα θα παρέχεται χωρίς χρέωση.

Οι εταιρείες δύνανται να ενσωματώνουν το Ετήσιο Δελτίο στον ετήσιο απολογισμό χρήσης. Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του παρόντος επιβάλλονται κυρώσεις από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.⁹⁵

---

⁹⁵ Απόφαση 5/204/14.11.2000 Του Δ.Σ. Της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

50 Κεφάλαιο

«ΕΡΕΥΝΑ»

5.1 «ΕΙΣΑΓΩΓΗ»

Στα προηγούμενα κεφάλαια της εργασίας μας, πραγματοποιήθηκε μια θεωρητική παρουσίαση σχετικά με τη Δημιουργική Λογιστική και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Έως αυτό το σημείο, έχει πραγματοποιηθεί ανασκόπηση της εγχώριας και ξένης βιβλιογραφίας καθώς και η μελέτη παρατηρήσεων οι οποίες έχουν γίνει και αφορούν το θέμα μας.

Στη συνέχεια, στόχος μας είναι η εμπειρική διερεύνηση του θέματος ώστε να δοθούν απαντήσεις σχετικά με το πώς και γιατί καταφεύγουν στην άσκηση δημιουργικής λογιστικής και τέλος, αν και σε τι ποσοστό έχουν βοηθήσει στον περιορισμό αυτής τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.).

5.1.1 «Μεθοδολογία & Δείγμα της έρευνας»

Για τους σκοπούς της έρευνάς μας χρησιμοποιήθηκαν δύο δείγματα. Πρώτον, ορκωτοί ελεγκτές οι οποίοι είναι μέλη του Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών και που επελέγησαν λόγω της πείρας της οποίας μπορούν και έχουν στον έλεγχο των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων. Δεύτερον, ελεύθεροι επαγγελματίες φοροτέχνες-λογιστές. Για τους τελευταίους έχει εξασφαλιστεί η μακροχρόνια εμπειρία τους στην τήρηση βιβλίων Γ' Κατηγορίας.

Το ερωτηματολόγιο στάλθηκε ηλεκτρονικά, σε περισσότερους από 300 ορκωτούς ελεγκτές και λογιστές-φοροτέχνες, συνοδευόμενο από επιστολή η οποία διευκρίνιζε το σκοπό και το αντικείμενο της έρευνάς μας.

Η συμμετοχή σε αυτήν κρίθηκε ελλιπής, ωστόσο, παρουσιάζονται στην συνέχεια τα αποτελέσματα της με την πεποίθηση ότι μπορούν να παρθούν χρήσιμα συμπεράσματα.

5.1.2 «Παρουσίαση Ερωτηματολογίου»*

Ερώτηση 1^η

Υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν, ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι ένα επιχειρηματικό εργαλείο και όχι ένα παράνομο μέσο, όπως ευρέως θεωρείται αφού για να ασκηθεί βασίζεται στους Λογιστικούς Κανόνες & Νόμους.

- Συμφωνώ

- Διαφωνώ

Ερώτηση 2^η

Τι είδος Δημιουργικής Λογιστικής συναντάμε πιο συχνά:

- **Θεμιτή** (*εκμεταλλεύεται τους Λογιστικούς Κανόνες & Νόμους*)

- **Αθέμιτη** (*παραβαίνει τους Λογιστικούς Κανόνες & Νόμους*)

---

* δεν συμπεριλαμβάνονται όλες οι ερωτήσεις του σταλθέντος ερωτηματολογίου.

Ερώτηση 3η

Ποιές οι γενεσιουργές αιτίες οι οποίες υποκινούν τις επιχειρήσεις για άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής;

- Η καλή εικόνα που θέλουν να δείχουν στις Τράπεζες.
- Η επιθυμία τους να έχουν καλύτερη εικόνα έναντι των ανταγωνιστών τους.
- Η μάχη για την επιβίωσή τους.
- Άλλο...

Ερώτηση 4η

Σε τί έκταση πιστεύετε ότι ασκείται Δημιουργική Λογιστική για εξωραϊσμό της εικόνας της εταιρείας προς το Τραπεζικό Σύστημα;

- Πολύ Υψηλό
- Αρκετά Υψηλό
- Χαμηλό
- Ελάχιστο

Ερώτηση 5η

Πιο συχνά ασκείται Δημιουργική Λογιστική για:

- Αυξομείωση των κερδών, για φορολογικούς λόγους.
- Προσέλκυση επενδυτών.
- Άλλο...

Ερώτηση 6η

Ποιοί οι βασικότεροι λόγοι για τους οποίους οι επιχειρήσεις καταφεύγουν, πιο συχνά, στην άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής;

- Δανεισμό από τη κεφαλαιαγορά.
- Εισαγωγή στο Χ.Α.Α.
- Επηρεασμός της χρηματιστηριακής τιμής.
- Καταβολή λιγότερου φόρου εισοδήματος.
- Βελτίωση της δημόσιας εικόνας της επιχείρησης.
- Πληρωμή μικρότερου μερίσματος.
- Πώληση ή συγχώνευση επιχείρησης.

- Για να επιτευχθεί σύγκλιση των προβλέψεων με αυτές των χρηματοοικονομικών αναλυτών.
- Προσπάθεια για μεγιστοποίηση των αμοιβών αλλά και των bonus τους τα ανώτερα στελέχη.
- Μειώνουν τις περί κινδύνου αντιλήψεις της αγοράς, για την εταιρεία.
- Για να επιτύχει η επιχείρηση να φτάσει τους αρχικούς της στόχους, τις προβλέψεις, όταν κατάρτιζε το προϋπολογισμό.
- Αποφυγή αύξησης μισθών.
- Για αποφύγουν πολιτικά κόστη.
- Όλα τα παραπάνω
- Άλλο...

Ερώτηση 7η

Με ποιο μέσο γίνεται ποιά συχνά η «διαχείριση» των αποτελεσμάτων:

- Δανεισμός στο τέλος της χρήσης.
- Μη διενέργεια προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις.
- Αλλαγή μεθόδου αποτίμησης των αποθεμάτων.

- Sale & Leaseback.
- Μη διενέργεια αποσβέσεων ή διενεργούνται λιγότερες από αυτές που ο Νόμος ορίζει.
- Διενεργούνται πρόσθετες αποσβέσεις.
- Η αποτίμηση των συμμετοχών να μη πραγματοποιείται με τη μικρότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσης και της τρέχουσας.
- Μέθοδο «Μεγάλου Λουτρού», συμπεριλαμβάνουν στη τρέχουσα χρήση όλες τις δυνητικές ζημιές.
- Διαχείριση του Κόστους Έρευνας και Ανάπτυξης Νέων Προϊόντων.
- Αποτιμώνται όλα τα αποθέματα στη τελευταία τιμή αγοράς αυτών.
- Εμφάνιση εικονικών οικονομικών γεγονότων/συναλλαγών.
- Μη εμφάνιση ζημιών που έχει υποστεί η επιχείρηση κατά τη τρέχουσα χρήση. (πχ. κατεστραμμένα εμπορεύματα τα εμφανίζει κανονικά).
- Μη ορθή τήρηση της Αρχής Διαχωρισμού/Αυτοτέλειας των χρήσεων, σε ότι αφορά τα έσοδα και τα έξοδα.
- Άλλο...

Ερώτηση 8η

**Ο τρόπος και οι μέθοδοι αποτίμησης αφήνουν περιθώρια άσκησης
Δημιουργικής Λογιστικής;**

.....
.....

Ερώτηση 9η

**Η πολυχρησιμότητα, των λογαριασμών της 9^{ης} ομάδας, δίνει τη δυνατότητα
να πραγματοποιούνται αλλοιώσεις στα Αποθέματα;**

.....
.....

Ερώτηση 10η

**Κατά πόσο πιστεύετε τηρείται, από τους Ορκωτούς Ελεγκτές, ο Κώδικας
Ηθικής Δεοντολογίας;**

- Ελάχιστα
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ

Ερώτηση 11^η

Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. έχει συμβάλει στο περιορισμό άσκησης της Δημιουργικής Λογιστικής:

- Ελάχιστα
- Λίγο
- Πολύ
- Πάρα πολύ

Ερώτηση 12^η

Ποιά πιστεύετε ότι είναι τα «αδύνατα» σημεία των Δ.Λ.Π. τα οποία χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις για να «διαχειριστούν» τα αποτελέσματα τους ή να μην απεικονίζουν την πραγματική οικονομική τους κατάσταση;

.....
.....

Ερώτηση 13^η

Κατά την εφαρμογή των Δ.Λ.Π. δημιουργήθηκαν κενά τα οποία έδωσαν εναύσματα για άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής;

.....
.....

Ερώτηση 14^η

Σε τί ποσοστό πιστεύετε ότι οι οικονομικές καταστάσεις απηχούν την πραγματική οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων;

- Στην Ελλάδα .....
.....
- Στο Εξωτερικό .....
.....

Ερώτηση 15^η

Με ποιούς τρόπους θα μπορούσε να περιοριστεί η άσκηση της Δημιουργικής Λογιστικής;

- Ουσιαστικότεροι έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές στις επιχειρήσεις, ώστε να μην χρειάζεται να καταφεύγουν στην «διαχείριση» των αποτελεσμάτων τους.
- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.
- Υγιής Τραπεζική χρηματοδότηση και πραγματική λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας.
- Άλλο...

Ερώτηση 16^η

Σε τί επίπεδο θα μπορούσε να επηρεάσει η συνεχής τήρηση Δημιουργικής Λογιστικής, από τις επιχειρήσεις στο σύνολο της οικονομίας της χώρας και στην εικόνα της προς τις άλλες χώρες;

.....
.....

5.1.2.1 «Αποτελέσματα Έρευνας»

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας παρατηρείται ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων υποστηρίζει ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι ένα επιχειρηματικό εργαλείο το οποίο ειδικά στο Τραπεζικό σύστημα χρησιμοποιείται ως υποβοήθηση της εικόνας για την αύξηση της χρηματοδότησης και της επιχειρηματικής πιστώσεως.

Όσον αφορά το είδος της Δημιουργικής Λογιστικής το οποίο συναντάμε συχνότερα είναι η Αθέμιτη, η οποία εκμεταλλεύεται τις αδυναμίες και τα κενά που τυχόν αφήνει η Νομοθεσία.

Εν συνεχεία, ως κύρια γενεσιουργή αιτία η οποία υποκινεί τις επιχειρήσεις για άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής είναι η καλή εικόνα που θέλουν να δείχνουν στις Τράπεζες. Η παραπάνω άποψη ενισχύεται με ένα μεγάλο ποσοστό το οποίο πιστεύει ότι η Δημιουργική Λογιστική ασκείται σε Αρκετά Υψηλό ποσοστό για τον εξωραϊσμό της εικόνας της εταιρείας προς το Τραπεζικό σύστημα. Ωστόσο, υπάρχει η άποψη ότι οι γενεσιουργές αιτίες για κάθε επιχείρηση είναι διαφορετικές και εξαρτώνται από το είδος και το μέγεθός τους. Πιο συγκεκριμένα οι μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών στοχεύουν στη καλή εικόνα τους προς τις Τράπεζες καθώς και στην ελαχιστοποίηση του φορολογικού βάρους. Σε αντίθεση με τις εισηγμένες, οι οποίες σκοπό έχουν την εμφάνιση της καλύτερης δυνατής εικόνας στο επενδυτικό κοινό.

Οι επικρατέστεροι λόγοι για τους οποίους οι επιχειρήσεις καταφεύγουν στη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων τους είναι για φορολογικούς λόγους, για δανεισμό από τη κεφαλαιαγορά, για να επηρεάσουν τη χρηματιστηριακή τιμή και τέλος για να επιτευχθεί σύγκλιση των προβλέψεων με αυτές των χρηματοοικονομικών αναλυτών.

Με σειρά σπουδαιότητας βάσει των απαντήσεων που λήφθησαν, αρχικά το μέσο που χρησιμοποιείται πιο συχνά για τη «διαχείριση» των αποτελεσμάτων είναι η μη διενέργεια προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Στη συνέχεια ακολουθούν η μη διενέργεια αποσβέσεων ή διενεργούνται λιγότερες από αυτές που ο Νόμος ορίζει και η αποτίμηση των συμμετοχών να μη πραγματοποιείται με τη μικρότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτήσεως και της τρέχουσας.

Καταγράφεται ότι ο τρόπος και οι μέθοδοι αποτίμησης, λόγω του στοιχείου της υποκειμενικότητας που εμπεριέχουν και σε συνδυασμό με την εμπειρία και την ωριμότητα των επιχειρηματιών και επαγγελματιών οικονομολόγων, δύναται να αφήσουν περιθώρια άσκησης Δημιουργικής Λογιστικής.

Οι λογαριασμοί της Αναλυτικής Λογιστικής (ομάδα 9) φαίνεται να μην αφήνουν περιθώρια στην αλλοίωση των αποθεμάτων, καθώς οι παρατυπίες και οι λάθος εφαρμογές του λογιστικού προτύπου γίνονται κατά τη κοστολόγηση των προϊόντων και υπηρεσιών. Οι τυχόν αλλοιώσεις στα αποθέματα δεν μπορούν παρά να είναι πρόσκαιρες καθώς ένας σωστός έλεγχος μπορεί να τις εντοπίσει.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων πιστεύουν ότι ο Κώδικας Ηθικής Δεοντολογίας τηρείται Αρκετά από τους Ορκωτούς Ελεγκτές.

Η εφαρμογή των Δ.Λ.Π. υποστηρίζεται ότι δεν έχει συμβάλλει αρκετά στο περιορισμό χειραγώγησης των αποτελεσμάτων. Δεν έχουν εντοπιστεί ακόμα «αδύνατα σημεία» στα Δ.Λ.Π., αλλά λάθη και παραποιήσεις οι οποίες έχουν καταγραφεί είναι απόρροια της έλλειψης γνώσεων και εμπειρίας στην εφαρμογή αυτών. Το πρόβλημα αυτό έγινε ιδιαίτερος εμφανές στην Ελλάδα κατά τη πρώτη εφαρμογή των Δ.Λ.Π..

Με βάση τις απόψεις που διατυπώθηκαν οι οικονομικές καταστάσεις στην Ελλάδα απηχούν την πραγματική εικόνα των επιχειρήσεων κατά μέσο όρο στο 60% και στο εξωτερικό κατά μέσο όρο στο 68%.

Ως επικρατέστερος τρόπος περιορισμού της άσκησης Δημιουργικής Λογιστικής είναι οι ουσιαστικότεροι έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες και προτείνεται επίσης η σύγκριση των οικονομικών αποτελεσμάτων σε αντίστοιχα έτη/περίοδοι με χρήση αριθμοδεικτών ή με ομοειδείς επιχειρήσεις του κλάδου.

Η συνεχής τήρηση Δημιουργικής Λογιστικής από τις επιχειρήσεις δύναται να επηρεάσει το εθνικό εισόδημα, την ανεργία και την ανάπτυξη της χώρας καθώς και να επιφέρει απώλεια εμπιστοσύνης του επενδυτικού κοινού και των ξένων θεσμικών επενδυτών. Τέλος, τυχόν αλλοιώσεις θα επηρεάζουν και τους οικονομικούς δείκτες, οι οποίοι δεν θα αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα, με αποτέλεσμα την εσφαλμένη εικόνα για την οικονομία της χώρας.

5.1.2.2 «Συμπεράσματα Έρευνας»

Σύμφωνα με τις απαντήσεις ορκωτών ελεγκτών και λογιστών- φοροτεχνικών που λήφθηκαν για το παραπάνω ερωτηματολόγιο διεξάγουμε κάποια συμπεράσματα.

Αρχικά, υπάρχει σύγκλιση απόψεων των κλάδων ότι η Δημιουργική Λογιστική είναι ένα επιχειρηματικό εργαλείο, αλλά βασικός παράγοντας για να προσδιοριστεί για το αν είναι παράνομο ή όχι είναι ο τρόπος που χρησιμοποιείται από τον εκάστοτε λογιστή ή οικονομικό σύμβουλο της κάθε επιχείρησης. Ωστόσο, παρατηρείται μια απόκλιση απόψεων ως προς το είδος της, όπου οι ορκωτοί υποστηρίζουν ότι συχνότερα ασκείται η Αθέμιτη η οποία παραβαίνει τους Λογιστικούς Κανόνες και Νόμους, σε αντίθεση με τους λογιστές οι οποίοι υποστηρίζουν συχνότερη εμφάνιση της Θεμιτής η οποία εκμεταλλεύεται τους Λογιστικούς Κανόνες και Νόμους.

Παρατηρούμε διαφοροποίηση των αιτιών οι οποίες υποκινούν τις επιχειρήσεις για άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής ανάμεσα στις Εισηγμένες ή Μη στο Χρηματιστήριο. Αρχικά, οι εισηγμένες εταιρείες έχουν ως κύριο κίνητρο την εμφάνιση της βέλτιστης εικόνας τους προς το επενδυτικό κοινό και τον επηρεασμό της χρηματιστηριακής τους τιμής με στόχο την προσέλκυση επενδυτών και την ισχυροποίηση της θέσης τους στην οικονομική αγορά. Οι μη εισηγμένες στοχεύουν στο να δείχνουν καλή εικόνα προς τις Τράπεζες από τις οποίες θέλουν να δανειοδοτηθούν για την χρηματοδότηση των επενδύσεών τους ή στη χειρότερη περίπτωση για την επιβίωσή τους. Επιπρόσθετα, οι μικρές επιχειρήσεις συχνά υποτιμούν τα αποτελέσματά τους, προκειμένου να ελαχιστοποιήσουν το φορολογικό τους βάρος. Επισημαίνεται ότι, παρότι υπάρχει διαφοροποίηση στόχων για τις μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις στη χειραγώγηση των αποτελεσμάτων, παρόλα αυτά, τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη αυτού του σκοπού συγκλίνουν. (π.χ. Μη διενέργεια προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις).

Στη μελέτη για το αν και κατά πόσο τα Δ.Λ.Π. έχουν συμβάλει στην ορθότερη απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων παρατηρήσαμε ότι γίνεται συχνή αναφορά στην έλλειψη γνώσεων. Το παραπάνω είναι πιθανή απόρροια της απόφασης της Ελληνικής κεφαλαιαγοράς να εφαρμόσουν τα Δ.Λ.Π. σε μία αγορά που δεν είχε το χρονικό περιθώριο να προετοιμαστεί κατάλληλα, καθώς τα στελέχη τα οποία εκλήθησαν να τα εφαρμόσουν δεν είχαν την κατάλληλη κατάρτιση και μερικώς συνεχίζουν να μην την έχουν. Αυτό γίνεται διότι δεν υπάρχει η μετατροπή-προσαρμογή των Δ.Λ.Π. στα Ελληνικά δεδομένα παρά μόνο η ακριβής τους μετάφραση, κάτι που δε βοηθά στην πλήρη κατανόηση και εμπέδωσή τους με αποτέλεσμα την μη ορθή και πλήρη εφαρμογή τους.

Η άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις κατά κύριο λόγο όταν κρίνεται αναγκαίο. Σε περίπτωση διαρκούς χρήσης της, υποδεικνύει ένα «νοσούν» οργανισμό ο οποίος αργά ή γρήγορα θα το εμφανίσει. Εάν αυτή η τακτική τηρείται από πληθώρα επιχειρήσεων της χώρας αυτό θα έχει σαν άμεση συνέπεια την εξαγωγή λανθασμένων οικονομικών στοιχείων άρα και της στρεβλής εικόνας της οικονομίας προς τις ξένες χώρες.

Για να μπορέσει να περιοριστεί η άσκηση Δημιουργικής Λογιστικής πρέπει να διενεργούνται ουσιαστικότεροι έλεγχοι από τις αρμόδιες υπηρεσίες και να εναρμονιστεί, όσο είναι δυνατόν, ο κρατικός οικονομικός και ελεγκτικός μηχανισμός με τις διεθνείς προσταγές. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφέρουμε ότι υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ ορκωτών και λογιστών όσον αφορά τη τήρηση του Κώδικα Ηθικής Δεοντολογίας από τους Ορκωτούς, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι ο κλάδος τους τον τηρεί σε αρκετά υψηλό ποσοστό, διότι δεν θεωρείται εύκολο να αποκρύψουν στοιχεία, μιας και η έκθεση ελέγχου η οποία συνοδεύει τον Ισολογισμό είναι σαν προσωπική τους σφραγίδα. Σε αντίθεση με του λογιστές οι οποίοι πιστεύουν ότι ο Κώδικας τηρείται σε χαμηλό ποσοστό.

Τέλος, η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης θα αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα στη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ επενδυτών και οικονομικών μονάδων.

«ΕΠΙΛΟΓΟΣ»

Με τη διεκπεραίωση της εργασίας διαμορφώνεται μια γενική άποψη όσον αφορά τη Δημιουργική Λογιστική και την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Η χειραγώγηση των αποτελεσμάτων έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις και στη χώρα μας αλλά και διεθνώς. Το υπάρχον οικονομικό σύστημα καθώς και ο έντονος ανταγωνισμός οδηγούν τις επιχειρήσεις να εμφανίζουν μια παραπλανητική εικόνα της οικονομικής τους πορείας, εκμεταλλευόμενες τις αδυναμίες των διάφορων λογιστικών κανόνων και νόμων ή ακόμη παραβιάζοντας αυτές, με απώτερο σκοπό την παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων όχι όπως αυτές θα έπρεπε να είναι αλλά όπως συμφέρει κάθε φορά την εκάστοτε επιχείρηση.

Συγκεκριμένα, η Δημιουργική Λογιστική εμφανίζεται με διάφορες μορφές και κάθε φορά ασκείται για την επίτευξη διαφορετικών στόχων. Όταν μια οικονομική οντότητα ασκεί Δημιουργική Λογιστική, αυτό μπορεί να αποτελεί μια συλλογική εργασία των ανωτέρων στελεχών, οι οποίοι προσπαθούν μέσω αυτής να επιτύχουν τους αρχικούς τους στόχους και τις προβλέψεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν κατά τη σύνταξη του προϋπολογισμού. Μπορεί όμως και να αποτελεί μία ενέργεια επίτευξης προσωπικών ωφελειών, όπως για παράδειγμα η προσπάθεια ορισμένων υψηλόβαθμων στελεχών για την απολαβή πρόσθετων αποδοχών (bonus).

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου, πρώτο μέλημα του εξωτερικού ελεγκτή είναι να κρίνει εάν και κατά πόσο έχουν τηρηθεί οι γενικές αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και ο εντοπισμός για την ύπαρξη «Κόκκινων Σημαιών» στις οποίες πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα. Οι «Κόκκινες Σημαιές» είναι ενδείξεις άσκησης δημιουργικής λογιστικής όπως για παράδειγμα κέρδη τα οποία κατ' εξακολούθηση είναι υψηλότερα από τα φορολογητέα καθώς επίσης η ύπαρξη εκθέσεως, σε προηγούμενη χρήση, με δυσμενείς παρατηρήσεις.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δημιουργήθηκαν στα πλαίσια μιας παγκόσμιας ανάγκης προκειμένου να μπορεί να υπάρξει σύγκριση μεταξύ των οικονομικών καταστάσεων διαφόρων χωρών. Η ανάγκη αυτή προέκυψε με το άνοιγμα των αγορών, διότι παλαιότερα η κάθε χώρα πραγματοποιούσε τη σύνταξη των οικονομικών της καταστάσεων με βάση το δικό της ισχύον λογιστικό σχέδιο, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να είναι δυσνόητες στους χρήστες των άλλων χωρών. Το πρόβλημα αυτό αποτελούσε ανασταλτικό παράγοντα για την απόφαση επένδυσης σε ξένες χώρες. Εξίσου σημαντικός στόχος των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων είναι ο περιορισμός των φαινομένων της παραποίησης των αποτελεσμάτων, θέτοντας πιο αυστηρούς κανόνες για τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Στην Ελλάδα τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα εφαρμόστηκαν από τις εισηγμένες εταιρείες το 2005. Κατά τη πρώτη εφαρμογή τους προέκυψαν λάθη και παραλήψεις λόγω της έλλειψης γνώσεων. Ακόμα και σήμερα δεν έχει επιτευχθεί η κατάρτιση των επαγγελματιών οικονομολόγων για αυτό δεν είναι μεγάλος ο αριθμός των στελεχών τα οποία κατέχουν την ορθή εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων. Όσο για το κατά πόσο και εάν έχουν επιδράσει τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στο περιορισμό της Δημιουργικής Λογιστικής δεν μπορούμε με ακρίβεια να συμπεράνουμε διότι δεν υπάρχει μακροχρόνια εφαρμογή τους.

«ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

ΒΙΒΛΙΑ

- Ø Κοντάκος Αριστ., «*Γενική Λογιστική Σε Ευρώ*», Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝ».
- Ø Walter Meigs, John Larsen, Robert Meigs, Μετάφραση: Διαμαντόπουλος Θ., Ταλαρούγκας Ι., «*Ελεγκτική*», Εκδοτική «ΠΑΠΑΖΗΣΗ».
- Ø Δήμου Ν., «*Ελεγκτική, Βασικές Αρχές Γενικής Λογιστικής & Τραπεζικής Ελεγκτικής*», Εκδοτική «ΕΛΛΗΝ».
- Ø Φίλιος Β., «*Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting)*», Σύγχρονη Εκδοτική, Αθήνα 2003.
- Ø Μπαραλέξης Σπ. Ph.D., «*Η Επινοητική Λογιστική Στην Ελλάδα*», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Μονογραφία.
- Ø Δρ. Βλάχος Χ., Λουκάς Λ., «*Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα 2007*», Global Training-Best Seller, 4^η Έκδοση.
- Ø Grant Thornton, «*Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, I.F.R.S.*», Αναλυτική Παρουσίαση, Αθήνα, Δεκέμβριος 2004.
- Ø Καραγιάννης Δημ., Καραγιάννης Ιωάν., Καραγιάννη Αικ., «*Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα Παραδείγματα & Εφαρμογές*», 2^η Έκδοση, Θεσσαλονίκη 2007.
- Ø Παπαδάτου Θεοδ., «*Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών*», Β' Έκδοση, Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2005.
- Ø Παπαδάτου Θεοδ., Επιμέλεια: Νικολοπούλου Δ., «*Εσωτερικός & Εξωτερικός Έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών*» (Εφαρμογές-Πρακτικά Θέματα), Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ», Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2001.
- Ø Καραγιώργος Θεοφ., Πετρίδης Ανδρ., «*Εφαρμογή Των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Δ.Λ.Π.) Σε Συνδυασμό Με Το Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Γ.Λ.Σ.) Θεωρία Και Πράξη*», Εκδόσεις «ΓΕΡΜΑΝΟΣ».
- Ø Κάντζος Κων/νος, MBA,Ph.D, «*Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*», Δεύτερη Έκδοση 1997, Εκδοτικός Οίκος «INTERBOOKS».
- Ø Μούζουλας Σπ. (2003), «*Εταιρική Διακυβέρνηση-Διεθνής Εμπειρία, Ελληνική Πραγματικότητα*», Εκδόσεις «ΣΑΚΚΟΥΛΑ».
- Ø Παπαβασιλείου Δημ., «*Το Χρήμα, Αγορές Και Πολιτική*», Εκδόσεις «ΛΙΒΑΝΗ».

- Ø Κάντζος Κων/νος, Χονδράκη Αθ., «**Ελεγκτική Θεωρία & Πρακτική**», Εκδοτική «ΑΘ.ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ», 2^η Έκδοση.
- Ø Παπάς Α., «**Εισαγωγή Στην Ελεγκτική**», Εκδοτική «ΕΥΓ. ΜΠΕΝΟΥ».
- Ø Καβαδιάς Λεων., «**Εισαγωγή Στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα**», Εκδοτική «PIROTIKI».

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- Λογιστής
- Επιχείρηση

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

- ✓ Ελευθεροτυπία
- ✓ Έθνος
- ✓ Καθημερινή
- ✓ Ναυτεμπορική

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

§ http://www.taxheaven.gr	§ http://www.ase.gr
§ http://www.et.gr	§ http://www.wikipedia.gr
§ http://www.soelae.gr	§ http://www.iraj.gr
§ http://www.soel.gr	§ http://www.disabled.gr
§ http://www.epixeirisi.gr	§ http://www.teipat.gr (e-class)
§ http://www.logistis.gr	§ http://www.antitaxis.gr
§ http://www.e-forologia.gr	§ http://www.xrhma.gr
§ http://www.dolnet.gr	§ http://www.economics.gr
§ http://www.euro2day.gr	§ http://www.fgi.org.gr

WWW.GOOGLE.COM (ΑΡΘΡΑ & ΕΡΓΑΣΙΕΣ)

- ▶ Καπανταϊδάκης Ι., «Αποθέματα. Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Παρουσίασης».
- ▶ Αεράκης Κων/νος, «Λογιστική Των Ενσώματων Πάγιων Περιουσιακών Στοιχείων & Αναπροσαρμογές».
- ▶ Ιωάννης Γεωργόπουλος, «Στοιχεία Λογιστικής», Ιωάννινα 2006.
- ▶ Σ.Σούζαν, «Earnings Management & Λογιστική», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 2007.
- ▶ ΒΙC Ηπείρου Επιστημονικό & Τεχνολογικό Πάρκο Ηπείρου, «Οδηγός Επιχειρηματικότητας Σε Θέματα Καινοτόμων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων», Απρίλιος 2003.
- ▶ Σπαθής Π., Χέβας Δ., «Market Valuation of Accruals».
- ▶ Ιατρίδης Γ., PhD Λέκτορας Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, «Ο Νόμος Sarbanes-Oxley: Οφέλη Και Επιπτώσεις», Μέλος του Συμβουλίου Λογιστικής Τυποποίησης.
- ▶ Γεωργιάδης Νικ., Υπεύθυνος Ανάλυσης «Valuation & Research Specialists», «Ο Λόγος Τιμής Μετοχής προς Κέρδη ανά Μετοχή (Price Earnings Ratio ή P/E)», Απρίλιος 2005.

